HERR STAATSSEKRETÄR DR. GERHARD KONOW
hat mit seiner Spende für die Universitäts-
und Landesbibliothek Düsseldorf die
Restaurierung dieses Bandes ermöglicht.

1992

Ling. N° 307

Alexander cum cõmento

16
Ling. 307 (Ink.)
2 R.
LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF
1371 247 01

Prefatio

Iſte liber diuidit in tres libꝛos partiales. In quoꝝ pꝛio alexāder tractat de etymologia. id ē: de veriloquio dictionū. Nam etymologia conſiderat ſignificationes vocabuloꝛū: declinationes. ⁊ deriuationes: de q̄bus ⁊ in hoc partiali libꝛo determinatur. In ſcḋo libꝛo determinat de ſyntaxi. id eſt de debita coordinatione dictionū. ibi. Hic iubet oꝛdo. In tertio ꝓſequitur de ꝓſodia: id eſt. de accētu dictionū: ac ſyllabarum quantitate. ibi. Pādere ꝓpoſui. Primus itaqꝫ liber diuiditur in duas partes videlicet pꝛoemialē ⁊ executiuā. Pars pꝛoemialis diuiditur in quattuoꝛ partes Pꝛimo p̄mittit intentum ſuum. ibi. Scribere clericulis. Secundo inuocat diuinū auxiliū pꝛo cō pletione operis. ibi. Preſens huic operi. Tertio reſpondet tacite queſtioni: ibi. Si pueri pꝛimo. Quarto ponit oꝛdinem dicendoꝛū. diſtinguendo libꝛum ſuum ꝑ capitula. ibi. Voces in pꝛimis. Pars autem executiua tangitur ibi. Rectis as es a. Et eſt in generali de parte oꝛatiōis abſolute conſiderata. Et habet ſeptem capitula. que patebunt ſcḋm oꝛdinem. — *Diuiſio libri.*

Intentio alexandri

SCribere clericulis paro doctrinale nouellis
Quia textus eſt planus: non indiget explanatione. Sed tñ ꝓ foꝛma ſeruanda in ſequentibus ſic conſtrue. Ego magiſter alexander paro ſcribere doctrinale id eſt libꝛū dantem doctrinā: nouellis clericulis: id ē ſcholaribus. q̄ſi dicat: nō ꝓ ꝓfectis hoc opꝰ ſcribit: ſꝫ ꝓ rudibꝰ.
Pluraqꝫ doctoꝛū ſociabo ſcripta meoꝛum.
Conſtrue: Ego ſociabo plura: id eſt multa ſcripta meoꝛū doctoꝛum: id eſt magiſtroꝛū. hoc dicit ad arrogantiā euitandam: vt oſtēdat qḋ ſcripturus eſt pꝛeſtantiū viroꝝ ⁊ nō ꝓpꝛijs auctoꝛitatibꝰ valiturum
Iamqꝫ legent pueri pꝛo nugis maximiani:
Que veteres ſocijs nolebant pādere charis.
Id eſt hec ꝑ me ſcribenda legent pueri ꝓ nugis. id eſt loco nugarū maximiani: qui fuit ſcriptoꝛ fabularum: que. i. quas res veteres. i. antiq: nolebant pandere ſocijs charis: qꝛ ita charas habebant ſeu tenebāt has nugas: vt ⁊ chariſſimis occultarēt illas. Ideo dicit. hūc libꝛū legent loco illarū nugarum ſcꝫ fabularum

Inuocatio diuini auxilij.

Pręſens huic operi ſit gratia pneumatis almi:
Me iuuet: et faciat complere quod vtile fiat.
Moꝛe boni catholici ſpūſſancti gratiam inuocat dicēs. Grā almi pneumatis: id eſt ſancti ſpiritꝰ adſit ſeu p̄ſens ſit huic opi: ⁊ iuuet me ad hoc opus: ⁊ faciat cōplere opus qḋ fiat vtile legentibꝰ

Reſponſio ad tacitā queſtiōꝫ

Si pueri pꝛimo nequeant attendere plene:
Hic tamen attendat: qui doctoꝛis vice fungens.
Atqꝫ legens pueris laica lingua reſerabit.
Et pueris etiam pars maxima plana patebit.
Quia ſuperius dixit pueros hunc libꝛū lecturos: ⁊ ꝓ illis eundem ſcribere: ideo tacite reſpondēs queſtioni ſic dicit. Si pueri nouelli nequeant pꝛima vice attēdere ſeu hūc libꝛū intelligere: attēdat ille q̄ eſt vice fungens doctoꝛꝭ. id eſt repetitoꝛ vel magiſter lecturus: Atqꝫ ꝓ ⁊ legens hūc libꝛū pueris: reſerabit: id eſt declarabit eiſdem. lingua laica: id eſt vulgari. poſtea non erit magna difficultas in libꝛo: quia etiam ſicut magiſtro maxīa pars libꝛi patebit plana. id eſt manifeſta: ⁊ clara erit pueris. hoc dicit: ne timoꝛe difficultatis omittatur liber ſuus.

Oꝛdo dicēdoꝝ. Cap. pꝛimum.

VOces in pꝛimis quas per caſus variabis:
Ut leuius potero: te declinare docebo.
In iſta parte incipit Auctoꝛ dare oꝛdinē libꝛo ſuo ipm ꝑ capitula diſtinguendo Et dicit ſic: Ego docebo te declinare vt leuiꝰ potero in pꝛimis id eſt in pꝛimo capitulo voces: quas variabis. i. declinabis per caſus: Quaſi dicat: pꝛimum capitulum erit de declinationibus nominum.

Cap. ij.

Iſtis confinem retinent heteroclita ſedem.
Conſtrue: heteroclita nomina retinent ſedem confinem id eſt locum pꝛoximum iſtis declinationibus ſupꝛadictis. id eſt ſecundum capitulum erit de heteroclitis: ibi Hec tibi ſignabis

Cap. iij.

Atqꝫ gradus triplicis collatio ſubditur iſtis.
Conſtrue. Collatio id eſt comparatio triplicꝭ gradus ſubditur id eſt immediate ſubiungitur iſtis ſcꝫ heteroclitis. id eſt tertium capitulum erit de comparatiuis: ibi: Hunc gradibus ternis.

Cap. iiij.

Cuiqꝫ ſit articulo que vox ſocianda notabo.
Ego notabo que vox ſit ſocianda cuiqꝫ articulo id eſt per quos articulos queqꝫ vox ſit declinanda . i. quartum capitulum erit de generibus nominū: ibi: ſcꝫ. In quantum potero.

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

Cap̄.v. **Hinc de preteritis petrum ſequar atq; ſupinis.**
Conſtrue. Hinc.i. poſtea tractādo de p̄teritis atq; ꝓ ⁊ de ſupinis vbor: ſequar petrū eliā. q̄ quendā tractatū de ſimili materia ordinauit.i. q̄ntū capitulū erit de p̄terit. ⁊ ſupinis: ibi. Ut tibi ꝑ metꝝ.

Cap̄.vi. **His defectiua ſuberunt et anormala verba.**
Cōſtrue: His p̄dictis ſcʒ p̄teritis ⁊ ſupinis: ſuberunt.i. immediate ſequuntur vba defectiua. id ē anormala. id eſt ſextum capitulum erit de verbis defectiuis ⁊ anormalis: ibi. Donatum ſequere.

Cap̄.vij **Verborum formas exinde notabo quaternas.**
Cōſtrue: Exindē.i. immediate poſt notabo.i. ſcribā q̄ternas formas vbor: ⁊ q̄liter vba q̄ternis for/mis diſtinguāt̄.i. ſeptimū capitulū erit de q̄ttuor formis vbor: ibi. Quattuor in vbis ſunt for. ⁊c̄

Cap̄.viij. **Hinc pro poſſe meo vocum regimen reſerabo.**
Cōſtrue: Ego reſerabo hinc.i. poſt: ꝓ poſſe meo regimen vocum: id eſt qualiter vocum alia aliā regit id eſt octauum capitulum erit de regimine dictionum: ibi. Hic iubet ordo libri ⁊c̄.

Cap̄.ix. **Quo iungenda modo conſtructio ſit ſociabo.**
Conſtrue: Ego ſociabo predictis quomodo conſtructio ſit iungenda: id eſt facienda. id eſt nonum capitulum erit de ordinatione dictionum in conſtructione: ibi. Eſt poſt predicta ⁊c̄.

Cap̄.x. **Poſt hec pandetur que ſyllaba quanta locetur**
Cōſtrue: Poſt hec pādetur.i. dicetur quanta ſyllaba locetur.i. locari debeat in carmine: hoc eſt ꝙ decimū capitulū erit de cognitiōe ſyllabaꝝ: q̄liter ꝓduci ⁊ breuiari debeāt: ibi. Pandere ꝓpoſui.

Cap̄.xi. **Accentus normas exhinc variare docebo.**
Conſtrue: Ego docebo variare: id eſt mutare exhinc id eſt poſt normas id eſt regulas accētus ſiue accentum. Hoc eſt ꝙ vndecimum capitulum erit de accentibus: ibi: Accentus normas.

Cap̄.xij. **Tandem grammaticas pro poſſe docebo figuras.**
Cōſtrue: Tandem.i. vltimate docebo grammaticas figuras.i. figuras grāmaticales ꝓ poſſe.i. iuxͣ poſſibilitatē meam.i. duodecimū capitulū erit de figuris grāmaticalibꝰ: ibi: Pluribꝰ eſt membrī

Euitatio ar/rogantie **Quamuis hec non ſit doctrina ſatis generalis.**
Proderit ipſa tamen plus nugis maximiani.
Conſtrue: Hec doctrina proderit plus nugis maximiani fabuloſi nugacis: q̄uis nō ſit ſatis gene/ralis. id eſt multum prolixa ſeu vniuerſalis: Et hic ſe humiliat.

Poſt alphabetum minus hec doctrina legetur
Inde legent maius mea qui documenta ſequuntur
Cōſtrue: Hec doctrina.i. liber meus legetur poſt minus alphabetū.i. poſt donatū vel priſcianū quē vocat alphabetū. Inde id eſt poſtea illi qui ſequuntur mea documenta.i. qui ſcient librū meum. le/gent maius volumen priſciani: Et hic oſtendit quo tempore ⁊ per quem ſcholarem legi debeant.

Iſte fere totus liber eſt extractus ab illo.
Cap̄. primū eſt de recta declina/tiōe partiuʒ ca/ſualiū ⁊ primo de formatione caſuum p̄rie de/clinationis — Quia: ſupple iſte liber fere: id eſt quaſi totus eſt extractus ab illo ſcʒ priſciano. Et vult dicere. ꝙ p̄/mo legendus eſt donatus ſiue priſcianus minor: deinde liber ſuus: tertio priſcianus maior. quaſi dicat ꝙ iſte liber quaſi totus eſt extractus a priſciano: Et ſic finitur proemium ⁊ ordo libri ſui

R Ectis as es a dat declinatio prima
Atq; per am propria quedam ponuntur hebrea.
Id eſt prima declinatio ſeu nomina prime declinatiōis in rectis id eſt in nomīatiuis ſin/gularibꝰ faciūt in as vt andreas. in es: vt anchiſes. in a: vt muſa: ⁊ patet conſtructus Atq; ꝓ ⁊ q̄/dam ꝓpria nomina hebrea ſeu iudea ponuntur per am: id eſt terminantur in am: vt adā ⁊ abraam. Et ita videtur prima declinatio quattuor habere terminationes. videlicet as es a et am.

ntūs { as / es / a / am }

Dans ae dipththongon genitiuis atq; datiuis.
Dans ſcʒ p̄ria declinatio genitiuis atq; ꝓ ⁊ datiuis ae diphthongō Id eſt ꝙ gti ⁊ dti ſingulares prime declinationis faciunt in ae dihpthongō: vt poete ⁊ muſe: licet non ꝓferatur nec ſcribat̄ ex toto: vt dicit regula diphthongorū: Nam ſunt quattuor ſcʒ ae ⁊ oe au ⁊ eu: due quaꝝ ſcribuntur ⁊ ꝓferuntur ex toto ſcʒ au vt audeo: eu vt eunuchus: alie due non ex toto ſcribuntur neq; ꝓferun/tur, ſcʒ ae et oe: vt muſae ⁊ foenum: ⁊ hoc ſeruatur apud modernos.

gtūs / dtūs } ae

Am ſeruat quartus: tamen an aut en reperimus
Cum rectus fit in as vel in es: vel cum dat a grecus
Rectus in a greci facit an quarto breuiari

actūs { am / an / en }

Id eſt ꝙ accuſatiuus ſingularis prime decli. generaliter terminatur in am. vt poetā ⁊ muſaꝫ: Tn̄ nos reperim⁹ an aut en in accuſatiuo prime declinationis: cū ꝓ qn̄ rectus. i. ntūs fit in es: hoc eſt terminatur in es ⁊ in as. vel cū ꝓ qn̄ rect⁹. i. nominatiuus dat a. i. terminatur in a. Quaſi dicat ꝙ accuſatiuus ſingularis prime declinationis p̄ter generalem terminationē repitur in an termina ri: ⁊ hoc eſt qn̄ nominatiuus in as terminatur: vt hic eneas. accuſatiuo hūc eneam vel enean. Re/ peritur in en terminari: ⁊ hoc qn̄ ntūs terminatur in es. vt hic anchiſes. accuſatiuo hūc anchiſem vel anchiſen. Repitur etiā in an correptā terminari. ⁊ hoc qn̄ ntūs grec⁹ in a terminatur. vt hec egina accuſatiuo hanc eginam vel eginan. Ideo ſubiungit dicens Rectus. i. ntūs nominis greci in a terminati facit an breuiari quarto. i. accuſatiuo ſingulari. Ex quibus regulis colligitur ꝙ ac cuſatiuus ſingularis prime declinationis aliqn̄ terminatur in am ⁊ in an ꝓductam. aliqn̄ in em ⁊ in en. aliquando in am ⁊ in an correptam. Sicut patet in exemplis prenotatis

Quintus in a dabitur: poſt es tamen e reperitur — vtūs a

Id eſt ꝙ vocatiuus prime declinationis terminatur in a: vt vocatiuo o andrea o anchiſa, o poeta: Tamen e id eſt vocatiuus in e terminatus reperitur poſt es id eſt poſt nominatiuum in es termina tum: vt hic anchiſes vocatiuo o anchiſe vel anchiſa.

A ſextus: tamen es quandoqꝫ per e dare debes — ablatiu⁹ a

Id eſt ꝙ ablatiuus fit in a: vt ablatiuo ab hoc andrea. Tu debes qn̄qꝫ. i. aliqn̄ dare es. i. nomē pri me declinatōis in es terminatū ꝑ e i ablatiuo: vt hic anchiſes. ablatiuo ab hoc anchiſe vl' anchiſa

Am recti repetes quinto: ſextum ſociando — Barbaꝝ am

Id eſt nomina prime declinationis facientia ntūm ꝑ am: repetūt illū ntūm ſcꝫ illā terminationē am in vocatiuo. ſociando ſextum. i. ablatiuum. Quaſi dicat ꝙ nomina terminata in am in ntō fa/ ciunt vocatiuum ⁊ ablatiuum ſimiles: vt hic adam vocatiuo o adam ablatiuo ab hoc adā

PRimo plurali decet e quintoqꝫ locari. — ntūs / vtūs: ae

Conſtrue. Decet per declinationem in primo plurali. i. nominatiuo. qꝫ ꝓ ⁊ quinto. i. voca tiuo locari e: vt pluraliter nominatiuo hi poete: vocatiuo o poete: |

Atqꝫ ſecundus habet arum. niſi ſyncopa fiat — gtūs arum

Cōſtrue. Atqꝫ ꝓ et ſecundus. i. gtūs pluralis habet arū: vt poetaꝝ: niſi figura fiat q̄ vocat̄ ſyncopa vt graiugenū ꝓ graiugenaꝝ. i. dn̄e grecoꝝ. Eſt āt ſyncopa qn̄ lr̄a l' ſyllaba de medio dictōis eripit̄

Tertius et ſextus habet is: tamen excipiemus — dtūs / ablatiu⁹: is

Quando mas fit in vs: in a femineum: ſine neutro:

Femineis abus ſociabitur vt dominabus

Sexum diſcernens iſtis animas ſuperaddes.

abus: aſina, dea, due, faml'a, filia, liberta, mula, aima, nata, equa, ambe, dn̄a, Et ſiq̄, ſilia

Conſtrue. Terti⁹ ⁊ ſext⁹. i. dtūs ⁊ ablatiuus plural' prime de. habet is vt dtō his muſis. ablatiuo ab his muſis. Tn̄ excipiem⁹ a p̄dicta regula qn̄ mas. i. maſculinū gen⁹ fit in vs vt dn̄s: femininū in a vt dn̄a: ſine neutro. i. ꝙ talia nō habeāt neutrū. vt dn̄s dn̄a. nō em̄ dicim⁹ dominum in neutro genere: In femininis terminatōib⁹ hoꝝ taliū nominū hec terminatio abus ſociabitur datiuis ⁊ ablatiuis pluralibus: vt dominabus mulabus. Et hoc eſt cauſa differentie maſculoꝝ ſuoꝝ: nō obſtante ꝙ ſint prime decli. quanqꝫ hec nomina feminea regulariter debeāt in is terminari. Sexū diſcernens in talibus nominibus: q2 debent eſſe res animate: vt domin⁹ domina: Nam ſi talia no mina ſignificarēt res inanimatas: nō facerent dtūm ⁊ ablatiuuꝫ plurales in abus ſ; in is: vt pu/ gnus pugna. Nec etiam ſi ſexus nō diſcerneretur vt columbus columba. Etiā requiritur ꝙ femi ninum recte formetur a maſculino mutando vs in a: ⁊ ꝑ hoc excipitur gallus gallina. Requirit̄ etiā ꝙ ſignificatio non varietur: ⁊ ꝑ hoc excipitur lacertus lacerta. Nam lacertus ſignificat bra/ chium. lacerta quendā ſ̄pentē. Deinde dicit A. Tu ſuꝑaddes iſtis hoc nomē aias qd̄ facit aiab⁹.

Accuſatiuis pluralibus as ſociabis. — actūs as

Tu declinator ſociabis as accuſatiuis pluralibus prime decli. vt' accuſatiuo has muſas.

Verſibus his nota fit declinatio prima.

Conſtrue. Prima declinatio fit nota id eſt manifeſta tibi his verſibus ſupradictis.

De ſecunda declinatione

ER vel ir ur aut um vel us aut eus pone ſecunda. — Ntūs. er. ir. vr vm. vs. eus.

Conſtrue. pone in ſecunda ſcꝫ declinatione in nominatiuo caſu ſingulari iſtas ſex termi/ nationes. vicꝫ er vt magiſter. ir vt vir. ur vt ſatur. um vt ſcamnum. us vt dominus. eus vt theſeus.

I genitiuus erit. ſed quando rectus habebit

Ir aut ur aut eus genitiuus eum ſuperabit — gtūs. i. q̄ ali/ qn̄ ntūm ſu/ ꝑat aliqn̄ nō

Id eſt ꝙ genitiuus ſingularis nominuꝫ ſecunde de. terminatur in i ꝓductā ⁊ quomōcunqꝫ faciat ntūs. vt magiſter magiſtri. vir viri. ſatur ſaturi. ſcamnū ſcamni: dominus domini. theſeus theſei

Secunda declinatio

Sed eſt ſciendũ ꝙ gtũs aliqñ ſuperat ntũm qñ ntũs terminatur in ir vt vir viri. in vr vt ſatur ſaturi. in eus vt theſeus theſei: eius gtũs licet non videatur creſcere tñ creſcit. qꝛ theſeꝰ eſt dictio biſyllaba ⁊ non triſyllaba. cum ſit diphthongata in fine. theſei vero triſyllaba

Um par fiet et vs: ſed quod fit in er variamus

Um. i. nomẽ ſcõe de. in um terminatũ vt ſcamnũ. ⁊ vs. i. nom̃ ſcõe de. in vs terminatũ vt dñs: fiet par. i. eq̃le in ntõ ⁊ gtõ: Sꝫ nos variamꝰ illud qd̃ fit in er. q. d. ꝙ illõ tale nom̃ in er terminatũ aliqñ creſcit in gtõ. vt puer ri. aliqñ nõ creſcit vt mgr̃ mgri. ⁊ hoc declarat iferiꝰ ꝑ reg̃las ſpẽales.

Er s p iuncta ſuperabit et er ſine muta

Hic A. ponit duas regulas quaꝝ prima eſt talis Nomen ſcõe decli. in er terminatũ s p p̃cedente ſeu iuncta vel coniuncta ſupabit in gtõ: vt aſper aſperi. pſper pſperi. Alia ponitur cũ dicit: ⁊ er ſine muta. i. nomen terminatuꝫ in er nulla muta lr̃a p̃cedente ſupabit in gtõ: vt puer pueri. Pro cuiꝰ euidentia ſciendum eſt ꝙ mute ſunt nouem ſcꝫ b c d f g k p q t.

St ſi preſit genitiuus non ſuperabit

Hec ſententia eſt ꝙ gtũs non ſuperabit ntũm ſi s t preſit. id eſt ſi ſit ante er: vt magiſter magiſtri

Huic norme ſuberit ternam de ſequeſter habebit.

Dicit A. ꝙ hoc nom̃ ſeq̃ſter ſuberit huic norme. i. regule p̃dicte. ſcꝫ St ſi p̃ſit ⁊c̃: ⁊ ſuat illã regulam. i. nõ creſcit in gtõ: ⁊ declinat̃ ntõ ſeq̃ſter ſequeſtra ſequeſtꝝ: gtõ ſequeſtri ⁊c̃: Põt etiam declinari ꝑ tertiã: vt ntõ hic ſequeſter hec ſequeſtris ⁊ hoc ſeq̃ſtre: ⁊ idẽ eſt qd̃ pacificator diſcordiaꝝ

Par eſt cum mute ſubit er per a dans muliebre

Sententia huius verſus talis eſt. Nomen ſcõe de. in er terminatum eſt par. i. equale in ntõ ⁊ gtõ: cum p quãdo iſta terminatio er ſuberit mute. i. ſequitur mutam dans muliebre id eſt femininuꝫ genus per a. vt nominatiuo pulcer pulcra pulcrum genitiuo pulcri ⁊c̃:

Hinc tamen excipias que de gero vel fero formas.

Hic A. ponit exceptionẽ a regula predicta dicẽs Tu excipias. i. excipe debes. hinc. i. ab iſta regula illa nomina q̃ tu formas ꝑ deriuationẽ ſeu ꝯpoſitionem de gero geris vel de fero fers. qꝛ licet talia nomina habeãt mutã añ er: tñ habent gtũm ſupantem ntũm. vt dapifer dapiferi. armiger armigeri. In his enim ⁊ ſimilibꝰ littera muta p̃cedit er videlicet f vel g. ⁊ formatur ab eis a. i. femininũ in a: vt dapifera ⁊ armigera: gtũs tamen ſuperat ntũm. vt dapiferi ⁊ armigeri

Creſcunt que dant us: ſed adulter erit ſuperandus

Hic ponitur vna regula p modũ exceptionis q̃ talis eſt. Illa nomina q̃ dant us in gtõ creſcunt. i. habet gtũm ſupantem: vel in ſyllabis. vt vnus vnius: alter alteriꝰ: vel in temporibꝰ: vt aliꝰ alius. ⁊ hic ntũs adulter erit ſupandus a gtõ: licet habeat mutã añ er ⁊ femininũ in a. Et eſt adulter ille qui vadit ad alienum thorum ſiue alienam vxorem. Similiter etiã illa que ponuntur in ſequentibus verſibus habent gtũm ſuperantem non obſtante regula. Par eſt cum mute.

Celtiber atq̃ lacer liber ſocer ac hiber atq̃

Preſbyteri cum mulcibero memor eſſe memento.

Celtiber eſt q̃dam ꝑplus. lacer. i. laceratꝰ. liber. i. ingenuus. ſocer. i. pater vxorꝭ vel mariti. hiber populus hiſpanie. atq̃ p ⁊ tu memento eſſe memor huius nominis preſbyteri cũ hoc nomine mulcibero: quia omnia iſta habent gtũm ſuperantem ntũm. Preſbyter dicitur quaſi prebẽs iter. Mulciber dicitur quaſi mulcens imbrem: ⁊ idem eſt quod ferrarius

Dexter format eri poteris quoq̃ dicere dextri

Dicit ꝙ hoc nom̃ dexter aliqñ facit dexteri: ⁊ ſic habꝫ gtũꝫ ſupantem: ⁊ aliqñ facit dextri ⁊ ſic non habet genitiuum ſuperantem

Cetera cum muta dic eſſe frequentius equa

Sententia eſt talis vicꝫ ꝙ cetera nomina ſcõe decli. in er terminata q̃ non pñt cõp̃hendi in regulꝭ p̃dictis ſunt equalia in nominatiuo ⁊ gtõ: vt ager agri. faber fabri. Conſtructus eſt talis. Tu dic cetera a predictꝭ cum muta ſcꝫ p̃cedente eſſe equa id eſt equalia in nominatiuo ⁊ genitiuo

gtũs ius

Unus et vllus vter et nullus ſolus et alter

Totus dant in ius genitiuos: addis alius:

Nanq̃ tenent normam pronominis iſta ſecundam.

Quia ſuperius dixit ꝙ illa nomina q̃ dãt vs in gtõ creſcunt: iõ ſpecificat in iſtꝭ v̾ſibꝰ q̃ ſunt illa nomina q̃ dãt vs. Et dicit ſic. Iſta nomina vicꝫ vnꝰ ⁊ vllus vter ⁊ nullꝰ ſolꝰ ⁊ alter ⁊ totꝰ dãt gtõs in ius. Tu etiã adde his p̃dictꝭ aliꝰ qd̃ facit alius. Sed dimiſſis aliis: qꝛ clara ſunt. attẽde ſuper hoc nomine aliꝰ. cuiꝰ gtũs videtur eſſe eq̃lis ntõ. Reſpõde ꝙ ſi nõ creſcit in ſyllabis: creſcit in tẽporibꝰ: qñ pducitur in gtõ ⁊ in ntõ breuiatur. Deinde dicit A. Naq̃. i. certe iſta. ſ. nomina tenẽt ſecundã normã pnominis. i. variãtur ad modũ ſecũdi modi pnominis. Et ſi q̃rat̃ vtꝝ ſint noĩa vel pnoĩa: reſponde nomina naturã pnominis ſapientia in modo declinãdi ⁊ in mõ ſignificandi.

Eus dat ei vel eos genitiuo more pelaſgi.

Quaſi dicat. Nomen ſecunde de. in eus terminatum habet duplicez gtūm ſcȝ eos vel ei: vt hic theſeus: genitiuo huius theſei vel theſeos. Et hoc more pelaſgi. i. greci.

eus { ei / eos

Cum datur i bina: iacitur quandoqȝ ſuprema

Dicit ꝙ cum ꝓ qn̄ bina i id ē geminū i datur in gtō: ſupma. i. vltima i aliqn̄ iacit̄. i. abijcitur. Et hoc fit cā metri: vt in verſu. Quid timeas nō eſt: antoni ſcripta legūtur. ꝛ ponit̄ antoni ꝓ antonij.

Apocope. i.

Tertius o poſuit: ſextumqȝ ſibi ſociauit

In hoc vſu ponit regulā de dtō ꝛ ablatiuo ſingularibꝰ ſcd̄e de. dicēs. Tertiꝰ. i. dtūs poſuit o. i. terminat̄ in o. vt dn̄o. qȝ ꝓ ꝛ ſociauit ſibi ſextū. i. ablatiuū hoc eſt in eadē terminatiōe ſcȝ in o vt dn̄o

Dtūs / Ablatiuꝰ } o

Sed dabis i terno: cum feceris ius genitiuo

Hic ponit exceptionem a regula datiui: ꝛ dicit Sȝ tu dabis i terno id eſt datiuo: cum ꝓ qn̄ feceris ius in genitiuo: vt vnus vnius vni: alter alterius alteri.

Dtūs .i.

Um retinet quartus: ſed neutris prouideamus

Primum cum quarto quintoqȝ ſono dabis vno.

Hic ponit regulā de accuſatiuo dicēs. Quartꝰ. i. actūs retinet um. vt actō hūc mgr̄m. Deinde ponit vnū notabile ſiue vnā regulā validā in q̄libȝ declinatiōe dicēs. Sȝ ꝓuideamꝰ. i. ꝓuidentiam habeamꝰ in neutris. In ipis em̄ neutris ꝓuideamꝰ cuiuſcūqȝ declinatiōis ſint. Nos decet dare primum. i. ntūm cū quarto. i. cū accuſatiuo. qȝ ꝓ ꝛ q̄nto. i. vocatiuo vno ſono. i. ſub vna terminatiōe q. d. ꝙ nomina neutra habent ntūm accuſatiuū vocatiuū ſimiles in omi declinatiōe. In prima vt hoc paſcha: actō hoc paſcha: vocatiuo o paſcha. In ſcd̄a hoc ſcamnū. actō hoc ſcamnū. vocatiuo o ſcamnuȝ. In tertia hoc thema. accuſatiuo hoc thema. vocatiuo o thema: In q̄rta hoc cornu: actō hoc cornu. vtō o cornu In quinta vō nō eſt exēplū. q2 nulla noīa neutra repiūtur q̄nte decliatōis

Actūs vm

Sȝ neutra nota q2 vnam habet terminationem in nto accuſatiuo ꝛ vtō in omi declinatione

On iunges grecis: menelaon ſit tibi teſtis

Tu iunges on grecis nominibus in accuſatiuo ſingulari. quaſi dicat ꝙ nomina greca ſcd̄e de. preter generalem terminationem poſſunt accuſatiuum in on terminari: vt hic menelaus. accuſatiuo hunc menelaum vel menelaon: Et hoc eſt quod dicit: menelaon erit tibi teſtis

On in grec.

Cum tenet eus rectus. aliquando fit per a quartus

Sententia talis eſt. ꝙ quando nominatiuus deſinit in eus: quartus id eſt accuſatiuus fit aliqn̄ ꝑ a. vt hic theſeus. accuſatiuo hunc theſeum vel theſea.

eus a

Rectus in r vel in um ſimilem facit ſibi quintum.

Hic A. ponit regulā de vocatiuis ſingularibꝰ ſcd̄e de. ꝛ dicit: Rectus. i. ntūs in er terminatus vel in um facit quintum. i. vocatiuum ſibi ſimilem. vt hic magiſter: vocatiuo o magiſter. ꝛ hec dorciū vocatiuo o dorcium: ꝛ ſic philorcium ꝛ glicerium que ſunt nomina greca

vtūs { r / vm

Ex er quandoqȝ per metatheſim reperis re.

Dicit ꝙ propria nomina in er terminata aliqn̄ faciunt vocatiuū in re. vt hic leander vtō o leāder vel leandre. Et hoc fit ꝑ figuram q̄ dicitur metatheſis: metatheſis nihil aliud eſt q̄ trāſpoſitio litterarū. Cōſtructus talis eſt. Tu reperis qn̄qȝ re in vocatiuo ex er. id eſt ex nominatiuo terminato in er per metatheſim id eſt per illam figuram que ſic nominatur

er re

Recti diphthongus dabit eu quinto quaſi grecus

Id eſt nomina terminata in eus diphthongum faciunt eu in vocatiuo: vt hic theſeus. vocatiuo o theſeu: quaſi grecus. id eſt ſm̄ grecam declinationem

eus eu

Cum proprium dat ius tenet i quintus iaciens us.

Id eſt nomina propria terminata in vs in vocatiuo remota vs faciunt in i. vt hic antoniꝰ. vocatiuo o antoni. Et hoc in nominibus proprijs terminatis in ius. Conſtrue ſic. Quintus tenet i cuȝ ꝓ quando ꝓprium ſcȝ nomen dat ius iaciens. id eſt abijciens vs:

ius i

Us mutabis in e: ſic formas cetera recte

Id eſt cetera nomina ſcd̄e de. q̄ non poſſunt contineri ſub aliq̄ regula p̄dictaꝝ formāt vocatiuum a nominatiuo mutando vs in e: vt dominus vs in e fit domine. vicarius us in e fit vicarie

vs e

Quintus habet caſus fili deus agne vel agnus.

Et vulgus pelagus populus fluuiuſqȝ choruſqȝ

Dicit A. ꝙ nomina que in lr̄a ponuntur nō deniꝰ ſuant regulā p̄dictā: q2 filiꝰ facit o fili ꝛ aliquādo filie. ꝛ tunc ſuat regulā: deꝰ o deꝰ: agnus o agne vel agnꝰ: vulgꝰ o vulgꝰ: pelagus o pelagꝰ: populus o populus: fluuiꝰ o fluuius: chorus o chorus. Ordina ſic litteram: Quintus caſus: id eſt vocatiuus huius nominis filius habet fili: deus o deus in vocatiuo ꝛc.

Exceptio

PRimo plurali quinto ſimul i ſociabis

ntūs / vtūs } i

Id eſt nomina ſecunde declinationis in primo plurali hoc eſt in nominatiuo ⁊ quinto. id eſt vocatiuo faciunt i ꝓductam. ⁊ hoc intellige in maſculino feminino ⁊ communi genere. Et pluraliter nominatiuo hi domini. pluraliter nominatiuo he papyri. pluraliter nominatiuo hi philoſophi. In neutro autem genere ſtatim regula dabitur ⁊ doctrina. Conſtrue ſic. Tu ſociabis i ꝑmo plurali qꝫ ꝓ et quinto id eſt vocatiuo

Neutra a **Hos caſus neutris quartum ve decet per a poni**

Senſus eſt q nomina ſecunde decli. neutri generis in nominatiuo actō ⁊ vocatiuo pluralibꝰ faciunt in a. vt pluraliter ntō hec ſcamna. accuſatiuo hec ſcamna vocatiuo o ſcamna. Textus vero ſic ordinatur. Decet id eſt debitum eſt hos caſus predictos videlicet ntūm accuſatiuū ⁊ vocatiuum poni id eſt terminari per a neutris. id eſt omnibus nominibus neutri generis

Ambo Duo **Excipis ambo duo tamen hęc heteroclita pono**

Quaſi dicat q hec duo nomina ambo ⁊ duo excipiuntur a regula ꝑdicta: qꝛ deberent facere amba ⁊ dua in neutro genere ⁊ non faciunt: tamen heteroclita ſunt. ac de ipſorum declinatiōe tractabit in capitulo heteroclitorum

gtūs { orum / um } **Hic niſi conciſis orum fieri genitiuus**

Auctor ponit regulam de gtō plurali ſcđe declinationis ⁊ dicit. q gtūs pluralis ſecunde de. facit orum: vt dominorum: niſi ſint ſyncopa. i. ſyncopata. Littera ſic ordinatur. Tu dic orū fieri genitiuis pluralibus ſecunde declinationis: niſi in conciſis. i. ſyncopatꝫ. vt deum ꝓ deorum

dtūs ablatiuꝰ } is **Tertius is finit: ſextumqꝫ ſibi ſociabit**

Tertius id eſt datiuus pluralis facit in is. vt datiuo his dominis. qꝫ ꝓ et ſociabit ſextum. i. ablatiuum ſibi hoc eſt in eadem terminatione: vt ablatiuo ab his dominis. quaſi dicat q datiuꝰ et ablatiuus plurales ſecunde declinationis faciunt in is

actūs os **Os faciet quartus: niſi neutris a damus illis**

Quartus id eſt accuſatiuus faciet os: vt dominos: niſi in nominibus neutris que non faciūt accuſatiuum in os: ſed nos damus illis ſcꝫ neutris a: vt accuſatiuo hec ſcamna

De tertia declinatione

ntūs { a / e / o } **O Dabit e qꝫ vel a tibi declinatio terna**

Tertia declinatio dabit. i. habebit has terminationes in nominatiuo caſu ſingulari. videlicet o vt ſermo: e vt mare: a vt thema. Et multas alias habet vt patebit inferius

Ac. ec. id **C iunges a vel e: d vult i ſola preeſſe**

Inueniuntur etiā terminata in c precedente a vt lac lactis: vel ꝑcedente e: vt allec allecis. Et hoc eſt q dicit C iunges a vel e. Inueniuntur etiam terminata in d ſola i ꝑcedēte: vt dauid: nec poteſt alia vocalis ꝑcedere d. ideo dicit. d. vult i ſola preeſſe

Al. el. il. ol. vl **L cum vocali patietur qualibet addi.**

Inueniuntur quoqꝫ terminata in l qualibet vocali precedēte: a vt animal: e vt mel: i vt vigil: o vt ſol: u vt conſul. Ideo dicit l. id eſt iſta littera l patietur addi cum qualibet vocali. Et eſt ſciendū q vocales ſunt quinqꝫ. ſcilicet. a. e. i. o. u.

An. en. in. on **N u non iunges: reliquis vocalibus addes**

Inueniuntur etiam terminata in n qualibet vocali ꝑcedente ꝑter u. Exemplum de a. vt titan. id ē ſol. de e vt nomen: de i vt delphin. de o vt demon. Expone igitur ſic. Tu non iunges hanc litterā n huic vocali u. ſed bene cum reliquis vocalibus ſcilicet a. e. i. o.

Ar. er. ir. or. vr / as. es. is: os. vs **Cuilibet r iungis: s inſuper omnibus addes**

Inueniuntur etiā terminata in r litterā qualibet vocali ꝑcedēte. a vt torcular. e vt pater. i vt martyr. o vt ſoror. u vt murmur. Textus aūt ſic exponitur. Tu iunges r cuilibet vocali. Inueniuntur quoqꝫ terminata in s qualibet vocali precedente: a vt pietas: e vt ſedes: i vt lis: o vt flos: u vt rus Et hoc eſt quod dicit. tu addes s inſuper omnibus vocalibus.

Abs. ebs. ibs / obs. vbs **B quoqꝫ prepoſita datur omnibus s ſociata**

Dicit A. q iſta lrā s datur ſociata omnibꝰ vocalibꝰ ꝑpoſita b. a vt arabs. ⁊ eſt quidā ꝑplꝰs. e vt celebs. i. caſtꝰ. i vt calibs. genꝰ ferri. o vt ſcrobs. i. foſſa maxime illa quā ſcrophe faciūt. u. vt vrbs.

Uls / Ems **Uls vt puls ſequitur: ſed ems vt hyems reperitur**

Dicit Auctor q etiam inueniuntur iſte tres terminationes. vls vt puls. id eſt pulmentū ſimplex ex farina. ⁊ inuenitur hec terminatio ems vt hyems.

Ans. ens. ins / ons. vns **S ſi preponas n: omnibus addere debes.**

Sentētia talis eſt q ſi tu ꝑponas hanc lrām n huic lrē s: tu debes addere omnibꝰ vocalibus. exemplum de a vt glans. ⁊ eſt fructus quercuum: de e vt mens. de i vt lins: ⁊ tiryns. de o vt mōs: de u. vt quincūs quincuncis: ⁊ decuns cis

Aps. eps. ips / ops **Non u ſed reliquis s p preeunte locabis**

Tu locabis hāc lrām s non cū iſta vocali u. ſꝫ bñ cū reliquis ꝑcedēte p: exēpla patēt: a vt daps: e

vt adeps.i.piguedo farine vel alteri⁹ rei:i vt ſtips.i.obol⁹.in ō vcit hic ſtip⁹pi.i.mēdic⁹.o vt ops

Non i ſed reliquę pręeunt r s ſociante

Ars.ers.ors. vrs.

Senſus eſt ꝙ iſta vocalis i nō preit.i.non pcedit hanc lrām r s ſociante.i.ſequente:ꝯ reliq̄ vocales bñ preunt.i.precedunt r s ſociante.verbi gratia.a vt ars.e vt mers.o vt mors.u vt tiburs nomen fluuij

Dicimus aes vt praes.aus vt laus iungere debes

Aes Aus

Senſus eſt ꝙ inueniuntur terminata in aes vt praes.⁊ in aus vt laus

Irps vt ſtirps iunges:u ſolam t ſociabis

Irps Ut

Tu iunges predictis terminationibus irps vt ſtirps:id eſt progenies vel truncus arboꝛ.Tu ſociabis u ſolam ⁊ non aliam vocalem huic littere t:vt caput

X cum vocali patietur qualibet addi.

Ax.ex.ix.ox.vx

Senſus eſt ꝙ iſta littera x patietur addi.id eſt poterit iungi cum qualibet vocali.exemplū de a vt pax:de e vt rex:de i vt nix.de o vt nox:de u vt nux

Alx dabit anx arx unx:vt calx lanx arx quoqꝫ coniunx

alx anx.arx vnx

Senſus eſt ꝙ nomina tertie decli.dabunt in nominatiuo caſu ſingulari has terminationes.alx vt calx.i.prima pars plante vel cementum.anx vt lanx.i.latus diſcus:arx vt arx.i.cochlea ſcilicꝫ turris.vnx vt coniunx.i.marit⁹ vel vxoꝛ.Et ſic ſumūtur terminationes tertie declinationis.

Formatnomen in a genitiuum tis ſibi iuncta

Gtūs nominis in a facit tis.

In iſta pte Auctoꝛ ponit regulam de gtō veniēte a ntō terminato in a.Et dicit ſic.Nomē terminatū i a formatgtūm hac ſyllaba tis iūcta ſibi.vt hoc thema addita tl fit thematl

Is facies ex e veluti mare ſiue cubile

e is

Hic ponit regulam de gtō veniente a ntō terminato in e:Et ſic exponitur littera:Tu facies is ex e id eſt ex nomine terminato in e.q.d.ꝙ nomina in e terminata mutant e in is formando gtūm ſingularem:veluti mare e.in is fit maris.ſiue cubile e in is fit cubilis.id eſt lectus

Onis habes ex o:ſed inis do perficit et go
Femineo genere:nemo ſociatur homoqꝫ
Ordo vel margo cardo cum turbine virgo
Sic et apollo.facit britonis brito caroqꝫ carnis

o onis
do inis
go

In hac parte A.ponit regulā de gtō veniente a ntō terminato in o:⁊ dicit ſic.Tu habes in gtō ſingulari tertie declinationis onis penultima pducta ex o.i.ntō terminato in o.vt ſmo ſmonis De inde ponit exceptionē dicēs:ꝯ do ⁊ go in feminino genere pficit gtūm in inis penul.coꝛ.vt dulcedo dinis:⁊ caligo ginis:nemo qꝫ.p et hō ſociatur pdictis:qꝛ vtrūqꝫ facit gtūm in inis penul.coꝛrepta:vt nemo neminis.⁊ hō hominis:Et illa q̄ ſequūtur in littera ſociātur pdictis.vt oꝛdo oꝛdinis:⁊ margo marginis:⁊ eſt ſpacium quod circūcirca litteras vel fluuios eſt:Cardo cardinis eſt ferrum ſuper quo voluitur hoſtium.Inuenitur etiam cardo cardonis:⁊ eſt q̄dam herba ſpinoſa.Turbo turbinis:ē turbatio marꝭ vel alius rei:Uirgo facit vginis.⁊ apollo apollinis.i.ſol:Brito facit britonis.quidā ppl's.Caro etiā excipitur qꝛ facit carnis ⁊ nō caronis.Iō dicit caro carnis

Lac lactis ponit.allec allecis habebit

ac ctis
ec cis

Dicit ꝙ hoc nomē lac habebit lactis in gtō:⁊ hoc nomē allec habebit allecis.⁊ eſt quidam piſcis q̄ dicitur ad liquoꝛem ſalſamentoꝛum eſſe idoneus

Is poſt l pone:ſed lis mel fel qꝫ dedere

l lis

In hac parte Auctoꝛ ponit regulā de gtō veniente a ntō terminato in l.⁊ dicit ſic.Tu pone is poſt l quaſi dicat ꝙ nomina terminata in l.faciūt gtūꝫ addendo is:vt animal addita is fit animalis Sed mel ⁊ fel excipiūtur:qꝛ ſuſcipiūt lis in gtō:vt mel addita lis fit mellis.fel addita lis fit fellis:Et hoc eſt quod dicit.ſed lis mel fel qꝫ dedere

Al alis longam dat neutrum.cetera curtam

al alis

Nomē neutrum in al terminatū dat alis lōgam in gtō:vt animal animalis penul.pducta.Cetera ſcꝫ q̄ nō ſunt neutra dāt alis curtam in gtō vt hanibal hanibalis:⁊ eſt pprium nomē viri

Curtam pone ſalis:longam dant elis et olis.

el elis
ol olis

Excipit hoc nom̄ ſal ꝙ q̄uis ſit neutri ge.tñ coꝛripit penul:Et iō dicit.Curtā pone ſalis.i.penultimam illi⁹ gti.Inuenitur etiā ſal maſcu.ge.⁊ tūc tenet illā regulā:cetera curtā:Lōgaꝫ dāt elis et olis.i.gti terminati in elis ⁊ in olis dāt penultimā lōgam.vt Michael michaelis.ſol ſolis

Ul datulis:il ilis:conſul pugil tibi teſtis.

vl vlis
il ilis

Dicit ꝙ nomē terminatuꝫ in vl dat vlis in gtō.⁊ nomē terminatum in il dat ilis in gtō vtrobiqꝫ penultimā coꝛripiēdo:cōſul cōſulis et pugil pugilis eſt tibi teſtis.i.exemplū:Et eſt cōſul ille qui donat cōſilium:pugil eſt ille qui pugnat cum alio

en anis **An erit is iuncta fietqꝫ penultima longa.**
In hac parte A. determinat de gtō veniēte a ntō terminato in an: ⁊ ſic dicit. An erit is iūcta. i. hec terminatio is erit iuncta an. i. ntō terminato in an: ⁊ hoc intellige formando gtūm. vt titan addita is fit titanis. penultimam ꝓducit: Et ideo dicit: fietqꝫ penultima lōga.

en { inis / lenis } **E ſuper n dat inis curtam. ſed deme lienis:**
Hic A. determinat de gtō veniēte a ntō terminato in n p̄cedēte e: ⁊ dicit ſic E ſup n. i. nom̄ termiatū in n p̄cedēte e dat inis curtā in gtō: vt nom̄ nominis: Deinde ponit exceptionē dicens. ſ deme .i. excipe a regula p̄cedenti hoc nom̄ lienis. Et declinat̄ hic lien lienis: ⁊ eſt qōdam inteſtinū. deberet em̄ facere liynis pe. cor. ⁊ facit lienis pe. ꝓdu. Excipiūtur ſimiliter illa q̄ ponūtur in lr̄a ſequenti

in inis **Renis ſyrenis ſplenis. ſed in dabit inis**
Renis declinatur ſic: hic ren renis: eſt quoddā inteſtinū animal' in quo ꝯſiſtit virtualiter luxuria viroꝝ. Sirenis aūt ſic declinat̄: hic ſiren ſirenis: eſt piſcl marin⁹ vel ꝑiculum marl. Splenis ſic declinatur hic ſplen ſplenis: eſt qōdam inteſtinū animalis a quo ꝓuenit riſus: Sed in dabit inis. Dicit A. ꝙ nomen in in terminatū dabit inis in gtō penultima ꝓdu: vt delphin delphinis

on { onis / ontis } **On ſibi copulat is: ſed quedam propria dant tis**
In hac parte A. determinat de gtō veniente a ntō terminato in on dicens: On. i. ntūs in on terminatus copulat ſibi hanc terminationē is formando gtūm: vt demon demonis. Deinde ponit exceptionem dicens: ſ q̄dam propria nomina dāt tis: vt demophon demophontis. proprium nomen

De qualitate nominis **Quod nomen proprium. quod non: ita ſit tibi notum**
Propria qualitas **Id proprium dices: quod non notat vniuoce res**
Plures: nanqꝫ duo ſenſu non ſignat in vno
Quia magiſter immediate fecit mentionē de nomine ꝓprio. nūc declarat q̄d ſit ꝓpriū nomē dicēs ꝙ illud eſt nomen ꝓpriū: qd nō importat plures res vniuoce. i. ſub vna voce ⁊ inſtitutiōe: ⁊ non ſignificat duo in vno ſenſu. vt petr⁹: Ordina ſic lr̄am. Illud ſupple nom̄ qd eſt propriū ſit notuꝫ. i. manifeſtū ita: vt ſequitur. Supple illud qd nō eſt propriū immo appellatiuū: ſit tibi notū ita: vt ſeqtur. Tu dices id eſſe ꝓprium nom̄: qd non notat. i. importat: plures res vniuoce. i. ꝑ vnā impoſitionem: Nāqꝫ ꝑ certe propriū nom̄ non ſignificat duo in vno ſenſu. i. ſignificato. Q. d. nom̄ proprium nō debet importare pluſqꝫ vnā rem ꝑ vnā impoſitionem. Sꝫ ſi opponatur: q2 ſi ꝯtingat duos vniuoce baptizari: ⁊ ambos Gregori⁹ nominari: li Gregori⁹ duo ſignificat in vna impoſitiōe. Volūt aliq̄ dicere: ꝙ Gregori⁹ in alijs eſt ꝓpriū ⁊ in iſtis appellatiuū. Alij tn̄ dicunt ꝙ in iſtis ⁊ in alijs ꝓprium eſt: licet duos ꝯtingat vel plures in eodē nomine ſimul ⁊ ſemel baptizari vel nominari. nihilominus attento baptiſmatis lauacro illis duobus vel plurib⁹ ſingillatim infuſo nomen quod cōmuniter imponitur: vnicuiqꝫ eſt propriū ⁊ non appellatiuum. Ideo ſequitur. Non licet.

Non licet vniuoce proprium tibi plura notare.
Non licet id eſt non eſt debitū proprium nomen notare. i. importare plura tibi vniuoce: id eſt ſub vna voce et inſtitutione: ſed bene equiuoce. id eſt ſub diuerſis impoſitionibus

Appellatiua q̄litas **Appellatiuis varias res vniuocabis**
Tu vniuocabis. i. ſub vna voce ⁊ inſtitutione vocabis. i. ſignificab⁹ vel importab⁹ varias res appellatiuis: hoc eſt in appellatiuis nominibus: quaſi dicat: ꝙ nomen appellatiuum eſt illud qd vniuoce plura ſignificat: vt homo: Et ſic patet differentia inter proprium ⁊ appellatiuum

ar aris **Is poſt ar pone: ſed far facit r geminare**
In hac pte A. determinat de gtō veniente a ntō terminato in ar. ⁊ dicit ſic. Tu pone is poſt ar. id ē poſt nomen in ar terminatū debes addere is formādo ei⁹ gtūm: vt torcular: addita is fit torcularl. Deinde ponit exceptionem dicens: ſed far facit r geminare in gtō. vt far. gtō huius farris: ⁊ hoc ad differentiam faris verbi quod ſcribitur per ſimplex r.

Que primaria ſunt niſi naris curta manebunt
Nō vult A. oſtēdere q̄nta ꝓferri debeat penul. gti nti termiati in ar. Et dicit illa q̄ ſunt p̄mariá. i. primitiua. manebūt curta in penul gti. vt nectar nectaris. i. dulcedo: niſi nar naris nomen fluuij quod longatur q̄uis ſit primitiuum

In deriuatiuis neutris producitur aris
Dicit ꝙ penultima genitiui in aris terminati producitur in neutris nominibus deriuatis hoc eſt deriuatiue ſpeciei: vt torcular torcularis: ⁊ dicitur a torqueo torques

De ſpecie p̄mitiua **Primitialis erit vox in qua dicitur eſſe**
Primum propoſite data ſignificatio ſecte
Quia in p̄cedēti regula mgr̄ fecit mentionē de primitiuis ⁊ deriuatiuis. iō nūc declarat q̄d ſit vox primitiua dicēs: Vox primitialis. i. primitiua erit illa in q̄ ſignificatio ſecte. i. ſignificatiōis pri

mum propoſite dicitur eſſe data: verbi gratia qꝛ primo impoſitum fuit ad ſignificandum talē rem eius ſignificatum a nullo alio dependet: ideo dicitur primitiuum

Eſt deriuatiua vox que deſcendit ab illa

De ſpecie deri/uatiua

Quaſi dicat ꝙ illa vox. i. dictio ꝗ deriuat̄ ab illa. ſ. voce ꝑmitiua ē deriuatiua. vt ab hoc noīe mar/tinꝰ deriuatur martineꝰ vel martinianꝰ na. nū. poſſeſſiuū nom̄: iō dr̄ deriuatiuū: qꝛ deſcēdit ab illo.

Simplicium norma formabis compoſitiua.

Regula compo/ſitorum

In iſto verſu ponit̄ vnū notabile multū vtile qd̄ exponitur ſic q̄ztum ad lr̄am: Tu formab cōpoſitiua. i. dictiones cōpoſitas norma. i. ſm̄ normā ſimpliciū. q. dicat ꝙ cōpoſita variātur ⁊ formant̄ ſm̄ coꝝ ſimplicia: verbi grā: pr̄ ē dictio ſimplex ⁊ facit pr̄is in gtō: ita eiꝰ cōpoſitū cōpater faciet cōpatris: Valet etiā in genere. Nā ſicut mr̄ eſt ge. fe. ita cōmater eſt ge. fe. Valet etiā in ꝓlatiōe ſyllabaꝝ. Nā ſicut mater ꝓdu. primā ſyllabā ſcʒ ma. ita eiꝰ cōpoſitū ſcʒ cōmater ꝓdu. eandē. Valet etiā in variatiōe vboꝝ. Nam ſicut facio cis facit feci in ꝑterito ita inficio eiꝰ cōpoſitū facit infeci. Verūtū hoc notabile varias patitur exceptiones: que ſuo loco ⁊ tempore diſtinguentur.

Dictio compoſitam dicetur habere figuram
Quam licet in geminas partes diſtinguere: quarum
Significata gerit vox deſignanda per ipſam

De figura com/poſita

Quia mgr̄ fecit mentionē de cōpoſitꝭ ⁊ ſimplicibꝰ: nunc declarat q̄d ſit dictio cōpoſita: ⁊ ꝗ ꝯditiones in ea reqͥruntur. dicit igitur ſic. Illa dictio dicetur hr̄e figurā cōpoſitā quā dictionē licet diſtinguere: hoc eſt diuidere in geminas ꝑtes. Nā oīs dictio cōpoſita pōt diuidi in duas ꝑtes: quaꝝ partiū vox deſignanda ꝑ ipam dictionē cōpoſitam gerit. i. importat ſignificata: vt magnanimꝰ qd̄ cōponitur ex magnꝰ corrupto ⁊ animꝰ: vtraqꝫ em̄ pars gerit ſignificata illiꝰ dictionis compoſite. Magnanimꝰ em̄ ſignificat grandem aīmo. Magnꝰ em̄ ſignificat grandē ⁊ animꝰ mentē ſiue animum: aliter em̄ nō eſſet dictio cōpoſita: niſi poſſʒ diuidi in duas ꝑtes vt dictū eſt: vbi grā. mgr̄ bn̄ pōt diuidi in duas ꝑtes ſcʒ magꝭ ⁊ ter. bn̄ em̄ magꝭ ſignificat plus ⁊ ter tribꝰ vicibꝰ. tn̄ non ſunt figure ꝯpoſite: qꝛ illa ſignificatio nō corrn̄det ſignificato illiꝰ dictōis compoſite. ſ. magiſter quod ſignificat eruditorem

Non poteris tale ſub ſimplice ſciſma notare.

De figura ſim/plici

Tu non poteris notare. id eſt inuenire tale ſciſma id eſt talem diuiſionem ſub nomine ſimplici. quaſi dicat ꝙ nomina ſimplicia non poſſunt diuidi ſicut compoſita.

Et dices epatis: iubaris cum nectare ponis

Reuertit̄ ad ꝓpoſitū illiꝰ regule In deriuatiuis neutrꝭ Excipiēdo auctor aliꝗ noīa regulā nō obſuātia dicit itaqꝫ ⁊ tu dices epatis in gtō huiꝰ nominis epar. qd̄ ſignificat ficatū ⁊ excipitur a regula generali Is poſt ar pone: deberet enim facere eparis ⁊ facit epatis. Iubar iubarꝭ. ſplēdor vel coma leonis vel alius animalis: ⁊ excipitur a regula In deriuatiuis. Nectar. i. dulcedo etiā excipitur a regula In deriuatiuis. qꝛ cum ſit neutrū ⁊ deriuatum a necto tis xū. corripit gtūm videlicet nectaris: ⁊ idem eſt quod dulcedo. Ideo dicit auctor Iubaris cum nectare ponis

Aſparis vſus habet: et boſtaris additur iſtis

Dicit A. ꝙ iſta duo noīa boſtarꝭ ⁊ aſparꝭ breuiātur in gtō. Iō dicit vſus hʒ boſtarꝭ. Aſpar ē paries factꝰ ex terra viſcoſa vel aliō factū cā ſummitatꝭ Boſtar eſt ꝓpriū nom̄ ⁊ cor. gtūm. ſ; aliqñ ē locꝰ boū: ⁊ tūc ꝓdu. gtūm. vñ vſus. Cū boſtar ꝑſepe notat ꝓducit aris. Cū ꝓpriū nom̄ tūc breuiatur arꝭ.

Er tibi prebet eris: cer mobile vertitur in cris

er — eris
cer — cris

In hac ꝑte A. tractat de gtō veniente a ntō terminato in er dicēs. Er. i. ntūs tertie de. in er terminatꝰ ꝑbet erꝭ in gtō penultimā corripiēdo. vt aer aerꝭ. Deinde ponit aliā regulā ꝑ moduʒ exceptionis dicens. cer mobile: i. nomen adiectiuū tertie de. in cer terminatū vtitur. i. mutatur in cris in gtō: vt acer cer in crꝭ fit acris. Vñ Dicitur arbor acer vir fortꝭ imꝓbus acer. Pro primo dat erꝭ: ſ; pro reliquis tibi dat cris. Et mouetur. hic acer. hec acris. hoc acre. Dicitur etiam acer ſubtilis ⁊ acutus ingenio

Ter per tris forma: ſint iupiter et later extra

ter — tris

Dicit A. ꝙ noīa tertie de. in ter deſinētia mutāt ter ꝑ trꝭ in gtō. vt pater ter ꝑ trꝭ fit patrꝭ Iō dicit Tu forma ter. i. nomen in ter terminatū ꝑ tris in gtō: Deinde ponit exceptionē dicēs: Iupiter ⁊ later ſint extra. i. excipiātur a regula. qꝛ iupiter deberet facere iupitris ⁊ facit iouis. later deberet facere latris et facit lateris.

Et luter panther ſtater his coniunge character
Ether et crater: per bris formabitur imber
Et ſua compoſita. ver et mulier dabunt eris

ber — bris

Excipiūtur etiā ab illa regula Ter ꝑ tris forma. luter luterꝭ: pāther pantherꝭ. ſtater ſtateris. character characteris. ether etheris ⁊ crater craterꝭ. deberent facere gtūm in tris. ſ; faciūt aliter Deinde dicit: ꝑ bris formabitur imber. i. hoc nom̄ imber facit imbris. Et eſt exceptio ab illa regla. Er

tibi p̄tet erl̄. deberet eñ facere imberl̄ ⁊ facit imbrl̄: Et ſua cõpoſita etiã excipiũtur: qꝛ faciũt gtũm in bris vt nouember bris ⁊ decẽber bris. Uer ⁊ mulier dabũt eris Uer ⁊ muler excipiũtur ab illa regula Er tibi p̄tet eris. deberent eñ corripere penul. gti ⁊ p̄ducũt. Nota luter eſt lauatoriũ ⁊ qδcũqꝫ vas purgãdis ſordibus aptũ. Pãther eſt genꝰ lupi. Stater eſt qδdaꝫ põdus. i. medietas vncie appendens aureos tres Character grece imago. nouus vultꝰ: effigies. forma vel ſtilꝰ. figura: ſra: ferrũ quo note animalibꝰ inurũtur. Uñ ⁊ ipa nota vel ſignũ character dicitur. Ether eſt ſupiꝰ elementum ſcꝫ ignis. dicitur etiã ſupior pars aeris. Crater eſt genus calicum id eſt poculorum duas habens anſas

ir iris **Ir breuiabit iris: martyr fiet tibi teſtis.**

Dicit ꝙ nomina terminata in ir faciũt gtũm in iris penul: correpta. vt martyr martyris

or oris **Is poſt or iunge: cor cordis debet habere.**

In hac parte Auctor ponit regulam de genitiuo veniente a nominatiuo terminato in or dicens. Tu iunge hanc terminationem is poſt or id eſt poſt nomen in or terminatum. vt marmor addita is fit marmoris: ⁊ color addita is fit coloris. Sed cor excipitur quod facit cordis in genitiuo.

Mas aut commune dabit oris femineumqꝫ

Dicit Auctor ꝙ nomina terminata in or maſculini feminini ⁊ cõmunis generis producũt penultimam genitiui: vt dolor doloris: ſoror ſororis. melior melioris

Format oris rhetor memor arbor neutraqꝫ caſtor
Et quedam propria velut hectoris addeqꝫ neſtor

Hic A. ponit exceptionẽ a regula p̄dicta ſubiungẽs regulã de neutris ⁊ de hoc nomine caſtor. ⁊ dicit. Format oris rhetor. i. hoc nomen rhetor corripit penul. gti. q̃uis ſit maſculini ſeu cõmunis gene. ⁊ eſt rhetor idem qδ rhetoricꝰ. Et illa q̄ ponũtur in lr̄a corripiũt penul. gti. vt hic ⁊ hec memor hꝰ ris. hec arbor hꝰ arborl̄. Et neutra nomina terminata in or corripiũt penul. gti. vt marmor marmorl̄. Et hoc nom̄ caſtor corripit gtũm: ⁊ eſt qδdam animal vel ꝓpriũ nomen viri. ⁊ tũc ꝓducit gtũm: Et q̄dam ꝓpria ſociantur his p̄dictl̄ qꝛ corripiũt gtũm. vt hector hectoris neſtor neſtoris.

vr vris **Ur tibi preteturis: ſed fur ſubdit tibi furis**

In hac pte Auctor determinat de genitiuo veniente a ntõ terminato in vr. Et dicit. vr id eſt nom̄ terminatum in vr prebet tibi vris in genitiuo penultima correpta: vt murmur murmurl̄. ſed fur ſubdit tibi furis in genitiuo penultimam producendo: ideo excipitur:

vr oris **Robur format oris: ebur iecur et femur addis.**

Ponit aliã exceptionẽ ⁊ dicit: Hoc nom̄ robur p̄tet tibi orl̄ in gtõ pe. cor. vt robur roborl̄. p ligno vel p fortitudine: Tu addis iſtud nomen ebur qδ facit eborl̄: ⁊ eſt os p̄cioſum. ⁊ iſtud nom̄ iecur: qδ facit iecorl̄. ⁊ eſt ficatum. femur femoris. ⁊ femora ſunt ab inguine vſqꝫ ad genua

as {atis antis} **Ex as eſt atis: elephas gigaſqꝫ dant antis**

In hac parte Auctor determinat de genitiuo veniente a nominatiuo terminato in as ⁊ dicit ꝙ nomina in as terminata faciunt genitiuum in atis vt maieſtas maieſtatis. Sed ponit exceptioneꝫ dicens. elephas ⁊ gigas dãt antis in genitiuo. vt elephas elephantis. gigas gigantis

Et diamas adamas: veterum quoqꝫ propria quedam

Excipiuntur etiã iſta duo nomina diamas ⁊ adamas que faciunt gtũm in antis. vt diamas diamantis ⁊ eſt quidam lapis precioſus: adamas eſt quidam lapis precioſus duriſſimꝰ. quoqꝫ pro etiam quedam ꝓpria nomina veteꝝ. i. antiquoꝝ faciunt gtũm in antis. vt atlas atlantis

as {aris ſis dis} **Mas maris: as aſſis: vas vaſis: vas vadis: iſti**
Iungeſqꝫ pallas: ſic formas lampas et archas

Hic A. ampliat exceptionẽ ſuã dicens: mas dat marl̄: as aſſis: vas vaſis: vas vadis: Et huic nomini vas inquantũ hꝫ vadis in gtõ iunges pallas qδ etiã hꝫ dis in gtõ. ſic format lampas ⁊ archas. Naꝫ pallas facit palladis in gtõ: ⁊ eſt dea ſapientie. lãpas lãpadis. archas archadis. nom̄ gentile eſt. Nota mas eſt maſculꝰ vel maritꝰ: As eſt obolꝰ vel pondꝰ duodecim vnciaꝝ. vel punctꝰ vnus in decio aut teſſere: vel dicitur poſſeſſio omniũ bonoꝝ alicuius q̄ hꝫ: Uñ As obolus pondus punctꝰ poſſeſſio tota. Uas vaſis neu. ge. eſt reſ uaculũ ſeu ꝯtentiuũ reꝝ comeſtibiliũ ſiue potabilium. Uas vadis maſcu. generis eſt obſes vel fideiuſſor.

His ſimilem formam dant patronymica quedam.

Id eſt q̄dam patronymica in as terminata ſunt q̄ ad modũ p̄dictoꝝ declinãt: vt ãbroſias. ſiadis

as {is os} **Sic breuis as format: genitiuus grecus os addit**

Quaſi dicat ꝙ nomina terminata in as breuem faciunt in genitiuo ſicut dictuꝫ eſt. ſm grecos aliquando faciunt genitiuum in os. vt ambroſias adis vel ados: hec pallas hꝰ palladis vel dos.

Mas aut commune ſi fiat in es breuiatam

es itis **E mutans dat itis miles ſtipes eſt tibi teſtis**

Dicit A: ꝙ nomina terminata in es breuiatā faciunt gtūm in itis pe.cor.mutādo e in i: vt miles militis Littera ſic ordinatur. Mas.i.maſculinū genus aut commune.i.cōmune genus ſi fiat in es breuiatā mutās e in i dat itis in gtō: miles fit tibi teſtis qd̄ facit milit̄ ⁊ ſtipeſ qd̄ facit ſtipit̄

Ut prepes dat etis diphthongus in anteſuprema. es etis

Hic auctor ponit exceptionem a regula predicta dicens ꝙ diphthongus in anteſupma.i.nomen terminatum in es breue, diphthongo pcedente dat etis in gtō nec mutat e in i vt praepes prae petis id eſt velox

Que deriuantur a verbis aſſociantur

In quibus e curta reperitur in anteſuprema.

Dicit Auctor ꝙ nomina i es terminata ⁊ deriuata a verbis in quibus e reperitur curta in anteſuprema .i. eſt in penultima aſſociantur: quia etiam faciunt gtūm in etis: vt ab hoc vbo hebeo hebes deriuatur hic ⁊ hec hebes hebetis.i.piger: tardus: obtuſus: ſtupidus: amens

Inquies eſt curta: tamen etis erit ſibi longa.

Dicit ꝙ hec dictio inquies eſt curta i nominatiuo: ⁊ tn̄ pducit pe.gti: vt hic ⁊ hec ⁊ hoc inquies genitiuo huius inquietis: id eſt ſine requie Textus eſt clarus

Femineum dat etis curtam. ſeges eſt tibi teſtis

Dicit A. ꝙ nomina feminini ge. in es breuē terminata faciūt gtūm in etis curtā: vt ſeges ſeget̄

A pede compoſitum dat edis: ſed apes remouebis es edis

Dicit ꝙ compoſita ab hoc nomine pes faciunt genitiuum in edis pe.cor: vt bipes bipedis: Sed tu remouebis apes quod facit apis in genitiuo Textus eſt clarus

Quod preter ſedeo formabit idis genitiuo. es idis

Dicit ꝙ nomina que deriuantur a ſedeo ſedes etiam excipiuntur a regula illa Mas aut cōmune qꝛ faciunt gtūm in idis ⁊ non in itis: ꝗuis terminentur in es cor. vt obſes obſidis: Textus eſt de ſe planus Obſides dicuntur q̄ ab obſeſſis dātur vel q̄ dari ſolent ⁊ cū honore cuſtodiri.

Es longam mutabis in is: ſed deme quietis es is

Heredis cereris mercedis vel locupletis

Magnetis iunges agnetis dicere debes

In hac pte A. determinat de gtō veniente a ntō terminato in es pdu. ⁊ dicit. Es lōgā mutabis in is.i. ꝙ nomina terminata in es longam mutāt es in is formando gtūm ſingularē: vt ſedes es in is fit ſedis Deinde ponit exceptionem dicens Sꝫ deme quietis: hec quies qetis: ⁊ alia q̄ ſequūtur: vicꝫ hic ⁊ hec heres: gtō huius heredis: hec ceres huiꝰ cereris: ⁊ eſt dea bladi: hec merces hꝰ mercedis: ⁊ eſt pmiū vel pciū: hic ⁊ hec ⁊ hoc locuples tis.i: diues: hic magnes huius magnetis eſt quidam lapis attrahens ferrum. hec agnes agnetis proprium nomen mulieris.

Cum pre it i formabit etis: paries tibi teſtis ies etis

Dicit Autor ꝙ nomina terminata in es precedente i faciūt gtūm in etis pe.cor. vt paries pariet̄

Is correpta ſibi ſimilem faciet genitiuum Is ntō is gtō ſimilis

Hic Autor ponit regulam de gtō veniente a ntō terminato in is cor. Et dicit. Is correpta.i. nomē terminatū in is correptā faciet gtūm ſibi ſimilē: vt ntō hic panis. gtō huius panis

Cuſpidis et lapidis et caſſidis excipiantur Exceptio

Et chlamydis.

Sanguinis et dices exanguis aſpidis addes.

Egidis atqꝫ notes: ſic et patronymica formes:

Thetyos et thetidis dices: paris is dat idiſqꝫ

Sardis inis: dat iaſpis idis: ſic ibidis ibis.

Iſidis adiunges: indeclinabile ſemis

Eſt pro dimidio: pondus ſemiſſis habeto

Et tybris tybridis: tigris: quiriſqꝫ quiritis

Cuſpidis ⁊ lapidis ⁊c. Hic A. ponit exceptionē ab illa regl'a Is correpta. dicens. Iſta noīa Cuſpidis ⁊ lapidis ⁊c. ⁊ alia q̄ ſequūtur in lr̄a excipiūt a regl'a qꝛ aliter faciūt gtūꝫ ꝗ̄ regl'a pcipiat Et qꝛ textus eſt clarꝰ veniamꝰ ad expoſitionē vocabulorū: Ntō hec cuſpis dis: hic lapis dis. hec caſſis.i.galea dat caſſidis in gtō. ſ hic caſſis.i. rete venatoriū dat caſſis in gtō. hec chlamys dis. ⁊ eſt pallium qd̄ ex vna pte induitur neqꝫ ꝯſuit ſ fibl'a infrenatur. hic ſanguis nis. hic ⁊ hec exanguis

⁊ hoc gue.i. ſine ſanguine: ⁊ cõponitur ex ex ⁊ ſanguis. ⁊ facit exanguis ⁊ nõ exanguinis. Ex quo patet ꝙ nõ excipitur ab illa regula Is correpta ſibi. ſꝫ ab illa: Simpliciũ norma. Hec aſpis dis nomen eſt ſꝑetis. Egis dis. ſcutũ palladis. Et patronymica in is terminata ſiliter faciũt gtũm. vt pamis pamidis. Thetis pma cor. i. mater achill' dat thetidis ⁊ thetis in gtõ. Thetys pma pdu. id eſt mare vel vxor oceani: dat thetyos ⁊ thetys in gtõ. Parl dat paris vel paridis in gtõ. ꝓprium nomẽ. Sardis facit ſardinis. i. lapis ꝓcioſus Iaſpis iaſpidis eſt lapis ꝓualẽs. Ibis facit ibis vl' ibidis: ⁊ eſt ciconia. Iſis dis. nomen dee. Semis ꝓ dimidio eſt indeclinabile. ſꝫ ſemis ꝓ põdere medie libre habebit ſemiſſis in gtõ. Tybris nomen fluuij facit tybridis in gtõ. põt etiam facere tybris: ⁊ ſic non excipitur. Sed tigris facit tigris: ⁊ ſic non excipitur. aliquando facit tigridis. et eſt animal. Quiris quiritis. eques romanus.

is vel er eris Quod dedit er dat eris: vomis puluiſqꝫ ciniſqꝫ.
Et cucumis.

Dicit ꝙ nomen in er ⁊ in is terminatũ facit gtũm in eris pe. cor. vt hic vomer vel vomis. gtõ huius vomerl. ⁊ eſt dens aratri vel ferrũ qđ infigitur dentali. hic puluer vel puluis hui⁹ puluerl. hic ciner vel cinis hui⁹ cinerl: ſcintilla extincta. hic cucumer vel cucumis huius cucumeris: ⁊ eſt herba cuius fructus humide nature eſt.

is — itis Is itis producta dabit. tamen excipiantur
Glis gliris gliſſis: glis glitis non cadit extra.

In hac parte auctor determinat de gtõ veniente a ntõ terminato in is ꝓductam. Et dicit. Is ꝓducta. i. nomen terminatũ in is ꝓductã dabit itis in gtõ pe. ꝓ. vt lis litis. Deinde ponit exceptionem dicens. Tñ excipiuntur glis gliris ꝓ animali ⁊ glis gliſſis ꝓ terra tenace. ſꝫ glis glitl ꝓ herba q̃ alio nomine lapa dr: nõ cadit ex regulã. i. nõ excipit. Põt obijci de hoc noie vis. qr non ſuat regulã ⁊ nõ excipit. Dicam⁹ ꝙ vis eſt nomẽ heteroclitũ. iõ de ipo tractabit in cap. de heteroclitis

os — oris Oris formabit os pro mare: deme nepotis.

In hac pte A. ponit regulã de gtõ veniẽte a ntõ terminato in os. ⁊ dicit. Os ꝓ mare. i. nom̃ terminatum in os maſculini generis facit oris in gtõ pe. ꝓducẽdo. vt ros rorl. Deinde ponit exceptionem dicens. Deme. i. excipe hoc nomen nepotis. ⁊ eſt nepos filius fratris. ⁊ aliqñ eſt luxurioſus.

os — otis Cetera dant otis: ſed de potis o breuiabis.

Dicit ꝙ cetera nomina in os terminata. i. que non ſunt generis maſculini faciũt gtũꝫ in otis: pe. pro. vt dos dotis. Deinde ponit exceptionem dicens. ſꝫ breuiabis hec nomina q̃ ſunt deriuata ab hoc nomine pos potis quod idem eſt qđ potens. vt cõpos cõpotis ⁊ impos impotis pe. correpta.

os {ouis oris oſſis} Sed bouis et gloris demantur et oris et oſſis
Cuſtodiſqꝫ ſimul: herois ſociabitur iſtis.

Dicit auctor ꝙ iſta nomina excipiant̃ videlicꝫ bos bouis qđ deberet facere botl. glos gloris. ⁊ eſt q̃dam flos Inuenit̃ etiã glos gloſſis ꝓ quodã ligno de nocte relucente: ⁊ glos glotis ꝓ vxore fris. Eln̄ vſus. Diſcite qđ ſit glos lignũ vel femina vel flos Glos ris flos eſt. ſꝫ glos glotl femina fratrl. Glos gloſſis lignu vet⁹ eſt de nocte ſerenũ. Et oris ⁊ oſſis demantur. i. hoc nomen os oris ⁊ os oſſis. Sꝫ alij exponunt ſic. Genitiui terminati in oris ⁊ in oſſis de q̃bus nõ eſt facta mentio. demãt̃. i. excipiãt̃: vt os oſſis: os oris. ⁊ glos gloſſis. Etiã excipiunt̃ illa q̃ patẽt in textu. vicꝫ cuſtodis gtũs de hic ⁊ hec cuſtos. ⁊ herois gtũs de heros. i. dñs. ⁊ minos qđ facit minois ꝓpriũ nom̃ viri.

vs {oris eris} Vs curtam dat oris neutro. ſed eris damus illis
Que dant lus nus dus. ſed oris prebet tibi fenus

vs — vtis Et facinus pignus: intercus utis tibi prebet.
Adde penus penoris. quod terne eſt ſiue ſecunde.

In hac pte A. determinat de gtõ veniẽte a ntõ terminato in vs curtã. Et dicit Vs. i. nom̃ tertie decli. in vs terminatũ dat orl curtã in gtõ: ⁊ hoc intellige in neutro genere. vt hoc corp⁹ h⁹ corporis: Deinde ponit exceptionẽ dicens. Sꝫ nos dam⁹ erl illis nominib⁹ q̃ dãt terminatiões infraſcriptas vicꝫ lus vt vell⁹ vellerl. nus vt vuln⁹ vulnerl. dus vt põdus põderl Sꝫ ab illa regla excipiũtur fen⁹ qđ facit fenorl. i. vſura. ⁊ facin⁹ facinorl. i. pctm̃: ⁊ pign⁹ pignorl. i. fili⁹ Inuenitur pign⁹ pignerl. i: vadiũ. ⁊ tunc nõ excipitur. Intercus pbet tibi vtis in gtõ pe. cor: vt ntõ hic ⁊ hec ⁊ hoc interc⁹ itercutl. ẽ morb⁹ inter cutẽ ⁊ carnẽ. Tu adde his pdictl pen⁹. i. cellariũ qđ aliqñ eſt tertie declinationis: ⁊ facit penoris in gtõ: ⁊ aliqñ eſt ſcđe ⁊ facit peni. ⁊ eſt fe. ge. in tertia vo neu.

vs — vdis Dat pecus hec pecudis: pecus hoc pecoris ſibi format.

Dicit ꝙ hoc nomẽ pec⁹ dupl'r variat̃. aliqñ eſt ge. fe. ⁊ facit pecudis. ⁊ aliqñ neu: ⁊ facit pec⁹ pecorl Pecora dicim⁹ maiora aĩalia: vt boues equos aſinos. pecudes vo minora. vt oues capras porcos.

vs — eris Hec formas in eris que ſunt confinia verbis:

In quibus e curta reperitur in anteſupꝛema.

Dicit Auctoꝛ ꝙ nomina in vs terminata venientia a verbis habentibus e curtam in pe. ſyllaba faciunt gtūm in eris pe: coꝛ: vt vlcus vlceris: id eſt apoſtema vel aliud malū quod naſcitur pꝛopter nimiū laboꝛem: ⁊ deriuatur ab vlcero ras quod idem eſt quod vulnero ras. Et ſm hoc tempus deberet facere temperis: quia deriuatur a tempero ras vel a tepeo pes: tamen facit tempoꝛis in genitiuo: vt Auctoꝛ inferius declarat.

Neutrum declina quod comparat vt duo pꝛima.

Comparatiuuſ neutri generis

Dicit Auctoꝛ ꝙ nomen quod comparat id eſt quod eſt comparatiuū neutrum in vs terminatū declinatur quemadmodū duo genera videlicꝫ cōmune genus comparatiui. Nam ſicut melioꝛ facit melioꝛis: ita melius facit melioꝛis.

Dant aceris lepoꝛis: acus lepus: addito tempus.

Dicit ꝙ iſta nomina acus ⁊ lepus dant in eoꝛum genitiuis aceris ⁊ lepoꝛis. Hec acus aceris eſt inſtrumentum ad purgandū frumentum: vel eſt polus ferri. Inuenitur etiam hec acus acus acui pꝛo inſtrumento ſuendi. Hic lepus eſt quoddā animal. Tu addito etiā temp⁹: qͦ facit tempoꝛis

Us pꝛoducta dabit utis: ſed deme paludis

vs pducta vtis

Et que dant tellus incus demenda notabis.

In hac parte Auctoꝛ determinat de genitiuo veniente a nominatiuo terminato in us pꝛoductaꝫ ⁊ dicit Us pꝛoducta id eſt nomen terminatum in us pꝛoductā dabit vtis in genitiuo pe. pꝛoducta: vt ſalus ſalutis. Deinde ponit exceptionem dicens: Sed deme paludis quod declinatur hec palus huius paludis. Et tu etiam notabis illa nomina demēda id eſt excipienda: vt tellus ⁊ incus dant genitiuos telluris ⁊ incudis: tellus id eſt terra frugifera. incus eſt inſtrumentum ſuper quo faber malleat ferrum.

vs { vris / uis }

Foꝛmabunt uris monoſylla: grus uis et ſus

Hic Auctoꝛ ponit aliam exceptionem dicens: ꝙ monoſyllaba id eſt vnius ſyllabe in vs terminata foꝛmabūt vris in gtō pe: pꝛo: vt thus thuris: ⁊ mus muris. Deinde ponit exceptionē ſuā dicēs Grus ⁊ ſus foꝛmabūt uis in gtō vt grus gruis: ⁊ ē nomē auis: ⁊ ſus ſuis: ⁊ idē eſt qͦ poꝛc⁹ l' poꝛca.

Aes eris dabitur: pꝛes pꝛedis: laus quoqꝫ laudis.

Fraus fraudis dicas: ſed emaus non flectere debes.

aes { aeris / aedis }

aus — dis

In hac parte auctoꝛ oſtendit qualiter nomina terminata in aes diphthōgata faciāt in genitiuo Et dicit: Aes aeris dabitur in genitiuo hui⁹ nominis aes qͦ ē ſpecies metalli: vel ſignificat diuitias: pꝛaedis dabitur in genitiuo huius nominis pꝛaes: quod ideꝫ eſt quod diues: laudis dabitur in genitiuo hui⁹ nominis laus: ⁊ fraudis in genitiuo hui⁹ nominis fraus id eſt dolus. Sꝫ tu non debes flectere id eſt declinare emaus nomen caſtri. q. d. ꝙ hoc nomen emaus eſt indeclinabile

Si pꝛeit s b vel m vel p: facies genitiuum

Interponens i: tamen e ſi b pꝛeit aut p:

E mutatur in i. ſi non monoſyllaba fiant.

bs — bis
ms — mis
ps — pis

In hac parte Auctoꝛ determinat de genitiuo veniente a nominatō terminato in s pcedente b vel m vel p: ⁊ dicit: Si iſta littera b vel m vel p pꝛeit id eſt pcedit s in nominatiuo ſingulari: tu facies genitiuum ex tali nominatiuo interponendo hanc litteram i. videlicet inter conſonantes pꝛedictas ⁊ s: verbi gratia: hoc nomen arabs terminatur in s pꝛecedēte b ponatur i inter b et s fit arabis in genitiuo. Et eſt arabs aliquis de arabia. Hoc nomen hyems terminatur in s pꝛecedente m ponatur i inter m ⁊ s ⁊ fiet hyemis in genitiuo. Hoc nomen inops terminatur in s pꝛecedente p ponatur i inter p et s ⁊ fiet inopis in genitiuo. Deinde ponit exceptionem dicens: Tamen ſi iſta littera e pꝛeit hanc litteram b vel p. e mutatur in i in genitiuo: vt celebs celibis id eſt caſtus: et pꝛinceps pꝛincipis nomen dignitatis. Et hoc dico ſi talia nomina non fiant id eſt non ſint monoſyllaba: quia nō mutarēt e in i: ſed retinerēt e in genitiuo ſicut in nominatiuo: vt plebs plebis: id eſt multitudo gentium vel populus.

Aucupis excipitur: ex auceps quod reperitur.

Auctoꝛ dicit ꝙ hoc nomen aucupis excipitur a regula pꝛedicta ſiue ab illa exceptione: tamen e ſi b pꝛeit aut p ⁊c: quia per illam exceptionem deberemus mutare e in i ⁊ dicere auceps aucipis ⁊ dicimus aucupis. ⁊ eſt auceps ille qui capit aues.

ls / ns / rs } tis

Ls aut ns aut rs: s remouebis:

Tis iunges: frondis glandis lendiſqꝫ remotis.

In hac parte A. determinat de genitiuo veniēte a ntō terminato in s pcedēte l n et r dicēs: Tu remouebis hanc litteraꝫ s a nominatiuo terminato in ls aut ns aut rs. ⁊ poſtea iunges tis foꝛmādo gtm̄ ſinglarē: vbi gra: ls vt puls remota s ⁊ addita tis fit pultis: ns vt mōs remota s ⁊ addita

tis fit montis. rs vt ars remota s ⁊ addita tis fit artis. Deinde ponit exceptionē dicēs: Remo-
tis id eſt exceptl nominib⁹ in lr̄a poſitis. videlicꝫ frondis qd̄ declinatur hec frons frondis. foliū
arboris. Inuenitur etiam hec frons frontis pars capitis anterior. ⁊ hoc non excipitur. Lendis
quod declinatur lens lendis. ⁊ eſt animal quoddam. inuenitur etiam lens tis. ⁊ eſt quoddaꝫ le-
gumen ⁊ hoc non excipitur. Glandis quod declinatur hec glans dis. ⁊ eſt fructus quercuum.

Que cor vel pendo componit eis ſociando.

Iſte verſus continuatur cū predictis hoc modo. Dictū eſt ꝙ iſta nomina frons glans ⁊ lens fa-
ciunt genitiuū in dis. Cōtinua modo ſic: ſociando eis predictis illa nomina q̄ cor vel pēdo cōpo-
nit. q2 iſta noīa faciūt gtīm in dis. vt vecors dis. i. ſtult⁹. ⁊ etiā libripēs dis. i. pondus libre.

iens euntis **Semper iens cum prole ſua formabit euntis.**

Auctor ponit exceptionem ab illa regula. Es aut ns. dicens ꝙ hoc participiū iens cum prole ſua
id eſt cum ſuis deriuatiuis formabit euntis. vt iens euntis. rediens redeuntis. deberet enim face
re ientis ⁊ redientis: ideo excipitur.

Ambio lege caret: vnciſqꝫ quod vncia format.

Hic auctor ponit exceptionem ab exceptione predicta dicens: Hoc verbum ambio caret lege. id
eſt regula. q2 ſicut iens facit euntl in genitiuo: ita ⁊ ambiēs ab eo deriuatū. deberet facere ambeū
tis: ⁊ facit ambientis. Et cauſa eſt. quia in hoc verbo ambio ambis e mutatur in i. quod nō fit in
alijs compoſitis ab eo is. in quib⁹ e non mutatur: vt redeo redis. Et attēde ꝙ auctor poſuit ver-
bum pro participio: cum dixit: ambio lege caret. Forte hoc fecit cauſa metri: vel vt denotaret ir-
regularitatē nō mō in participio ſed etiaꝫ in verbo: qꝫ p ⁊ hoc nomē quincūs quod deriuatur ab
vncia caret lege. quia deberet facere quincuntis ⁊ facit quincūcis in genitiuo. Et eſt quincūs res
ponderis quinqꝫ vnciarū. ⁊ hoc intelligas in omnibus ſimilibus. vt ſepcuns cis ⁊c.

vt itis **Vt tibi format itis: ſic per caput eſſe probabis.**

In hac parte Auctor determinat de genitiuo veniente a nominatiuo terminato in t dicens. vt id
eſt nomen terminatum in vt formabit tibi itis in genitiuo pe. cor. vt caput capitis.

x gis **A verbis in go veniens x gis tibi format.**

In iſta parte auctor determinat de gtō veniente a nominatiuo terminato in x. ⁊ dicit. x. i. nomē ter
minatum in x veniens a verbis in go terminatis format tibi gis in genitiuo. id eſt mutat x in gis
formando genitiuū. vt ab hoc verbo rego regis deſcendit hoc nomē rex. ⁊ x mutata in gis fit regl.

Coniugis n remouet: cum rectus n ſibi ſeruet.

Hic auctor ponit exceptionē dicens. Iſte genitiuus ꝯiugis remouet n. id eſt abijcit. cum p ꝙuis
rectus. i. nominatiuus ſuus videlicet ꝯiunx ſeruet ſibi n. q. d. quod deberet facere ꝯiungis in geni
tiuo ⁊ facit coniugis forte ad differentiā hui⁹ verbi ꝯiungo gis. a quo deriuatur ꝯiunx ꝯiugis.

x cis **Cis iungunt alia tamen x prius inde remota.**

Dicit Auctor ꝙ alia nomina in x terminata videlicet que non veniunt a verbis terminatis in go.
iungunt cis poſt nominatiuū remota prius x formando genitiuū vt pax remota x ⁊ addita cis fit
pacis. ⁊ felix remota x ⁊ addita cis fit felicis.

ex icis **E ſuper x niſi ſint monoſyllaba compoſitumue.**

Ex ipſis e per i mutant. que vult breuiari.

Hic auctor ponit aliam regulam dicens. E ſuper x. id eſt nomina habentia e ante x in nominatiuo
ſingulari mutant e per i breuem in genitiuo. vt cortex cis ⁊ eſt exterior pars arboris. Et hoc eſt ve
rum in nominibus plurium ſyllabarum. Et ideo dicit A. niſi ſint monoſyllaba id eſt vnius ſyl-
labe tantum. quia illa non mutant e in i in genitiuo immo retinent e. vt rex regis. ⁊ niſi ſint com-
poſita ab ipſis monoſyllabis. vt exlex exlegis.

Lodicis demas. veruecis dicere debes.

Auctor excipit hec duo nomina. videlicet lodex lodicis. ⁊ eſt pannus quo tegitur lectus quod de
beret corripere penultimam genitiui ⁊ producit. etiam veruex quod facit veruecis penul. produ. et
eſt veruex animal quod dicitur aries.

ix icis **Si mas fiat in ix dat icis: maſtix dabit icis.**

Phenix phenicis: bombix bombicis habebit.

Dicit A. ꝙ ſi mas id eſt ſi nomen maſculini generis fiat in ix in nominatiuo dat icis in genitiuo
pe. cor. vt calix calicis. Deinde ponit exceptionem dicens. Maſtix dabit icis pe. pro. ⁊ eſt gen⁹ quo-
dam coloris. etiam eſt quoddam genus gumi. Phenix etiam dabit icis pe. p. vt phenix phenicis.
nomen auis: hic bombix habebit bombicis. nomen vermis ex cui⁹ egeſtiōe efficitur ipſa lana ſerici

Cetera que dant x: producunt in anteſuprema.

Dicit auctor ꝙ cetera nomina in x terminata de quibus non eſt facta mentio ab illa parte citra E
ſuper x. producuntur in anteſuprema. id eſt in antepe. vt pax pacis ⁊ fornax fornacis.

Sed gregis atqꝫ trucis facis picis et nucis inde
Excipis: atqꝫ ducis crucis ſalicis filiciſqꝫ

Dicit Auctoꝛ ꝙ nomina in littera poſita excipiuntur ab illa regula Cetera q̄ dant x. qꝛ coꝛripiunt penultimā gti. vt grex gregꝭ: ⁊ eſt multitudo aīaliū minoꝝ. trux cis. id ē crudelis. fax cis. i. teda Nux cis. ⁊ dicūtur nuces generaliter omnia poma tecta coꝛio durioꝛe. vt pinee. nuces: caſtanee. auellane. glandes: amygdali. Pix picis. ⁊ fit ex pino. Dux ducis. ⁊ deſignat dignitatem vel officiū Dicitur enī dux. qꝛ ſit ductoꝛ exercitus. Crux crucis. ⁊ dicitur a crucio as. qꝛ cruciat. Salix cis. et eſt arboꝛ lenta vitibus habilis vinciendis. Filix cis. ⁊ eſt quedam herba de cuius cinere fiunt vitra. ⁊ dicitur a filum. qꝛ eius folia quaſi fila ſunt

Nec g nec c tenent quę dant nix nox atqꝫ ſupellex
Hic ſenis et noctis: ſpingis vel dicito ſpingos

Dicit Auctoꝛ ꝙ iſta nomina nix nox ⁊ ſupellex nec c retinent nec g in gtō. Naꝫ ſenex facit ſenis in gtō: nox noctꝭ. de ſupellex ſtatim dabitur doctrina. ſpinx facit ſpingꝭ vel gos: ⁊ eſt mōſtrū marinum

Crementum duplex debet foꝛmare ſupellex

Dicit ꝙ nomen ſupellex creſcit ſupꝛa ntūm duab⁹ ſyllabis: vt ſupellex ſupellectilis: id eſt bona mobilia in domo

Quę das a capite velut anceps iunge bicepsqꝫ

Dicit ꝙ compoſita ab hoc nomine caput creſcūt ſupꝛa ntūm duabus ſyllabis ſicut ſupellex. vt anceps ancipitis. id eſt dubius. ⁊ biceps pitis. id eſt res habens duo capita

Ac iter optat eris: ſed non vt regula querit.

Dicit ꝙ hoc nomen iter pꝛebet eris in gtō: vt gtō huius itineris: ſed nō vt regula querit. qꝛ ſcōm regulam datam facit itris. ⁊ ſic patet ꝙ habet duplex crementum ſupꝛa ntūm. Nota tamen ꝙ inuenitur hic iter nomen auis. Verſus. Carpe viatoꝛ iter: ſed in arboꝛe concinit iter

Per pꝛędicta tibi patet exceſſus genitiui

Epilogando dicit Auctoꝛ ꝙ per pꝛedictas regulas patet quomodo gtūs habet exceſſum ſupra nominatiuum. Textus eſt clarus.

Is genitiuus habet: ſed tertius i tibi prębet

gtūs is
dtūs i

Hic Auctoꝛ ponit regulam generalem genitiui ſingularis tertie declinationis. Gtūs ſingularis tertie declinationis habet hanc terminationem is quomodocūqꝫ facit ntūm. Sed tertius i. Hic Auctoꝛ ponit regulam de datiuo dicens. Sed terti⁹. id eſt datiuus pꝛebet tibi hanc terminationē i. vt hic pater. hui⁹ patris. huic patri:

Cum dedit es gręcus fit ſepe per i genitiuus

Es grecuꝫ i genitiuo dat

Auctoꝛ dicit ꝙ quando ntūs grecus terminatur in es gtūs ſepe terminatur in i. vt hic Achilles. huius achilli.

Em retinet quartus. ſed in im quandoqꝫ locamus
Maguderim turrim burim peluimqꝫ ſecurim
Vim ſitim reſtim puppim tuſſimqꝫ charybdim
His quędam pꝛopꝛia ſociamus: paucaqꝫ gręca
Vt tybꝛim tygrim tripolim ſyrtim vel eclipſim
Iris et hypocriſis ſociantur eis et erinnys

Actūs { em / im }

Em retinet quartus ⁊c. In hac parte Auctoꝛ determinat de accuſatiuo ſingulari tertie declinationis. Et pꝛimo in generali dicens: Em retinet quartus. Expone ſic. Quartus. id eſt accuſatiu⁹ ſingularis tertie decli. retinet em. vt patrem. Et hoc intellige in quolibet genere preterqꝫ in neutro. de ipo cum faciet mentionem vel cum fecit in ſecunda declinatione: ibi. ſed neutris pꝛouideamus Deinde determinat de accuſatiuo in ſpeciali dicens. Sed in im quandoqꝫ locamus: id eſt ꝙ accuſatiuus aliquando terminatur in im. Et hoc intellige duobus modis. videlicet in im tantum. et in im ⁊ in em. Subſequenter ponitur exemplaris doctrina videlicet in nominibus ſequentibus in littera. vt ntō hec maguderis. accuſatiuo hanc maguderim: ⁊ eſt ſecundus caulis qui naſcitur in tirſo abſciſo. vel ipe tirſus abſciſus: Hec turris. accuſatiuo hanc turrim. poteſt etiaꝫ facere turrem. Hec peluis. accuſatiuo hanc peluim. Hec tuſſis. accuſatiuo hanc tuſſim. ⁊ eſt commotio pulmonis expirans cum ſonitu. Hec ſecuris. accuſatiuo hanc ſecurim vel ſecurem. Hec vis. accuſatiuo hanc vim. Hec buris. accuſatiuo hanc burim. ⁊ eſt cauda aratri ſcꝫ illud lignum longum ⁊ curuatum cum quo ſeruatur aratrum. Hec reſtis accuſatiuo hāc reſtem vel reſtim. id eſt funis. Hec puppis. accuſatiuo hāc puppem vel puppim. ⁊ eſt poſterioꝛ ps nauis. Hec ſitis. accuſatiuo hāc ſiti.

Hec charybdis. accuſatiuo hanc charybdim: periculum maris. Nos etiam iungimus his predictis quedam propria nomina ⁊ pauca greca: vt hec tybris. accuſatiuo hanc tybrim. nomen fluuij. Hec tigris. accuſatiuo hanc tigrim nomen animalis. Hec tripolis. accuſatiuo hanc tripolim. nomen ciuitatis: Hec ſyrtis. accuſatiuo hanc ſyrtim: periculum maris. Hec eclipſis. accuſatiuo hanc eclipſim: eſt obſcuritas lune vel ſolis. Hec iris. accuſatiuo hanc irim. eſt arcus in celo. Hec hypocriſis. accuſatiuo hanc hypocriſim. i. ſimulatio. Et erinnys ſociabitur eis p̄dictis. Hec erinnys. accuſatiuo hanc erinnym. furia infernalis

Actū⁹ { em / im

Em dat et im turris reſtis puppiſq; ſecuris
His additur nauis: et funis additur iſtis.

In hac parte Auctor ſpecificat illa nomina que faciūt actūm in em ⁊ in im. Et ſunt illa que ponūtur in littera: quoꝝ exceptio habita eſt in p̄cedenti gloſa. His additur nauis quod facit in accuſatiuo nauem vel nauim. Et funis additur iſtis p̄dictis nominibus: qꝛ etiam terminatur in em ⁊ in im.

Accūſatiu⁹ mlt torum in a

Quin etiam multa per a ponuntur quaſi greca

Dicit Auctor ꝙ etiam multa nomina per a faciunt accuſatiuum quaſi greca. id eſt ſm grecam declinationem. vt hic hector. accuſatiuo hunc hectorem vel hectora

Neutra ſimilē dant nominatiuo actūm ⁊ vocatiuum

Neutra notare decet: ſic nullum regula fallit

Dicit ꝙ nos decet notare neutra nomina tertie declinationis. qꝛ nec in em nec in im faciunt accuſatiuum: ſed vt predictum eſt in ſecunda declinatione: ibi. Sed neutris prouideamus ⁊c. q. d. ꝙ nomina neutra habent accuſatiuū ſimilem nominatiuo: vt ntō hoc tempus accuſatiuo hoc tp̄us Et ſic notando regula nullum fallit

Vti formatiō

Par recto quintus: ſed ſepe tamen facit vſus
Ad morem greci ceu thebai pallaq; colchi

Dicit Auctor ꝙ quintus. i. vocatiu⁹ tertie decli. eſt par. i. ſimilis recto. i. ntō ſuo: vt hic pater: vtō o pater. Deinde ponit exceptionem dicens. Sed ſepe tamen facit vſus ad morem greci. ceu pro ſicut. thebai. ⁊ eſt vocatiu⁹ de thebais. ⁊ eſt mulier illius ciuitatꝭ. palla eſt vocatiu⁹ de pallas. id eſt dea ſapientie: colchi eſt vocatiuus de colchis. id eſt mulier illius loci. Et eſt ſciendum ꝙ iſti vocatiui formantur a nominatiuo remota s. vt pallas. remota s fit palla

Es greci longe ſimul es ſubiungitur eque

Id eſt nomen grecum terminatum in es lōgam facit vtūm in es vel in e. vt vlyſſes. vtō o vlyſſes vel vlyſſe.

Ablatiuus { i / e

Sextus in i vel in e: quandoq; tamen dat vtrunq;.

In hac parte Auctor determinat de ablatiuo ſingulari tertie decli. ⁊ dicit ſic. Sextus. i. ablatiu⁹ tertie decli. terminatur in i vel in e. vt hoc animal. ablatiuo ab hoc aīmali. hic pater. ablatiuo ab hoc patre. Tamen quandoq; dat vtrunq;. q. d. ꝙ aliquando terminatur in i ⁊ in e. vt hic ⁊ hec et hoc felix. ablatiuo ab hoc ⁊ ab hac ⁊ ab hoc felice vel felici

I a ntō in e.

I dat nomen in e: quedam retrahi decet inde
Gauſape preſepe preneſte ſoracteq; cepe

In hac parte Auctor determinat vnamquāq; terminationem p̄dictarum dicēs. Nomen in e terminatū dat in ablatiuo i. vt hoc mare. ablatiuo ab hoc mari. Sed ponit exceptionē dicens. Quedam retrahi decet inde. id eſt ab iſta regula videlicet gauſape. i. mantile. p̄neſte nomen ciuitatꝭ. p̄ſepe. locus preſeptus in quo beſtie rodunt. cepe. ⁊ eſt quedam herba ſtipticum habens ſaporem. ſoracte: nomen ciuitatis. que omnia excipiuntur. qꝛ faciunt ablatiuum in e. ⁊ non in i.

Er vel is nominatiui ſi ſequitr̄ e. neutrū. i dat ablatiuo

Cum preit er aut is: per e ſi neutrale ſequatur.
Ablatiuus in i debet tantummodo poni

Dicit ꝙ quando ntūs terminatur in er vel in is ⁊ ſequatur neutrū p e. ablatiuus facit in i tm̄. vt hic alacer hec alacris ⁊ hoc alacre. ablatiuus facit ab hoc ⁊ ab hac ⁊ ab hoc alacri: hic ⁊ hec omnis ⁊ hoc omne. ablatiuo ab hoc ⁊ ab hac ⁊ ab hoc omni. ⁊ ſic de ſimilibus

Al / Ar } i ablatiuo

Quod fit in al vel in ar ſic formas: dum genitiuo
A longam teneas. dat e far. par e vel i ponas.

Dicit A. qō fit in al vel in ar: vt aīmal ⁊ torcular: ita faciūt in ablatiuo vt in p̄dicta regl'a ꝯtinetr̄. dū tn̄ illud tale nom̄ p̄ducit penl'. gti: vt animal animalis. ablatiuo ab hoc aīali. hoc torcular ris. ablatiuo ab hoc torculari. Cōſtrue ſic. Tu formas. i. declinas in ablatiuo ſingulari illud nomen qō fit in al vel in ar: ſic. i. vt dictū eſt in regula p̄cedenti. hoc dico dū teneas a longā in gtō illi⁹ nominis terminati in al vel in ar. Dat e far. i. hoc nom̄ far dat e in ablatiuo. vt farre. Par e vel i pōas q. d. qō hoc nom̄ par facit pare vel pari in ablatiuo. Et hoc intellige qñ eſt adiectiuū. Nam qñ eſt

ſubſtantiuū facit pari tantum. Et ſic patet quomō facit ablatiuū in e ⁊ in i ſimul. ⁊ in i tm̄. Dicat ꝙ eſt doctrina et non exceptio id quod dicitur de far ⁊ de par. quia regula eſt data de habētibus naturaliter a longam in gtō. ⁊ iſta non habent. Nam ꝑducitur a in gtō geminoꝝ r. par vero non producit immo corripit

Cum lare ſal demas

Hec littera eſt ſuperflua. qꝛ exceptio debet fieri in dictionibus poſitis ſub regula. Regula datur de habentibus a longam in gtō: ⁊ in iſtis breuiatur. Si autem queratur ꝑ quam regulam faciūt ablatiuum in e Reſpondetur ꝑ illam inferius poſitam Inuenies alia per e ⁊c.

Quod fit in as longam gentile per i vel e ponas.

As gentile dat i. vel e.

Dicit Auctor ꝙ nomen gentile terminatum in as longã facit ablatiuū in e vel in i. vt hic ⁊ hec rauēnas. ⁊ hoc te. ablatiuo ab hoc ⁊ ab hac rauennate vel rauennati

Conſona ſi preit is dupla: ſextus i vel e finit

Duplex ꝯſonã an̄ is dat i vel e

Dicit ꝙ nomina in is terminata habentia duas conſonantes ante is in eadem ſyllaba faciunt ablatiuum in e ⁊ in i. vt ignis. ablatiuo ab hoc igne vel igni

Teſtis cum peſte per e fit iuncta ſibi veſte

Hic ponit exceptionem a regula p̄cedente dicens ꝙ hoc nomen teſtis cum hoc nomine peſte fit ꝑ e. id eſt terminatur in e in ablatiuo. licet habeat duas conſonantes ante is in eadē ſyllaba. vt hic ⁊ hec teſtis. ablatiuo ab hoc ⁊ ab hac teſte. hec peſtis: ablatiuo ab hac peſte. Etiam veſtis facit veſte in ablatiuo Et hoc eſt quod dicit. iuncta ſibi veſte

Quattuor imber habet: quibus i tantummodo prebet

Compoſita ab imber dant i.

Dicit ꝙ imber habet quattuor ꝯpoſita que faciunt ablatiuū in i tm̄. ⁊ ſunt iſta ſcꝫ ſeptēber: october nouember december. que faciunt in eoꝝ ablatiuis ſeptembri. octobri. nouembri. et decembri.

I dant tres menſes: ſolam dant e ſoſpes et hoſpes

Nomia mēſiū:

Dicit ꝙ tres menſes dant in ablatiuo i. videlicet aprilis quintilis ⁊ ſextilis. Aprilis habet ſignificatum de ſe clarum. Quintilis idem eſt ꝙ menſis Julij. Sextilis idem eſt quod menſis auguſti. Deinde dicit ꝙ hoc nomen ſoſpes ⁊ hoſpes dant e ſolam in ablatiuo. vt hic ⁊ hec hoſpes. ablatiuo ab hoc ⁊ ab hac hoſpite. id eſt ille qui ſuſcipit alium in domo. vel qui ſuſcipitur ab alio. hic et hec ſoſpes facit ſoſpite in ablatiuo. ⁊ idem eſt quod ſanus vel ſaluus incolumis vel ſuperſtes

Quidam pro certo reputant e vel i dare ſexto.

Cuncta trium generum: ſed degener et vber e tantum

Ipſa tamen reperimus in i: ſed non niſi raro

Nomina triuꝫ generum

Hic Auctor ponit vnam regulam non aſſertiuam ſed narratiuam. Et dicit ꝙ quidam magiſtri reputāt ꝑ certo cuncta vocabula triū geneꝝ. i. generis omnis dare in ſexto id eſt ablatiuo i vel e. vt hic ⁊ hec ⁊ hoc felix. ablatiuo ab hoc et ab hac ⁊ ab hoc felice vel felici. hic ⁊ hec ⁊ hoc legens. ablatiuo ab hoc ⁊ ab hac ⁊ ab hoc legente vel legenti. Sed degener ⁊ vber licet ſint generis omnis. tn̄ faciunt ablatiuū in e tantum. vt hic ⁊ hec degener. ablatiuo ab hoc ⁊ ab hac degenere. id eſt ruſticꝰ vel ignobilis. Hic ⁊ hec vber. ablatiuo ab hoc ⁊ ab hac vbere. id eſt abundans. Tamen nos reperimus iſta nomina ſcilicet vber ⁊ degener in ablatiuo caſu in i terminata: ſed non niſi raro. vt in lucano. Sed me degeneri ſtrauiſſet facta ſub hoſte. Nota degener ⁊ vber ſunt cōmunis generis declinatione ⁊ omnis conſtructione. ⁊ poſſunt poni cum maſculino ⁊ feminino ⁊ neutro generibus. ſatis ꝓprie. ſed non in omni ſua terminatione. quia qualitas accuſatiui deſinentꝭ in em. ⁊ forma pluralis in es nullo modo poſſunt neutro generi adaptari. Vn̄ nihil eſt. Habeo vberem pecus. vel vberes pecora. Vn̄. Rem vel res neutrū fugiunt. ſed cetera ſumunt. Similiter pauper eſt cōmunis generis declinatione ſed omnis conſtructione. Unde poteſt dici. pauper homo. femina. regnum. Similiter ⁊ diues. Unde ouidiꝰ. Addidit heſterno marmore diues opus. Et hoc intelligas niſi in terminatione tem vel tes. Unde. Tem vel tes neutrū fugiunt. ſed cetera ſumunt.

Ponunt alterutrum ſi fiat mobile fixum

Hec poteſt dici exceptio ab illa regula. Quidam ꝑ certo. Alij dicūt ꝙ eſt regula de per ſe. Quomōcunqꝫ ſit ſententia eſt. ꝙ ſi aliquod mobile. i. adiectiuū fiat fixum. i. ſubſtantiuū: magiſtri ponunt alterutrū ſcꝫ ablatiuū modo e modo i. ſm̄ quod habetur in regulis p̄dictis. Alij dicunt ꝙ ad placitum formant ablatiuū. Ut volucer ſubſtantiue ſumptum ꝑ aue. Nam hic volucer. hec volucris. ⁊ hoc volucre adiectiue ſumptum eſt velox

Sed proprium tale ſi ſit: tantummodo vult e

Senſus eſt ꝙ ſi tale nomen quale p̄miſimus ꝓprium ſit facit ablatiuum in e tantum: vt hic Iuuenalis. ablatiuo ab hoc iuuenale. hic felix. ablatiuo ab hoc felice. hic clemens ablatiuo ab hoc clemente. Nota quedam nomina ſunt omnis generis ſub vna terminatione. vt felix. vetus Quedaꝫ ſunt omnis generis ſub duabus terminationibus. vt hic ⁊ hec Iuuenalis. ⁊ hoc iuuenale: hic et hec fortior ⁊ hoc fortius. Quedam ſunt omnis generis ſub tribus terminationibus. vt hic volu/

cer. hec volucris. hoc volucre. hic alacer hec alacrꝰ hoc alacre

Cetera dant e.

Inuenies alia per e ſepius eſſe locata

Dicit. Tu inuenies alia nomīa tertie declinationis de quibus prius mentio non eſt facta: ſepiꝰ habere e in ablatiuo. vt cor corde. Nota. Auctor innuit ꝙ alia nomina tertie declinationis terminant ablatiuū in e curtā. qꝛ ipſe corripit illam vocalem e in littera. Et ideo dicit ſepius ad innuendum ꝙ aliqñ fallit. Nam fallit in nominibus grecis terminatꝰ in es ꝓductam. talia enī formant ablatiuum in e ꝓductam. Fallit etiam in nominibus latinis quibus veteres vtebantur ad morem nominū quinte declinationis. talia nomina habent e ꝓductam ſicut nomina quinte declinationis. vt moles mole. tabes tabe

Im acti dat i

Quod dedit im quarto caſu: ſoleti dare ſexto

Dicit ꝙ illud nomen quod dedit im quarto caſui id eſt accuſatiuo. ſolet dare i ſexto. id eſt ablatiuo. vt hec tuſſis. accuſatiuo hanc tuſſim. ablatiuo ab hac tuſſi

Em vel im accuſatiui dat i vel e ablatiuo

Cum quartus fit in im vel in em: dabit i vel e ſextus.

Senſus eſt ꝙ qñ actūs terminatur in em ⁊ in im. ablatiuus facit in i ⁊ in e. vt hec turris. accuſatiuo hanc turrem vel turrim. ablatiuo ab hac turre vel turri. Sed credo ꝙ hec littera nō ſit auctorꝰ.

Ntūs actūs vocatiuꝰ plˀalis es A Neutra

PRimus pluralis dabit es: et ei ſociemus
Quartum cum quinto: ſed a debes ponere neutro.

In hac parte Auctor determinat de tertia declinatione ꝗtum ad numerum pluralem. et dicit. Primꝰ pluralis. id eſt ntūs pluralis tertie declinationis. dabit es. vt pluraliter nominatiuo hi patres. Et ſociemꝰ ei quartum cum quinto. qꝛ ⁊ actūs ⁊ vtūs faciunt in es. vt actō hos patres. vocatiuo o patres. Et hoc eſt verum in maſculino feminino ⁊ cōmuni genere. In neutro vero non. qꝛ in neutris nominibus nominatiuus accuſatiuus ⁊ vocatiuus in a terminantur. vt pluraliter Nominatiuo hec pecora. accuſatiuo hec pecora. vtō o pecora. Et hoc eſt quod dicit. Sed a debes ponere neutro

Ia ab ablatiuo in i tm̄. vel in i. ⁊ in e ſimul

Si ſexto dabitur i ſola vel i ſimul e qꝫ:
Fit neutrum per ia: quod comparat inde retracta
Ludicra vel vetera dices: ampluſtra qꝫ iunges

Quia in precedenti regula dictum eſt ꝙ nomina neutri generis faciunt nominatiuū accuſatiuū ⁊ vocatiuū ſimiles in a: Ideo Auctor vult hoc ſpecialiter declarare dicens. Si ſola i dabitur ſexto id eſt ablatiuo. vel ſi i ⁊ e dabitur ablatiuo. tunc neutrum genus fit per ia in nominatiuo et accuſatiuo ⁊ vocatiuo pluralibus. vt hoc mare. ablatiuo ab hoc mari. pluraliter Ntō hec maria. accuſatiuo hec maria. vocatiuo o maria. Nominatiuo hic ⁊ hec ⁊ hoc felix. ablatiuo ab hoc ⁊ ab hac ⁊ ab hoc felice vel felici. Et pluraliter. Ntō hi ⁊ he felices. ⁊ hec felicia: accuſatiuo hos ⁊ has felices ⁊ hec felicia. vocatiuo o felices ⁊ o felicia: Deinde ponit exceptionem dicens. quod comparat inde retracta. id eſt excipe a regula illud nomen quod comparat. id eſt quod eſt compatiui gradꝰ. quia licet facit ablatiuum in i ⁊ in e. tamen non facit in ia ſed in a. vt fortiora ⁊ non fortioria. Tu dices etiam ludicra in nominatiuo accuſatiuo ⁊ vocatiuo pluralibus huius nominis ludicris. id eſt ludo plenus. vt hic ⁊ hec ludicris ⁊ hoc ludicre. licet faciat ablatiuum in i. vetera etiam dicit in plurali huius nominis vetus veteris. quod idem eſt quod antiquus. licet faciat in ablatiuo vetere ⁊ veteri. Et tu iunges etiam predictꝰ hoc nomen ampluſtra quod declinatur. hoc ampluſtre ampluſtris. ablatiuo ab hoc ampluſtri Et pluraliter Nominatiuo hec ampluſtra. id eſt temo nauis. ⁊ dicit quaſi amplū ſtrictū. qꝛ a pte aque eſt amplū a parte nauis ſtrictum

A ab ablatiuo in e

Cum dedit e ſolam ſextus: ſolam dat a rectus

Dicit ꝙ quando ablatiuus terminatur in e tantum. vt tempore. caſus predicti faciunt in a ⁊ non in ia. vt tempora. ⁊ hoc intellige de neutris tantum

Is pro es frequenter

Predictis ſepe tribus his veteres poſuere.

Dicit ꝙ aliqui veteres grammatici ſepe poſuerunt is pro es. in ntō actō et vtō plurali: vt tris ꝓ tres. piſcis ꝓ piſces.

Gtūs { vm / ium

Vm vel ium pone genitiuo. vel dat vtrunqꝫ.

In hac parte Auctor determinat de genitiuo plurali tertie declinationis dicens. tu pone in genitiuo plurali tertie declinationis um vt patrum. vel ium: vt ſedes ſedium. vel dat vtrūqꝫ ſimul. vt legentum vel legentium. quandoqꝫ autem faciunt in um: quandoqꝫ in ium. quandoqꝫ in um et in ium. vt patebit inferius

Ium ab ablatiuo in i tm̄ vel in i ⁊ in e ſimul

Quod dedit i ſexto formabit ium genitiuo
Et prebens e vel i: quod comparat hinc volo demi.
Artificum iunge memorum veterum vigilumqꝫ:

Atqꝫ ſacerdotum cuſtodum vel locupletum

Dicit Auctor ꝙ ſi ablatiuus ſingularis facit in i tantum. ⁊ in e ⁊ in i: gtūs pluralis faciet in ium. vt animal animali animaliū. ⁊ felix felice vel felici feliciū. Deinde ponit exceptionem dicēs. Ego volo illud nomen quod comparat. id eſt quod eſt comparatiui gradus demi. i. excipi hinc. id ē ab iſta regula. q2 licet faciat ablatiuū in e ⁊ in i. tamen facit gtūm pluralē in um ⁊ non in ium. vt fortiorum. Excipiuntur etiam illa que ſequuntur in littera. videlicet artifex artificū. ⁊ eſt magiſter alicuius artꝭ. memor memorū. ⁊ eſt ille qui recordatur. vetus veterū. vigil vigilum. ſacerdos ſacerdotum. i. preſbyter. cuſtos cuſtodum. ⁊ eſt ille qui cuſtodit. locuples locupletum. id eſt diues

C per ium fit et el: fraus et laus um tibi prebet.

C. El. — ium; Aus — um

Dicit ꝙ nomen terminatum in c vel in el facit gtūm pluralem in ium. vt allec allecium. ⁊ mel mellium. ſi eſſet de vſu. Deinde dicit ꝙ fraus et laus faciunt in um. vt fraus fraudū. laus laudum

Non creſcens per ium facit is aut es genitiuum.

Is ⁊ es nō creſcens dat ium

Dicit Auctor ꝙ nomen terminatum in es vel in is non creſcēs in genitiuo ſingulari facit ium in genitiuo plurali. vt ſedes ſedium. et colles collium.

Um dat apis volucris canis panis iuueniſqꝫ:
Et ſoboles hereſis cum fruge vel indole vates

Um

Auctor ponit exceptionem a regula predicta dicens. ꝙ nomina in littera poſita licet terminētur in is vel in es ⁊ non creſcant in gtō ſingulari. tñ non faciunt gtūm pluralem in ium. ſed in um. vt hec apis. in genitiuo facit apum. hec volucris. gtō harum volucrum. i. auis: panis panuꝫ. canis canum. iuuenis iuuenum. ſoboles ſobolum. id eſt ꝓgenies. hereſis hereſum. vicium contra fidem. fruges frugum. id eſt fructus. indoles facit indolum. id eſt ingeniū vel ꝓgenies: hic vates. i. poeta vel propheta vel diuinator. ſolet etiā declinari in cōmuni genere. vt hic ⁊ hec vates. Nota apis per i habet apum in genitiuo. ⁊ tunc excipitur. ſed apes per e habet apium. ⁊ tunc nō excipitur. Volucris captum ſubſtantiue pro aue habet volucrum. ſed captum adiectiue ꝓ veloce. tūc habet ium. in genitiuo. ⁊ tunc non excipitur

Ons per ium formas: s iungis r preeunte
Conſors atqꝫ cohors demantur que faciunt tum.

Ons, rs — ium

Dicit ꝙ nomen terminatum in ons facit genitiuum pluralem in ium. vt mons montium. Tu iūgis etiam s. id eſt nomen terminatum in s r precedente. vt pars partium Deinde ponit exceptionem dicens ꝙ illa nomina conſors ⁊ cohors demantur. que licet terminentur in s r ꝑcedente. tñ non habent ium in genitiuo plurali ſed tum

Simplex compoſiti normam quandoqꝫ tenebit
Sic cor opeſqꝫ probat ſi componatur vtrunqꝫ

Simplex ſequitur compoſitū.

Iſta littera ſcōm aliquos per hypalagen. id eſt per contrarium exponitur. Et iſti dicunt. ſimplex tenebit aliquando normam compoſiti. id eſt compoſitum tenebit aliquando normam ſimplicis. Sed hec expoſitio michi non ſeruit. q2 hoc eſt dictum ſupra. Simplicium norma ⁊c. Sed alij exponunt litteram vt ſonat. dicentes ꝙ ſimplex nomen tenebit quandoqꝫ normam compoſiti. Naꝫ ſicut concors facit concordium in genitiuo plurali. ita cor facit cordium. Et ſicut inops facit inopum. ita ops facit opum. Ratio littere. quia declinatio nominum ſimpliciuꝫ aliquādo eſt ignota ⁊ inuſitata. ⁊ declinatio compoſiti eſt nota ⁊ vſitata. ideo ſimplex quandoqꝫ declinatur ſm normam vel regulam ſui compoſiti. Unde declinatio huius nominis inops eſt magis vſitata ꝙ̄ declinatio huius nominis ops. eo ꝙ ops caret aliquibus caſibus quibus non caret inops.

Sepe per um vel ium facit ans aut ens genitiuum.

Ans, Ens — um vl' iū

Dicit Auctor ꝙ nomina terminata in ans ⁊ in ens ſepe faciunt genitiuum pluralem in um. vel in ium. vt amans amantum vel amantium. legens legentum vel legentium. Nota ꝙ nomina terminata in ans vel in ens ſcōm formationem regularem habent ium in genitiuo plurali. ſed per ſyncopam quandoqꝫ capiunt um. Et ex illo ꝙ talis ſyncopatio iam eſt vſitata. ideo dicitur communiter ꝙ talia nomina habent um vel ium in gtō plurali indifferenter.

Glans dat ium: gens mens dens ſociabitur iſtis

Auctor ponit exceptionem a regula predicta dicens. Nomina in littera poſita licet terminentur in ans vel in ens. tamen faciunt genitiuum pluralem in ium tantum. vt glans glandium. dens dentium. gens gentium. mens mentium.

Calx plebs puls ſeps ſtirps per ium falx arx ſimul et lanx

Dicit ꝙ nomina in littera poſita faciunt genitiuum pluralem in ium tantum. vt calx calcium. et eſt poſtrema pars plante. vel lapis coctus qui aqua accenditur ⁊ oleo extinguitur. Plebs plebiū. ⁊ eſt populus ignobilis ſiue vulgus. ⁊ dicitur plebs a pluralitate. quia plures ſunt ignobiles ꝙ̄ nobiles. Eſt enim plebs collectio tantum ignobilium. Puls pultis. ⁊ eſt pulmentum ſimplex ex

farina a pellendo ſcꝫ infirmitatem ⁊ debilitatem dicta Seps ſepium. ⁊ eſt quidam exiguus ſerpens qui carnem ⁊ oſſa veneno conſumit ⁊ in puluerem redigit. Stirps ſtirpiuꝫ. ⁊ eſt radix. truncꝰ. ꝓgenies. Falx falcium. ⁊ eſt inſtrumentum aptum ſegetibus vineis. ⁊ pratis. Unde. Falce puto vineam. meto ſata. tondeo prata. Arx arcis arcium. ⁊ eſt turris. Lanx lancium. ⁊ eſt latus diſcus. et dicitur a latus ta. tum. Sed proprie lances ſunt ſcutelle de libra pendentes. Et hinc lanx ponitur quandoqꝫ pro libra.

Dempta carne per um facies a vel o ſociando
Il vel ul n qꝫ ſimul: er ſolam iungimus: irqꝫ.
Or demas: or autur ponas: as addere debes

a o il ul n er ir or ur as } gtõ um

In hac parte Auctor ponit vnam regulam que talis eſt. Nomina tertie declinationis terminata in a vel in o faciunt gtũm pluralẽ in um: vt thema tum. ⁊ ſermo num: dempta. id eſt excepta hac dictione carne que facit carnium: ſociando cuꝫ predictis terminata in il vel in ul que faciũt in um. vt conſul conſulum. ⁊ vigil vigilum. ⁊ in n littera vt nomen nominũ. ⁊ delphin delphinuꝫ. Nos iungimus cum predictis terminata in er ſolam. vt pater patrum Et dicit ſolam. vt excludat illa que habent er cum alia terminatione in ntõ caſu ſingulari ſcꝫ que formant de ſe femininuꝫ per is ⁊ neutrum per e. quoniam ipa non continent ſub hac regula. vt ſiluecter ſilueſtris ⁊ ſtre. Iungimus etiam cum predictis terminata in ir. vt martyr martyꝝ Tu pone etiam cũ ꝑdictis terminata in or. vt ſoror ſororꝝ. ⁊ terminata in ur vt murmur murmuꝝ. Sed tu demas. i. excipias hoc nomen cor quod facit cordiũ. Tu debes addere ꝑdictis terminata in as. vt pietas pietatũ Si queratur quare Auctor ponit in littera cor. cũ ſupra dederit regulã ꝑ quam poteſt facere gtũm ſcꝫ illam Simplex cõpoſiti. Dicenduꝫ ꝙ auctor poſuit hic in littera ad denotandum ꝙ ſm qꝺ facit gtũm ꝑ regulam ſuoꝝ cõpoſitoꝝ. ꝙ ſm hoc excipitur ab iſta regula ſcꝫ a regula data de nominibꝰ terminatis in or. Diceres auctor videtur eſſe ꝯtrarius priſciano. qꝛ priſcianꝰ expreſſe dicit ꝙ terminata in as faciunt gtũm in ium. vt bonitas bonitatiũ. ſed auctor ille dicit ꝙ faciũt in um. ergo ⁊c. Ad hoc dicendũ ꝙ non eſt ꝯtrariꝰ. qꝛ poſtqꝫ priſcianus dixit ꝙ faciũt in ium immediate ſubiũgit ꝙ qꝺam ꝑ ſyncopã ꝓferuntur in um. vt bonitatum. Et auctor ille conſiderans ꝙ illa ſyncopa magis eſt in vſu qꝫ propria terminatio. ideo dixit ꝙ faciunt in um tm̃. qꝛ illa ſyncopa in vſu moderno eſt appriata. qꝛ multa apud nos ſunt ꝓpria q̃ apud antiquos fuerunt ſyncopata.

Que monoſyllaba ſunt adimes: velut eſt modo mas as.

Hic Auctor ponit exceptionem ab illa particula as addere debes. dicens. Tu adimes. id eſt excipies illa nomina que ſunt monoſyllaba in as terminata. qꝛ talia faciunt gtũm pluralem in ium vt mas marium. i. maſculus. ⁊ as aſſium. id eſt obolus. pondus duodecim vnciarum. punctus vnus in decio. ⁊ poſſeſſio omniũ bonorũ alicuius que habet.

Is ⁊ es creſcẽs dat um

Si creſcant is et es dant um. monoſyllaba demes

Dicit Auctor ꝙ nomina terminata in is ⁊ in es habentia gtũm creſcentẽ ſupra ntũm faciunt genitiuum pluralem in um. vt miles militum. lapis lapidum. Sed deme monoſyllaba que faciunt in ium. vt lis litium

Plus dat ium: ſed pes dabit um: pluralia ſola

Es ium

Que dant es fiunt per ium: ſed deme penatum

Dicit Auctor ꝙ hoc nomen plus dat ium. vt plurium. ſed hoc nomen pes dat um. vt pedũ: pluralia ſola. id eſt tantum pluraliter declinata que dant es in ntõ faciunt gtũm pluralem in ium. vt manes manium. id eſt dij infernales. vel anime infernales. ⁊ dicumtur a manum quod eſt bonum per contrarium. quia non ſunt boni ſed efferi et crudeles Vel manes dicuntur a mano manas: quia late manant per auras. ⁊ producit primã Unde oratius. Carmine dij ſuperi placantur carmine manes. Sed deme penates quod facit penatum. id eſt domeſtici ⁊ priuati dij domibus preſidentes. quos antiqui in domibus colebant.

Os us bs ps } gtõ um

Preter os: um faciunt os et us: ſed et s preeunte.
B vel p pones: et t: monoſyllaba demes.

Dicit ꝙ nomina terminata in os ⁊ in us faciunt genitiuum pluralem in um. vt flos florum. ⁊ corpus corporum. preter os oſſis quod facit oſſium. Sic etiam faciunt terminata in s precedente b vel p. vt arabs arabum. ⁊ princeps principũ. Et t. id eſt terminata in t ſic faciũt. vt caput capitũ. Monoſyllaba demes. Hec eſt exceptio ab illa particula: Sed ⁊ s ꝑeunte b vel p. q. d. ꝙ monoſyllaba faciunt in ium. vt plebs plebium. ſeps ſepium

Ium ab ablatiuo in i ⁊ in e

Supradicta notes: ſed ium per cetera formes
Que prebent e vel i ſexto: facit um ſibi ſubdi

A capio compoſita dant um

Quod datur a capio: ſic municipum tibi formo

Dicit Auctor ꝙ tu notes ſupradicta. id eſt nomina que poſſunt contineri in ſupradictis regulis.

Sed tu formes pro formare debes ium per cetera nomina que prebent e vel i ſexto. id eſt ablatiuo ſingulari. vt Felice felici felicium. Si vero contineant̄ in predictis regulis. faciunt genitiuum ſicut i eis ꝯtinet̄. Et illud nomen quod datur. id eſt deriuatur a capio capis. per compoſitionē facit hanc terminationem um ſibi ſubdi in genitiuo plurali. vt municeps municipum. Et hoc eſt ꝙ Auctor dicit. Sic municipum tibi formo. Componitur enim municeps ex munus ⁊ capio capis. ⁊ dicitur municeps quaſi munus capiens. Et ſic de alijs compoſitis a capio. vt mēceps mēcipū. ⁊ eſt mente captus

Cunꝫ caput dabit eps: formabit ium velut anceps

Eps a caput dat ium.

Dicit Auctor ꝙ hoc nomen caput ſi dabit eps in compoſitione formabit ium in genitiuo plurali velut anceps quod componitur ex am ⁊ caput. ⁊ facit ancipitium in genitiuo plurali. ⁊ ideꝫ eſt qȯ dubius. Tamen eſt ſciendum ꝙ hi genitiui plerunꝫ ſyncopantur. vt ancipitum ⁊ bicipitum. id eſt duorum capitum.

X fixum dabit um: niſi nix nox atꝫ ſupellex

X fixū dat um.

Senſus eſt ꝙ nomina ſubſtantiua in x terminata faciunt gt̄ūm pluraleꝫ in um. vt lex legum. rex regum: niſi nix quod facit niuium. nox noctium. ſupellex ſupellectilium

Um ſupplex complex: ſed ium faciet tibi ſimplex

Quia iam Auctor dixit ꝙ nomina ſubſtantiua in x terminata faciunt gt̄ūm pluralem in um. vt lex legum. viſus eſt excludere adiectiua. ⁊ ideo dat doctrinam de iſtis adiectiuis ſupplex ⁊ cōplex. dicens ꝙ faciunt in um. vt ſupplex ſupplicum. ⁊ dicitur qui ſupplicat ⁊ damnatur. ⁊ complex complicum. id eſt particeps mali. ⁊ hoc nomen ſimplex facit ſimpliciuꝫ. id eſt purus vel vnicus vl' indiuiduus vel fatuus.

More metri demit his vſus ſepe vel addit.
I proceres iacit: u cꝫ boues: u ſuſcipit ales.

Dicit ꝙ vſus grammaticorum ſepe demit. id eſt aufert vel addit aliquid his ſcꝫ genitiuis pluralibus more. id eſt ſcd̄m morem vel conſuetudinem metri. Et hoc per exempla declarat dicens. Hoc nomen proceres iacit i. quia in plurali deberemus dicere procerium per illam regulam. Pluralia ſola. ⁊ dicimus procerum. ⁊ hoc nomen boues iacit u in genitiuo. quia deberemus dicere bouum. per illam regulam Preter os: um faciunt os ⁊ us. ⁊ dicimus boum. Sed hoc nomen ales ſuſcipit u in genitiuo plurali. quia deberemus dicere alitum. per illam regulam. Si creſcant is. ⁊ dicimus alituum. ⁊ idem eſt quod auis quando eſt ſubſtantiuum. ſed quando eſt adiectiuum tunc ideꝫ eſt quod velox.

Tertius eſt in ibus: et ei ſextum ſocianus

Dt̄ūs } ibus
ablatiu⁹ }

In hac parte Auctor expedit tertiam declinationem tradens regulam de datiuo ⁊ ablatiuo pluralibus. Et dicit. Tertius. id eſt datiuus eſt in ibus penul. cor. ⁊ ei ſociabis ſextū. id eſt ablatiuū. q. d. ꝙ datiuus ⁊ ablatiuus plurales tertie declinationis faciunt in ibus. vt datiuo his patrib⁹. ablatiuo ab his patribus.

Dicemuſꝫ boum ſeu bobus duplice caſu

Bobus

Auctor dicit ꝙ dicimus boum ſeu bobus duplice caſu. videlicet in genitiuo boum ⁊ in datiuo ⁊ ablatiuo bobus ⁊ non bouibus. Et ſic patet ꝙ bobus excipitur a regula predicta. videlicet. Tertius eſt in ibus. ⁊ ei ⁊c̄.

De quarta declinatione

Quarta dat us recto: dabit u ſed non niſi neutro

Nt̄ūs { vs
 { v

In hac parte Auctor determinat de quarta declinatione dicēs. Quarta declinatio dat us recto. id eſt nominatiuo. vt nominatiuo hic viſus ⁊ hec manus. Et dabit u. ſed nō niſi neutro generi. vt hoc cornu.

U non mutabis donec plurale tenebis

Dicit ꝙ ſi nomen quarte declinationis in u terminatur. tu non variabis hanc terminationem u. donec tenebis pluralem numerum. hoc eſt dum eris in numero plutali. vt hoc cornu. huius cornu. huic cornu. hoc cornu. o cornu. ab hoc cornu In plurali bene variatur. vt inferius patebit.

Us genitiuus habet: ſed tertius ui tibi prebet.

Gt̄ūs us
Dt̄ūs ui

Dicit Auctor ꝙ genitiuus ſingularis nominatiui terminati in us habebit us productam. vt hic viſus. huius viſus. Sed tertius. id eſt datiuus prebet tibi ui: ut viſui.

Um quarto dabitur: quintus recto ſimilatur

Actūs um
Utūs ſilis ntō

Dicit Auctor ꝙ hec terminatio um dabitur quarto. id eſt accuſatiuo. vt hunc viſum ⁊ hanc manum. Quint⁹ id eſt vocatiuus ſimilatur. id eſt ſimilis eſt recto. id eſt nominatiuo. vt hic viſus. vocatiuo o viſus.

U retinet ſextus. ſed flecte domum ſapienter

Ablatiu⁹ u

Dicit Auctor ꝙ ſextus. id eſt ablatiuus tenet u. vt ablatiuo ab hoc viſu. Sed flecte. id eſt declina

ſapienter hoc nomen domuꝫ. quod partim eſt ſecunde declinationis. ⁊ partim quarte. vt patebit in heteroclitis. ibi. Tota domus quarte mi. mo. rum. ⁊c.

Ntūs / Actūs / Utūs } vs

PRimo plurali dabis us binos ſociando.
In hac parte Auctor determinat de quarta declinatione quantum ad numerum pluralē Et dicit. Tu dabis hanc terminationem us primo. id eſt nominatiuo plurali. vt pluraliter nominatiuo hi viſus. ſociando binos caſus videlicet accuſatiuum ⁊ vocatiuū qui etiam faciunt in us. vt accuſatiuo hos viſus. vocatiuo o viſus

Neutra notāt. / Gtūs — uum

Neutra notare decet: genitiuus uum tibi prebet
Dicit ꝙ neutra nomina ſunt notanda: quia non faciunt in us. ſed in a. vt cornua. Deinde dicit ꝙ genitiuus facit in uum: vt viſuum. Nota ꝙ Auctor volens oſtendere terminationem nominatiui accuſatiui ⁊ vocatiui pluralis numeri neutri generis non exprimit illam terminationem ſed p̄ſupponit eam ex precedentibus. Nam ſicut nomina neutri generis ſecunde vel tertie declinationis terminant predictos caſus in a. ſic etiam nomina quarte declinationis.

Dtūs / Ablatiuꝰ } ibus

Datqꝫ datiuus ibus ſextuſqꝫ: ſed excipiemus
Ante bus u ſeruant ficus tribus arcus acuſqꝫ
Artus cum verubus portus partuſqꝫ lacuſqꝫ
Et ſpecus et quercus illis penus aſſociemus.
In hac parte Auctor determinat de datiuo ⁊ ablatiuo pluralibus quarte declinationis dicens: Datiuusqꝫ pro et ſextus id eſt ablatiuus dant ibus penultima correpta. vt datiuo his viſibꝰ. ablatiuo ab his viſibus Sed excipiemus. id eſt exceptionem faciemus vt infra videlicet ꝙ nomina in littera poſita u ſeruant ante bus. id eſt faciunt datiuum ⁊ ablatiuum plurales in ubus ⁊ nō in ibus. vt ficus ficubus. tribus tribubus. id eſt progenies. arcus arcubus. acus acubus. artꝰ artubus. id eſt quodlibet membrum. veru verubus. portus portubus. partus partubus. lacus lacubꝰ etiam eſt ſecunde declinationis. ſpecus ſpecubus. etiam poteſt eſſe ſecunde ⁊ tertie declinationis. quercus quercubus quedam arbor. etiam poteſt eſſe ſecunde declinationis. penus penubus etiam poteſt eſſe ſecunde ⁊ tertie declinationis. Cetera vero nomina quarte declinationis faciūt in ibus

De quinta declinatione / Ntūs — es

ES rectus quinte dat ſemper et eſt muliebre
In hac parte Auctor determinat de quinta declinatione dicens. Rectus. id eſt nominatiuus ſingularis quinte declinationis dabit ſemper es vt res ⁊ ſpes. ⁊ eſt muliebre. id ē generis feminini

Mente diem memori volo compoſitumqꝫ teneri
Dicit Auctor ꝙ hoc nomen dies ⁊ eius compoſitum debent teneri memori mente. id eſt in mente. quia non ſunt generis feminini. immo dies eſt generis incerti. ⁊ compoſitum eius meridies eſt generis maſculini

Gtūs / Dtūs } ei

Ei dicetis genitiuis atqꝫ datiuis
Hic Auctor determinat de genitiuo ⁊ datiuo ſingularibus quinte declinatiōis. Et dicit. Uos dicetis. id eſt dabitis ei. id eſt hanc terminationem ei genitiuis ⁊ datiuis ſingularibus quinte declinationis. vt hec res. huius rei. huic rei.

Actūs — em / Utūs — es / Ablatiuꝰ — e

Em quarto: quinto demus es: decet e dare ſexto
In hoc verſu dicit ꝙ accuſatiuus ſingularis quinte declinationis facit in em. vt accuſatiuo hanc rem. vocatiuus in es vt vocatiuo o res. ablatiuus in e: vt ablatiuo ab hac re. Textus eſt planus

Ntūs / Actūs / Utūs } es / Gtūs — erū

PRimo plurali demus es: qui vult ſibi ſubdi
Quartum cum quinto: tribuens erum genitiuo.
In hac parte Auctor determinat de quinta declinatione quantum ad numerum pluralem. et dicit. Primus pluralis. id eſt nominatiuus pluralis dabit es. vt pluraliter nominatiuo hi dies. qui vult ſibi ſubdi quartum. id eſt accuſatiuum cum quinto id eſt vocatiuo. quaſi dicat. ꝙ etiam accuſatiuus ⁊ vocatiuus faciūt in es. Ponit regulā de genitiuo dicēs. tu tribues gtō erum vt rerum dierum.

Dtūs / Ablatiuꝰ } ebꝰ

Tertius et ſextus ſemper formantur in ebus
In hac parte Auctor ponit regulam de datiuo ⁊ ablatiuo pluralibus quinte declinationis dicēs. Tertius ⁊ ſextus. id eſt datiuus ⁊ ablatiuus formātur in ebus. vt datiuo his rebus. ablatiuo ab his rebus.

Deſunt plurali genitiui ſiue datiui
Et ſexti quinte: niſi res ſpecieſqꝫ dieſqꝫ

De declinatione patronymicorum

Progenies et maneries dic materieſqꝫ.

Dicit Auctor ꝙ nomina quinte declinationis carent genitiuis ⁊ datiuis ⁊ ablatiuis pluralibus preter iſta videlicet res rerum rebus. ſpecies ſpecierum ſpeciebus. progenies progenierum progeniebus. materies materierum materiebus. maneries manerierum maneriebus.

De declinatiōe compoſitorū ex duob⁹ integrī.

Rectos compone ſimul inflectuntur vtrinqꝫ.

Dicit ꝙ ſi duo recti componantur vtrinqꝫ variantur ⁊ declinantur ſcilicet ex vtraqꝫ parte recti. vt nominatiuo hec reſpublica. genitiuo hui⁹ reipublice. datiuo huic reipublice accuſatiuo hanc rempublicā ⁊c.

Non ſic alterutrum declines nec leopardum

Auctor ponit exceptionem a regula predicta dicens Tu non declines ſic: vt diximus hoc nomen alteruter alterutra alterutrum. ſed ſolum declina ipſum ex parte vltimi recti. quia deberet facere alteriuſutrius in genitiuo. ⁊ facit alterutrius. nec etiam leopardum: quia deberet facere leoniſpardi in genitiuo. ⁊ facit leopardi. Alteruter autem ſic declinatur. Alteruter alterutra alterutrū Alterutrius. alterutrius alterutrius. Alterutri alterutri alterutri: Alterutrum alterutram alterutrum. Ab alterutro. ab alterutra. ab alterutro. In numero plurali. Alterutri. alterutre. alterutra Alterutrorum. alterutrarum alterutrorū. Alterutris alterutris alterutris. Alterutros alterutras alterutra. Ab alterutris ab alterutris ab alterutris

Obliquo rectum componens iunges in vnum.
Ex ſola parte recti decet hanc variari

Dicit ꝙ ſi rectus componatur cum obliquo: ſolummodo rectus variatur ⁊ non obliquus. vt Nominatiuo hic magiſtermilitum. huius magiſtrimilitum. huic magiſtromilitū. hunc magiſtrum militum ⁊c.

Si componantur obliqui non variantur

Dicit ꝙ ſi duo obliqui componantur. neuter eorum variatur. id eſt declinatur. vt huiuſmodi. illiuſmodi.

De declinatiōe patronymicorū. Et primo maſculinorum. Atūs — es

Patronymica tibi dat declinatio prima
Quę dantur maribus: ſed in es rectum faciemus.

Species nominis diuiditur in primitiuam et deriuatiuam. Deriuatiua vero diuiditur in quinqꝫ partes ſcōm quinqꝫ ſpecies deriuationum nominis ſcilicet patronymicum poſſeſſiuum compatiuum. diminutiuum. denominatiuum. Hic autem agit de patronymicis: ⁊ patet ordo. qꝛ prius eſt primitiuum deriuatiuis. Item hec pars diuiditur in duas. in quarū prima agit de formatione patronymicorū in maſculino genere. in ſecunda de feminino genere. Prima incipit. Patronymica. Secunda. Tertia feminea. Patronymicum eſt vt dicit priſcianus in ſecundo: quod a proprijs tantummodo deriuatur patrum nominibus ſcōm formationem grecam ſignificās cū genitiuo, ſui primitiui filium vel nepotem: vt eacides filius vel nepos eaci. Exiguntur autē quattuor ad patronymicum. ſcilicꝫ origo. terminatio. forma. ſignificatio. Origo vt deriuetur a nominibus patrum: Abuſiue tamen a matribus ⁊ ab auis maternis ⁊ a regibus ſiue a conditoribus ⁊ a fratribus patronymica ſolent formari. vt iliades ilie filius ſcilicet romul⁹. Ouidius in. xiiij metamorphoſeos. Et corpora victa ſopore Inuadūt portaſqꝫ petunt qs obice firmo Clauſerat iliades. Similiter maiades maie filius ſcilicet mercurius. Ab auis maternis. vt atlantiades. mercurius filius maie filie atlantis. Ouidius in primo metamorphoſeos. Sedit atlantiades et euntē multa loquendo Detinuit ſermone diem Similiter inachides epaphus filius ionis filie inachi Idem ouidius in eodem. Non tulit inachides: matriqꝫ ait omnia demens. A regibus vt a theſeo rege theſides. a cecrope cecropides. Virgilius in ſecūdo georgicorum. Premiaqꝫ ingentes pagos et compita circū Theſide poſuere. Idē i. vi. Enei. Tum pendere penas cecropide iuſſi. A conditoribus ciuitatum. vt a romulo dictus eſt romanus populus romulides. Virgilius i. viij. Enei. Subitoqꝫ nouum conſurgere bellum Romulidis. A fratribus vt a phaetonte phaetontiades. Virgili⁹ in bucol. Tū phaetōtiades muſco circūdat amare cortic Phaetontiades tñ dixit ꝑ phaetontides poetica licentia. Terminatiōes patronymicorū maſculinorum tres ſunt apud grecos ſcilicet des. ⁊ ion. ⁊ adios vel ius. Terminatio des communis eſt apud illos. qm̄ in omni ſmone pñt hac vti: qua ſola poete romanorū vtunt. nā alijs duab⁹ nō vtūtur id ē in ion. terminata q̄ eſt propria lingue iadis vt nerion. ⁊ in adios: que eſt eolica. vt hirradios hirre fili⁹ ſcꝫ pſitac⁹. vel in ius: vt peleius. Femininorum terminationes apud grecos etiam ſunt tres. is. as. ⁊ ne producta. que apud nos tranſeunt vt infra patebit. Forma eſt duplex: ſcꝫ greca ⁊ latina. Greca in maſculinis in tres diuiditur partes Prima Greca in as vt pelias, ⁊ in ios vt laertios mittētia genitiuum in u patronymica formant in ades: vt peliades laertiades. Secūda Greca Nomina in es vt hippotes. corinetes, mittentia genitiuum in u patronymica formant in ades vel i ides. vt hippotades. corinetides. Tertia. Cetera greca mittētia gtūm in u. vel in us. vel in os. mutant eas in ides. vt priamus. priamu. priamides. neſtor. neſtoros. neſtorides. pliſtenis pliſtenus pliſtenides. peleus. peleos. pelides. Vbi per ſinereſim ei mutatur in i. longum. Forma in femininis

De declinatione patronymicorum

eſt triplex. Prima patronymica feminina in is formãtur a maſculinis remota de. vt priamides prianus. Si autem maſculina i longam habuerint ante des illum in ei vertunt. vt pelides peleis. Secunda. Patronymica feminina in as formantur ſimiliter a maſculinis remota de. vt. pelia/des pelias. Unde eneades eneas facere debuit. ſed eneis auctoritate ſua protulit maro in libri ti/tulo. Tertia Patronymica feminina in ne formãtur a primitiuis hoc mõ. Si primitiuũ habue/rit i in ntõ a ꝓducta repitur in patronymico añ ne. vt acriſios acriſione. Si vero primitiuũ nõ ha/buerit i in ntõ. tunc i ꝓducta repitur in patronymico añ ne. vt adraſtos adraſtine. Forma latina in duas ptes diuiſa eſt ſcꝫ maſculinã ⁊ femininã. Maſculina patronymica latina quinqꝫ formas habent. Prima. Si primitiuũ eſt declinationis prime e genitiui vtitur in a ⁊ additur des. vt An/dree andreades. Secunda Si primitiuũ eſt declinationis ſecunde et gtũs in i ſolam deſinat. gtõ additur tantum des. vt petrus petri petrides. Tertia. Si primitiuũ eſt declinationis ſecunde et ge/nitiuus in duo i deſinat. vltimum i vertitur in a. et additur des. vt Antonij Antoniades. Quarta Si primitiuum eſt declinationis ſecunde ⁊ gtũs in ei deſinat. ei vertitur in i longum. ⁊ addit des vt mattheus matthei matthides. Quinta. Si primitiuum eſt declinationis tertie datiuo tantũ additur des. vt iohanni iohannides. Feminina patronymica latina formãtur a maſculinis remo/ta de. vt petrides petris. In noib⁹ aũt ſcõe decli. mittentib⁹ gtũm in ei. gtõ addit i ſola. vt matthe/us matthei mattheis. Significatio vt ſignificet idem quod filius vel nepos cũ genitiuo ſui primi/tiui. Dicit igitur Auctor ꝙ prima declinatio dat. id eſt declinando demonſtrat patronymica que dantur maribus. id eſt que maſculina ſunt: q. d. ꝙ patronymica maſculina ſunt generis maſculi/ni. ⁊ faciemus rectum. id eſt nominatiuum in es. vt hic priamides:

Actũs { am / en }
Quintus e vel a vel es

Am quartus caſus aut en: gerit e vel a quintus.
Et reperitur in es.

Auctor dicit ꝙ accuſatiuus caſus facit in am aut in en. vt hunc priamidam vel priamiden. Inue/nitur etiam priamidem. vocatiuus facit in e vel in a. vt vocatiuo o priamide vel priamida: ⁊ reperi/tur etiam ipſe vocatiuus in es. vt o priamides.

Ablatiuus { e / a }

Ablatiuus in a vel in e: nec cetera muta.

Dicit ꝙ ablatiuus facit in a vel in e. vt ab hoc priamide vel priamida. Nec debes mutare cetera id eſt ceteros caſus: de quibus nihil dictum eſt. quia ceteri caſus declinantur ſcdm primam declina/tionem. vt genitiuo huius priamide. datiuo huic priamide. Et pluraliter Nominatiuo hi pria/mide. genitiuo horum priamidarum. datiuo his priamidis. accuſatiuo hos priamidas. inuenit etiam hos priamides. vocatiuo o priamide. ablatiuo ab his priamidis

Patronymica feminini gene.
Ntũs is
Genitiu⁹ is vel os creſcit
Actũs a vel em

Tertia feminea tibi patronymica format
Is recto prebens: genitiuus erit ſibi creſcens.
Iſqꝫ vel os faciet: a vel em quartus tibi prebet

In hac parte Auctor determinat de declinatione patronymicorum femininorũ dicẽs. Tertia de/clinatio format tibi patronymica feminina prebens tibi hanc terminationem is recto. id eſt no/minatiuo caſui ſingulari. quaſi dicat ꝙ patronymica feminina ſunt tertie declinationis. ⁊ faciũt nominatiuum in is. Deinde ponit regulam genitiui dicens. Genitiuus erit ſibi creſcẽs. id eſt ſu/perabit nominatiuum. ⁊ faciet is vel os. vt ntõ hec priamis. gtõ huius priamidis vel priamidos. id eſt filia vel neptis priami. Quartus id eſt accuſatiuus prebet tibi em vel a. vt accuſatiuo hanc priamidem vel priamida.

Vocatiu⁹ i. nõ creſcens

Quintus i ſeruabit. ſed rectum non ſuperabit.

Dicit ꝙ vocatiuus ſeruabit hanc terminationem i. vt vocatiuo o priami. vltima cor. Sed talis vo/catiuus non ſupabit ntũm. immo erit ſibi equalis

Ablatiuus e
Actũs as vel es

E ſolam ſextus tenet: eſqꝫ vel as reperimus
Plurali quarto. nil plus preter metra muto

E ſolam ſextus tenet. id eſt ablatiuus terminatur in e ſolam. vt ablatiuo ab hac priamide. ꝙꝫ pro et nos reperimus es vel as quarto. id eſt accuſatiuo plurali. vt accuſatiuo has priamides vel pri/amidas. Nil plus muto ſupple de tertia declinatione in patronymicis femininis preter metra: hoc eſt preter illud quod aliquando cauſa vel neceſſitate metri conuenit permutari. Declinantur enim in alijs caſibus ſm tertiam declinationem.

Ntũs ias

Interdum per ias hec patronymica formes

Dicit ꝙ interdum hec patronymica feminina terminantur in ias in nominatiuo caſu. vt pelias et ambroſias.

Gtũs { adis / ados }

As breuis in recto dat adis vel ados genitiuo

Modo Auctor docet declinare predicta patronymica in ias terminata ⁊ alia ſimilia dicens. As breuis in recto. id eſt nomen terminatum in ias breuem in nominatiuo dabit adis vel ados in ge/nitiuo penultima correpta. vt hec ambroſias. genitiuo huius ambroſiadis vel ambroſiados. id eſt filia vel neptis ambroſij

De declinatione grecorum

Em vel a dat quartus: in e fit tantummodo ſextus

Dicit ꝙ accuſatiuus facit in em vel in a. vt accuſatiuo hanc ambroſiadem vel ambroſiada. Sextꝰ id eſt ablatiuus facit in e. vt ablatiuo ab hac ambroſiade

Actūs em vel a
Sextus — e

Dans reliquos terna: nil mutat in his niſi metra.

Dicit Auctor ꝙ reliqui caſus variantur ad modum tertie declinationis: ⁊ nil mutatur in his niſi metra. id eſt nil de tertia declinatione mutatur niſi neceſſitate metri poſtulante:

More dices greci tamen s quinto remoueri

Dicit ꝙ aliqñ s remouetur in vtō more greci. i. ſm morem grecorū: vt pelias remota s fit pelia ⁊ ambroſias remota s fit ambroſia: Declina igitur ſic. Hec pelias huius peliadis ⁊ peliados. huic peliadi. hanc peliadem ⁊ peliada. o pelias. ab hac peliade: He peliades. har̄ peliadū. his peliadibus has peliades o peliades. ab his peliadibus

Vocatiuus ali qñ remouet s.

Ne pleriſqȝ damus quibus e normam ſociamus.

Dicit ꝙ aliquando nos damus hanc terminationem ne pleriſqȝ. i. multis vel aliquibus nominibus patronymicis vt acriſione: quibus nos ſociamus normam e. i. regulam nominū terminatorum in e. q. d. ꝙ ipa declinantur ſicut illa que terminantur in e. de quibꝰ immediate regula tradet

Cum dedit e grecus rectus: tenet es genitiuus:

Monſtratur hic qualiter variari debeant nomina greca in e terminata. Et dicit. Cū grecus rectꝰ dedit hanc terminationem e. tunc gtūs tenet es. vt ntō hec phebe. genitiuo huius phebes.

Ntūs grecus e
Gtūs — es

Em dat et en quartus: reliquos recto ſociamus.

Quartus id eſt accuſatiuus nominis greci in e terminati dat em vel en. vt accuſatiuo hanc phebem vel phebē. Reliquos ſcȝ caſus nos ſociamus. id eſt ſimiles faciemus: recto id eſt nominatiuo: vt datiuo huic phebe. vocatiuo o phebe. ablatiuo ab hoc phebe

Actūs em l' en.

Cum greci rectus tenet os: par eſt genitiuus
Vel dat oy grecus: delos deloy tibi teſtis

In hac parte Auctor determinat de declinatione grecorum terminatorum in os dicens. Quādo rectus. id eſt nominatiuus nominis greci tenet os: tunc gtūs eſt par ſuo ntō. id eſt ſimilis. vel grecus gtūs dat hanc terminationem oy. delos. id eſt hoc nomen delos grecum ſit tibi teſtis: vt ntō hec delos: gtō huius delos vel deloy. nomen inſule

Ntūs grecꝰ os
Gtūs os vel oy

Quartus on. os quintus: o tertius atqȝ ſupremus

Quartus. id eſt accuſatiuus nominis greci in os terminati facit on. vt actō hanc delon. Quintꝰ id eſt vocatiuus facit os. vt vocatiuo o delos. Tertius. id eſt datiuus atqȝ supremꝰ. id eſt ablatiuꝰ facit o. vt datiuo huic delo. ablatiuo ab hac delo. Unde poeta. Maternam agnoſcere delon.

Actūs — on
Vtūs — os
Dtūs }
Ablatiuꝰ } o

Sepe dat is rectus: dat ios vel eos genitiuus

Dicit Auctor ꝙ nominatiuus grecus ſepe finitur in is. vt hec thetys. ⁊ tunc genitiuus dat ios vl' eos. vt genitiuo huius thetyos vel theteos.

Ntūs grecꝰ is.
Gtūs ioſ l' eos

Im quartus dabit: i quintus: neuter ſuperabit

Dicit Auctor ꝙ quartus. id eſt accuſatiuus nominis predicti dat im. vt accuſatiuo hanc thetym Quintus. id eſt vocatiuus dat i. vt vtō o thety. Sed neuter ſcȝ nec accuſatiuus nec vocatiuꝰ ſuperabit rectum. id eſt nominatiuum

Actūs — im
Vtūs — i

Fit quintus recto par: declinante latino

Dicit ꝙ quintus id eſt vocatiuus nominis greci in is terminati: fit par. id eſt ſimilis recto. id eſt nominatiuo. declinante latino. id eſt ſcdm latinam declinationem. vt hec thetys. vtō o thetys

Dat geneſis quintum ſimilem ſibi: dat genitiuum
Is vel os: tenet im quartus: reliquiqȝ dabunt i.

In hac parte Auctor determinat de nomine geneſis. quod eſt quidaȝ liber biblie. Et dicit ſic. Hoc nomen geneſis dat quintum id eſt vocatiuum ſibi ſimilem. vt vocatiuo o geneſis: Et dat gtūm in is vel in os. vt huiꝰ geneſis vel geneſeos. Quartus id eſt accuſatiuus tenet im. vt accuſatiuo hanc geneſim. Reliqui caſus videlicet datiuus et ablatiuus dabunt i. vt datiuo huic geneſi. ablatiuo ab hac geneſi.

De declinatiōe hꝰ nois geneſ.
Gtūs is vel os
Accuſatiuꝰ im
Aliȷ caſus i

Hic moyſes moyſi: reliquos terne ſociabis.

In hac parte Auctor ponit regulam de hoc nomine moyſes. quod eſt proprium nomen viri Et dicit Moyſes dat moyſi in genitiuo. Et tu ſociabis reliquos caſus terne. id eſt tertie declinationi. hoc eſt in aliȷs caſibus declinatur ad modum tertie declinationis. vt hic moyſes. genitiuo huius moyſi. datiuo huic moyſi. accuſatiuo hunc moyſen. vocatiuo o moyſes. ablatiuo ab hoc moyſe

De declinatiōe huius nominis moyſes:

Dat ieſus um quarto: reliquis u ſemper habeto

De declinatiōe hꝰ nois ieſus.

De declinatione pronominum

Hic Auctoꝛ dat doctrinam de hoc nomine ieſus: Et dicit ꝙ hoc nomen ieſus: quod interpretatur
ſaluatoꝛ dat hāc terminationem vm qrto. i. actō. Reliquis u ſemper habeto. i. ꝙ in reliquis caſi/
bus in u ſemper terminetur. quod patet declinando. vt hic ieſus. gtō huiꝰ ieſu. datiuo huic ieſu. ac
cuſatiuo hunc ieſum. vocatiuo o ieſu. ablatiuo ab hoc ieſu.

De declinatio/ne ꝓnominum

Eſt declinandi pronomina noꝛma quaterna

In hac parte Auctoꝛ determinat de quattuoꝛ foꝛmis declinatiōis ꝓnominis dicens. ꝙ
noꝛma declinandi ꝓnomina eſt quaterna. i. quadruplex. id eſt pꝛima. ſecunda. tertia et
quarta. Et ideo poſt declinationem nominis agit de ꝓnomine. qꝛ ponitur loco ꝓpꝛij no
minis. ⁊ certas finitaſqꝫ perſonas recipit

Prima declina/tio

Eſtqꝫ mei vel mis in prima: tuiqꝫ ſuiqꝫ.

Dicit Auctoꝛ ꝙ tria ſunt ꝓnomina in prima noꝛma ſiue in pꝛimo modo. videlicet mei mis mihi
tui tis tibi. ſui ſibi

Recto perſonę non ſeruit regula pꝛimę

Dicit A. ꝙ hec regula. ſ. recte declinationis non ſeruit recto. i. ntō pꝛime pſone. quaſi dicat. huic
pꝛonomini ego: cuius obliqui non recte foꝛmantur ab ipō nominatiuo. deberemus enim dicere:
ego egonis: ⁊ dicimus ego mei vel mis

Secunda decli/natio

Debes ius facere genitiuum noꝛma ſecundę
Debes foꝛmare per eam pꝛonomina quinqꝫ

Dicit ꝙ ꝓnomina ſcđe noꝛme ſeu ſecundi modi faciunt gtūm in ius. vt ille illius. Preterea dicit
ꝙ tu debes foꝛmare per ſecundam foꝛmam quinqꝫ ꝓnomina. ſcʒ ille ipſe iſte hic is.

His octo ſpecies pꝛimaria dicitur eſſe.

Dicit Auctoꝛ ꝙ octo ꝓnomina ſupꝛadicta ſunt pꝛimaria. Ideo dicit. Species pꝛimaria. i. pꝛimi/
tiua dicitur eſſe his octo ꝓnominibus ſupradictis. vicʒ tribꝰ primi modi ⁊ quinqꝫ ſecundi modi

Monſtrant et referunt hęc: et quaſi fixa manebunt
Is ſuus ipſe ſui referunt: ſed cętera monſtrant
Ille refert monſtrat: non facit hoc aliud.

Hic Auctoꝛ oſtendit ꝓprietatem predictoꝛum ꝓnominum dicens: ꝙ hec ꝓnomina pꝛedicta mon
ſtrant. id eſt demonſtratiua ſunt: referunt id eſt relatiua ſunt. ⁊ manebunt quaſi fixa. id eſt ſubſtā/
tiua. quaſi dicat: ꝙ p̄dictoꝛum ꝓnominum aliqua ſunt demonſtratiua. vt hic ⁊ iſte ego tu. aliq̄ re/
latiua. vt is ſuus ipſe ⁊ ſui. ⁊ manebunt quaſi fixa. id eſt ſubſtantiua. quaſi dicit ad demonſtrāduʒ
ipſa non eſſe penitus ſubſtantiua. Nam licet ſubſtantiua ponantur: vt ego curro: tamen recipe poſ
ſunt ſubſtantiuū tanqꝫ ſi eſſent adiectiua: vt ego pater. Alij dicunt ꝙ Auctoꝛ dixit quaſi: ad notā
dum quaſi aliqua eſſe ſubſtantiua ſignificatione ⁊ non voce. vt is ⁊ ipē. aliqua voce ⁊ ſignificatio
ne. vt ego ⁊ tu. Alij tamen dicunt quaſi. id eſt certe vel vere ſubſtantiua. qꝛ ſm pꝛiſcianum ꝓnomē
ponitur loco ꝓpꝛij nominis: ⁊ certam ſignificat pſonam. Poſtea dicit ꝙ hoc ꝓnomen ille refert. i.
relatiuum eſt. monſtrat. id eſt demonſtratiuum eſt. ⁊ nullum aliud ꝓnomen hoc facit. id ēpote/
rit eſſe relatiuum ⁊ demonſtratiuum.

Deqꝫ tribus pꝛimis ſeptem fit oꝛigo ſupꝛemis

Dicit Auctoꝛ ꝙ a tribus pꝛimis ꝓnominibus deriuātur alia videlicet meꝰ tuꝰ ſuꝰ noſter ⁊ veſter
noſtras ⁊ veſtras. Meꝰ noſter ⁊ noſtras ab hoc ꝓnomine ego. tuus veſter ⁊ veſtras ab hoc ꝓnomi/
ne tu. ſuus vero ab hoc ꝓnomine ſui Et eſt ſciendum ꝙ illa que deriuantur a demonſtratiuis demō
ſtratiua ſunt: ⁊ que a relatiuis relatiua ſunt. Ideo ſolent habere aliqui verſum ſequentem

Perſonas duplices hęc deſignare videntur
Cum poſſeſſoꝛe poſſeſſio ſignificatur

Dicit Auctoꝛ ꝙ iſta ſeptem ꝓnomina pꝛedicta ſignificant duas perſonas ſcʒ pſonam poſſeſſoꝛl et
pſonam rei q̄ poſſidetur. Nam cum dico liber meus. p hoc ꝓnomen meus intelligo poſſeſſoꝛem li/
bꝛi videlicet me: ⁊ poſſeſſionem meam videlicet libꝛum

Quis vel qui

Foꝛmans quis vel qui donato crede minoꝛi

Auctoꝛ dicit ꝙ hoc nomen quis vel qui declinatur ſm ꝙ donatus iubet eſſe declinandum ſcʒ in illa
parte. Nominatiuo quis vel qui ⁊c̄.

Tertia declina/tio

Tertia per pꝛimam fit nominis atqꝫ ſecundam

Dicit Auctoꝛ ꝙ tertia noꝛma declinandi ꝓnomina fit p pꝛimam ⁊ per ſecundam nominis declina
tionem. quaſi dicat. ꝙ ꝓnomina tertij modi declinantur ſicut nomina pꝛime ⁊ ſecunde declinatio
nis. Nam ſicut dicimus. Ntō bonꝰ bona bonum. gtō boni bone boni. ita dicimꝰ Ntō meꝰ mea meū.
gtō mei mee mei ⁊c̄. Et illoꝝ ꝓnominū ſunt quinqꝫ. ſcʒ meus tuus ſuus noſter ⁊ veſter

De heteroclita declinatione

Has tres donatus diſtinguit ſufficienter.
Dicit Auctor ꝙ donatus diſtinguit ſufficiēter has tres normas predictas id eſt pronomina primi modi ſecundi ⁊ tertij. Ideo ipſe non procedit vlterius in declinatione ipſorum.

Quarta quidem terne par debet nominis eſſe.
Dicit Auctor ꝙ quarta norma declinandi pronomina debet eſſe par id eſt ſimilis terne. id eſt tertie declinationi nominis. Nam ſicut dicimꝰ maieſtas maieſtatis. ita dicimꝰ noſtras atꝭ. vras atꝭ

Quarta ḋclinatio.

Ec tibi ſignabis que declinans variabis.
Hoc eſt ſecundū capitulum huius libri. In quo Auctor intendit determinare de declinatione nominū heteroclitoꝝ. Et primo prepōnit quod facere intēdit dicens. Tu ſignabis tibi id eſt in mente tua hec nomina que nomina declinans variabis. id eſt vario modo declinabis. Et eſt ſciendum ꝙ nomen heteroclitum nihil aliud eſt ꝗ̄ nomen varie ſeu alterne declinatuʒ. vt nominatiuo hoc celum. pluraliter nominatiuo hi celi celoꝝ. ¶ Habito de nominibꝰ rectiᴵclinijs. agit de diuerſiclinijs ſcilicet heteroclitis Et dicitur heteroclitū dictionum irregulariū contra regulas artꝭ grāmatice variatio. vel eſt ſignificati vel ꝯſignificati in vna et eadem parte orationis variatio. Et dicitur ab heteron quod eſt varium ⁊ cliſis quod eſt declinatio quaſi varia declinatio. Et habet fieri ſeptem modis ſcilicet in perſona vt ſum es. In genere vt hoc celum hi celi. In declinatione vt hoc vas. et pluraliter hec vaſa. In declinatione ⁊ genere vt hoc epulum. he epule. In ſignificatione tantū vt ops ⁊ hic faſcis in ſingulari idem quod faſciculus. in plurali honores. Lucanus. Septimꝰ hic ſequitur repetitis faſcibus annus. Similiter caro in ſingulari pro carne humana. in plurali pro carnibꝰ porcinis pecorinis vel alijs. In formatione vel inflexione vel in caſu. quod idem eſt vt nix niuis. iter itineris. In poſitiōe vt ego mei. iupiter iouis. nam aliud eſt poſitio facta in ntō: aliud in obliquis. Tn̄ ſm̄ quoſdam hetrocliſis fit quattuor modis. Genere vt hoc celum in ſingulari. hi celi in plurali. Cōparatione vt bonus melior optimus. quia deberemꝰ dicere bonus bonior boniſſimꝰ. Declinatione vt vas quod in ſingulari eſt tertie declinationis ⁊ in plurali ſecunde. Senſu ſiue ſignificatiōe vt ops. caro. faſcis.

Capitulum ſecundū eſt de heteroclita declinatione.

Paſcua ſola datur. et paſcua plura dabuntur.
Dicit ꝙ hoc nomen paſcua in ſingulari eſt generis feminini ⁊ in plurali generis neutri. ⁊ eſt heteroclitū genere. ⁊ etiam declinatione quia in ſingulari eſt prime declinatiōis ⁊ in plurali ſecunde declinationis. Inuenitur etiam in feminino genere he paſcue paſcuarū. Unde Ezechiel. xxiiij Inſuper ⁊ reliquias paſcuarū veſtraruʒ ꝯculcaſtis pedibus veſtris. Paſcua eſt nutrimentū animalis bruti.

De heteroclitꝭ gn̄e ⁊ ḋclinatione ſimul.

Eſt zizania: ſunt zizania plura: nec ꝫ:
Dicit A. ꝙ hoc nomen zizania in ſingulari eſt generꝭ feminini. ⁊ in plurali neutri vel feminini. vt nominatiuo hec zizania. pluraliter ntō hec zizania. vel he zizanie. Ideo dicit plura necꝫ. Inuenitur tamen etiam hoc zizanium nij. neutri generis. Item zizania eſt ſeges vel herba peruerſa ſcilicet lolium. vt dicunt. Et ponitur qn̄qꝫ pro ſorde omniuʒ ſegetum.

Balnea dic vel eas: ea non prius ſed eum das.

Sic et amygdala dic.
Dicit Auctor ꝙ hoc nomen balneum in ſingulari eſt generis neutri. in plurali vo feminini ⁊ neutri. vt pluraliter ntō hec balnea vel he balnee. ſed in ſingulari ſemper eſt generis neutri. Et hoc eſt quod dicit. Dic id eſt dicere debes balnea vel eas id eſt balneas in numero plurali. ea id ē balnea non eſt prius in numero ſingulari. ſed tu debes dicere eum. id eſt balneum. In ſingulari ē generis neutri ⁊ in plurali feminini ⁊ neutri. Sic ⁊ amygdala dic. quaſi dicat ꝙ amygdala eodem modo variatur quo balnea. vt nominatiuo hoc amygdaluʒ. pluraliter ntō hec amygdala. vel he amygdale. Tamen inuenitur hec amygdalus pro arbore tantū. ſed amygdalū pro eius fructu. Inuenitur etiam hec amygdala tam pro fructu ꝗ̄ pro ligno.

Delicium tibi ſit. mihi ſemper delicie ſint.
Dicit ꝙ hoc nomen deliciū eſt heteroclitū ſignificatiōe genere ⁊ declinatiōe. quia in ſingulari ſignificat peccatum ⁊ eſt generis neutri ⁊ declinatiōis ſecunde. in plurali ſignificat cibum delicatū et eſt generis feminini ⁊ declinationis prime. vt ntō hoc delicium. pluraliter ntō he delicie.

Hoc epulum comedis. epuleqꝫ parantur amicis.
Dicit A. ꝙ epulum in ſingulari eſt generis neutri ⁊ ſecunde declinatiōis. in plurali eſt generis feminini ⁊ prime declinatiōis. vt ntō hoc epulum. pluraliter ntō he epule ⁊ eſt ferculum. ⁊ dicitur ſm̄ quoſdam epulum pro corporali. ſed epule epularum pro ſpirituali id eſt pro refectione ſcientie vel virtutis. Unde Plato in Thimeo. Veniſtis ad epulas heſternas.

Eſt locus atqꝫ loci ſunt artis. ſunt loca terre
Dicit Auctor ꝙ locus in ſingulari eſt generis maſculini. ſed in plurali maſculini ⁊ neutri. vt no

De heteroclitꝭ genere ſolum

minatiuo hic locus. pluraliter ntõ hi loci. hec loca. Sꝫ in maſculino genere ſignificat artes dialectice. in neutro ꝟo loca terre. Ideo dicit. atqꝫ loci ſunt artis. ſunt loca terre. Itẽ locus dicitur tam ſubſtantia ꝙꝫ quantitas qua aliquid locale circũſcribitur. Item locus dicitur maxima ꝓpoſitio vel habitudo vnde trahitur argumentũ tam in dialectica ꝙꝫ in rhetorica: Et nota ꝙ locus ꝓprie eſt quantitas circũſcribens corpus. Sed hec loca locoꝝ ꝓprie de his dicuntur in quibus poſſeſſiones habentur. Loci autem ad logicos pertinent. Itẽ locus eſt ſedes argumẽti. vel id ex quo ad ꝓpoſitam queſtionem ꝯueniens trahitur argumentum. Itẽ locus dicitur facultas. copia. poteſtas. conditio. tempus. occaſio. opoꝛtunitas. dignitas. autoꝛitas. honoꝛ. magnitudo. maieſtas. faſtigium. ſplendoꝛ. gradus. gloꝛia.

Eſt iocus atqꝫ ioci ſunt et ioca plurima genti

Dicit Auctoꝛ ꝙ iocus in ſingulari eſt ge. maſ. in plurali ꝟo maſ. ⁊ neutri. vt ntõ hic iocus. pluraliter ntõ hi ioci vel hec ioca. id eſt ludus vel ſolatium.

Balteus addatur. filum plurale ſequatur

Dicit A. ꝙ hoc nomen balteus addatur pꝛedictis. quia in ſingulari eſt ge. maſ. ſꝫ in plurali maſ. et neutri. vt hic balteus. pluraliter ntõ hi baltei vel hec baltea. id eſt zona argentea vel cingulum militare. Maurus tamen dicit in plurali neutrum eſſe ſolũmodo. vt hic balteus. pluraliter hec baltea. Et hoc nomen filum ſequatur pluralem numerũ illoꝛum nominũ locus ⁊ iocus. quia in plurali etiam eſt ge. maſ. ⁊ neutri. vt hoc filum. pluraliter hi fili vel hec fila.

Carbaſus vna ratis. et carbaſa plura videbis.

Dicit Auctoꝛ ꝙ carbaſus in ſingulari eſt generꝭ fe. in plurali neutri. vt nominatiuo hec carbaſus pluraliter ntõ hec carbaſa. id eſt velum nauis. Et vt dicitur hec carbaſus in ſingulari veſtis ſinuoſa que tam viro ꝙꝫ mulieri ꝯueniri poteſt. Sed carbaſa ſoꝝ. ad vela nauium pertinet ⁊ coꝛ. penul. Unde Ouidius. Uidi pꝛecipiti carbaſa tenta notho:

Arbutus eſt ſimilis huic. intyba pergama iungis.

Dicit ꝙ hec dictio arbutus eſt ſimilis pꝛecedenti. quia in ſingulari eſt generis fe. ⁊ in plurali neutri. vt ntõ hec arbutus: pluraliter ntõ hec arbuta. id eſt collectio arboꝛum. Tu iungis etiam intyba ⁊ pergama. quia eodem modo declinantur. vt hec intybus. pluraliter ntõ hec intyba. ⁊ eſt quedam herba. ntõ hec pergamus. pluraliter ntõ hec pergama. id eſt troia. Joannes toꝛtellius dicit Intyba cũ t exili ⁊ y greco in penultima ſcribitur. herba eſt capilloſa ⁊ amara. cuius tenues capilli ſegetes ambiunt ⁊ necant. dicente Uirgilio libꝛo geoꝛgicoꝝ. j. Strymonieqꝫ grues ⁊ amaris intyba fibꝛis.

Cui celum ſeruit. celos et cuncta creauit
Sic raſtrum raſtros: poꝛrumqꝫ facit tibi poꝛros

Dicit ꝙ iſta nomina videlicet celum raſtrum poꝛrum in ſingulari ſunt generis neutri ⁊ in plurali maſculini. vt ntõ hoc celum. pluraliter ntõ hi celi celoꝛum. ntõ hoc raſtrum. pluraliter ntõ hi raſtri. ntõ hoc poꝛrum. pluraliter ntõ hi poꝛri. Celum dicitur a celo las. quia celat nos. vel a celo las. pꝛo ſculpere quia ſculptum eſt ⁊ inſignitum varijs ſtellis. vel componitur a caſa ⁊ helios quod eſt ſol. quia eſt caſa ſolis. Raſtrum raſtri. inſtrumentum ruſticoꝝ. i. foſſoꝛium duplex vt dicunt. ⁊ dr̃ ſic a raritate dentiũ. vel a rado dis qꝛ radit terrã. Raſtꝝ etiã dr̃ aliud inſtr̃m ruſticoꝝ dentatũ quo paleã remouent a granis. Poꝛrum eſt quedam herba. ⁊ dicitur a poꝛrigo. quia in longum poꝛrigitur. Etiam eſt quedam infirmitas que fit in manibus vel in pedibus ad ſimilitudinem poꝛroꝛum

Frenum detur equo: frenos et frena teneto
Sic clauſtrum foꝛmas: filum pariterqꝫ capiſtrum.

Dicit ꝙ iſta nomina frenũ clauſtrũ filum ⁊ capiſtrũ in ſingulari ſunt ge. neu. ⁊ in plurali maſculini ⁊ neutri. vt ntõ hoc frenũ. pluraliter ntõ hi freni vel hec frena. hoc clauſtrũ. pluraliter ntõ hi clauſtri. vel hec clauſtra. hoc filum. pluꝛaliter ntõ hi fili vel hec fila. Filum repetit hic gratia ꝯuenientie. Hoc capiſtrũ. pluraliter ntõ hi capiſtri vel hec capiſtra. ⁊ eſt quoddaꝫ ligamen cum quo equus vel aliud animal ex parte capitis tenetur. ⁊ dicitur a caput. qꝛ caput iumentoꝝ ſtringit.

Dicimus altilia ſi plura ſit altilis vna
Conſimiliqꝫ modo ſit declinanda ſupellex

Dicit A. ꝙ iſta duo noĩa altilis ⁊ ſupellex in ſingulari ſunt ge. fe. ⁊ in plurali neutri. vt hec altilis pluraliter ntõ hec altilia. ⁊ dr̃ res q̃ ad hoc alitur vt pinguioꝛ fiat ⁊ vt occidatur vt poꝛci ⁊ volucres domeſtice. hec ſupellex. pluraliter ntõ hec ſupellectilia. ⁊ eſt ſubſtantia vel facultas ⁊ oẽ inſtrumentũ ⁊ oꝛnamentum domus.

Tartarus ater habet plurale ra: vinaqꝫ dant rum

Dicit ꝙ hoc nomẽ tartarꝰ in ſingulari eſt ge. maſ. in plurali neu. vt ntõ hic tartarꝰ pluraliter ntõ hec tartara. i. inferna. Et inuenitur hoc tartarũ. ꝓ fece vini. iõ dicit. vinaqꝫ dãt rum. Cõſtrue ſic Tartarꝰ ater. i. infernꝰ niger. hoc ẽ illud nom̃ tartarꝰ hꝫ plurale ra. i. in plali numero hꝫ tartara

ꝙ.p ⁊ vinia dāt rū.i.inuenitur etiā tartaꝝ gñis neutri ſingularꝭ nūeri ſignificās feces vini. Tartarꝰ ē ꝓfundiſſimꝰ locꝰ infernoꝝ ꝺ quo nemine extraxit deus. illic eſt fletꝰ ⁊ ſtridoꝛ dētiū hoꝛroꝛ tenebrarum tremoꝛ frigoꝛis.

Sibilus hic dices: ſed ſibila plurima iunges
Supparus eſto comes: pꝛius hic tenet vs: ſed a ſubdes.
Trenarus: infernus: ſic menalus: ſic et auernus.
Dindyma pileus iſmara gargarus aſſociamus.

Dicit ꝙ nomina in lr̄a poſita in nūero ſingulari ſunt ge. maſ. ⁊ in plurali neutri vt ntō hic ſibilus pluraliter ntō hec ſibila. hic ſupparꝰ pluraliter ntō hec ſuppara. hic trenarꝰ. plr̄aliter ntō hec trenara. hic infernꝰ. pluraliter ntō hec inferna. hic menalꝰ. pluraliter ntō hec menala. hic auernus pluraliter ntō hec auerna. hic dindymꝰ. pluraliter ntō hec dindyma. hic pileus. pluraliter ntō hec pilea. hic iſmarꝰ. pluraliter ntō hec iſmara. hic gargarꝰ. pluraliter ntō hec gargara. Itē ſibilus dr̄ a ſibilo las. qd̄ ſerpentū eſt ꝓpꝛie. tñ homines ſibilāt. Supparꝰ ē manica oꝛnatꝰ cā ſup aliā ducta ⁊ criſpa. Et ponitur ſepe ꝓ velo vel replicatōe vel ſummitate veloꝝ. Vñ q̄dā Suppara nudatos cingūt anguſta lacertos. Itē Iuuenalis. Suppara veloꝝ perituꝰ colligit auras. Trenarꝰ eſt mons ſiue vallis vbi deſcēſus ē ad inferos. ⁊ ſepe ponitur ꝓ ipſo deſcēſu ad inferos ⁊ ꝓ inferno. Inuenitur etiā hic tenarꝰ. pluraliter hec tenara ꝓ eodē. Infernꝰ dr̄ ab infra q2 ſb terra dr̄ eſſe. Sicut eni coꝛ ē in medio hominis. ita ⁊ infernꝰ in medio terre creditur eē. Vel infernꝰ dr̄ ab infero infers. q2 anime reoꝝ illuc inferātur. Menalꝰ ē mōs archadie. Auernꝰ dr̄ locꝰ vbi ē deſcēſus ad inferos. ⁊ ponitur ſepe ꝓ inferno. ⁊ dr̄ ab a qd̄ ē ſine ⁊ vernos qd̄ ē delectatio q2 in inferno nulla ē delectatio. Dindyma ē nomē altiſſimi mōtꝭ. Ioānes toꝛtelliꝰ dicit Dindyma pꝛima cū i latino ſeq̄nte n. penultima cū y greco. ⁊ vltima cū m lr̄a ſcribit. mōs ē phꝛygie matri deū ſacer. declinatꝙ tm̄modo in plurali. Virgiliꝰ libꝛo eneidos. ix. Itē ꝑ alta dindyma. Pileꝰ ſm eūdē cū i latino et vnico l ſcribitur. opimētū qd̄dā eſt capitꝭ. Idē dicit Iſmarꝰ abſq3 aſpiratiōe ⁊ vnico r ſcribitur. mōs ē thꝛacie teſte Seruio ſup decimū eneidos. ⁊ in bucolico ⁊ vt refert vibius in q̄dā ſui ꝑte aſperrimꝰ eſt ⁊ incultꝰ. in reſiduo vō fertilis vinetꝭ ⁊ oliuis. Idē dicit Gargara q̄ꝙ cū g a nobis ſcribatur. ſm tñ etymologiā ꝑ c ſcribi deberet. ⁊ ſunt cacumina mōtꝭ ide Ida mōs ē ⁊ ſilua troianoꝝ in phꝛygia. quā homerꝰ libꝛo. viij. iliados feraꝝ parētē dixit ⁊ locū ꝯtinē qd̄ gargaron vocāt

Iſta ſolent quarta variari ſiue ſecunda:
Cum lauro quercus pinus coꝛnus quoꝙ ficus:
His colus atꝙ domus penus et lacus aſſociamus:
Et ſpecus et cantus cetus iungimus et oꝛtus.

De heteroclitis declinatioē

Dicit ꝙ noīa ꝓdicta pñt variari per ſecūdā ⁊ q̄rtā declinationē. videlꝫ hec laurꝰ gtō huiꝰ lauri vel laurꝰ. hec quercꝰ gtō huiꝰ querci vel quercꝰ. hec pinꝰ. gtō huiꝰ pini vel pinꝰ. hec coꝛnꝰ. gtō huius coꝛni vel coꝛnꝰ. hec ficꝰ. huiꝰ fici vel ficus. hec colꝰ. huiꝰ coli vel colꝰ ⁊ ē rota feminaꝝ ⁊ inſtrm̄ vñ femine nent. hec domꝰ. huiꝰ domi vel domꝰ. hec penꝰ. huiꝰ peni vel nus. hec lacꝰ. huiꝰ laci vel lacus hec ſpecꝰ. huiꝰ ſpeci vel ſpecꝰ. Et iſta tria videlꝫ cantꝰ cetꝰ ⁊ oꝛtꝰ pñt variari ꝑ ſecūdā ⁊ q̄rtā declinationē ſenſu variato. i. ſm variā ſignificationē. In ſecūda declinatiōe cantꝰ ſignificat curuaturam vel circūferētiā rote. vel ē ꝑticipiū de canitur. cetꝰ piſcē magnū marinū. hortus viridarium. In q̄rta vō declinatiōe cātꝰ ſignificat modulationē vocꝭ. cetꝰ turbā. oꝛtꝰ oꝛiginē pꝛicipiū natitatē

Is vel vs iſta ſuis dices dare compoſitiuis
Cera iugum limus animus colus arma bacillus:
Cum noꝛma neruum cum freno collige cliuum.
Eſtꝙ perenna tantum: tamen de iure perennis habetur.

In his vſibꝰ dicit ꝙ cōpoſita ex noibꝰ in lr̄a poſitis pñt terminari in is ⁊ in vs. Verbi gr̄a. Cera cōponitur cū ſin. ⁊ dicimꝰ hic ⁊ hec ſincerꝭ ⁊ hoc ſincere. vel ſincerꝰ ra rū. i. purꝰ. Iugū cōponitur cū bis. ⁊ dicimꝰ hic ⁊ hec bijugꝭ ⁊ hoc bijuge. vel bijugꝰ ga gū. i. res duoꝝ iugoꝝ. Limꝰ cōponitur cū ſub ⁊ dicimꝰ hic ⁊ hec ſblimis ⁊ hoc ſublime. vel ſblimꝰ ma mū. i. altꝰ. Animꝰ cōponitur cū magnꝰ et animꝰ ⁊ dicimꝰ hic ⁊ hec magnanimis ⁊ hoc magnanime. vel magnanimꝰ ma mū. i. magni animi Ex in ⁊ colus cōponitur hic ⁊ hec incolumis ⁊ hoc incolume. vel incolumꝰ ma mū. i. ſoſpes vel potēs Scdm̄ alios incolumꝰ nō dr̄. Ex in ⁊ arma cōponitur hic ⁊ hec inermis ⁊ hoc inerme. vel inermꝰ inerma inermū id ē ſine armis Ex in ⁊ bacillus cōponitur hic ⁊ hec imbecillis ⁊ hoc imbecille. vel imbecillus la lū id ē nō potēs Ex e ⁊ noꝛma cōponitur hic ⁊ hec enoꝛmis ⁊ hoc enoꝛme. vel enoꝛmꝰ ma mū id ē nō regularꝭ Ex e ⁊ neruus cōponitur hic ⁊ hec eneruis ⁊ hoc enerue. vel eneruꝰ ua uū id ē ſine neruis Ex e ⁊ frenū cōponitur hic ⁊ hec effrenis ⁊ hoc effrene. vel effrenꝰ na nū id ē ſine freno vel diſſolutꝰ Ex de ⁊ cliuus cōponitur hic ⁊ hec decliuis ⁊ hoc decliue. vel decliuꝰ ua uū id eſt infimꝰ vel depꝛeſſus. Deinde ſequitur. Eſtꝙ perenna. quaſi dicat ꝙ inuenitur perennus perenna perennū. tamen de iure debemus dicere hic ⁊ hec perennis ⁊ hoc ꝑenne. i. perpetuus. ⁊ cōponitur ex ꝑ ⁊ ānꝰ.

De heteroclita declinatione

Vas vaſis ternam tibi dat plurale ſecundam.

Dicit ꝙ vas in ſingulari eſt declinationis tertie. vt vas vaſis. in plurali vero ſecunde. vt vaſa vaſorum. Sed vas hatens vadis in genitiuo non eſt heteroclitum.

Tota domus quarte: mi mo rum moſqꝫ ſecunde:

Sententia eſt ꝙ hoc nomen domus vbiqꝫ eſt declinationis quarte. niſi in infraſcriptis terminationibus. videlicet mi mo mos ⁊ rum in quibus eſt ſecunde declinatiōis. Et eſt ſciendū ꝙ ſic declinatur. Nominatiuo hec domus. genitiuo huius domi vel domus. datiuo huic domo. accuſatiuo hanc domū. vocatiuo o domus. ablatiuo ab hac domo. Et pluraliter ntō he domus vel domi. genitiuo harum domoꝝ. dtō his domibꝰ. actō has domos vel domꝰ. vtō o domi vel domus. ablatiuo ab his domibus.

De heteroclitꝭ que deficiunt i caſibus vel numero

Pluralem numerum retinet es atqꝫ metallum.
Raro per reliqua dabitur plurale metalla.

Hic ponit regulā de nominibꝰ metalloꝝ dicēs ꝙ iſta nomina. ſ. es ⁊ metallū variantur in plurali numero. vt pluraliter ntō hec era. pluraliter ntō hec metalla. Sed raro cetera nomina metallorum in plurali variantur. vt ntō hoc aurū. non enim dicimꝰ pluraliter ntō hec aura. ⁊ ſic de ſimilibus. Et eſt ſciendum ꝙ nomina metallorum ſunt hec ſcilicet. aurum. argentum. plumbum. ſtannum. cuprum. ferrum. aurichalcū. chalybs. ⁊ alia quedā que ex aliquibus horum fabricantur.

Nomina ſignificantia res humidas

Aequor vnda fretum mare mel latex aqua vinum.
Pocula fons flumen fluuius pluralia ſeruant.
Stagna lacuna lacus amnes puteus quoqꝫ lymphe.
Cetera pluralem retinent humentia raro.
Lex menſuratis tamen et penſis datur iſta.

Hic A. ponit regulā de nominibꝰ humidis. Et dicit ꝙ nomina in lr̄a poſita variantur in plurali. ſed alia humiditatē ſignificātia non hn̄t pluralē numerū vel raro hn̄t. vt oleum ⁊ ſimilia: Et hec lex. i. hec regula debet intelligi de his q̄ venduntur cum menſura vel cum trutina. vt lac oleum. Et hoc dicit propter ſaliuam ſtillam rorem pluuiam guttam. que non menſurantur nec trutinantur

Nomina ſignificantia ſemen terre

Hordea frumenta faba meneleſqꝫ citrulli.
His plurale damus: ſic dant far piſa lupinus.
Raro ſeminibus alijs plurale tenemus.

Hic A. ponit regulā de nominibꝰ ſeminū. ⁊ dicit ꝙ illa nomina q̄ ponuntur in textu variantur in plurali videlicet. hoc hordeū. pluraliter ntō hec hordea. hoc frumentū. pluraliter ntō hec frumēta. hoc fabū. pluraliter ntō hec faba. alij dicunt ſingulariter ntō hec faba. pluraliter ntō he fabe. hic melo. pluraliter ntō hi melones. hic citrullus. pluraliter ntō hi citrulli. hoc far. pluraliter nominatiuo hec farra. hoc piſum. pluraliter ntō hec piſa. hic lupinꝰ. pluraliter ntō hi lupini. Alia vero nomina ſeminū raro variantur in plurali. vt ntō hoc triticū. hec auena. hec ſiligo. Ideo dicit Raro ſeminibꝰ alijs plurale tenemꝰ. Itē far farris neu. ge. dr̄ quoddā genꝰ annone. ⁊ dr̄ a frāgogis. Gn̄aliter tn̄ oīa ſemina frugū farra dicuntur a frāgendo qꝛ olim frangebātur in pila anteqꝫ vſus molarum eſſet.

Quinta dclinatio raro hꝫ plurale

Raro plurale dat tibi quinta: niſi ſint hec:
Res pariterqꝫ dies acies facies ſpecieſqꝫ.
Progenies et maneries dic materieſqꝫ.

Dicit A. ꝙ nomina q̄nte declinationis raro variantur in plurali. niſi ſint hec que in littera ponūtur. Et qꝛ textus eſt clarus ⁊ etiam vocabula. ideo bonū eſt tranſire ad alia magl neceſſaria.

Pax Sanguis

Raro plurale vult pax et ſanguis habere.

Dicit Auctor ꝙ hec nomina ſcilicet pax ⁊ ſanguis raro variantur in plurali. niſi in alia ſignificatione. vt viri ſanguinū declinate a me. ſanguinū id eſt peccatoꝝ. Et notanter dicit raro. quia aliquando reperitur ſanguis in plurali. vt in euangelio. Qui non ex ſanguinibus.

Vulgus Pelagus

Neutra facis ſine plurali vulgus pelaguſqꝫ.

Dicit ꝙ vulgꝰ ⁊ pelagꝰ ſunt ge. neu. ⁊ carēt numero plurali. Et ſm̄ aliquos raro variantur in plurali. ⁊ ſunt ge. maſ. vt pluraliter nominatiuo hi vulgi. pluraliter nominatiuo hi pelagi.

Tellus Humus Gelu

Neſcio telluris vel humi plurale geluqꝫ

Dicit ꝙ hec nomina tellꝰ telluris. humꝰ humi. ⁊ hoc gelu carent plurali. Tellus. luris. dr̄ terra frugifera a tollendo dicta. qꝛ fructꝰ eius tollimꝰ. vel qꝛ fructꝰ eiꝰ nos tollunt. i. nutriūt. vel qꝛ nos tollit. i. portat ⁊ ſuſtinet. Humus. i. terra ⁊ ꝓprie humida ⁊ inferior. Gelu neutri generis indeclinabile. id eſt frigus. ⁊ dicitur a ge quod eſt terra. ⁊ ligo. as. eo ꝙ liget terram. id eſt. ſtringat.

Neſcit ador norme contraria norma mouere.

Dicit ꝙ hoc nomē ador qꝺ idē eſt qꝺ pinguedo ſiue flos farine. eſt indeclinabile ꝓpter repugnantias duarū regularū. Prima ē. ꝙ nomina neutra i or deſinētia corripiūt penultiā genitiui. vt marmor marmoris. vt dictū eſt ibi. Neutraq;. Alia ē. ꝙ nomina in or deſinētia deriuata a verb. ꝓducentibꝰ o in penul. ſyllaba. ꝓducūt penultiā genitiui. vt amor amoris. Per primā deberet corripe ⁊ p ſecūdā ꝓducere penultimā. Et iō ꝓpter iſtas duas repugnātias remāſit indeclinabile. ne alteri regularū fieret iniuria. Cōſtrue ſic. Norma ꝯtraria norme neſcit mouere hoc nomē ador. ⁊ deriuatur ab adoro. ras. Etiam ador ē qꝺdā genꝰ annone vel frumēti vñ fiebat panis immolaticiꝰ. quē qui immolabat deum adorabat.

Ador

Aptota neutra tene pus et fas irq; nefaſq;.

Dicit A. ꝙ iſta nomina. ſ. pus. i. putredo. fas. i. licitū. ir. i. palma manꝰ. nefas. i. iniuſtū vel illicitū ſunt aptota neutra. i. generꝭ neutri ⁊ indeclinabilia. ⁊ dicūtur aptota ab a qꝺ eſt ſine. ⁊ ptotos ſ caſus. qſi ſine caſuū variatiōe. Pus puris fe. ge. i. cuſtodia. ⁊ dr̄ a purꝰ eo ꝙ purꝫ cuſtodiat ⁊ retineat. Itē hoc pus indeclinabile ē putredo vel quedā infirmitas q̄ hominē reddit putridū ⁊ tunc dr̄ a puteo tes. qꝺ eſt fetere. Et ſic capitur hic in textu.

Pus / Fas / Ir / Nefas. Sunt indeclinabilia.

Obliquum de ſe non format fors niſi forte.

Dicit A. ꝙ hoc nomē fors nō format de ſe aliquē obliquū niſi forte. vt ntō hec fors. ablatiuo ab hac forte. Fors ē fe. ge. ⁊ ē euētꝰ rerū. ⁊ dr̄ a foros. Vñ ſepe inuenitur poſitum aduerbialiter ꝓ aduerbio euentus.

Fors

Tabes declino: nec dat tabi niſi tabo.

Dicit ꝙ hoc nomē tabes declinatur ꝑ oēs caſus. vt ntō hec tabes. gtō huiꝰ tabis. ⁊ ideꝫ eſt qꝺ putredo. ſanies. nec dat tabi niſi tabo. qſi dicat. qꝺ tabi non habet niſi duos caſus. videlicet huiꝰ tabi ⁊ ab hoc tabo. id eſt ſanguis putridus.

Tabes / Tabi / Tabo

Ilia declinat tibi tertia non niſi plura:
Ipſaq; plurales declinat menia manes.

Dicit ꝙ hoc nomē ilia declinatur in plurali tm̄. ⁊ ē tertie declinatiōis. vt pluraliter ntō hec ilia. Deinde dicit. ꝙ ipſa. ſ. tertia declinatio declinat has duas dictiōes. ſ. menia ⁊ manes plurales. i. in plurali tm̄. vt pluraliter ntō hec menia. pluraliter ntō hi manes. Ilia ſunt inteſtina pua ⁊ rotunda circa renes animaliū. Menia meniū menibꝰ ſunt ꝓprie muri ciuitatꝭ. a munio munis quaſi munia. qꝛ muniāt ciuitatē. Sꝫ abuſiue dicuntur menia oīa edificia ciuitatꝭ ⁊ ſcribitur ꝑ oe diphthongon. Manes maniū manibꝰ maſ. ge. i. dij infernales ⁊ anime infernales ⁊ dicūtur a manuꝫ quod eſt bonum per contrarium quia non ſunt boni. ſed efferi ⁊ crudeles.

Ilia / Menia / Manes. Sūt tm̄ pluralis numeri

Dicamus proceres pluraliter atq; penates:
Arma vel inſidias artus ſponſalia iungas.
Diuitiaſq; minas nuptias indutiaſq;.
Hec niſi plurali tenebras aut exta notaui.

Dicit ꝙ nomina in lr̄a poſita variātur in plurali tm̄ ſm vſum. Et qꝛ textꝰ ē clarꝰ. veniamꝰ ad expoſitionē vocabuloꝝ. vt pluraliter ntō hi ꝓceres. ⁊ ſunt principes ciuitatꝭ qſi ꝓcedes eo ꝙ añ omes honore ꝓcedāt. Itē capita trabiū q̄ eminēt extra pietes ꝓceres dicūtur eo ꝙ primo ꝓcedāt. Hic facta trāſlatiōe ad primores ⁊ ad quoſdā nobiles ꝓceres dicūtur. qꝛ cetere multitudini ꝑeminēt. Pluraliter ntō hi penates. ⁊ ſunt domꝰ interiores ꝓprie. vel domeſtici ⁊ priuati dij domibꝰ ꝑſidentes. quos antiqui in domibꝰ habebāt. Pluraliter ntō hec arma. ⁊ dicūtur ab armꝰ. qꝛ eū tegunt. vel qꝛ armis. i. brachijs exercētur. Et dicūtur arma gñaliter omniū generꝫ tela. ſꝫ tamē ꝓprie arma quibꝰ defendimur. ⁊ tela quibꝰ oppugnamꝰ ⁊ q̄ mittimꝰ. Pluraliter ntō he inſidie. ⁊ dicuntur ab inſideo des. Et fiūt inſidie loco vel telo. fraus aūt fit circa fidē mutuatā. ⁊ dolus fit in animo. Pluraliter ntō hi artꝰ. ⁊ ſunt mēbra q̄ neruis artantur. Pluraliter ntō hec ſponſalia. ⁊ ſunt futurarum nuptiaꝝ ꝯuentio ⁊ repromiſſio. Pluraliter ntō he diuitie. i. opulētie. Pluraliter nominatiuo he mine. Et minas altitudines muroꝝ dicimꝰ. Etiā mine ſunt vba inimicitie. Et dicuntur a minor aris. Et eſt minari idem quod minas imponere. Vñ. Mala minamur. Bona ꝓmittimꝰ. Sꝫ mino nas. naui. idem eſt quod compellere vel ducere. Unde Threnoꝝ. iij. Me minauit ⁊ abduxit in tenebras ⁊ non in lucem. Et mino nas naui produ. mi. ſed minor naris corripit mi. Unde. Dū grex minatur. lupus illi dente minatur. Item Gaius. Troia minans cecidit. non ſe bene minans. Iteꝫ he mine. arum. corripit mi. ſed mino nas. verbum producit. Unde. Nolo timere minas dum me ſine vimine minas. Inuenitur tamē ſingulariter etiam nominatiuo hec mina ne. ⁊ dicitur libra vna vel talentuꝫ ſicut dicit papias. Et ſubdit. Mna grece appellatur. ⁊ habet ſexaginta ſiclos qui faciunt obolos mille ducentos. Huguitio autem dicit ſic. Mina in ponderibꝰ drachma. vel due libre ⁊ ſemis extimatur. Mna aliud pondus eſt quod appenditur centum drachmis. Pluraliter nominatiuo he nuptie. viri ⁊ mulierꝭ legitima ꝯiunctio indiuiduam vite ꝯſuetudinem continens. Et dicuntur a nubo bis eo ꝙ nubentium capita i ſolenni benedictione velabanꝭ ⁊ quaſi nube operiebantur. Pluraliter nominatiuo he indutie. ⁊ ſunt partes federis. Et dicuntur ab induco cis. qſi

Proceres / Penates / Arma / Inſidie / Artus / Sponſalia / Diuitie / Mine / Nuptie / Indutie / Tenebre / Exta. Sūt tm̄ pluralis numeri

inducta ocia. Vel dicuntur ab in ⁊ dies ⁊ ocium. vnde inducie quaſi in dies ocia. Pluraliter nominatiuo he tenebre dicuntur eo ꝙ teneant vmbras. Nihil autem ſunt tenebre ſed ipſa lucis abſentia tenebre dicuntur. Pluraliter nominatiuo hec exta. ⁊ ſunt medie pecorum partes. inteſtina. fibre. Sūt adhuc plura alia noīa plural' nūeri tm̄ q̄ nō ponūtur in lr̄a. videlȝ. quirites. primateſ. primores. poſteri. ſuperi. inferi. lemures. antes. lactes. kalēde. idꝰ. nūdine. none. therme. excubie. exuuie. primitie. inferie. exequie. inficie. quiſquilie. reliquie. nuge. precordia. magalia. mapalia. feria. orgia. parentalia. bacchanalia. neptunalia. ⁊ plura adhuc alia his ſimilia.

Cornu
Genu
Veru

Cornua mutantur: ſed cornu non variatur:
De genibus verubus normam ſeruabis eandem:

Dicit ꝙ hoc nomē cornu in plurali variatur. in ſingulari non. Simile iudiciū eſt de his nominibus genu ⁊ veru. que in plurali variantur ⁊ in ſingulari nō. Ideo dicit auctor. De genibꝰ verubꝰ

Necis
Precis
Dapis
Vicis
Caret nominatiuo ⁊ vocatiuo

De nece deqȝ prece dic ꝙ rectis caruere
Primis: atqȝ dapem ſocia. vice iungis eiſdem.

Dicit ꝙ nomina in littera poſita carent nominatiuis ⁊ vocatiuis ſingularibꝰ. vt genitiuo huiꝰ necis. genitiuo huius precis. genitiuo huius dapis. genitiuo huius vicis. Dapes nobiliū ſunt. epule priuatoꝝ. vel dapes deoꝝ. epule hominū. Necem dicimꝰ mortem vel ſuppliciū. Preces id eſt rogationes. ſupplicationes. Vices id eſt alternationes. Et dicuntur a vinco vincis.

Vis

Vis vi vimqȝ dabit: totum plurale tenebit.

Dicit ꝙ iſtud nomen vis habet duos caſus in ſingulari. ſcilicet vim in accuſatiuo ⁊ vi in ablatiuo ſed tenebit totum plurale. vt pluraliter nominatiuo he vires. genitiuo harum viriū. datiuo his viribus. accuſatiuo has vires. vocatiuo o vires. ablatiuo ab his viribus. Inuenitur etiaȝ vis in accuſatiuo plurali. vt in Proſpero. Que vis nature moderamine temperet equo.

Plus

Plus neutrale facit: nec dat primo niſi pluris:
Caſum plurale dat quemlibet et genus omne.

Dicit ꝙ hoc nomen plus eſt neutri generiſ in ſingulari numero. ⁊ non habet niſi pluris in gtō ſingulari. ⁊ hoc eſt ſm̄ vſum. vt Lu. xij. Multl paſſeribus pluris eſtis vos. Sed in plurali habet omnes caſus ⁊ omne genus. Et ſic declinatur. hoc plus. genitiuo huius pluris. Et pluraliter nominatiuo hi ⁊ he plures ⁊ hec plura. genitiuo hoꝝ ⁊ harū ⁊ hoꝝ pluriū. Tamen greciſmꝰ iubet ipſum declinari ſm̄ ꝙ in verſibus ꝯtinetur ſcilicet. Cum per tres caſus neutrū genus obtineat plus Caſibus in reliquis obtinet omne genus. Vult enim ꝙ plus in nominatiuo accuſatiuo ⁊ vocatiuo eſt neutri generis in ſingulari. In alijs vero caſibus tam in ſingulari qȝ in plurali eſt generis omnis. in vna voce vel in diuerſis.

Interrogatiua
Diſtributiua
Relatiua
Negatiua
Infinita
Caret vocatiuo

Que querunt: que diſtribuunt: referuntqȝ: negantqȝ:
Infinita quoqȝ: caſu caruere vocante.

Dicit ꝙ iſta que querunt. id eſt que interrogatiua ſunt. vt quis ⁊ vter. que diſtribuunt id eſt que diſtributiua ſunt. vt alius alter. que referunt id eſt que relatiua ſunt. vt qui que quod vel quid. que negant id eſt que negatiua ſunt. vt nemo. quoqȝ pro etiam infinita. vt aliquis ⁊ qui. quicūqȝ. caruere caſu vocante id eſt vocatiuo.

Omnis

Diſtribuit ſi vim tribuas et colligit omnis:
Colligit improprie poſitum non diſtribuendo.

Dicit ꝙ hoc nomen omnis aliquando eſt diſtributiuū: ⁊ aliquando collectiuū. Diſtributiuūȝ ſi proprie ponatur ſcilicet diſtribuendo terminū ſequentem. vt omnes apoſtoli fuerunt martyrizati. Ex hoc enim ſequetur. Ergo Petrus fuit martyrizatus. ⁊ ſic de ſingulis. ⁊ hoc modo caret vocatiuo. Collectiuū autem ſi ponatur improprie non diſtribuēdo terminū ſequentem. vt omnes apoſtoli ſunt duodecim. non enim ſequeretur. ergo Petrꝰ eſt duodecim. ⁊ hoc modo poteſt habere vocatiuū caſum preſertim in plurali numero.

Omnia pronomina carent vocatiuo exceptis quattuor

Quattuor exceptis pronomina nulla vocabis.
Tu meus et noſter noſtras caſus tenent omnes.

Dicit Auctor ꝙ nulla pronomina habent vocatiuū caſum exceptis quattuor ſcilicet tu meus ⁊ noſter ⁊ noſtras. vt patet in textu.

Os
Aes
Far
Thus
Ius
Rus

Tres in plurali caſus os oris amittit.
Es far thus ius rus illi ſociare ſolemus.

Dicit ꝙ nomina in p̄cedentibus verſibus numerata carent tribus caſibus pluralibus ſcilicet genitiuo datiuo ⁊ ablatiuo. Et pluraliter nominatiuo hec ora. accuſatiuo hec ora. vocatiuo o ora. pluraliter ntō hec era. actō hec era. vtō o era. pluraliter nominatō hec farra. accuſatiuo hec farra. vocatiuo o farra. pluraliter nominatiuo hec thura. accuſatiuo hec thura. vocatiuo o thura. pluraliter ntō hec iura. accuſatiuo hec iura. vocatiuo o iura. pluraliter ntō hec rura. actō hec rura vo

catiuo o rura. Alij addunt maria. vina. mora. mella. fora. Addit vetuſtas defruta ⁊ mulſa

Terra fit ops: ſed auarus opes: opem petit eger. Ops

Dicit ꝙ hoc nomen ops eſt heteroclitum ſignificatione. quia in nominatiuo caſu ſignificat idem quod terra. ⁊ in accuſatiuo ſingulari idem quod auxilium. ⁊ etiam in alijs obliquis ſingularib⁹. in plurali ſignificat diuitias. De hoc tamen nomine ops ſm aliquos ita dicitur. Ops opis feminini generis. ⁊ pluraliter he opes opum. ſed nominatiuus ſingularis deficit ſm vſum. Et eſt nomen diuerſiclinīū. id eſt. aliud ſignificat in ſingulari ⁊ aliud in plurali. Opis. opi. opem. ope. i. auxilium. tutela. ſtudium. niſus. Sed opes in plurali. id eſt. diuitie. Inuenitur tamen quandoqꝫ in ſingulari pro diuitijs. ⁊ in plurali pro auxilio. Et hinc hec opis. opis. quedam dea que putabatur opibus preeſſe. ⁊ corripit o. Unde. Querit pauper opem. querit auarus opes. Et nota ꝙ ops pro terra habet nominatiuū in vſu. ⁊ interpoſita i facit genitiuū opis. ⁊ eſt primitiuū. Et dicitur ops terra. eo ꝙ opem ferat frugibus. que alio nomine dicitur cybele. Item ops antiquitus dicebatur in omni genere. id eſt. diues. fecundus. opulentus. Et inde poteſt cōponi inops. id eſt. pauper. Sulpitius verulanus ſic dicit. Ops opis deam ſignificat per omnes caſus. Rurſus in genitiuo poſſibilitatem ⁊ auxilium. In accuſatiuo ⁊ ablatiuo auxilium. In plurali diuitias ⁊ poſſibilitatem. vt Seruius docet. Aliquando ⁊ auxilia ⁊ potentiam. Saluſtius. Opibus coniuratiōis fretus. Veteres teſte capro dixerunt. hic ⁊ hec ⁊ hoc ops. pro opulento. ſicut cops pro copioſo. Item dictum eſt ſupra ops eſt nomen diuerſiclinīū. Eſt autem diuerſiclinium locus vbi diuerſe vie coniunguntur. ⁊ dicitur a diuerſus diuerſa diuerſum. ⁊ clino nas. quia illic diuerſe vie acclināntur. vel quia illic via inclinatur ad diuerſa. quod aliter grece dicitur hoc heteroclitum. Item heteroclita ſiue diuerſiclinia dicuntur quedam nomina in arte grāmatica quaſi ad diuerſa ſe inclinantia. ſcilicet que inclinant ſe ad diuerſas dictiones in diuerſis caſibus. vt iupiter iouis. vel ad diuerſas ſignificationes. vel ad diuerſas declinationes. vel ad diuerſa genera in diuerſis numeris vt veſpera veſpere. vas vaſa. celum celi. Item eger. gra. grum. id eſt. triſtis vel infirmus. ⁊ dicitur ab egeo eges. eo ꝙ egeat viribus vel leticia.

Lens lendis capiti: lens lentis conuenit ori.

Dicit ꝙ hoc nomen lens eſt heteroclitum ſignificatiōe ⁊ caſuum formatione. Nam aliquando ſignificat fetum ſextupedis. ⁊ tunc facit lendis in genitiuo. aliquando ſignificat quoddam genus leguminis. ⁊ tunc facit lentis in genitiuo.

Hic dat et hec hoſpes. hec hoſpita: ſoſpita ſoſpes.

Dicit ꝙ hec duo nomina ſcilicet ſoſpes ⁊ hoſpes ſunt generl cōmunis. ⁊ hec duo nomina hoſpita et ſoſpita ſunt generl feminini. Hoſpes eſt ille vel illa qui vel que recipit vel recipitur in hoſpitio. hoſpita eſt illa que recipit vel recipitur. Soſpes eſt ſanus vel ſana. ſoſpita. id eſt. ſana.

Veſper. re. ra. rum. pars eſt extrema diei. Veſper / Veſpere / Veſpera / Veſperum

Noctis vel mundi: veſperqꝫ ſuum tenet etas.

Dicit ꝙ hoc nomen veſper ſignificat idem quod illa nomina veſpere veſpera ⁊ veſperum ⁊ ſic ſignificando ſignificat finem diei n octis vel mundi. Etiam ſignificat finem etatl. Ideo dicit. veſperqꝫ ſuum tenet etas. Et ſubdit pro maiori declaratione carmen ſequens.

Quamlibet etatem mundi lego veſper habere.

Dicit ꝙ hoc nomen veſper poteſt ſignificare finem cuiuſlibet etatis mundi. Unde ſciendum eſt ꝙ etates mundi dicuntur ſeptem quarum quelibet dicitur habere ſuum veſper. Prima fuit ab Adā vſqꝫ ad Noe. ſuum veſper fuit diluuium. Secunda a Noe vſqꝫ ad Abraam. veſper ei⁹ fuit linguarū confuſio. Tertia fuit ab Abraam vſqꝫ ad Moyſen. veſper eius fuit captiuitas egyptiaca. Quarta fuit a Moyſe vſqꝫ ad Dauid. veſper eius fuit praua vita Saulis. Quinta a Dauid vſqꝫ ad trāſmigrationem babylonis. veſper eius fuit preuaricatio iudeorum. Sexta fuit a tranſmigratione babylonis vſqꝫ ad chriſtum. veſper eius fuit reuocatio veteris teſtamēti. Septima fuit a chriſto vſqꝫ ad finem mundi. veſper eius erit reſurrectio mortuorū.

Veſperus eſt ſtella: ri ſolos dant tibi pſalmos. Veſperus / Veſperi. rorū / Veſpere. rarū

Officium tibi. re. rarum. totaliter implent

Dicit ꝙ veſperus eſt ſtella que alio nomine heſperus dicitur. Sed veſperi veſperorum dant tibi pſalmos qui leguntur in veſperis. Deinde dicit. Officium tibi. re. rarum. totaliter implent. Quaſi dicat. ꝙ veſpere veſperarum ſignificat totum officium quod celebratur in veſperis. ſcilicet pulſationem campanarum. cantus pſalmorum ⁊ antiphonarum. ⁊ alias ſolennitates. Preciſim⁹ tamen videtur eſſe alius opinionis.

Glis animal: glis terra tenax: glis lapa vocatur. Glis { ris / ſis / tis }

Ris primus: gliſſis tenet altera: tertia glitis

Dicit ꝙ hoc nomen glis ſignificat animal. terram tenacem ⁊ herbam. Sed in declinatiōe differt quia pro animali facit gliris in genitiuo. pro terra facit gliſſis. pro herba facit glitis. Et glis eſt heteroclitum in ſuperabundantia ſignificationis quantum ad nominatiuum ⁊ in variatiōe vocis quantum ad obliquos reſpectu nominatiui ⁊ etiam variatione generis.

Caſſis idis galea: capitur fera caſſe retenta. Caſſis { idis / ſis }

Dicit ꝙ hoc nomē caſſis qn̄ facit caſſidis in gtō ſignificat galeā. ⁊ qn̄ facit caſſis ſignificat rete vel laqueū quo fere capiuntur. Et caſſis ē heteroclitū in ſupabūdātia ſignificatiōis q̄ntū ad ntm̄. ⁊ in variatiōe vel q̄ztū ad obliquos reſpectu nominatiui. Caſſis caſſidis. eſt feminini generis. Sʒ caſſis caſſis eſt maſculini generis. Ouidius. Detulit in caſſes preda petita meos.

Tignus vel tignum
Piſa vel piſum

Tignus vel tignum declina: piſaqʒ piſum

Dicit ꝙ poſſumꝰ dicere hic tignꝰ vel hoc tignū. i. lignū ſub tegul' poſitū. Et poſſumꝰ dicere hec piſa piſe. vel hoc piſum piſi. genꝰ leguminū. Tignꝰ ⁊ piſa ſunt heteroclita in ſuperabūdantia vocis. qꝛ tignꝰ ⁊ tignū idem ſignificāt. ⁊ piſa ⁊ piſum etiā idem ſignificāt.

Cornus vel cornu
Tonitrus vel tonitru

Cornus vel cornu dices: tonitrus tonitruue.

Dicit A. ꝙ inuenitur hec cornꝰ. ⁊ hoc cornu. ⁊ inuenitur hic tonitrus ⁊ hoc tonitru. Inuenitur etiam tonitruū licet auctor nō faciat mentionē. Cornu dr̄ a carne quaſi carneū. qꝛ ex carne ꝓcedit. Et in ſingulari eſt indeclinabile. in plurali vo hec cornua nuū. Inuenitur etiā hic cornꝰ. us. ui. in eodem ſenſu. Et nota ꝙ cornua vocantur extreme ptes antēnarū ꝑ tropū ab animali. Itē cornua vocantur extremitates exercitꝰ qꝛ intorte ſunt ad modū cornuū animalis. ſed in hac ſignificatione ꝓprie inuenitur hic cornꝰ. us. ui. ⁊ ꝓ cornu militis ſimiliter. Sʒ cornu in ſingulari ⁊ cornua in plurali ꝓprie ptinet ad animalia. A cornu deriuatur cornutꝰ. a. um. ⁊ corno. as. i. cornu reſonare. ⁊ hec cornus. ni. ꝓ quadā arbore dura in fructu vel ligno. Inde hoc cornū ni. i. fructꝰ illiꝰ arboris. Tonitrus trus. maſ. ge. ⁊ hoc tonitru indeclinabile i ſingulari In plurali hec tonitrua truū. a tonitru ablatō addita um. Vn̄ Apoc. xix. Et audiui vocē tonitruū magnoꝝ. Et hoc tonitruū trui. neu. ge. Unde Iob. xxvi. Quis poterit tonitruū magnitudinis eius intueri. Idē ſignificāt. Et componuntur iſta tria nomina a tonus ni. qđ eſt ſonꝰ. ⁊ terreo es. qꝛ huiuſmodi ſonꝰ valde terret. Vn̄ Iſidorus etymologiarū. xiij. Tonitruū dictum eo ꝙ ſonus eius terreat.

Glomus { mi / cris

Eſt glomus atqʒ glomi: vult hoc glomeris ſibi ſubdi.

Dicit ꝙ poſſumus dicere hic glomus glomi ⁊ hoc glomus glomeris. ⁊ eſt coadunatio. ꝓuolutio ⁊ glomeratio filorum. Glomus glomi. illud idem vel circulus.

Ambo
Duo

Ambo duoqʒ mari faciunt neutrum ſimilari:
Par primo quintus: orumqʒ tenet genitiuus:
Sepe duum dabimus neutro ſi ſyncopa fiat:
Cum terno ſextus facit obus: et os ſociamus
Quarto: ſed neutrum formabis in o quaſi primum.
Prorſus femineum datur ad morem dominarum.

In hac parte A. determinat de iſtis duobꝰ nominibꝰ ambo ⁊ duo dicēs. Ambo ⁊ duo faciūt neutꝝ in ntō ſimilari mari. i. maſculino. vt pluraliter nominatiuo hi duo he due ⁊ hec duo. Deinde dicit. ꝙ vocatiuꝰ ē ſimilis ntō. vt vocatiuo o duo o due ⁊ o duo. Deine dicit. Orumqʒ facit gtūs. intelligas in maſculino ⁊ neutro genere. vt gtō hoꝝ duoꝝ tam ꝓ maſculino qʒ ꝓ neutro. De feminino autē dabit doctrinā ibi. ꝓrſus femineū. Sed in neutro genere ſepe dicimꝰ duū in gtō. ⁊ hoc ſi ſyncopa fiat. Ideo dicit. Sepe duū ⁊c. Datiuꝰ ⁊ ablatiuꝰ faciūt in obus. vt dtō his duobꝰ. ablatiuo ab his duobꝰ in maſculino ⁊ neutro genere. Et nos ſociamꝰ hāc terminationē os quarto. i. actō in maſculino genere. vt actō hos duos. Sed tu formabis neutꝝ. i. actm̄ neutri generis in o quaſi primū. i. ntm̄. vt actō hec duo ꝓ neutro genere. Prorſus femineū. Hic dicit. ꝙ ambo ⁊ duo hn̄t femininū genꝰ ad morem dn̄arū. i. ad ſimilitudinē huiꝰ nominis dn̄aꝝ. vt pluraliter ntō he due. gtō haꝝ duaꝝ. dtō his duabꝰ. actō has duas. vocatiuo o due. ablatiuo ab his duabꝰ: Et ē ſciendum. ꝙ ambo ⁊ duo ſunt heteroclita declinatione. quia partim ſunt declinatiōis prime. partim ſecunde. partim tertie.

Tertium capitulum eſt de tribus gradibus comparationiſ

Hunc gradibus trinis qui comparat ire notabis.

Hoc eſt tertiū capitulū in quo auctor determinat de tribus gradibus comparationis. Diuiditur autem hec pars in duas. In quarum prima agit đ comparatiuis regularibus. in ſecunda de irregularibꝰ. per hoc patet ordo. Prima incipit. Hunc gradibus. Secunda. Res bona. Prima diuiditur in duas. in quaꝝ prima agit de ꝓprijs comparatiuis ſcilicet de his que ſunt de nominibus. In ſecunda de his que formantur ab alijs partibus orationiſ preterqʒ a pronominibus ⁊ coniunctione ⁊ interiectione. per hoc patet ordo. Prima incipit. Hūc gradibus. Secunda. Uerbum quandoqʒ. Prima diuiditur in duas. In quarū prima oſtendit de quibus nominibus habet fieri comparatio. quia de adiectiuis ſolum. In ſecunda in quibus declinationibus habet fieri quia in ſecunda ⁊ in tertia. ſed quia declinatio ex conſequenti habet ſe ad nomen. patet ordo. Prima incipit. Eſt adiectiuis. Secunda. Si tibi declinet. Dicit igitur primo auctor. Tu notabis hunc qui comparat. id eſt. qui facit comparationem. ire. id eſt. procedere. tribuſ gradibus. id eſt. poſitiuo comparatiuo ⁊ ſuperlatiuo.

De primis ambos debes formare ſupremos.

De tribus gradibus cõparatiõis

Dicit tu debes formare duos gradus vltimos ſcilicet comparatiuũ ⁊ ſuperlatiuũ de primis. id ē. de poſitiuis. Verbi gratia. de hoc poſitiuo doctus formatur doctior ⁊ doctiſſimus.

Eſt adiectiuis graduum collatio talis.
Dum valet augeri ſua proprietas: minuiue.

Dicit A. ꝙ adiectiua nomina quoꝝ ꝓprietas ſiue ſignificatio poteſt augeri vel minui. pñt compa- ratione recipere. vt albꝰ albior biſſimꝰ. Hoc aũt dicit. q2 ſunt multa nomina adiectiua. quoꝝ ꝓprie- tas ſiue ſignificatio nõ põt augeri nec minui. iõ nõ pñt cõpari. vtputa. eternꝰ. ꝑfectꝰ. ⁊ ſic de alijs

Declinat terna poſitiuos ſiue ſecunda:

Omnis poſiti- uus eſt ſecũde vl' tertie dclina tionis

Dicit A. ꝙ nomina poſitiua declinantur aut ꝑ ſecundã aut ꝑ tertiã declinationẽ. Et ratio ē. q2 ſi de- bent cõpari. oportet ꝙ ſint adiectiua. ſ3 nõ habemꝰ adiectiua niſi in ſecũda declinatiõe. vt albꝰ. ba. bum. aut in tertia. vt hic ⁊ hec fortis ⁊ hoc forte. Et auctor loquitur ſolũ de illis poſitiuis a quibus formantur alij gradus. ſ. comparatiuꝰ ⁊ ſuperlatiuꝰ. ſed quia alij gradus non formantur a poſitiuo prime declinationis. ideo auctor non facit mentionem de ipſo.

Si tibi declinet poſitiuos norma ſecunde:
Taliter inde gradum debes formare ſecundum.
I breuies quam dat genitiuus et or ſuperaddes

De formatiõe comparatiui a poſitiuo ſecun de declinationis

Hic A. docet formare comparatiuũ a poſitiuo ſecũde declinatiõis dicẽs. ꝙ ſi poſitiui gradus ſint ſecũde declinatiõis. cõpatiui formari debet a gtõ ſingulari i breuiata ⁊ addita or. vt doctus docti. i breuiata ⁊ addita or fit doctior.

Terne conſimili formabunt more datiui.

De formatiõe comparatiui a poſitiuo tertie declinationis

Hic doc3 formare cõpatiuũ tertie declinatiõis dicẽs. Datiui caſus nominũ tertie declinatiõis for mabunt cõparatiuũ cõſimili more quo ſupra. qſi dicat. ꝙ comparatiui gradus venientes a poſi tiuis tertie declinatiõis formãtur a dtõ i breuiata ⁊ addita or. vt forti. tis ti. addita or fit fortior.

Inde ſiniſterior: hinc iunior excipiantur.
Et potis et nequam prebent aliam tibi formam.

Hic ponit exceptionẽ a duabꝰ regulis ꝑdictis dicẽs. Siniſterior excipiatur inde. i. ab iſta regula prima. Si tibi declinet ⁊c. q2 deberemꝰ dicere ſiniſtrior ⁊ dicimꝰ ſiniſterior. qđ pat3. nã poſitiuus eius. ſ. ſiniſter. facit in gtõ ſiniſtri. addita or fit ſiniſtrior ⁊ ñ ſiniſterior. Iunior ṽo excipitur hinc id eſt. ab iſta regula. Terne ꝯſimili ⁊c. q2 deberemꝰ dicere iuuenis iuueni iuuenior. ⁊ dicimꝰ iuni- or. Et iſta duo nomina potis ⁊ nequã prebent tibi aliã formã. q2 potis excipitur rõne ſignificatio- nis. Nã potis. i. potẽs. potior. i. melior. Neq3 ṽo excipitur rõne formatiõis. q2 cũ ſit indeclinabile nõ debet hře cõpatiuũ nec ſuplatiuũ. tñ h3 nequior cõpatiuũ ⁊ nequiſſimꝰ ſuperlatiuum.

Verbum quandoq3: vel que ſunt prepoſitiue
Voces: audiui ſupplere vicem poſitiui
Forme conſimilis aduerbia ſepe videbis.
Participans iungis: quod tunc pro nomine ſumis.

De formatiõe comparatiui a poſitiuo impro prio.

Dicit ꝙ etiã ipſa ṽba qñq3 loco poſitiuoꝝ ponũtur. vt detero deteris. hic ⁊ hec deterior ⁊ hoc de- terius. i. peior. Similiter prepoſitiões ponũtur loco poſitiuoꝝ. vt poſt poſterior. Similiter ad uerbia ponũtur loco poſitiuoꝝ. vt pridem prior. Similiter iũges ꝑticipia. ſ3 tũc ꝑ nominibꝰ ac cipiũtur. vt doctꝰ doctior. Cõſtrue ſic. Ego audiui ṽbũ vel voces. i. dictiões q̃ ſunt ꝑpoſitiue. i. ꝑpo ſitiões ſupplere vicẽ poſitiui gdꝰ. Tu ſepe videb aduerbia ꝯſimilis forme. i. ſupplere vicẽ poſiti ui. tu iũges ꝑticipãs. i. ꝑticipiũ qđ tũc ſumis ꝑ nomine. i. loco nominis.

Detero poſt extra pridemq3 vel ante vel infra.
Intra vel citra ſapiens vltra prope ſupra.

In his duobꝰ ṽſibꝰ auctor exẽplificat id qđ ſupradixit. ſ. ꝙ verba prepoſitiões aduerbia ⁊ ꝑtici pia qñq3 accipiũtur loco poſitiuoꝝ. textꝰ eſt de ſe planꝰ. Nota detero. teris. triui. tritũ. i. valde te rere. Item detero. teris. terui. deterere. id eſt peiorare.

Vſq3 ſecunda tenens ſuperantem de genitiuo
Sic format: iungit s: atq3 ſimus ſuperaddit

De formatiõe ſuperlatiui a po ſitiuo ſecunde declinationis in us.

Hic doc3 nos formare ſuplatiũ gdũ. ⁊ dicit in ꝯcluſiõe. ꝙ ſuplatiua q̃ veniũt a noibꝰ ſecunde decli natiõis in vs terminat. formãtur a gtõ ſingulari addita s ⁊ ſimꝰ. vt albꝰ bi. addita s ⁊ ſimꝰ fit al biſſimꝰ. tñ excipiũtur aliq̃ irregularia. vt bonꝰ optimꝰ. malꝰ peſſimꝰ. de qbꝰ dicetur inferius.

Cum tenet r rectus: rimus eſt illi ſociandus:

De formatiõe ſuplatiui a po ſitiuo ſecunde declinatiõis ir

Dicit Auctor ꝙ quando nominatiuꝰ ſecunde declinationis terminatur in r. ſuperlatiuus graduſ formatur ab ipſo nominatiuo addita rimus. vt macer macerrimus. niger nigerrimus.

Excipias dexter quod dat timus atqꝫ ſiniſter:

Dicit Auctor ꝙ dexter ⁊ ſiniſter excipiuntur ab illa regula. Cum tenet r rectus ⁊c. quia deberent facere dexterrimus ⁊ ſiniſterrimus. ⁊ faciunt dextimus ⁊ ſiniſtimus.

De formatiõe ſuperlatiui a poſitiuo tertie declinationis

In terna forma ſimus addes cum genitiuo:

Dicit A. ꝙ in tertia declinatiõe ſuplatiui formãtur a gtõ ſinglari poſitiui. vt fortis fortis addita ſimus fit fortiſſimus.

Sed tamen r recti vult ſibi rimus aſſociari:

Dicit ꝙ ſi nominatiuᷓ tertie declinationis deſinit in r. tunc debemus ei addere rimus formãdo ſuperlatiuũ. vt acer acerrimus. pauper pauperrimus.

Facilis
Agilis
Gracilis
Humilis
Similis

Dant tibi quinqꝫ limus: quę ſignat dictio fagus
Et ſua compoſita.

Dicit A. ꝙ qnqꝫ ſuplatiua formãtur i limᷓ q̃ ſignat hec dictio fagᷓ. In q̃ dictiõe ſũt qnqꝫ lr̃e. ſ. f. a. g. u. s. ꝑ f intelligitur facilis facillimᷓ. ꝑ a agilis agillimᷓ. ꝑ g gracilis gracillimᷓ. ꝑ u humilis humillimᷓ. ꝑ s ſimilis ſimillimᷓ. Et debet illa ſuplatiua ſcribi ꝑ duplex l. formãtur eni ſm Priſcianum a gtõ poſitiui is remota ⁊ addita lis. Et cõpoſita predictorum nominum, etiam habent limᷓ in ſuperlatiuo.

De formatiõe ſuperlatiui a poſitiuo impꝛio.

Dat remus ſupra: cui poſt ſociatur et extra:

Dicit ꝙ iſte prepoſitiões ſupra pᷓ ⁊ extra. faciũt ſuplatiuũ in remᷓ. vt ſupra ſupmᷓ. poſt poſtremᷓ extra extremus.

Solus erit minimus: faciunt ximus prope magnus.

Dicit ꝙ inueñitur ſolũ ſuplatiũ in nimᷓ: vt minimᷓ. Prope vo ⁊ magnᷓ faciũt in ximᷓ vt ꝓpe ꝓximᷓ magnᷓ maximᷓ. Conſtrue. Iſte gradus minimus erit ſolus quia non inuenitur alius gradus cõ ſimilis terminationis. qꝫ pro ⁊ ꝓpe ⁊ magnus faciunt in ximus.

Datqꝫ timus citra bonus intra iungitur vltra

Dicit ꝙ iſte dictiones citra bonus intra vel vltra faciunt ſuperlatiuũ in timus vt citra citimus. bonus optimus. infra infimus. ⁊ vltra vltimus.

Infimus eſt ſolus: de pridem fit tibi primus.

Dicit ꝙ ſuperlatiuus gradus de infra facit infimus. ⁊ eſt ſolus. quia nõ inuenitur alius ꝯſimilis. primus vo eſt ſuperlatiuum de pridem.

De compatiõe irregulari quãtum ad comparatiuũ ⁊ ſuperlatiuum

Res bona res melior res optima: res mala peior
Peſſima: res magna res maior maxima rerum:
Parua minor minima: dic multus plurimus: addes
Plus pluris neutro: totum plurale teneto.

Hic A. docꝫ cõpare iſta nomina. ſ. bonᷓ malᷓ magnᷓ ⁊ puus. lr̃a ẽ clara. Deĩde docꝫ compare hoc nomẽ multᷓ dicẽs. Dic multᷓ plurimᷓ. addes plus plurˀ neutro ⁊c. q̃ſi dicat ꝙ hoc nomẽ multus carꝫ cõpatiuo ſinglari in maſ. ⁊ fe. gñe. ſꝫ ſolũ hꝫ cõpatiuũ in neutro gñe. ſ. in ntõ ⁊ gtõ. vt multᷓ plurimᷓ. multa plurima. multũ plus plurimũ. gtõ multi plurimi. mlte plurime. multi plurˀ plurimi. In plali ꝑ oia genera ⁊ ꝑ oẽs caſus ⁊ ꝑ oẽs g̃dus cõpatur. vt plaliter ntõ multi plures plurimi. multe plures plurime. multa plura plurima. genitiuo ⁊ cetera. Ideo dicit totum plurale teneto.

De compatiõe irregulari in q̃ non eſt comparatiuus niſi per ſuppletionem

I vel u ſi pręit vs: ſequitur magis et poſitiuus:
Strenuus et dubius pius arduus egregiuſqꝫ
Aut u ſi pręit is: tenuis fiat tibi teſtis:

Hic dicit A. ꝙ ſũt aliq̃ noia q̃ nõ hñt cõpatiuũ niſi ꝑ ſuppletionẽ huiᷓ aduerbij magˀ ⁊ poſitiui ſui Et ſunt illa q̃ hñt i vel u añ vs. vt piᷓ magˀ piᷓ. arduᷓ magˀ arduus. Vel que habent v ante is. vt tenuis magˀ tenuis. Textus eſt clarus ⁊ planus.

Hic auctor ponit quedam notabilia.
Primum notabile.

Voce gradus medij ſuperant primos: niſi quini
Iunior et maior peior prior et minor: iſta
Et non plura ſuis equalia ſunt poſitiuis.

Dicit A. ꝙ noia cõpatiua hñt ſupare ſua poſitiua niſi iſta qnqꝫ. ſ. iunior ⁊ maior peior prior ⁊ minor. q̃ ſunt eq̃lia ſuis poſitiuis. Cõſtrue ſic igitur. medij g̃dᷓ. i. cõpatiui ſupãt primos. i. primitiuos voce vna. niſi qni. i. qnqꝫ g̃dᷓ. q̃ in lr̃a ponũtur. ſ. iunior maior peior prior ⁊ minor. iſta enim comparatiua ⁊ non plura ſunt equalia ſuis poſitiuis.

De generibus nominum

Credo gradus ſummos collatis ꝯnumerandos

Dicit Auctor. Credo gradus ſummos. id eſt ſuperlatiuos. ꝯnumerandos id eſt coadequandos. collatis id eſt comparatiuis. quia ſicut cõparatiuus excedit poſitiuum vna ſyllaba. ſic ſuperlatiuus excedit comparatiuũ vna ſyllaba. ⁊ per conſequens ſuperat poſitiuũ duabus ſyllabis.

Secundum notabile.

Si gradibus ſummis fiat collatio: debet
Rebus in exceſſis excedens participare.
Congrua non eſt hec: fortiſſimus eſt leo lincum.

Tertium notabile.

Dicit Auctor ꝙ ſi ſuplatiuum ponatur in ꝯſtructione. vtrunqꝫ extremũ debet participare in eadẽ ſpecie. vt Petrus eſt fortiſſimꝰ hominũ. Sed ſi dicatur leo eſt fortiſſimus hominũ. non congrue dicitur. quia leo non eſt d̃ ſpecie hominũ. Ideo ſubdit dicens. congrua. i. competens vel ꝯueniens non eſt hec. fortiſſimus eſt leo lincum. qꝛ leo nõ eſt de ſpecie lincum. ⁊ linx eſt lupus ceruarius.

In quantum potero de nomine quolibet in quo
Ponatur genere: preſens eſt cura docere.

Capitulũ quartum eſt de generibus nominũ. Et primo per regulas gñales.

Hoc eſt quartum capitulũ. in quo auctor determinat de generibꝰ nominũ ſeu articulatarum dictionũ. Et dicit ꝙ preſens cura eſt docere in preſenti capitulo de genere. id eſt cuiꝰ generis ſit quodlibet nomen.

Sed quia per ſexum mulierum ſiue virorum
Noſcuntur propria: non eſt mihi dicere cura.

Prima regula de ꝓprijs nominibus hominũ

Dicit magiſter ꝙ nõ eſt ſibi cura dicere de nominibꝰ viroꝝ ſeu mulierum. quia per ſexum cognoſcuntur. vt patet.

Attendas hominũ que nomina ſiue locorum
Hec ſexu gemino ſua deriuata locanto.

Secunda regula de deriuatis a nominibus proprijs hominum et locorum.

Dicit ꝙ deriuata a nominibꝰ hominũ ⁊ locoꝝ ſunt generis cõmunis. vt a priſcianꝰ hic ⁊ hec priſcianiſta. ⁊ a ianua hic ⁊ hec ianuenſis. Conſtrue ſic. Tu attendas. i. ꝯſideres q̃ ſunt nomina hominũ ſiue locorum. hec locanto ſua deriuata in gemino ſexu. id eſt in cõmuni genere.

Et ſi diuiſim tibi declinatio monſtret:
Vt grecus greca: tanto leuius tibi fiet.

Quia poſſet aliquis dicere ꝙ iſta nomina florentinꝰ lombardus grecus ⁊c̃. non ſunt gñis cõis. ſꝫ per tres voces declinantur. ⁊ tñ ſunt deriuata locoꝝ. Reſpondet ⁊ dicit. ꝙ qñ inueniũtur talia nomina nõ ſunt intelligẽda ſubeſſe ꝑdicte regule. ſꝫ facilꝰ cognoſcuntur ꝑ hoc. ſ. ꝙ mouẽtur de gñe in genꝰ. Conſtrue ſic. Si declinatio monſtret tibi diuiſim. i. ſub diuerſ terminationibꝰ. vt grecus ca. cũ. tanto leuiꝰ fiet tibi cognoſcere genꝰ. qꝛ ſb vna terminatiõe erit cõmunis gñis ſub alia neutri. vel ſub vna erit maſculini. ſub alia feminini. ſub alia neutri.

Quedam ſunt opera ſolis maribus adhibenda.

Tertia regula de nominibus officiorum.

Dicit Auctor ꝙ quedam nomina officiorum ſunt danda ſolis maribus. vt papa pontifex. ⁊ ſunt generis maſculini.

Quedam femineis: quedam dat ſexus vterqꝫ
Inde genus poterit per nomina multa patere.

Dicit ꝙ ſunt quedam nomina officiorum pertinentia ſolis mulieribus. ⁊ illa ſunt generis feminini. vt obſtetrix puerpera. Et quedam ſunt indifferenter ꝯuenientia maribus ⁊ feminis. ⁊ illa ſunt generis cõis. vt hic ⁊ hec lixa pro coquo. hic ⁊ hec antiſtes. hic ⁊ hec ſacerdos. hic ⁊ hec dux.

Quarta regula de nominibꝰ fluuiorum.

Que fiunt propria fluuiorum: pone marina.

Dicit ꝙ ꝓpria nomina fluuiorum ſunt generis maſculini. Conſtrue. tu pone marina. id eſt. maſculini generis. que fuerint ꝓpria nomina fluuiorum. vt hic padus. hic nilus. hic renus.

Quinta regula de nominibꝰ arborum

Nominis arborei vis hec ſibi vult ſociari.

Modo auctor dat regulam de nominibus arboꝝ dicens. ꝙ ſunt ge. fe. vt hec pirus. hec pomus.

Pro mare pone ſiler rubus dumus. ac oleaſter

Dicit ꝙ a dicta regula excipiuntur iſta que ſunt generis maſculini. vt hic ſiler. hic rubus. ⁊ eſt genus ligni ſpinoſi ⁊ dicitur rubus eo ꝙ fructus vel virgula eius rubeat. hic dumus ⁊ eſt ſpina vel potius collectio ſpinarum. hic oleaſter oliua ſilueſtris.

Proficit ad vitem ſiler hic: ſiler hoc dat odorem.

Dicit ꝙ hoc nomen ſiler dupliciter declinatur. ⁊ duo habet ſignificata. vt hic ſiler. arbor lenta ad ligandum vitem apta. ⁊ hoc ſiler ⁊ eſt herba que dicitur menta que dat odorem.

Sexta regula. de angelis.

Angelicum nomen dabit hic: ſed dicito neutra.
Plurali numero cherubin ſeraphinqꝫ beata:

Dicit ꝙ nomina angeloꝝ ſunt generis maſculini. vt hic Michael. ſed hec duo nomina cherubin et ſeraphin ſunt generl neutri pluralis numeri ⁊ indeclinabilia. vt pluraliter ntō hec cherubin pro choro angelorum. ſimiliter ſeraphin.

Eſt cherub cherubin cherubim. ſeraphin ſeraphim
Atqꝫ ſeraph.

Dicit Auctor ꝙ inuenitur hic cherub ⁊ hic cherubim pro nomine angeli. ⁊ hec cherubin plural numeri ꝑ choro āgeloꝝ. Et inuenitur hic ſeraph ⁊ hic ſeraphim ꝑ nomine āgeli. ⁊ hec ſeraphin pluralis numeri pro choro angeloꝝ.

Hecqꝫ dabit virtus dominatio ſiue poteſtas.

Dicit A. ꝙ iſta nomina angeloꝝ ſunt generl feminini. ſ. dñatio virtus ⁊ ptās. Conſtrue ſic. qꝫ ꝑ et dominatio virtus ſiue poteſtas dant hec. id eſt ſunt generis feminini.

Septima regula de idolis.

Idola dicta dei dant hic: gerit hec dea dictum.

Dicit magiſter ꝙ nomia idoloꝝ ad deos ꝑtinētia ſunt ge. maſ. vt hic ſaturnꝰ. ſꝫ ad deas ꝑtinētia ſunt ge. fe. vt hec venꝰ. Ordina ſic litterā. Idols dicta. i. idola nominata dei. i. ad morē deoꝝ dāt hic. i. genꝰ maſculinū. Supple idolū dictuꝫ dea. i. noiatū ad morē dee gerit hec. i. genꝰ femininuꝫ

Octaua regula de nominibꝰ volucrum.

Nominibus volucrum nequit vt credo generalis
Norma dari: tamen eſt nature ſexus in illis:
Hec niſi gallina vel gallus ſunt epicena.
Articulus nanqꝫ ſexum dabit vnus vtrunqꝫ.
Maſqꝫ columbus erit: muliebre columba tenebit.

Dicit A. ꝙ de nominibꝰ auium non poſſit dari regula gñalis. tamen ſexus nature eſt in illis. quoniam alique ſunt mares alique femine. ſed hoc difficulter cogſcitur. Deinde ſubdit ꝙ hec nomina ſunt epicena. i. ꝑmiſcui generis. niſi gallus quod eſt ge. maſ. ⁊ gallina feminini. Deinde declarat qd ſit genꝰ epicenū dicens. ꝙ illa nomina ſunt epicena. i. ꝑmiſcui generl que ſub vno articulo comphendunt animalia vtriuſqꝫ ſexus. vt hic miluus auis rapaciſſima ⁊ quaſi ſemper domeſticis auibꝰ inſidians. Et iō dicit Articulꝰ nāqꝫ ⁊c. Deinde dicit ꝙ colūbꝰ ē ge. maſ. ⁊ colūba fe.

Nona regula de nominibꝰ numeralibus.

In triplici genere numeralia nomina pone.
Que ſunt mobilia per ſe fiunt manifeſta.

Dicit ꝙ nomina numeralia ſunt omnis generis. vt hic ⁊ hec ⁊ hoc q̄ttuor. Sed illa nomina mobilia. i. per duas vel tres voces declinata ꝑ ſe fiūt māifeſta. vt hi duo. he due. hec duo. hi ⁊ he tres et hec tria. hic vigeſimꝰ. hec vigeſima. hoc vigeſimū.

Decima regula de barbarl et grecis.

Barbara greca genus retinent quod habere ſolebant.

Dicit ꝙ nomina barbara ⁊ greca ſunt illius generis apud latinos: cuius erāt apud eos grecos ⁊ barbaros. vt libye ilion ⁊ tenedos.

Epilogatio

Debes in mente generalia dicta tenere
Et ſic excipere: quia non decet hec iterare.
Debent ex omni norma generalia demi:

Dicit A. ꝙ regule gñales ꝑdicte debent in mēte retineri tanqꝫ exceptiōes a ſeqntibꝰ regul ſpecialibꝰ qr amplīꝰ nō intendit ea reiterare. Iō ſubdit ꝙ gñalia ꝑdicta debent demi. i. excipi ex omni norma ſequenti.

De generibus nominum per regulas ſpeciales.

Sit tibi nomen in a muliebre: ſed excipe plura.

Dicit A. ꝙ nomina terminata in a ſunt ge. fe. vt hec muſa. Deinde ponit exceptionē dicens. ſed excipe plura. i. pluraliter declinata. vt pluraliter ntō hec arma que ſunt generis neutri. Aliqui dicunt excipe plura. id eſt multa nomina ſicut inferiꝰ patebit.

Quod declinatum dat tertia ſit tibi neutrum.

Dicit A. ꝙ nomina tertie declinatiōis in a terminata ſunt generis neutri. vt hoc thema themat hoc baptiſma baptiſmatis. hoc chriſma chriſmatis. hoc doma domatis.

Deriuata decet et compoſitiua notare.

De generibus nominum

Nomina ſignari debent ſimul officiorum.
Si ſexu gemino iungunt ſua ſignificata
Omnibus his hic et hec iungatur: et hac ratione
Quod colo componit cōmune locare decebit:
Quodq; facit gigno: pincerna lixaq; iungo
Aduena ſiue ſcytha: ſed ſi mas pręſit in iſtis
Ut grecus tubicen: erit a tantum muliebre

Dicit Auctor ꝙ a regula p̄dicta excipienda ſunt nomina deriuatiua. vt hic ⁊ hec heremita. q̄d de/riuatur ab heremus heremi. Et etiam nomina compoſita. vt hic ⁊ hec conuiua. quod componitur ex con ⁊ viuo. hic ⁊ hec conuena: quod componitur ex cō ⁊ venio. Et nomina officioꝝ debent ſimul ſignari. i. excipi. vt hic ⁊ hec verna. Et ſi iſta nomina iungunt ſua ſignificata in gemino ſexu. ita ꝙ ſub vna voce importent maſculum ⁊ feminā. hic ⁊ hec iungatur omnibus his. id eſt eis attribuat cōmune genus. Deinde magis declarat dicens. Et hac ratione. id eſt p hanc rationē antedictam compoſita de colo colis ⁊ gigno gignis ſunt generis cōmunis. vt hic ⁊ hec agricola. id eſt ille vł illa qui vel que colit agrum. ⁊ hic ⁊ hec celicola. i. ille vel illa qui vel quē habitat in celo. ⁊ hic et hec terrigena. i. ille vel illa qui vel que de terra ortus vel orta eſt. Iungo etiā predictis illa nomina pincerna ⁊ lixa q̄ ſunt generꝭ cōis. Similiter aduena ſiue ſcytha nom̄ gētile. Sed ſi mas. i. maſculina terminatio preſit. id eſt p̄ponatur feminine terminationi in iſtis p̄dictis nominibus. a id eſt illa dictio in a terminata erit tantum muliebre. id eſt feminini generis. vt hic grecus hec greca. ⁊ greca eſt generis feminini. ⁊ hic tubicen hec tubicena. Tubicena eſt generis feminini. Tubicen eſt ille qui canit cū tuba. Tubicina eſt mulier que canit cū tuba. Quidam dicūt ꝙ declinatur tubicen na. num. ſed non eſt verum. quia non habemus aliquod nomen ſecunde declinationis terminatū in en. immo declinatur. ntō hic tubicen. gtō huiꝰ tubicinis. et ntō hec tubicina. Itē aliqui dicunt ꝙ auctor ponat in littera illa nomina pincerna ⁊ lixa, p exemplis de nominibus officioꝝ. ⁊ hoc nomen aduena, p exemplo de compoſitis. ⁊ hoc nomen ſcytha, p exemplo in deriuatis. Et dicūt ꝙ nomina compoſita a colo ⁊ gigno comprehendantur ibi. ⁊ compoſitiua notare

Si ſolis maribus datur hic tenet: vt patriarcha

Dicit ꝙ ſi nomen officij ptinet ad ſolos mares eſt generis maſculini. vt hic patriarcha. hic papa⁊ Sed ſi ſolum ptinet ad mulieres eſt feminini generis. vt abbatiſſa. prioriſſa

Non eſt verbigena niſi chriſtus vera ſophia

Quāuis Auctor dixerit ꝙ compoſita de gigno gignis ſunt generis communis. tamen dicit ꝙ ver/bigena eſt generis maſculini. ⁊ pertinet ad ſolum chriſtum

Mannaq; neutrale cum paſca dicitur eſſe.
Mammona ſic dices neutrum: muliebre polenta

Dicit Auctor ꝙ hec duo nomina ſcʒ manna ⁊ paſca ſunt generis neutri. Et etiam hoc nom̄ mam/mona. id eſt deus diuitiarum eſt generis neutri. ſed polenta eſt muliebre. id eſt generis feminini. ⁊ eſt genus leguminis. vel farina ſubtilis de fabis vel de tritico vel de hordeo. vel quidam cibꝰ inde factus dicitur polenta.

Cetaq; balena muſtela talpaq; dama
Articulo ſexum ſignant vtrunq; ſub vno
Et pantera ſimul pręd ictis annumerabis

Dicit ꝙ iſta nomina ſcʒ hec ceta. hec balena. hec muſtela. hec dama. hec talpa. ſignificant vtrunq; ſexum ſub vno articulo. quaſi dicat ſunt generis promiſcui. ⁊ etiam hoc nomen pantera eſt gene/ris promiſcui. ⁊ eſt animal multum coloratum

Neutrum nomen in e facit: vt preſepe cubile.

Dicit ꝙ nomina in e terminata ſunt generis neutri. vt hoc preſepe. ⁊ hoc cubile

Adiectiua notes: hęc barbara gręcaq; poſcunt.

Dicit ꝙ nomina adiectiua in e terminata ſunt notanda. quia non ſemper ſunt generis neutri. ſed aliquando maſculini. vt quiſque vterque. quicunque. aliquando feminini. vt queque vtraq;. aliquando omnis vt quinq;. mille. Deinde dicit ꝙ barbara ⁊ greca in e deſinentia poſcunt hunc articulum hec. id eſt ſunt generis feminini. vt hec ſynecdoche. hec libye. hec phebe. ⁊ ſimilia.

Neutrum plurale ſit cete recollige tempe

Dicit ꝙ iſta duo nomina cete ⁊ tempe ſunt generis neutri numeri pluralis ⁊ indeclinabilia. Ut pluraliter ntō hec cete. id eſt piſcis marinꝰ magnꝰ. ⁊ pluraliter ntō hec tempe. i. loca delectabilia.

I I neutrum ponis tamen adiectiua notabis.
Dicit ꝙ nomina in i terminata ſunt generis neutri. vt hoc gumi. ſinapi. Tamen tu notabis adiectiua. vt hic ⁊ hec ⁊ hoc huiuſmodi. que ſunt omnis generis

O O ſicut cento maribus ſociare memento
Dicit ꝙ nomina in o terminata ſunt generis maſculini. vt hic cento huius centonis. id eſt miliū vel aliud ſemen centum grana producens in quolibet germine

Do Go Que dant do vel go bene ſignes: ſi tamen ex o
Obliquus facit i: que poſcunt hec ſibi ſubdi
Dicit Auctoꝛ ꝙ a predicta regula excipiuntur nomina terminata in do ⁊ in go. que mutant o in i in genitiuo. q̄ꝛ talia poſcunt hunc articulum hec ſibi ſubdi. id eſt ſunt generꝭ feminini. vt hec dulcedo. huius dulcedinis. ⁊ hec caligo huius caliginis

Hic recipit cardo margo ſociatur et oꝛdo
A predicta exceptione excipiuntur iſta ſcilicet cardo cardinis. margo marginis. oꝛdo oꝛdinis. Nam licet deſinant in do ⁊ in go. ⁊ mutent o in i in genitiuo. tamen non ſunt generis feminini. ſ masculini

Omne dabit pſeudo pꝛeſto: dabit hoc tibi pondo
Dicit Auctoꝛ ꝙ iſta nomina ſcʒ pſeudo ⁊ pꝛeſto ſunt generis omnis. vt hic ⁊ hec ⁊ hoc pſeudo. id eſt decipiens vel falſus. vt hic ⁊ hec ⁊ hoc preſto. id eſt pꝛomptus vel paratus. Deinde dicit ꝙ hoc nomen pondo dabit hoc. id eſt genus neutrum. vt hoc pondo. huius pondo. indeclinabile. id eſt pondus vel quidam moꝛbus

Eſt cōmunis homo pariter cum virgine latro
Dicit ꝙ homo virgo ⁊ latro ſunt generis communis

Io Hec dat verbale per io: caro talio iungo.
Dicit Auctoꝛ ꝙ nomina verbalia deſinentia in io ſunt generis feminini. vt lectio lectionis. Caro etiam facit carnis ⁊ eſt generis feminini. Similiter ⁊ talio quod eſt repenſatio in malo vel mala remuneratio. vt qui pede percutit pede percutiatur. ⁊ qui oculo pꝛiuabit oculo pꝛiuetur

Articulum mutat: et triplicat vnio ſenſum
Dicit Auctoꝛ ꝙ hoc nomen vnio habet triplex ſignificatum. ⁊ ſm̄ hoc variat articulum. Nam aliquando idem eſt quod punctus ſolus decẏ. ⁊ tunc variatur per hic. ⁊ ſimiliter quando eſt lapis p̄cioſus. Aliquando idem eſt quod coniunctio. ⁊ tunc variatur per hec. Unde verſus. Hic lapis hic punctus. hec vnio pꝛoximitaſqꝫ

U C D T U c d vel t neutris debes ſociare.
Dicit Auctoꝛ ꝙ terminata in u in c in d ⁊ in t ſunt generis neutri. vt hoc coꝛnu. hoc lac. qd̄. quid. ⁊ hoc caput

Quot tot dat omne genus: et que nos de tot habemus.
Quia dixit ꝙ deſinentia in t ſunt generis neutri. ideo excipit quot ⁊ tot. dicens ꝙ ſunt generꝭ omnis cum eoꝛum compoſitis. vt quotquot ⁊ totidem

Al Sit tibi nomen in al neutrum: ſic pone tribunal.
In hac parte Auctoꝛ dicit ꝙ deſinentia in al ſunt generis neutri. vt hoc animal. ⁊ hoc tribunal. et eſt ſedes in qua redditur ius

Hic ſal hocqꝫ dabit: neutrum plurale carebit
Auctoꝛ excipit a regula predicta hoc nomen ſal dicens. ꝙ aliquā do eſt generis maſculini. ⁊ ſic excipitur ⁊ variatur in plurali. vt pluraliter nominatiuo hi ſales. ⁊ ſic ſignificat in ſingulari ſapiētiam. ⁊ in plurali reꝑhenſiones. aliquando eſt generis neutri. et ſic non excipitur. ⁊ caret numero plurali. ⁊ ſic ſignificat condimentum oꝛis

El El neutrum pono: ſed pꝛopꝛia nomina tollo.
Dicit ꝙ nomina terminata in el ſunt generis neutri. vt hoc mel. ſed pꝛopꝛia nomina excipiuntur vt rachel nomen femine

Il Il dabit hoc: demas hic et hec vigil: pugil eſt mas
Dicit ꝙ terminata in il ſunt generis neutri. vt hoc nil. Demas id eſt excipias hic ⁊ hec vigil qd̄ eſt generis cōmunis. ⁊ hoc nomen pugil eſt mas. id eſt generis maſculini.

Ol Ol tenet hic vt ſol: dicetur femina michol.
Dicit ꝙ deſinētia in ol ſunt generꝭ maſculini. vt hic ſol. michol dicetur femina. i. generꝭ feminini.

Ul Ul dat hic vt conſul: hic et hec dant preſul et exul

Dicit ꝙ deſinentia in ul ſunt generꝭ maſculini. vt hic conſul. ſed ꝓſul ⁊ exul ſunt generꝭ cõmunis.

Omne genus dabit am: ſic debes ponere nequam. Am

Dicit ꝙ terminata in am ſunt generis omnis. vt hic ⁊ hec ⁊ hoc nequã. i. malus prauus vel miſer

Tantundem neutro: totidem plurale fit omnis Em

Dicit ꝙ tãtundem. id eſt tm̃ idem. vel tm̃ quãtũ illud. vel tam magnũ. eſt generis neutri. ⁊ totidẽ id eſt totidem. vel eiuſdem numeri. vel tam multũ. eſt generis omnis ⁊ pluralis numeri

Um neutrum facies: mulierum nomina ſignes Um

Dicit Auctor ꝙ nomina terminata in um ſunt generis neutri. vt hoc ſcamnum. Nomina mulierum excipiuntur. quia ſunt generis feminini. vt dorcium ⁊ philorcium.

Hic dat nomen in an: teſtis fiet tibi titan An

Dicit Auctor ꝙ terminata in an ſunt generis maſculini. vt hic titan. id eſt ſol

En dabit hoc: ſed ren dabit hic pecten ſimul et ſplen En
Atq; lien: et eis iungas que de cano formas.
His adiungas hymen

Dicit ꝙ terminata in en ſunt generis neutri. vt hoc nomen. Sed ren pecten ⁊ ſplen atq; lien ſunt generis maſculini. ⁊ iũgas eis illa que tu formas de cano canis. vt tubicen. id eſt ille qui canit in illo inſtrumento quod dicitur tuba. ⁊ etiam adiungas his predictis hymen. Nota hymen quattuor ſignificat. Uno modo ſignificat preſbyterꝫ. Secundo modo ſignificat deum nuptiarũ. Tertio modo ſignificat pelliculam que eſt in matrice mulieris vbi concipitur puer. Quarto modo ſignificat totum cantum factum in nuptijs. Unde pro tribus primis ſignificatis eſt maſculini generis. ſed ꝓ alio ſignificato ſcꝫ ꝓ cantu facto in nuptijs eſt generis neutri

Hec retinet ſiren: habet hic faciens ſacra flamen

Dicit ꝙ ſiren monſtrum marinum eſt generis feminini. flamen vero ꝓ ſacerdote iouis eſt generꝭ maſculini. ⁊ hoc eſt quod dicit. faciens ſacra flamen

In dabit hic: vt delphin: nec talia multa ſuperſunt In

Dicit ꝙ terminata in in ſunt generis maſculini. vt hic delphin. ⁊ eſt piſcis

On maribus iunges: tamen inde localia demas On

Dicit ꝙ terminata in on ſunt generis maſculini. vt hic demon. Nomina localia excipiuntur que ſunt generis feminini. vt hec babylon. ⁊ ſunt aliquando generis neutri. vt hoc ilion.

Que dia ſiue gera componunt: ſint tibi neutra

Dicit ꝙ compoſita de dia ſiue gera ſunt generis neutri. vt hoc diateſſeron. quod eſt ſpecies cant⁹. ⁊ eſt ſymphonia ꝗ ꝯſtat ex duobus tonis ⁊ ſemitonio. ⁊ habet quattuor ſonos. ⁊ hoc diapaſon. ⁊ eſt muſice artis ſymphonia conſtans ex quinq; tonis ⁊ duobus ſemitonijs. habet em̃ octo voces. et hoc geralogodion quod eſt vocabulum medicorum. ⁊ eſt medicina curans impeditaꝫ locutionẽ ex quacunq; cauſa

Ponis nomen in ar neutrum: ſotular dat hic et lar Ar

Dicit ꝙ terminata in ar ſunt generis neutri. vt torcular. Deinde ponit exceptionem dicens. ſotular ⁊ lar dant hic. id eſt maſculinum genus.

Sed tria dant genera par et ſua compoſitiua

Ponit aliam regulam ⁊ exceptionem dicens ꝙ par ⁊ ſua cõpoſita ſunt generis omnis. vt impar. compar. ⁊ diſpar.

Er maribus detur: iter hoc veſperq; ſequetur Er
Spinter ſeu ruder: decet his adiungere iuger.

Dicit Auctor ꝙ nomina in er terminata ſunt generis maſculini. vt hic liber. Iter ⁊ veſper excipiũtur qꝛ ſunt generꝭ neutri. Spinter etiã. qđ; idẽ eſt qđ fibula vel clau⁹ fibule. ⁊ ruder qđ idẽ eſt qđ ſtercus aſini vel ramus de vite reciſus vt aliqui dicunt. Alij dicunt ruder idem eſt qđ ſterc⁹ caprinum. ⁊ dicitur a ruo ruis. quia ruendo cadit. Iuger etiam his adiungitur. qꝛ eſt generꝭ neutri. vt hoc iuger. ⁊ eſt tantum ſpacium terre quantum arare poteſt par boum in vna die

Campeſter volucer alacer pedeſter equeſter
Silueſter celeber acer celerq; ſaluber
His in bis quinq; tenet hic er hec is et hoc e.
Hatq; ſequeſter idem: quod terne ſiue ſecunde
Sicq; paluſter erit: hic et hec alacris retinebit

Dicit Auctor ꝙ in his biſquinqꝫ nominibus ſupradictis iſta terminatio er ponitur in maſculino tantum. is in feminino. ⁊ e in neutro. Quaſi diceret ꝙ debet variari ꝑ tres articulos ⁊ tres voces. vt hic campeſter. hec ſtris. ⁊ hoc ſtre. Sed dicit ꝙ hoc nomen ſequeſter poteſt eſſe ſcđe ⁊ tertie declinationis. quando eſt tertie declinatur hic ſequeſter. hec ſtris ⁊ hoc ſtre. quando eſt ſcđe declinatur ſequeſter ſtra. ſtrum. Paluſter etiā declinatur eodem modo. id eſt ſtans in paludibus. Alacris poteſt eſſe generis cōmunis. vt hic et hec alacris ⁊ hoc cre. ⁊ hoc dicit quia ſuperius dixerat ipſuꝫ eſſe generis feminini Ibi. hic er. hec is. ⁊ hoc e. vt hic alacer hec alacrꝪ ⁊ hoc alacre. ⁊ hoc eſt quod dicit. hic ⁊ hec alacris retinebit.

Tertia dans ver ber dabit hoc: tamen hic dabit imber
Et ſua compoſita: ſunt adiectiua notanda.

Dicit Auctor ꝙ nomina tertie declinationis terminata in ver ⁊ in ber ſunt generis neutri. vt hoc cadauer. hoc vber pro mamilla. tamen imber ⁊ eius compoſita ſunt generis maſculini. vt hic imber. ⁊ hic ſeptember. hic october. hic nouember. ⁊ hic december. tamen adiectiua ſunt notanda. vt celeber quod eſt generis maſculini. etiam ſaluber.

Sexum plura notant: ſicut mater mulierqꝫ.

Dicit ꝙ plura nomina diſcernuntur per ſexum. ſicut mater et mulier que ſunt generis feminini

Fetibus hoc terrę dat tertia: deme cucumer.

Dicit ꝙ nomina tertie declinationis fetibus terre conuenientia ⁊ in er deſinētia ſunt generꝪ neutri. vt hoc papauer. hoc piper. hoc cicer. ſed excipitur cucumer quod eſt generꝪ maſculini per regulam. Er maribus detur.

Et commune notes: ſicut ſunt puber et vber
Degener et pauper: hęc lynter dicere debes.
Pluribus ex iſtis ſociari neutra videbis

Dicit Auctor ꝙ aliqua nomina in er deſinentia ſunt generis cōmunis. vt hic ⁊ hec puber. id eſt iuuenis. vber. id eſt abundans. hic ⁊ hec degener. id eſt ruſticus. hic ⁊ hec pauper Tu debes dicere hec lynter. id eſt parua nauis. Unde priſcianus libro quinto. Lynter quoqꝫ apud grecos maſculinū eſt. apud noſtros femininum. Liuius in ſexto Iam in altum expulſa lyntre. Deinde dicit ꝙ tu videbis neutra ſociari pluribus ex iſtis nominibus ſupradictꝪ. vt hic ⁊ hec ⁊ hoc vber Et habetur exemplū de pauper in Lucano. lis eſt de paupere regno. Et in virgilio in bucolicis. PauperꝪ ⁊ tuguri congeſtum ceſpite culmen.

Ir **Ir maribus detur: ir neutris aſſocietur.**

Dicit ꝙ in ir terminata ſunt generis maſculini. vt hic vir. Excipitur hoc nomen ir quod eſt generis neutri. vt hoc ir. id eſt palma manus

Eſt hic et hęc martyr: hoc debes dicere gaddir.

Quaſi dicat ꝙ martyr eſt generis cōmunis. ⁊ gaddir nomen ciuitatis in hiſpania eſt gn̄is neutri

Or **Or maribus ſocia: ſed plurima ſunt retrahenda.**

Dicit ꝙ deſinentia in or ſunt gn̄is maſculini. vt hic dolor. ꝟ plura excipiēda ſunt. vt patebit infra

Omne memor iungit: quod comparat ad duo tranſit.

Dicit ꝙ memor eſt generis omnis. Et comparatiua in or deſinentia ſunt generis cōmunis. vt hic ⁊ hec melior. Ideo dicit quod comparat. i. quod eſt comparatiuū trāſit ad duo ſcꝫ genera. vt hic ⁊ hec fortior. ſenior eſt generis maſculini tantum. ideo ſubdit ꝑ modum exceptionis dicens

Mas tantum ſenior: dices tamen hic et hęc auctor.

Dicit ꝙ ſenior quamuis ſit comparatiuum tamen eſt generis maſculini. Auctor eſt gn̄is cōis.

Equor ador marmor et cor ſunt neutra: ſed arbor
Hęc tenet: atqꝫ ſoror ſexu noſcuntur et vxor.

Dicit ꝙ iſta nomina equor ador marmor ⁊ cor ſunt generis neutri. Sed arbor eſt generis feminini. Atqꝫ pro et iſta nomina ſcꝫ ſoror ⁊ vxor noſcuntur ꝑ ſexum. qꝛ ſunt generis feminini

Quę color atqꝫ decor formant corpuſqꝫ notemus.
Horum compoſita cōmuni generi ſunt ſocianda.

Dicit ꝙ notare debemus nomina que componuntur cum his nominibus ſcꝫ color vt decolor. id eſt ſine colore. bicolor. id eſt duorum colorum. cum decor vt indecor. id eſt ſine decore. cum corpꝰ. vt bicorpor. id eſt duorum corporum. que ſunt generis communis.

Ur **Nomen quod fit in ur dabit hoc: teſtis tibi murmur**
Multus erat murmur veteres quoqꝫ ſic poſuere.

Dicit ꝙ in ur terminata ſunt generis neutri vt hoc murmur. Tamen reperitur generis maſculini vt in ſacris ſcripturis Johannis. vij. Et murmur multus erat in turba de eo.

Si t vel x preit ur aut f: hic ei ſocietur.
Dum ſit gentile tamen aut auium ſpeciale.

Hic ponit exceptionem a regula pꝛedicta dicens. ſi hec littera t vel x vel f ſit ante ur tunc illud tale eſt generis maſculini. dum tamen ſit gentile. vt anxur nomen loci vel populi. aut auium ſpeciale vt vultur ⁊ furfur. Et nota ꝙ furfur aliquando eſt purgamentum farine. ⁊ ſic eſt generis neutri. aliquando eſt nomen auis. ⁊ ſic variatur per hic. Verſus. Furfura qui dixit ſemper de furfure vixit. Reprehenditur numerus non genus. vnde furfur, put eſt neutri generl caret plurali numero.

Hic aut hec turtur: quod fertur piſcis et auis.

Quaſi dicat ꝙ turtur poteſt variari ꝑ hic. ⁊ ſignificat piſcem. ⁊ per hec ⁊ tunc ſignificat auem. Unde verſus. Turtur inheret aquis. turtur ſecat aera pennis

Hic aut hoc furfur: tamen adiectiua notentur
Que ſexu gemino iungunt ſua ſignificata:
Jungere dicuntur hic et hec vt fur ligur augur
His datur hec noꝛma que declinat tibi terna

Dicit ꝙ furfur poteſt declinari per hic ⁊ per hoc vt ſupꝛa. Deinde dicit ꝙ adiectiua que iungūt ſua ſignificata in gemino ſexu. id eſt que pertinent ad mares ⁊ mulieres debent notari. quia ſunt generis cōmunis. Et hoc magis declarat dicens. hec nomina adiectiua dicuntur iungere ſibi hic et hec. hoc eſt dicuntur generis cōmunis. vt fur furis. id eſt latro. ligur liguris. id eſt aliquis vl' aliqua de liguria. augur auguris. qui vel que in garritu auium diuinat Deinde dicit ꝙ hec noꝛma datur de nominibus tertie declinationis ⁊ non de alijs. vt ſatur quod eſt generis maſculini cum ſit pꝛima vox adiectiui. vt ſatur ſatura ſaturum. Sciendum eſt ꝙ auctoꝛ dixit de adiectiuis ſignificatione ⁊ nō voce cum exemplificauerit de fur ligur ⁊ augur.

Hec dat nomen in as: facit hic as vas vadis et mas. As

Dicit ꝙ terminata in as ſunt generis feminini. vt hec pietas Deinde ponit exceptionem dicens. Facit hic as. id eſt ꝙ as eſt generis maſculini. id eſt obolus. ⁊ vas vadis. id eſt obſes vel fideiuſſoꝛ et mas. id eſt maſculus.

Nomen gentile commune locatur vt arcas.

Dicit ꝙ nomen gentile in as terminatum eſt generis communis. vt hic ⁊ hec arcas. ⁊ eſt aliquis vel aliqua de arcadia

Que ſunt conciſa velut alpinas ſociantur.

Dicit ꝙ nomina conciſa. id eſt ſyncopata terminata in as ſociantur pꝛedictis. quia ſunt generis cōmunis. vt hic ⁊ hec alpinas. id eſt habitans in alpibus. Et eſt conciſum ſeu ſyncopatum. qꝛ deberemus dicere hic ⁊ hec alpinatis. immo dicimus alpinas.

Omne tenet nugas: nec declinabile credas.

Dicit ꝙ nugas. id eſt loquax vel mendoſus eſt generis omnis ⁊ indeclinabile.

Hic abbas pone boꝛeas primas gigas elephaſqꝫ.

Dicit Auctoꝛ ꝙ abbas boꝛeas pꝛimas gigas elephas ſunt generis maſculini

Hoc fas atqꝫ nefas retinent: et dicitur hoc vas.

Dicit ꝙ hec duo nomina inuariabilia ſcilicet fas ⁊ nefas ſunt generis neutri. ⁊ etiaꝫ vas vaſis eſt neutri generis

Es breuis hic ponit: ſeges et teges hec ſociabit Es breuis
Et compes. triplicat pes cetera que tibi foꝛmat:
Preter apes vel apis: quoniam reperitur vtrunqꝫ.

Dicit ꝙ terminata in es bꝛeuem ſunt generis maſculini. vt hic limes limitis. Seges ⁊ teges. id eſt parua domus que ⁊ tuguriuꝫ dicitur ſociabit hec. id eſt erit generis feminini. Et compes ſociabit tibi hec. id eſt erit generis feminini. Triplicat pes cetera que tibi foꝛmat. id eſt compoſita a pes pedis ſunt generis omnis. vt bipes bipedis. preter apes vel apis quod eſt generis feminini. ⁊ componitur ab a ꝙ eſt ſine ⁊ pes. qꝛ pꝛimo naſcitur ſine pedibus. ⁊ poſtea accipit pedes

Que duo dant ſignes: vt miles equeſqꝫ ſuperſtes
Diues hebes ſoſpes prepes teres et comes hoſpes

Inquies antiſtes ales: dic per tria deſes
Iſtorum multa legimus neutris ſociata.

Dicit ꝙ illa nomina que ſunt generis cōis excipiunt ſcꝫ miles. eques. ſupſtes. i. remanēs viuus. diues. hebes. id eſt obtuſus. ſoſpes. id eſt ſanus. prepes. id eſt velox. teres. id eſt longus vel rotundus. hic et hec comes. id eſt ſocius. hoſpes clarum eſt. inquies. id eſt ſine quiete. antiſtes. id eſt ꝓlatus vel qui ſtat ante alios. ales. id eſt auis. Dic per tria deſes. i. eſt generis omnis. ⁊ idē eſt quod piger. Deinde dicit ꝙ multa iſtorum nominum vt ſupra reperiūtur aſſociata cum nominibꝰ neutri generis. vt diues monaſterium.

Es longa **Hec dabit es longe: verres hic debet habere.**

Dicit ꝙ terminata in es longā ſunt generis feminini. vt hec res ⁊ hec ſedes. Deinde ponit exceptionem dicens. Uerres debet habere hic. i. debet eſſe generis maſculini. Uerres dicitur porcus cū teſticulis. ⁊ dicitur a vires eo ꝙ magnas vires habeat. Inde verrinus na. nū. penul. ꝓdu. Itē verres ꝓpriū nomen cuiuſdā viri. Inde ſimiliter verrinus na. nū. Et he verrine narum. quidam liber quem cicero fecit contra verrem.

Hic dabit hec de dies: dant hi tantummodo plures.
Cumqꝫ meri dabit hic: et patronymica iungis.

Dicit ꝙ hoc nomen dies eſt generis incerti in ſingulari numero. ⁊ in plurali maſculini gener̄. vt ntō hic vel hec dies. pluraliter ntō hi dies. Et ſi componatur cum meri etiaꝫ eſt generis maſculini vt hic meridies. Et tu iungis etiam patronymica in es terminata que ſunt generis maſculini. vt hic priamides. id eſt filius vel nepos priami.

Es quoqꝫ commune ceu ſunt heres locupleſqꝫ.

Dicit auctor ꝙ nomen in es terminatum eſt etiam aliqñ cōmune id eſt generis cōmunis. ceu pro ſicut iſta duo videlicet hic ⁊ hec heres heredis. hic ⁊ hec locuples locupletis. Heres dicitur proprie filius heri. qꝛ hero ſuccedere debet in hereditate. licet ⁊ heredes dicantur alij qui in hereditatem ſuccedunt. Locuples. id eſt diues. ⁊ dicitur a locus et plenus. quaſi locis plenus. ⁊ plurimarum poſſeſſionum poſſeſſor.

Ies **Cum tenet i rectus ſuper es: et t genitiuus**
Suſcipit: hic iungis: paries fiet tibi teſtis.

Dicit ꝙ nomen terminatū in es i ꝑcedente ⁊ ſuſcipiens hāc lrām t in genitiuo eſt generis maſculini. vt paries parietis.

Hec dicenda quies: hic pes: et dicitur hoc es.

Dicit ꝙ quies eſt generis feminini. ⁊ eſt exceptio ab illa exceptione. Cum tenet i rectus. Deinde dicit ꝙ pes eſt generis maſculini. ⁊ es eris eſt generis neutri. Quies. id eſt tranquillitas vel pax. Pes dicitur a pos podis greco quod idem eſt quod pes. Et accipitur tripliciter ſcꝫ ꝓ membro cum quo ambulamus. vel ꝓ metrorum pede. vel ꝓ menſura. Pes in metro eſt ſyllabarum ⁊ tempoꝝ certa dinumeratio. Pes in menſuris agrorum. digitos quindecim habet. palmos quattuor. Es er̄l dicitur ab aer. eo ꝙ ſit eiuſdem coloris cum aere

Is **Hec dat nomen in is: tamen hic declino molaris**
Caulis et edilis: et que creſcunt genitiuis:
X is prepoſita tenet hic: aut conſona bina
Unica dum teneat has: aut n littera: ſiue
In liquidam faciat penultima ſyllaba finem.
Ut lapis ac axis piſcis cinis vnguis et orbis.

In hac parte Auctor determinat de generibus nominū terminatoꝝ in is. Et dicit ꝙ nomen in is terminatum dat hec. i. eſt generis feminini. vt hec nauis. Deinde ponit exceptionem dicens. Tñ hic declino molaris. quaſi dicat ꝙ molaris eſt generis maſculini. ⁊ etiam caulis ⁊ edilis que ſunt generis maſculini. ⁊ illa q̄ creſcunt in genitiuis etiā ſunt generis maſculini. vt lapis lapidis. Deinde dicit ꝙ illa que habent x ante is vt axis. polus rotaꝝ. ⁊ illa que habent duas ꝯſonantes añ is ita ꝙ ſunt in vna ſyllaba. vt piſcis. ⁊ illa que habent n lrām ante is vt cinis ⁊ panis. ⁊ illa quoruꝫ penultima ſyllaba terminatur in liquidam. vt vnguis ⁊ orbis. que omnia ſunt gener̄ maſculini. Molaris cōmunis generis ⁊ hoc molare ad molam ꝑtinens. ⁊ dicitur a mola. Et hic molaris. lapis mole. vel vñ fiunt mole. vel magnus ad modū mole. Et hic molaris dens maxillaris. qꝛ cibum in illis dentibus quaſi mola molimus. Caulis eſt generaliter omniū herbaꝝ ⁊ oleꝝ medius frutex. qui vulgo tirſus dicitur. qꝛ a terra ſurſum conſcendit. Ex quo tractū eſt vt ſpecialiter quoddaꝫ genus olerum caulis dicitur. qꝛ tirſus ipſius amplius ceteris oleribus coaleſcit. i. creſcit. Edilis. i. cuſtos edis. qui cuſtodiebat de dignitate ⁊ officio erariū vel capitoliū. vel curiam regis ſiue impa

toris ne morboſa animalia. vt capre vel porci ⁊ huiuſmodi intrarent ⁊ aerem ibi corrũperent. Lapis dicitur a ledo ledis. q2 ledit pedem. Axis eſt celi ſeptentrionalis linea recta ꝑ mediã plagam ſphere. Piſcis dicitur quaſi paſcis. a paſcendo eo ꝙ ſit paſtus hominũ. Cinis eſt ſcintilla extincta. Unguis eſt hominũ ⁊ auium. vngula vero aliorũ animaliuꝫ. Orbis. i. rotunditas circuli. ⁊ etiam cuiuslibet rei. Item orbis dicitur mundus vel circulus terre propter rotunditatem. Item orbis dicitur circulus ſeptimane.

Hec febris peſtis neptis valliſqꝫ bipennis
Et caſſis iaſpis et lactis reſtis et aſpis.
Et pellis turris veſtis peluis quoqꝫ cuſpis
Glis gliſſis glitis: et patronymica iungis.
Hic aut hec finis clunis: dabit hec tibi claſſis.
Et meſſis tuſſis ibis ſic lis quoqꝫ litis.

Auctor facit exceptioneꝫ ab exceptione p̄cedenti dicens. ꝙ nomina in littera poſita licet comprehendi poſſunt multipliciter in exceptione p̄dicta. non ſunt generis maſculini immo feminini. vt hec febris. peſtis. neptis. iaſpis. lactis. reſtis. aſpis. veſtis ⁊ cuſpis. que hñt binas ꝯſonãtes añ is in eadem ſyllaba. hec vallis. bipennis. i. ſecuris ſcindens ab vtroqꝫ latere. pellis. turris. peluis. quorum penultima terminatur in liquidam. hec caſſis. glis. licet creſcant in gtõ. tñ ſunt generis feminini. Deinde dicit ꝙ finis et clunis. i. nates ſunt generis incerti. licꝫ habeant n ante is. Deinde dicit ꝙ claſſis. i. nauigium. meſſis. tuſſis ſunt generis feminini. licet penultima terminetur in liquidam. Et ibis ⁊ lis licet creſcant in gtõ. tñ ſunt generis feminini. Quidam dubitant vtruꝫ hoc ſit auctoris. Dabit hec tibi claſſis: Et meſſis tuſſis ⁊c.

Hec tibi greca dabunt: et eis ſe barbara iungunt.

Auctor dicit ꝙ nomina greca in is terminata ⁊ etiam barbara ſunt generis feminini. vt hec colchis colchidis: id eſt mulier de illa inſula. ⁊ hec ſunamis. anima peccatrix.

Adiectiua tenẽt hic et hec: pariterqꝫ tricuſpis.
Iſtius obliquis neutrum quandoqꝫ locabis.

Dicit Auctor ꝙ nomina adiectiua in is terminata ſunt generis cõmunis. vt hic ⁊ hec nobilis. et etiam tricuſpis. i. lancea que habet tres cuſpides eſt generis cõmunis. tñ in obliquis caſibꝰ aliqñ inuenitur generis neutri. vt in Ouidio. Poſitoqꝫ tricuſpide telo mulcet aquas. Ideo dicit. Iſtiꝰ obliquis. Notandum ꝙ illa regula Adiectiua tenent ⁊c. eſt exceptio ab illa regula Hec dat nomẽ in is. Et in quibuſdam adiectiuis eſt exceptio ab illa regula. Siue in liquidam. vt apparet in hoc quod eſt fortis. Si obijcitur Tricuſpis eſt adiectiuũ ⁊ poteſt comprehendi ſub illa regula. Adiectiua tenent. quare auctor eſt ſuꝑfluus. Dicendum ꝙ illa regula Adiectiua tenent. datur de adiectiuis que terminantur in is ⁊ habent neutrum in e. tricuſpis vero non habet neutrũ ꝑ e. quare auctor non eſt ſuperfluus. Et ratio quare tricuſpis non habet neutrum per e hec eſt. Regula eſt ꝙ adiectiua in is faciunt neutra ꝑ e ꝑ mutationẽ is in e. vt fortis forte. ⁊ ita deberemus dicere tricuſpis tricuſpe ꝑ illam regulam. Alia regula ꝙ adiectiua habentia neutrũ ꝑ e faciunt gtũm ſingularẽ per mutationem e in is. vt forte fortis. ⁊ ita diceremus tricuſpis in gtõ. ⁊ tamen non dicimus. ſed dicimus tricuſpidis ꝑ illam regulam. Simplicium norma. cum componitur de tres ⁊ de cuſpis cuſpidis. Et ita apparet ꝙ in hoc nomine tricuſpis ſunt ille due regule repugnantes vel oppoſite. ⁊ propter hoc non habet neutrũ ꝑ e. tñ eſt adiectiuũ. Et propter hoc dicit hic Auctor ꝙ neutrum poteſt addi cum obliquis ipſius

Dis in plurali genus omne videtur habere.

Dicit ꝙ dis in plurali numero habet omne genus. vt pluraliter ntõ hi ⁊ he dites ⁊ hec ditia. i ſingulari aliqñ eſt ge. maſcu. vt hic dis. ꝓ plutone. ⁊ aliqñ ge. cõis. vt hic ⁊ hec dis. i. diues. Nota dis non habet neutrum in ſingulari per e. quia due ſunt regale repugnantes in hoc nomine dis ſicut in hoc nomine tricuſpis.

Eſt hic et hec teſtis ciuis burgenſis et hoſtis:
Et canis iuuenis pariter commune ſcholaris.

Dicit ꝙ nomina in lr̃a poſita ſunt generis cõis. patet de ſe. ſed omnia excipiũtur ab illa regula Hec dat nomen in is. Etiã teſtis hoſtis excipiuntur ab illa regula. Aut ꝯſona bina. burgenſis excipit ab illa regula. ſiue in liquidã. canis ⁊ iuuenis excipiũtur ab illa regula. Aut n littera.

Hic os preponit: tenet hoc os oris et oſſis:
Et chaos atqꝫ melos argos logos annumerabis.

Dicit ꝙ nomina in os terminata ſunt generis maſculini. vt hic flos. Deinde ponit exceptionẽ dicens. Tenet hoc os oris et oſſis. q. d. ꝙ hec duo noĩa ſcꝫ os oris. os oſſis. ſunt ge. neu. Atqꝫ ꝑ ⁊ chaos eſt ge. neu. ⁊ idẽ ẽ qḋ obſcuritas. ⁊ melos. i. dulcedo. ⁊ argos. i. ꝑria nauis grecoꝝ. et logos. i. ſmo

Dant duo dos impos compos cuſtoſqꝫ ſacerdos.
Dicit ꝙ iſta nomina ſunt generis communis. vt hic ⁊ hec dos. hic ⁊ hec impos. id eſt non potens hic ⁊ hec compos. id eſt potens. eodem modo ſacerdos ⁊ cuſtos.

Hec dant cos dos glos: ſic greca locantur et arbos.
Dicit ꝙ iſta nomina ſunt generis feminini. vt hec dos dotis. hec cos cotis lapis ſuper quo acuuntur gladij. ⁊ hec glos glotis. id eſt mulier fratris. Et greca nomina ſic locantur. id eſt ſunt generis feminini. vt hec delos nomen inſule. ⁊ arbos etiam eſt generis feminini. id eſt arbor.

Us ſecunde declinationis

Dant hic in us facta tibi declinante ſecunda.
Auctor dicit ꝙ nomina ſecunde declinationis terminata in us dant hic. id eſt ſunt generis maſculini. vt hic dominus. Conſtrue ſic. Facta. id eſt nomina terminata in us ſecunda declinante. dant hic. id eſt genus maſculinum

Hec paradiſus habet nardus domus atqꝫ hiacynthus:
Et ſynodus coſtus et carbaſus alnus abyſſus.
Aluus cryſtallus et humus biſſuſqꝫ papyrus
Hecqꝫ ſmaragdus habet vannus colus atqꝫ phaſelus
Egyptus diphthongus et porticus iſta ſequuntur.
Cryſtallum tamen hoc dicemus: et hic paradiſus.
Hic ponit Auctor exceptionem a regula predicta dicens. ꝙ nomina contenta in verſibus ſupradictis ſunt generis feminini. vt hec paradiſus. hec nardus quedam herba. hec domus. hec hiacynthus quidam flos. etiam eſt nomen inſule. ⁊ aliquādo ſumitur pro lapide precioſo. hec ſynodus congregatio ſacerdotum. hec coſtus quedam herba odorifera. hec carbaſus. hec aln⁹ eſt nomē arboris. hec abyſſus profunditas aquarum impenetrabilis a qua fontes ⁊ flumina procedunt. ⁊ per occultas venas ad matricem abyſſum reuertuntur. hec aluus. id eſt venter. hec cryſtallus quidam lapis candidus. hec humus. id eſt terra. hec byſſus. eſt genus lini candidiſſimi ⁊ molliſſimi. et naſcitur in egypto. hec papyrus. ⁊ eſt quedam herba vel genus iunci vt dicunt. dicitur etiam hec papyr⁹ charta bombicinata ſiue bombicina. hec ſmaragdus quidam lapis precioſus. hec vannus id eſt ventilabrum. hec colus rota feminarum vel inſtrumentum vnde femine nent. hec phaſelus parua nauis. hec egyptus nomen prouincie. hec balan⁹ caſtanea cocta in aqua. hec diphthōgus. hec arctus nomen ſtelle. Deinde dicit ꝙ inueuitur hoc cryſtallum ⁊ hic paradiſus

Hoc vulgus pelagus indeclinabile virus.
Dicit Auctor ꝙ vulgus ⁊ pelagus ſunt generis neutri. ⁊ etiam virus. quod eſt indeclinabile

Os grecum ſepe mutamus in us muliebre.
Deinde dicit ꝙ nomina greca in os terminata apud latinos ſepe terminantur in us ⁊ ſunt generis feminini. vt delos delus nomē inſule. atomos atomus. ⁊ dicitur corpus indiuiſibile propter ſui paruitatem ꝗuis forte nullum corpus ſit quod diuiſionem recipere non poſſit. ⁊ dicitur ab a quod eſt ſine ⁊ tomos diuiſio vel ſectio. qꝛ non recipit ſectionem ſenſui ſubiacentem

Us tertie declinationis

Hoc terne dabit us ſi non tenet u genitiuus.
Dicit Auctor ꝙ nomina tertie declinationis terminata in us nō habētia u in penultima genitiui. ſunt generis neutri. vt hoc corpus. genitiuo huius corporis. Conſtrue. Tu dabis hunc articulū hoc nominibus tertie declinationis in us terminatis. ſi genitiuus non tenet u in penultima ſyllaba. Et hoc dicit propter ſalus ſalutis ⁊ alia ſimilia. que non ſunt generis neutri

Dat lepus hic: tenet intercus genus omne vetuſqꝫ.
Dicit ꝙ lepus declinatur per hic. ⁊ eſt exceptio. Intercus ⁊ vetus ſunt generis omnis. vt hic ⁊ hec ⁊ hoc vetus. hic ⁊ hec ⁊ hoc intercus. ⁊ eſt doctrina de hoc nomine intercus ⁊ non exceptio

Dant hec ſi creſcat genitiuus et u ſibi ſeruet.
Dicit Auctor ꝙ nomina tertie declinationis terminata in us habentia genitiuum ſuperantem in cuius penultima hec vocalis u retinetur ſunt generis feminini. vt hec ſalus ſalutꝭ. ⁊ hec virt⁹ tutꝭ.

Hoc monaſyllaba dant vt thus: ſed dicitur hec grus.
Hic dat et hec tibi ſus: epicenum dat genus hic mus.
Dicit ꝙ nomina tertie declinatiōis terminata in us vnius ſyllabe ſunt generꝭ neutri. vt hoc thus ſed grus eſt generis feminini. ſus vero communis generis. mus autem generis promiſcui. etiam declinatur per hic.

Eſt pecus hec pecudis: pecus hoc pecoris tibi format.
Dicit ꝙ pecus pecudis eſt generis feminini. ⁊ pecus pecoris neutri. Pus eſt generis neutri ⁊ inde-

clinabile prout ſignificat putredinem vel quandam infirmitatem que hominem reddit putridū.
Sed quando dicitur cuſtodia tunc eſt feminini generis. ⁊ declinatur

Quartę nomen in us maribus ſociare ſolemus.

Us quarte de/
clinationis

Dicit Auctor ꝙ nomina quarte declinationis ſunt generis maſculini. vt hic viſus.

Hęc anus atqꝫ tribus et porticus et manus idus:
Hęc acus atqꝫ pinus nurus ſocrus et domus addis.
Hic tenet hoc de ſpecus: illi penus aſſocietur.

Hic ponit exceptionem a regula predicta dicens. ꝙ nomina in littera poſita licet ſint quarte decli/
nationis tamen ſunt generis feminini. vt hec anus. id eſt vetula. hec tribus. id eſt progenies. hec
porticus. hec manus. hec idus. id eſt diuiſio temporis. hec acus. hec pinus. hec nurus. hec dom⁹.
hec ſocrus. Deinde dicit ꝙ ſpecus poteſt eſſe generis maſculini vel neutri. ſimiliter ⁊ penus

Cum nomen fit in aus hęc illi iungitur: vt laus.

Aus

Dicit ꝙ nomina terminata in aus diphthongum ſunt generis feminini. vt hec laus

S vult hęc iungi ſi conſona pręſidet illi.

S conſona pre
cedente

Dicit ꝙ nomina terminata in s precedente conſonante ſunt generis feminini. vt hec pars partꝭ.

Adiectiua notes: quibus omne genus dare debes.

Hic ponit exceptionem dicens. ꝙ adiectiua debent excipi. quia ſunt generis omnis. vt hic ⁊ hec et
hoc ſapiens. inops. inſons. expers. iners. particeps. municeps.

Mons pons fons hic dant mars ſtirps cals dens quoqꝫ quadrās
Et partes aſſis: torrens ſociabitur iſtis
Atqꝫ chalybs.

Dicit Auctor ꝙ nomina in littera poſita ſunt generis maſculini. vt hic mons montis. hic fons fō/
tis. hic mars martis. id eſt deus belli. hic ſtirps pro trunco arboris. ſed ſtirps ſignificans progeni
em eſt feminini generis. hic cals pars pedis. hic dens dentis. hic quadrans quadrantis. eſt inſtru/
mentum ad ſciendum horas diei. Et partes aſſis. id eſt nomina ſignificantia partes aſſis haben/
tia conſonantem ante s ſicut quincuns ⁊c. ⁊ hoc nomē torrens iungitur predictis. ſimiliter ⁊ hoc
nomen chalybs iungitur predictis. Sciendum ꝙ quidam dicunt ꝙ cals quando accipitur ꝓ par
te pedis ſcribitur cum s. ⁊ quando accipitur pro lapide decocto ſcribitur cum x. Sed male dicūt.
quod patet. quia auctor eſſet diminutus ſi ipe intelligeret ꝙ calx ſcribi debeat cum s: quia ſuperi⁹
de genitiuo tertie declinationis ſingularis numeri poſuit regulam ꝙ nomina terminata in ls. fa/
ciunt genitiuum ti interpoſita inter l et s. vt puls pultis. ſed non excipit cals quod facit calcis.
Preterea auctor eſſet cōtrarius ſibiipſi ſi intelligeret ꝙ ſcribi debeat cum s. quia infra poſuit inter
nomina terminata in x. vbi dicit. Hic calx pedis. hec latomorum. quare manifeſtum eſt ſm̄ aucto
rem ꝙ calx non debet poni inter nomina terminata in s. Et ſi ponitur hic. dicendum ꝙ auctor repo
nit hic recitando opinionem aliorum qui dicebant ꝙ cals ſcribitur cum s pro parte pedis. Et ad
hoc denotandum ponit auctor hic Et dicitur calx de calco calcas pro parte pedis ſed pro lapide de/
cocto dicitur de caleo cales. Ulterius ſciendum ꝙ as aſſis eſt pōdus duodecim vnciarum Et ſi ex
inde remouetur vnum. illud vnum quod remouetur dicitur vncia. ⁊ illa vndecim que remanent
dicuntur deuns. id eſt vndecim vncie. preterea ſi remouentur duo. illa duo dempta ab aſſe dicun/
tur ſecuns quaſi ſexta pars aſſis. ſed illa decem que remanent dicuntur decuns. id eſt decem vncie
Preterea ſi remouentur tria ab aſſe remanent nouem. ⁊ illa tria dempta dicuntur quadrans qua
ſi quarta pars aſſis. ⁊ illa nouem que remanent dicuntur dodrans. ⁊ interpretatur nouem. Si re
mouetur ab aſſe quattuor remanēt octo. ⁊ illa q̄ttuor remota dicūtur triens quaſi tertia pars aſ
ſis. ⁊ dicitur a tris quod eſt tres. Unde triens primo ſignificat tres. ex conſequenti quattuor. qꝫ
quattuor ſunt tertia pars aſſis. ⁊ illa octo que remanent dicūtur biſſe. ⁊ interpretatur biſſe octo
⁊ eſt grecum. Preterea ſi remouentur ab aſſe quinqꝫ remanent ſeptem. ⁊ illa quinqꝫ remota dicū/
tur quincuns a quinqꝫ. ⁊ illa ſeptem que remanent dicuntur ſeptuns a ſeptem. Preterea ſi remo/
uentur ab aſſe ſex illa ſex dicuntur ſemis. ⁊ illa ſex que remanent ſimiliter dicuntur ſemis. Et di/
citur ſemis de ſemis quod eſt dimidius. ⁊ as aſſis quaſi dimidia pars aſſis. Et ita patet que ſunt
partes vncie. Torrens torrentis eſt fluuius vel aqua veniens cum impetu ex imbribus repentina.
magnum habens incrementum. ſed adueniēte eſtate calore ſolis torreſcit areſcit ⁊ deſiccatur. Un
de propheta. Conuerte domine captiuitatem noſtram ſicut torrens in auſtro: Chalybs fluui⁹ eſt
hiſpanie iuxta quem populi inhabitāt dicti chalybes. apud quos ſunt minere ferri optimi quas
nudi illi laborantes effodiunt. Similiter ⁊ alij eodem noīe cognominati ſūt populi iuxta paphla
goniam in ponto. ⁊ amazonibus contermini. Et capitur plerūqꝫ chalybs pro ipa ferri maſſa Nō
nunqꝫ vero pro inſtrumento ex chalybe confecto

Dant hic ps iuncta poliſyllaba: ſed variantur
Hic aut hęc forceps et adeps: ſed dicitur hic ſeps.

Ps

Dicit ꝙ poliſyllaba.i.plurium ſyllabarū terminata in s precedente p ſunt generis maſculini.vt hic manceps.id eſt ſeruus. Sed forceps quod dicitur a ferrum ⁊ capio eo ꝙ ferrum candens capiat ⁊ teneat. ⁊ adeps variantur per hic aut hec.id eſt ſunt generis incerti. Sed hoc nomē ſeps ꝓ ſerpente eſt generis maſculini. Inuenitur etiam ſcd̄m quoſdam hec ſeps ꝓ clauſura vinearū. Sz modo dicimus ſepes ſepis ꝓ clauſura vinearum

Pluraqꝫ dant hic et hec celebs infanſqꝫ parenſqꝫ
Et princeps effrons: iſtis coniunge bifrontem.

Dicit Auctor ꝙ plura reperiuntur in cōmuni genere declinata. vt hic ⁊ hec celebs.id eſt caſtꝰ. hic ⁊ hec infans. hic ⁊ hec parens. hic ⁊ hec princeps. hic ⁊ hec effrons. id eſt ſine fronte ⁊ ſine verecūdia. hic ⁊ hec bifrons dicitur ianus qui habet duas frontes hominis ſcꝫ ante ⁊ retro. hic ⁊ hec anceps. id eſt dubius.

x Hec x prepones: ſed plurima demere debes

In hac parte Auctor determinat de generibus nominum terminatoꝝ in x. Et dicit ꝙ nomina in x terminata ſunt generꝭ feminini. vt lex legꝭ. Deinde dicit ꝙ plura debent excipi. ⁊ facit exceptionē.

In triplici genere decet adiectiua notare

Dicit ꝙ adiectiua in x terminata ſunt generis omnis. vt hic ⁊ hec ⁊ hoc felix

Ex X e ſi preſit maribus poliſyllaba iungis

Dicit ꝙ nomina in x terminata p̄cedēte e ſunt generis maſculini dum ſunt poliſyllaba.id eſt plurium ſyllabaꝝ. vt hic vertex. ſummitas capitis. Conſtrue ſic. Tu iungis nomina poliſyllaba maribus.id eſt maſculinis generibus. ſi iſta littera e preſit. id eſt ante ſit huic littere x.

Eſt tamen hec pellex viber oberqꝫ ſupellex
Forpex aut forfex: hic aut hec dat tibi cortex
Atqꝫ ſilex

Hic ponit exceptionem ab illa parte X e ſi preſit. dicens ꝙ nomina que in littera ponūtur ſunt generis feminini. licet habeant e ante x. vt hec pellex. id eſt meretrix. hec vibex ſignum factum cum flagello. hec ſupellex. id eſt ſubſtantia vel facultas ⁊ omne inſtrumentum ⁊ ornamentum domus. hec forfex qua inciditur filum. ⁊ componitur a ferrum ⁊ filum. hec forpex qua inciditur pilus. ⁊ componitur a ferrum ⁊ pilus. Cortex eſt generis incerti. Et dicitur quaſi cor arboris tegens. atqꝫ pro ⁊ ſilex. id eſt duriſſimus lapis qui ictu ferri ignem emittit

Fetibus hec terre dabis: hic frutex retinebit

Hic Auctor ponit aliam exceptionem dicens. Tu dabis hunc articulū hec fetibus terre.i. nominibus importantibus fetus terre ſiue fructus. vt hec carex quedam herba. excipitur frutex quod eſt generis maſculini. denſitas virgulaꝝ vel paruarum arborum vel ſpinarum

Sed dux et coniunx commune locatur et exlex.

Dicit ꝙ iſta duo nomina dux ⁊ coniunx ſunt generis communis. ⁊ ſimiliter exlex. id eſt ſine lege.

Hic dant grex et rex fornixqꝫ calixqꝫ cilixqꝫ:
Et phenix maſtix: hic calx pedis: hec latomorum

Dicit Auctor ꝙ iſta nomina ſunt generis maſculini. vt hic rex. hic fornix cis. id eſt arcus lapideꝰ. hic calix cis quoddam genus poculoꝝ. hic cilix cilicis. quidā ꝑplus. hic phenix nomē auis. hic maſtix ſpecies gumi. hic calx calcis. ꝓ talo pedis eſt generis maſculini. ⁊ ꝓ cemento feminini. ⁊ tunc non excipitur ſed continetur ſub regula. Hec x prepones. Et hoc eſt quod dicit. hic calx pedis. hec latomorum. id eſt cementariorum

Trix Trix tenet hec: tamen obliquis neutrum ſuperaddes.
Victrices turbe victricia tela tulere.

Dicit Auctor ꝙ verbalia in trix deſinentia ſunt generis feminini. vt hec amatrix. tamē in obliquis aliquando reperiuntur generis neutri. vt ſigna victricia. Ideo poſuit hunc verſum cauſa exempli. Victrices turbe victricia tela tulere

Capitulū quintū eſt de formatione p̄teritoꝝ et ſupinorū regularium
De prima coniugatione

VT tibi per metrum formatio preteritorum
Atqꝫ ſupinorum pateat: preſens lege ſcriptum.
Et primo diſce que ſit formatio prime

In iſto capitulo Auctor intendit determinare de preteritis ⁊ ſupinis verborum. Et primo preponit quod facere intendit: ſubiungens in principio ipſius capituli ordinem obſeruandum dicens ꝙ primo intendit determinare de preteritis ⁊ ſupinis verborum prime coniugationis

De prima coniugatione

Ui vel ui vel di vel ti formatio prime

In hac parte Auctor determinat in generali de preteritis verborum prime coniugationis ponen/do vniuerſales terminationes eorum. Et dicit ꝙ prima coniugatio verbi poteſt facere preteritũ in ui. vt amo amas amaui. in ui diuiſas ſyllabas. vt domo domas domui. in di. vt do das dedi. in ti. vt ſto ſtas ſteti

As in preterito ui ſuſcipit s remouendo.

Vi a ſecunda ꝑ ſona preſentis temporis in as

In hac parte Auctor ꝓcedit in ſpeciali de preteritis verborum prime coniugationis Et dicit ꝙ verba prime coniugationis formant preteritum a ſecunda perſona preſentis indicatiui modi remo/ta s ⁊ addita ui. vt amo amas. remota s ⁊ addita ui fit amaui

Non ſic formantur ter quinqꝫ: ſed excipiantur
Cre do do mi iu ſto pli fri ſo ne ue la ſe cu to

Auctor ponit exceptionem a predicta regula dicẽs. ꝙ ter quinqꝫ. id eſt quindecim verba prime cõ iugationis non formant preterita vt ſupra dictum eſt. ſed excipiuntur. Et primo ponit exceptio nem demonſtrando illa verba per ſyllabas in ſecundo metro cõtentas. in quo quidem metro ſunt quindecim ſyllabe per quas quindecim intelliguntur verba: Per cre intelligitur crepo crepas. per do domo domas. per do. do das. ꝑ mi mico micas. ꝑ iu iuuo iuuas. per ſto ſto ſtas. per pli plico pli/cas. per fri frico fricas. per ne neco necas. per ve veto vetas. per la lauo lauas. per ſe ſeco ſecas. ꝑ cu. cubo cubas. per to tono tonas

Nam cubo ſiue crepo domo deinde micoqꝫ fricoqꝫ
Nexo plico ſeco ſono deinde tonoqꝫ vetoqꝫ
Pretereunt in ui diuiſas: do dedit: et ſto
Dat ſteti: iuuo iuui preterit et lauo laui.

Nunc oſtendit Auctor quomodo predicta verba faciunt in preterito dicens. Nã. id eſt certe. iſta verba cubo crepo ⁊ cetera pretereunt. id eſt preteritum faciũt in ui diuiſas ſyllabas. vt cubo cubas cubui. crepo crepas crepui ⁊c. do das facit dedi in preterito. ⁊ poſuit tertiam perſonaꝫ cauſa metri ⁊ ſto dat ſteti. ⁊ iuuo iuuas p̄terit. id eſt p̄teritũ facit iuui. vt iuuo iuuas iuui. ⁊ lauo uas dat laui

Et neco quod necui facit et quandoqꝫ necaui.
De neco dicaui ferro: necui reliqua vi

Auctor dicit ꝙ etiam neco excipitur quod facit necui in preterito. ⁊ aliquando facit necaui. ⁊ ſic non excipitur. Deinde aſſignat differentiam huius verbi dicẽs. dic aui in preterito de neco ferro. dic necui reliqua vi in preterito. id eſt quando necas cum omni alia vi qꝫ cum ferro

Increpo format ui: tamen et reperitur in aui

Auctor dicit ꝙ increpo aliquando facit increpui. ⁊ aliquando increpaui.

Aui preteritum plico dat cum nomine iunctum:
Hoc ſine prebet ui: tamen et reperitur in aui

Auctor dicit ꝙ plico plicas compoſitum cum nominibus facit preteritum in aui. vt duplico du/plicaui. quod componitur ex duo ⁊ plico. ⁊ aliter compoſitum in ui diuiſas ſyllabas. vt implico implicui. quod componitur ex in ⁊ plico. applico applicui. quod componitur ex ad ⁊ plico. tamẽ ali quando reperitur in aui. vt ſupplico ſupplicas ſupplicaui.

Regula que formam ſeruans as mutat in aui
Recte preteritum formando ſupinat in atum

Aui in p̄terito Atũ in ſupinis

In hac parte Auctor determinat de formatione ſupinorum verborum prime cõiugationis dicẽs ꝙ verba prime coniugationis facientia preteritum in aui per rectam formationem ſcꝫ mutãdo as in aui. faciunt ſupinum in atum. vt amo amas amaui amatum

Sed lauo dat lotum vel lautum potoqꝫ potum
Doqꝫ datum dat: ſtoqꝫ ſtatum: format iuuo iutum

A predicta regula excipiuntur lautum vel lotum. ⁊ poto potas facit potum ⁊ non potatum. Dein/de dicit ꝙ do das facit datum. ⁊ ſto ſtatum. iuuo iutum. ⁊ eſt regula ⁊ non exceptio.

Quod dat ui: dat itum: niſi deſinat in co: ſed in ctum
Iſta ſupinantur: plicat et micat excipiantur
Nam plico dat plicitum: mico neſcit habere ſupinum

Auctor ponit aliam regulam dicens ꝙ illa verba prime coniugationis que faciunt p̄teritum in ui

diuiſas ſyllabas faciunt ſupinum in itũ. vt ſono nas. ſonui ſonitum. niſi hoc tale verbum deſinat in co vt frico ſeco. Nam iſta verba in co deſinentia ſupinantur in ctũ. vt frico cas cui frictũ. ſeco ſecas ſecui ſectum. Sed mico cas. ⁊ plico cas excipiuntur. quia non faciunt in ctum. immo plico facit plicitum. mico vero caret ſupino

Aui dimico dat vel ui: primumqꝫ ſupinat.

Quaſi dicat ꝙ dimico cas facit preteritũ dimicaui vel dimicui. ⁊ inqꝫtum facit dimicaui facit dimicatum in ſupino Ideo dicit auctor. primumqꝫ ſupinat

Sicqꝫ neco nectum facit: et quandoqꝫ necatum

Dicit ꝙ neco facit necatum ſcꝫ quando facit necaui in p̄terito. ⁊ quandoqꝫ nectũ in ſupino. ⁊ hoc eſt quando facit necui in preterito

More patris nexum faciet tibi nexo ſupinum

Dicit Auctor ꝙ nexo nexas facit nexum in ſupino more patris id eſt primitiui ſui ſcꝫ necto nectl. quod etiam facit nexum. Inde venit nexo nexas eius frequentatiuum

De formatiõe p̄teritorũ ⁊ ſupinorum ſecunde cõiugatiõis.

Debes formare poſt primam verba ſecunde

In hac parte Auctor determinat de preteritis ⁊ ſupinis verborum ſecunde coniugationis. Et primo dicit. Tu debes formare verba ſecunde coniugationis poſt primam ſcilicet coniugationem

Ui vel ui vel di ſi format xiqꝫ ſecunda

Hic Auctor generaliter ponit omnes terminationes p̄teritorũ verboꝝ ſecunde coniugationis dicens ꝙ ſecunda coniugatio format p̄teritum in vi. vt moueo ues moui. vel in ui diuiſas ſyllabas vt moneo mones monui. vel in di vt video vidi. vel in ſi vt rideo riſi. vel in xi. vt augeo ges auxi

Deo

Littera longa vel ar deo ſi facit: excipe ſtridi

Id eſt ꝙ verba ſecunde coniugationis in deo terminata precedẽte vocali naturaliter lõga vl' hac ſyllaba ar faciunt preteritum in ſi. vt rideo riſi. ardeo arſi. excipe verbum ſtrideo quod facit ſtridi licet habeat vocalem longam ante deo

Si breuis eſt e vel i producitur atqꝫ facit di

Id eſt ſi ante deo ſit e vel i breuis. illa littera e vel i producitur in preterito. ⁊ mutatur deo in di. vt video vidi. ſedeo ſedi.

Ante deo veniens e vel o liquida mediante
Principium geminat: ſi muta vel m venit ante
E vel o ſi iuncta ſit mute: lex tenet iſta
Continue iuncta: ſi non lex non tenet iſta

Dicit Auctor ꝙ ſi hec littera e vel o ſit ante deo liquida mediante. id eſt exiſtente inter e ⁊ o et deo vt pendeo ⁊ mordeo. tunc illud tale verbum geminat principium p̄teriti. vt pendeo pependi ⁊ mordeo momordi. hoc tamen dicit ſi littera muta vel m venit ante e vel o. vt patet in pendeo et mordeo Deinde dicit ꝙ illa lex. id eſt regula tenet. id eſt valida eſt ſemper ſi e vel o ſit immediate iuncta littere mute. vt tendeo tendes tetendi. Nam ibi t immediate iungitur cum e. Et ſi non iungitur. iſta lex. id eſt regula non tenet. Et hoc dicit propter ſplendeo in quo non iungitur immediate muta cum e. immo iſta littera l eſt in medio. Et ſic eſt dicendum in ſimilibus

Si componantur geminantia: non geminantur.
Lex erit hec cunctis: ſed po ſto do diſcqꝫ remotis
Do ſto compoſita geminabunt: poſcoqꝫ diſco

Hic ponit Auctor vnum notabile validum p̄ omnes coniugatiões ad quas p̄tinet. et eſt exceptio ab illa regula in declinationibus poſita. Simplicium norma formabis compoſitiua. quia per eandem regulam poſſet aliquis dicere ꝙ verba geminantia p̄teritum in ſimplicitate geminent in cõpoſitione. Ideo auctor ſuper hoc dat notabile dicens. Si verba geminãtia p̄teritum in ſimplicitate componantur. poſtea non geminantur. verbi gratia. mordeo des. facit momordi. ſi componatur cum re vt remordeo. tunc non geminatur ſed facit remordi. hec lex. id eſt hec regula erit cunctl' verbis cuiuſlibet coniugationis. remotis illis que p̄ has quattuor ſyllabas intelliguntur. ſcꝫ do das dedi cuius compoſita etiam geminantur. vt circũdo circũdas circũdedi. ſto ſtas ſteti. ⁊ eius compoſita. vt p̄ſto p̄ſtas p̄ſtiti. po vt poſco poſcis popoſci. ⁊ eius compoſita. vt repoſco repoſcis repopoſci. dis vt diſco diſcis didici ⁊ eius compoſita vt dediſco dediſcis dedidici.

Curro tamen cum pre geminat: ſic pungere cum re.

Dicit ꝙ curro ris licet geminetur in ſimplicitate: q̄ facit cucurri. tñ ſi cõponatur cũ p̄ etiam geminatur. vt p̄curro p̄cucurri. ⁊ pũgo pupugi ſi cõponat̃ cũ re vt repũgo etiã geminat̃. vt repupugi.

De ſecunda coniugatione

Uocalis longa vel ar ante deo: geminanſqꝫ
Et que preponunt e vel i breuem: ſic patefiunt.
Hec preter: per ui deo preterit. excipe prandi
Pranſus ſum: iunge neutropaſſiua ſecunde.

Auctor epilogat predicta. vt epilogatiõe ſua aliam inferat regulam. Et dicit ꝙ verba ſecũde coniugationis in deo deſinentia habentia vocalem longam vel ar ante deo. ⁊ illa que habent e vel i breuem ante deo. ⁊ illa que geminantur in preterito. patefiunt. id eſt. ſunt manifeſta. vt ſupradictuꝫ eſt. Deinde infert aliam regulam dicens. ꝙ omnia verba ſecunde ꝯiugationis in deo deſinentia preter hec que diximus. faciunt preteritum per ui diuiſas ſyllabas. vt ſtudeo ſtudui. candeo candui. ſordeo ſordui. ſplendeo ſplendui. Deinde ponit exceptionem dicens. Excipe prandi vel pranſus ſum. quod eſt preteritum de prandeo des. deberet enim facere prandui. Iunge etiam neutropaſſiua ſecunde ꝯiugationis. que ſupplent preteritum ſicut prandeo. vt gaudeo gauiſus ſum. audeo auſus ſum.

Dans deo di vel ſi: geminanſue: ſupina dat in ſum.
Sic ſedeo ſeſſum reddit tamen s geminando.

Si / Di } dat ſum

Dicit Auctor ꝙ verba ſecunde ꝯiugationis in deo terminata faciẽtia preteritũ in ſi vel in di. vel geminantia preteritum faciunt ſupinũ in ſum. vt ardeo arſi arſum. ⁊ video vidi viſuꝫ. mordeo momordi morſum. Sed A. exemplificat de hoc verbo ſedeo ſeſſum dicens quod facit in ſupino ſeſſuꝫ tamen geminat s. Et in hoc excipitur. quia ſm regulam datam deberet facere ſeſum ꝑ ſimplex ſ.

Gaudeo gauiſum prebet. ſed vult regula gauſum.
Strideo preteritum ſtridi facit abſqꝫ ſupino.

Hec carmina clara ſunt. ideo expoſitione non indigent.

Preteriens in ui dat itum: nullumue ſupinum.

Ui. dat itum

Dicit ꝙ verba ſecunde ꝯiugationis terminata in deo que faciunt preteritũ in vi faciunt ſupinuꝫ in itum de arte. vel nullum habent ſupinum de vſu. vt ſtudeo ſtudui. ſtuditũ. Ideo dicit nullumue ſupinum. quia de vſu caret.

Si facit l vel r ante geo: xi littera longa
Uel diphthongus habet: in ui geo cetera format.

Geo

Dicit ꝙ verba ſecunde ꝯiugationis habentia l vel r ante geo faciunt preteritũ in ſi. vt fulgeo fulſi et vrgeo vrſi. xi littera longa. id eſt. verbum habens litteram longam ante geo facit xi in preterito. vt lugeo luxi. vel diphthongus. id eſt. verbum habens diphthonguꝫ ante geo facit xi. vt augeo auxi. Deinde ponit aliam regulam dicens. in ui geo cetera format. id eſt ꝙ omnia verba ſecũde cõiugationis de quibus non eſt facta mentio in geo deſinentia. faciunt preteritũ in ui diuiſas ſyllabas. vt vigeo viges vigui.

Prebet ui nullum: ſi per ſum: xiqꝫ facit ctum.

Dicit ꝙ verba deſinentia in geo facientia preteritũ in ui carent ſupino. vt egeo ges egui. ſupino caret. Et facientia preteritũ in ſi faciunt ſupinũ in ſum. vt algeo alſi alſum. Et facientia preteritũ in xi faciunt ſupinũ in ctum. vt augeo auxi auctum.

Dic tamen indultum vel ſum prebet vrgeo nullum.

Dicit ꝙ indulgeo ges indulſi facit indultum ⁊ excipitur ab illa regula. ſi per ſum. etiam facit indulſum ⁊ ſic non excipitur. Sed vrgeo caret ſupino ⁊ ſignificat ſtringere. coercere. ⁊ ſtimulare.

Addita muta leo facit eui: viqꝫ facit tum.
Sic leo ſic oleo de ſe facit omne creatum.

Leo

Dicit ꝙ verba ſecũde ꝯiugationis deſinentia in leo muta precedente faciunt preterituꝫ in eui. vt fleo fles fleui. ⁊ faciunt ſupinũ in tum mutando vi in tum. vt fleo fleui vi in tum fit fletum. Deinde addit dicens. ꝙ leo les quod non eſt in vſu in ſimplicitate. ⁊ etiam oleo ⁊ eorum compoſita. vt deleo ⁊ redoleo faciunt ſic in preterito ⁊ in ſupino. vt deleo facit deleui deletum. id eſt. deſtruere. extinguere. interficere. ⁊ componitur a de ⁊ leo les lere quod non eſt in vſu. ⁊ redoleo redoleui redoletum. componitur enim a re ⁊ oleo interpoſita d. ⁊ dicitur redolere bonum odorem emittere. bene olere. ſuauiter ſpirare. ⁊ dicitur redolere tm̄ pro bono odore. ſed olere tm̄ de malo. eſt enim olere idem quod fetere.

Et quandoqꝫ tamen olui reperitur itumqꝫ.

Dicit ꝙ oleo oles aliquando facit preteritũ in ui ⁊ ſupinũ in itum. vt oleo olui olitum.

Ex oleo per ui venientia dic et in eui.
Duplex preteritum reddit duplexqꝫ ſupinum

Etum vel per itum: dices adolere per vltum.
Hinc et adultus erit.

Quidam habent iſtos verſus ſed credo ꝙ auctor non compoſuit. ſed gloſatores. quia auctor ſuperius poſuit iſtam regulam. ſimpliciũ norma. ⁊ ſic compoſita de oleo poſſunt haberi per eandem regulam. Tamen ſi auctor fecit poteſt ſuſtineri quoniã ipſe ponit vt addat illud ſupinũ adultuꝫ. qꝛ ſimplex non facit ultum. Dicit ergo ꝙ compoſita ex oleo oles faciunt preteritum in ui vel in eui. vt redoleo facit redolui vel redoleui. ⁊ ſic duplex preteritũ facit duplex ſupinũ. ſcilicet per etum et itum. vt aboleo aboleui vel abolui facit aboletum vel abolitum. Et hoc verbum adoleo etiaꝫ facit ſupinũ per ultum. vt adultum. inde erit adultus participiũ. Et ſic adoleo habet duplex preteritũ ſcilicet adolui vel adoleui. ⁊ triplex ſupinũ vt adolitum adoletum adultum. Et ꝙ habeat adultuꝫ patet quia inuenitur adultus quod non poteſt deſcendere niſi de hoc ſupino adultum. Et adolere eſt cremare. comburere. incendere. Item adolere eſt creſcere. Qui ergo vellet declinare adoleo deberet ſic declinare. Adoleo. es. ui. vel eui. re. di. do. dum. itum. vel etum. vel ultũ ultu.

Iuncta muta leo patet hic: oleoqꝫ leoqꝫ.
Cetera verba leo per ui facit abſqꝫ ſupino.

Hic auctor epilogat ea que dixit de verbis deſinentibꝰ in leo. vt aliam inferat regulaꝫ. Et dicit verba deſinentia in leo muta precedente ⁊ hoc verbuꝫ leo ⁊ oleo ſunt manifeſta quomodo faciant in preteritis ⁊ ſupinis per ea que dicta ſunt. Deinde infert regulam dicens. ꝙ cetera verba in leo deſinentia. faciunt in ui diuiſas ſyllabas. ⁊ carent ſupinis. vt caleo calui ⁊ palleo pallui.

Sed doleo dat itum valeo ſoleoqꝫ ſupinum.

Nunc ponit exceptionem a predicta regula dicens. ꝙ verba in littera poſita faciunt ſupinũ in ituꝫ vt ſoleo ſolitum. valeo valitum. doleo dolitum. Videtur ꝙ ſoleo non debeat poni. quia non habet ſolui ſed ſolitus ſum. Solutio. Priſcianus dicit in. ix. libro ꝙ ſoleo facit preteritũ ſolitus ſum vel ſolui ſm̃ Saluſtium.

Queo **Si queo ſumqꝫ facit: tamen in tum plurima reddit.**

Dicit ꝙ verba deſinentia in queo. faciunt preteritũ in ſi ⁊ ſupinũ in ſum. vt torqueo torſi torſuꝫ. tamen faciunt ſepe in tum. vt diſtorqueo diſtorſi diſtortum vel diſtorſum.

Veo **Dat veo vi: per tum vi format vbiqꝫ ſupinum**
Ex vi nil remouens facies tum nil ſuperaddens.

Dicit ꝙ verba ſecũde ↄiugationis deſinentia in veo faciunt preteritum in vi. vt moueo moui. Deinde dicit ꝙ verbum faciens preteritũ in vi mutat vi in tum formando ſupinũ vbiqꝫ. id eſt. in omni ↄiugatione. in prima vt amaui amatum. in ſecũda vt moui motum. in tertia vt triui tritum. in quarta vt audiui auditum. Et ex vi facies tum nihil remouendo ⁊ nihil addendo.

Excipe pas ca fa ſe la ſol vol ag cog et a ſe:
Dat caueo cautum: faueo fautum: ſed amictum
Ex amicire facis: ſoluo vel voluo dat vtum.
De ſero ſume ſatum: lauo lotum: paſcoqꝫ paſtum:
Ag vel cognoſco dat itum: ſepelire ſepultum.

Hic auctor ponit exceptionem a regula predicta dicens. Excipe que per has ſyllabas intelliguntur pas ca ⁊c. quia iſta verba non faciunt in ſupino vt dictum eſt mutando vi in tum. immo aliter ſcilicet vt ſequitur. Deinde clarificat verba intellecta per has ſyllabas. ⁊ oſtendit quomodo faciunt in ſupino dicens. Caueo caui dat cautum quod deberet facere catum. faueo faui fautum ⁊ nõ fatum. amicio amicui amictum ⁊ non amicitum. ſoluo ſolui ſolutum ⁊ non ſoltum. voluo volui volutum ⁊ non voltum. ſero ſeui ſatum ⁊ non ſetum. lauo laui lotum ⁊ non latum. paſco paui paſtum ⁊ non patum. ag. id eſt. agnoſco agnoui vel pro ⁊ cognoſco cognoui dat itum. vt agnitum et cognitum ⁊ non agnotum nec cognotum. ſepelio ſepeliui facit ſepultum ⁊ non ſepelitum.

Ferueo ui dat ſiue bui: conniueo ui xi.

Dicit ꝙ hoc verbum ferueo ues facit ferui vel ferbui in preterito. Et hoc verbum ↄniueo facit conniui vel connixi.

Vi tum dante preit vocalis non breuiata.

Dicit ꝙ verba facientia preteritum in ui ⁊ mutantia ui in tum in ſupino. producunt penultimam ſupini in omni ↄiugatione. vt amaui amatũ. fleui fletum. triui tritum. audiui auditum.

Qui ſi ci ſa li i demantur: et inde creata.

Nunc auctor ponit exceptionem a regula predicta dicens. ꝙ ſupina que intelliguntur per has ſyllabas qui ci ⁊c. demantur quia corripiunt penultimam ſyllabam: vt queo quiui quitum. ſino ſiui ſitum. cieo vel cio ciui citum. ſero ſeui ſatum. lino liui litum. eo iui itum. ⁊ ſua cõpoſita vt nequeo

nequiui nequitum. deſino deſiui deſitum. excieo exciui excitum. excio exciui excitum. inſero inſe/ui inſitum. illino illiui illitum. redeo rediui reditum.

De deo deqꝫ geo leo vel queo vel veo dicta
Sufficiant: in ui diuiſas cetera formant.

Hic auctor epilogat omnia que dixit de verbis ſecunde ꝯiugationis vt inferat generalem regulā de ceteris. Et dicit ꝙ ea que ſunt dicta de verbis ſecunde ꝯiugationis terminatis in deo in geo in leo in queo vel in veo ſufficiāt. Deinde infert regulā dicēs. ꝙ cetera verba de quibus non eſt facta mentio. formant ſua preterita in ui diuiſas ſyllabas. vt doceo docui. ⁊ moneo monui.

Dat maneo manſi: iubeo iuſſi: neo neui.

Ponit exceptionem dicens. ꝙ maneo facit in preterito manſi ⁊ non manui. iubeo iuſſi. neo neui.

Mans a per i maneo dat ui: caretqꝫ ſupino.

Dicit ꝙ quando hoc verbum maneo mutat a in i in compoſitione. facit preteritum in ui ⁊ caret ſu pino. vt immineo imminui.

Lucet pollucet faciunt xi: mulceo mulſi.
Hereo ſi prebet: dat ſorbeo pſiqꝫ buiqꝫ.

Dicit ꝙ luceo ⁊ polluceo faciunt preteritū in xi. vt luceo luxi. polluceo polluxi. mulceo facit mul/ſi. hereo heſi. ſorbeo ſorpſi vel ſorbui.

Dat ſi ſum xi ctum: ſed itum dat ſorbeo vel ptum.

Dicit ꝙ verba facientia preteritum in ſi de quibus prius non eſt mentio facta. faciunt ſupinum in ſum. vt maneo manſi manſū. Et facientia preteritū in xi. faciunt ſupinū in ctum. vt luxi luctū ſm artē intellige. ſed ſorbeo faciens ſorpſi vel ſorbui. in ſupino facit ſorptum vel ſorbitum.

Que dant preteritum per ui: caruere ſupino
Ni faciant in itum: teneo tentum doceo ctum.
Cenſeo dat cenſum: ſed itum ſua compoſitiua.
Miſceo dat mixtum per ui quod preterit ante.

Dicit auctor ꝙ verba ſecunde ꝯiugatiōis habentia ui in preterito de quibus prius non eſt mētio facta. carent ſupinis. vt vireo vires virui. timeo times timui. ſtupeo ſtupes ſtupui. niſi faciant in itum vt placeo placitum. Deinde ponit exceptionem dicens. ꝙ teneo facit tentum. doceo doctum Cenſeo ſes facit cenſum. ⁊ eius compoſita faciunt in itum. vt recenſeo ſes recenſitum. Miſceo miſces mixtum. quod preterit in ui. ⁊ facit miſcui.

Pauca ſupinantur preter ſex neutra ſecunde
Sex retinent neutra pla no ca va pa do ſupina.
Format itum doleo noceo valeo placeoqꝫ:
Pareo prebet itum: licet ac oleo taceoqꝫ.
Dat careo carui caritum caſſumqꝫ ſupino

Dicit auctor ꝙ pauca verba ſecunde ꝯiugationis facientia preteritum in ui. habent ſupinum. pre ter ſex que per ſex ſyllabas intelliguntur. per pla placeo ces. no noceo ces. ca careo cares. va va/leo les. pa pateo pates. do doleo doles. Deinde declarat quomodo faciant in ſupinis dicenſ. ꝙ no ceo doleo placeo ⁊ valeo faciunt ſupina in itum. Careo facit caritum vel caſſum. iſta ſunt exempla de ſex. pareo paritum. liceo licitum. oleo olitum. ⁊ taceo tacitum. iſta ſunt exempla de paucis ⁊ ſi inueniantur alia verba neutra habentia ſupinū poteſt ſolui per hoc quod dicit pauca.

Cum dat ui pateo dat paſſum: torreo toſtum.

Dicit ꝙ pateo pates licet faciat preteritum in ui. tamen facit paſſum in ſupino. Torreo torres facit toſtum in ſupino.

Pando pati pateo paſſum fecere ſupino.

Dicit ꝙ iſta tria verba pando pandis. patior ris. ⁊ pateo tes. faciunt paſſum in ſupino. Quidam habent hunc verſum. quidam non. ſed ſi habetur ponitur hic ad denotandum differentiam que eſt inter paſſum ſupinū de pateo ⁊ paſſum de pando ⁊ paſſum de patior.

De formatōe preteritorum ⁊ ſupinorum tertie ꝯiugationiſ

Verſibus his terna formatio fiet aperta.

In hac parte auctor determinat de tertia ꝯiugatiōe verborum. Et dicit ꝙ in ſequentibus verſibus tertia formatio. id eſt. ꝯiugatio fiet aperta. id eſt. manifeſta.

Ui vel ui vel di ri ci ni dat tertia gi xi:
Li ſi bi pi pſi pariter mi qui quoqꝫ cum ti.

Auctoꝛ ponit generaliter omnes terminatiões preteritoꝝ verboꝝ tertie ꝯiugatiõis ⁊ dicit. Uer/ba tertie ꝯiugatiõis aliquando faciũt preteritũ in vi vt tero triui. aliqñ in ui. vt ſtrepo ſtrepui. in di. vt reddo reddidi. in ri. vt curro cucurri. in ci. vt vinco vici. in ni. vt cano cecini. in gi. vt lego le gi. in xi. vt dico dixi. in li. vt pello pepuli. in ſi. vt mergo merſi. in bi. vt bibo bibi. in pi. vt rumpo ru pi. in pſi. vt ſoꝛbeo ſoꝛpſi. in mi. vt emo emi. in qui. vt linquo liqui. in ti. vt verto verti.

Cio **A breuis ante cio cum compoſitis facit eci.**

Dicit A. ꝙ verba terminata in cio a breui precedente faciunt preteritum in eci tam ſimplicia ꝙ̃ compoſita. vt facio feci ⁊ reficio refeci.

Elicui preter. cio cetera formatin exi.

Dicit ꝙ oĩa alia ṽba ĩ cio deſinẽtia faciũt p̃teritũ in exi. vt allicio allexi. p̃ter elicio qḋ facit elicui.

Elicui dat itum: ci vel xi tranſeat in ctum.

Dicit ꝙ hoc verbum elicio facit elicitum in ſupino. Ci vel xi. facientia preteritum in ci vel in xi. fa/ciunt ſupinũ in ctum. vt facio feci factum. ⁊ reſpicio reſpexi reſpectum.

Si preſens tenet a: tenent hic et vbiꝗ ſupina.

Dicit ꝙ ſi pñs tps tenꝫ a. vt facio. ſupina retinẽt a. vt factũ. ⁊ hoc itellige vbiꝗ. i. in oĩ ꝯiugatiõe

A ſi compoſita mutant in i: dant e ſupina.

Ut probat inficio: ſed debes demere do go.

Dicit ꝙ ſi cõpoſita mutãt a in i. tunc ſupinũ tenet e. vt ꝓbat inficio infeci infectũ. qḋ componitur ex in ⁊ facio. Deinde ponit exceptionẽ cũ dicit. Sꝫ debes demere do go: quaſi dicat ꝙ ṽba in do ⁊ in go terminata excipiẽda ſunt a regula p̃dicta. qꝛ nõ hñt in ſupino ſicut regl'a p̃ſupponebat. immo retinẽt illã lr̃am quã hꝫ ſuũ ſimplex. vt occido occaſuꝫ. qḋ cõponitur ex ob ⁊ cado. ⁊ exigo exactũ qḋ componitur ex ex ⁊ ago. deberem⁹ enim dicere occeſum ⁊ exectum.

Dio Gio **Dat di ſumꝗ dio: gio gi dat itumꝗ ſupino.**

Dicit A. ꝙ verba tertie ꝯiugationis in dio deſinentia faciunt preteritum in di ⁊ ſupinũ in ſum ꝑ duplex ſ. vt fodio fodi foſſum. Deinde dicit ꝙ verba tertie ꝯiugatiõis terminata in gio faciũt pre teritum in gi ⁊ ſupinũ in itum. vt fugio fugi fugitum.

Pio **Dat pio ſemper ui: ſine cepi ſiue cupiui**

Dicit A. ꝙ verba tertie ꝯiugatiõis deſinentia in pio quomodocũꝗ faciunt preteritũ in ui. vt ra/pio rapui. ſine cepi ſiue cupiui. id eſt. excepto hoc verbo capio quod facit cepi ⁊ ſine hoc verbo cu/pio quod facit cupiui.

Ptum facit omne pio: ſapio cupioꝗ remotis:

Dat ſapio ſapui ſapitum: cupioꝗ cupitum.

Dicit ꝙ ṽba tertie ꝯiugatiõis deſinẽtia in pio quomodocũꝗ faciant preteritũ. faciũt ſupinũ in ptum. vt rapio rapui raptũ. ⁊ capio cepi captũ. Deinde ponit exceptionẽ dicẽſ. Sapio cupioꝗ re motis. quia non faciunt ſupinũ in ptum. immo ſapio facit ſapitũ ⁊ cupio cupitum.

Rio **Dat peperi pario paritum partumꝗ ſupino.**

Dicit auctoꝛ ꝙ pario facit peperi ⁊ paritum vel partum in ſupino.

Tio Uo **Dat ſi ſumꝗ tio. ſed vtrolibet s geminando**

Dicit ꝙ verba tertie ꝯiugatiõis deſinẽtia in tio habent ſi in preterito ⁊ ſum in ſupino. geminãdo s vtrolibet. i. tam in p̃terito ꝙ̃ in ſupino. vt percutio percuſſi percuſſum. quatio quaſſi quaſſum

Semper uo dat ui: debet ſtruo cum fluo demi

Et pluo: de hinc utum producit dando ſupinum:

Xum fluxi: ſtructum ſtruxi: pluo vi dat et utum

Datꝗ plui.

Dat ruitum ruo ſiue rutum: non nullaꝗ nullum.

Dicit A. ꝙ ṽba tertie ꝯiugatiõis terminata in uo diuiſas ſyllabas ſemꝑ faciunt p̃teritũ in ui di/uiſas ſyllabas. vt acuo acui. ſꝫ ſtruo fluo ⁊ pluo excipiãtur. ¶ Poſtea dicit illa que faciũt preteri/tum in ui faciũt ſupinũ in utũ penul. produ. vt acuo acui acutũ. Ideo dicit de hinc utũ ꝓducit ⁊c. Xum fluxi. i. fluo facit fluxi in p̃terito ⁊ fluxũ in ſupino. ſtructũ ſtruxi. i. ſtruo facit ſtruxi in p̃teri/to ⁊ ſtructũ in ſupino. pluo dat pluui in p̃terito ⁊ plutũ in ſupino. etiã facit plui. Ideo dicit A. Datꝗ plui. Uñ Jacobi. v. Et nõ pluit annos tres ⁊ mẽſes ſex. Et ruo rui facit ruitũ vel rutũ in ſu/pino. nõnulla. i. aliq̃ ṽba in uo termiata nullũ dãt ſupinũ. vt renuo renui. metuo tui. reſpuo ſpui

Bo **Bo pſi ptum ꝗ facit: ſi littera longa preibit.**

In hac pte A. determinat de p̃teritl ⁊ ſupinis ṽboꝝ tertie ꝯiugatiõis deſinentiũ in bo p̃cedẽte lr̃a longa. dicit ergo ſic. Bo. i. ṽbũ tertie ꝯiugatiõis in bo terminatũ hñs vocalẽ longam ante bo. facit

pꝛeteritum in pſi ⁊ ſupinū in ptum. vt nubo nupſi nuptum. ⁊ ſcribo ſcripſi ſcriptum.

Cetera bi faciunt: pꝛeter que de cubo fiunt.

Quaſi dicat ꝙ cetera verba tertie ꝯiugatiōis terminata in bo ſcilicet que non habent vocalem lon
gam ante bo faciunt pꝛeteritum in bi. vt bibo bibi. pꝛeter illa que deriuantur a cubo cubaſ que fa
ciunt pꝛeteritum in ui. vt incumbo incūbis incubui. recumbo recūbis recubui. Alexander hic nō
oſtendit ꝙ compoſita a cubo habent ui in pꝛeterito. ſed hoc ſcitur per illam regulam. Simplicium
noꝛma foꝛmabis compoſitiua. Quia cubo habet ui in pꝛeterito vt cubui. vt dictuꝫ eſt in pꝛima cō
iugatione ibi. Nam cubo ſiue crepo ⁊c. pꝛetereūt in ui diuiſas. Igitur compoſita de cubo etiam ha
bent ui in pꝛeterito. Et omnia compoſita a cubo que retinent m ante bo ſunt tertie ꝯiugatiōis ⁊ ex
cipiuntur a regula. Cetera bi faciunt. vt diſcumbo diſcumbis. accumbo accumbis. que autem nō
retinent m ante bo ſunt pꝛime ꝯiugatiōis. vt accubo accubas. incubo incūbas. excubo excubaſ. ⁊ ta
lia non excipiuntur a regula pꝛedicta.

Et niſi pſi faciant: per itum bo cuncta ſupinant.

Dicit ꝙ omnia verba tertie ꝯiugatiōis in bo deſinentia faciunt ſupinū in itum. vt bibo bibitū. ni
ſi faciant pꝛeteritum in pſi. quia tunc faciunt in ptum. vt ſcribo ſcripſi ſcriptuꝫ. vt dictū eſt ſupꝛa

Si co pꝛeueniat vocalis longa: facit xi.

Dicit ꝙ verba tertie ꝯiugatiōis deſinentia in co habentia vocalem longam ante co faciunt pꝛeteri
tum in xi. vt dico dixi.

Sed ſi pꝛeueniat n vel s immediate
N vel s abijcitur: hec ci facit: illa facit vi.
Hinc vinco vici ſunt teſtes creſcoqꝫ creui.

Dicit auctoꝛ ꝙ verba tertie ꝯiugatiōis habentia n vel s ante co immediate abijciunt n ⁊ s in pꝛe
terito. Et illa que habent n faciunt ci. vt vinco vici. ⁊ illa que habent s vi faciunt. vt creſco creui.
Ideo dicit. Hinc vinco vici ſunt teſtes creſcoqꝫ creui.

Excipe conquexi didici compeſco popoſci.

Dicit A. ꝙ hec verba excipi debent a regula pꝛedicta ſcilicet conquiniſco quod deberet facere ꝯqui
nui ⁊ facit conquexi. ⁊ idem eſt quod caput inclino. ſicut ꝯniueo idem eſt quod oculos claudo.
Unde. Qui mihi ꝯniuet oculis ſignū mihi pꝛebet. Qui caput inclinat ſe ꝯquiniſcere dicat. Et di
ſco facit didici. ⁊ compeſco compeſcui. ⁊ poſco popoſci. Auctoꝛ nō docet quomodo compeſco habeat
in pꝛeterito. quia compeſcui non poteſt ſtare in iſto metro ſed dimittit peritie lectoꝝ.

Et que pꝛeteritis caruerunt atqꝫ ſupinis:
Hec ſunt verba quibus inceptio ſignificatur.

Dicit A. ꝙ etiam verba inchoatiua excipiuntur ab illa regula. N vel s. quia carent pꝛeteritis ⁊ ſu
pinis. vt caleſco caleſcis. ferueſco ferueſcis.

Gliſco pꝛeteritum: conquexi tolle ſupinum.

Quaſi dicat ꝙ gliſco gliſcis caret pꝛeterito. ⁊ ꝯquiniſco caret ſupino. Conſtrue ſic. Tu tolle pꝛe
teritum perfectum illius verbi gliſco. ⁊ ſupinū huius verbi conquexi. Sed obijcitur contra aucto
rem. quia dicit in illa parte Donatum ſequere. ꝙ gliſco habet pꝛeteritum. Dicendum eſt ꝙ in il
la parte loquitur ſm artem. in iſta vo ſm vſum. ideo non eſt obijciendum.

Ici pꝛeteritum pꝛebens ico migrat in ictum

Dicit ꝙ hoc verbum ico facit ici in pꝛeterito ⁊ ictum in ſupino. Et eſt ico idem quod percutio. Et
ſm quoſdam pꝛima ſyllaba huius verbi ico ꝓducitur. Et ſic eſt exceptio ab illa regula. Si co pꝛe
ueniat. Sed ſm alios coꝛripitur ⁊ etiam ſm auctoꝛem quod patet quia ponit breueꝫ. Et hoc mo
do eſt doctrina.

Pꝛeteritum parco dat parſi ſiue peperci:
Dat parſi parſum: de ſe nullumqꝫ peperci.

Dicit ꝙ parco facit pꝛeteritum parſi ⁊ peperci. ⁊ quando facit parſi facit parſum in ſupino. ⁊ quā
do facit peperci in pꝛeterito caret ſupino.

Ci vel xi dat ctum: vi tum facit: excipias que
Excipienda docet que dat vo noꝛma ſecunde.

Dicit A. ꝙ verba tertie ꝯiugationis terminata in co facientia pꝛeteritū in ci vel in xi faciunt ſupi
num in ctum. vt vinco vici victum. ⁊ dico dixi dictum. Deinde dicit ꝙ facientia pꝛeteritum in vi
mutant vi in tum. vt creſco creui cretum. Ponit exceptionem dicens. Excipias illa verba que faci
unt pꝛeteritum in vi que noꝛma ſecunde ꝯiugationis de terminatis in vo data docet excipienda.
Unde ſi vis videre ea que excipiuntur. habeas recurſum ad illam regulam in ſecunda ꝯiugatio
ne poſitam. que incipit. Dat vo vi. per tum vi foꝛmat vbiqꝫ ſupinū. Ibidem excipiuntur paſco
agnoſco ⁊ cognoſco. que nō ſimpliciter mutant vi in tū ſed aliter faciūt ſupina. vt ibidē docetur.

Dant in itum diſco compeſco poſco ſupina.
Quaſi dicat ꝙ poſco facit poſcitum. compeſco compeſcitum. diſco diſcitum. ⁊ hoc de arte ⁊ non de vſu.
Do In ſi do vertit: ſi per ſe longa preibit
Ante do vocalis. cu ſi ſtri ce peꝗ remotis.
Hec faciunt cudi ſtridi ceſſiꝗ cecidi.
Nullum ſido gerit: quod turpe ſonat fit in edi
Nulla ſupina gerens: ceſſi creat s ſibi duplex.
Dicit A. ꝙ ỽba tertie ꝯiugatiōis deſinētia in do mutāt do in ſi in p̄terito ſi hn̄t vocalē naturaliter longā an̄ do. vt ludo. ſi. ⁊ ledo. ſi. Deinde ponit exceptionē dicēs. Cu ſi ſtri ce peꝗ remotꝭ ỽbis q̄ intelligūtur p has ſyllabas ſcꝫ cu. vt cudo dis cudi. ſi vt ſido dis. carꝫ p̄terito ⁊ ſupino. Ideo dicit. Nullū ſido gerit. ſtrido di. cedo qͦ aliqn̄ facit ceſſi ⁊ aliqn̄ cecidi. Illud qͦ turpe ſonat. ſ. hn̄ſ turpem ſignificationē fit in edi. vt pedo dis pepedi ⁊ caret ſupino. Ideo dicit. Nulla ſupina gerens. Deinde dicit ꝙ cedo cedis ceſſi debet ſcribi per duplex s. Et ſic excipitur.
A do compoſita formabunt di geminata.
Dicit ꝙ cōpoſita a do das tertie ꝯiugatiōis faciunt preteritum in di geminando vltimam ſyllabam. vt reddo reddis reddidi.
His iunges prendo: diphthongus ſi tibi format.
Quaſi dicat ꝙ hoc ỽbū prēdo iūgitur cuꝫ p̄dictꝭ. qꝛ geminat p̄teritū in vltima ſyllaba. vt prēdo prendidi. diphthongus. id eſt. verbum habens diphthongum ante do prebet tibi ſi in preterito. vt claudo clauſi.
Ante do ſi veniat i vel u ſimul n mediante
In di pretereunt: ſed in his n demitur ante.
Dicit A. ꝙ verba tertie ꝯiugationis deſinentia in do habentia i vel u ante do n mediante faciūt preteritum in di mutando do in di. Sed n remouetur. vt fundo fudi. ⁊ findo fidi.
Tu geminans tundo tutudi dat ſumꝗ ſupino.
A. excipit hoc ỽbū tūdo qͦ gemiat illā ſyllabā tu in p̄terito ⁊ facit tutudi. ⁊ dat ſum in ſupino. vt tuſum. id eſt. percutio.
Dat tundo tutudi: donat tondeo totondi.
Tondeo dat tonſum: ſed prebet tundere tuſum.
Hic ponit dr̄am inter tūdo tūdis ⁊ tōdeo tōdes. Lr̄a ē clara. Tūdo tūdis tutudi tūdere tuſum ſignificat pcutere ỽberare ꝯterere ꝯfringere ⁊ ē tertie ꝯiugatiōis. Tōdeo tōdes totondi tondere tōſum ſignificat capillos ſecare vel aliud ⁊ diminuere ⁊ in circuitu corrodere ⁊ ē ſecunde ꝯiugationis. Pertinet etiam ad oues. Unde primo Regum. xxv. Audiui ꝙ tonderent paſtores tui greges tuos.
Ante do diphthongus: productaꝗ littera: vel que
Do dedit: aut i vel u ſuper n prendoꝗ pateſcunt
Et tundo.
Nil aliud mutans prebet per cetera di do.
A. epilogat ea q̄ dixit de ỽbis terminatꝭ in do. vt aliā inferat regulā. Et dicit. ꝙ hn̄tia diphthōgū an̄ do. vt claudo. ⁊ lr̄am pductā. vt ludo: ⁊ illa q̄ cōponūtur ex do das. vt reddo. ⁊ illa q̄ hn̄t i vel u ſupra. Deinde infert regulam dicēs ꝙ omnia alia ỽba in do termiata prebent di in p̄terito nil aliud mutando niſi do in di. vt ſcando ſcandi.
Diuido ſi demas: et que fiunt geminando.
Datꝗ cado cecidi.
Tendo tetendi pendo pependi dat quoꝗ pendi
Hic ponit exceptionem a regula predicta dicens. Tu demas. id eſt. excipias hoc verbum diuido quod facit diuiſi. ⁊ illa verba que geminant preteritum. vt cado cecidi. tendo tetendi. pendo pependi vel pendi.
Do ſum prebet in his. exceptis a dare natis.
Iſta ſupinantur per itum: quotiens geminantur.

De tertia coniugatione

Abſcondo dat itum geminans di: non geminans ſum.
Dicit A. ꝙ in his v̄bis p̄dictꝪ do mutatur in ſum formādo ſupinū. vt ludo luſum. claudo clauſuꝫ. diuido diuiſum. Deinde ponit exceptionē dicēs ꝙ deriuata ab hoc v̄bo do das excipiūtur. q̄m iſta ſupinātur in itū quotiēs geminātur. vt reddo dis reddidi redditū. Deīde dicit ꝙ abſcōdo facit abſcōditū vel abſcōſum. abſcōditū q̄n geminat di vt abſcōdidi. abſconſum q̄n non geminat di vt abſcōdi. Et nota ꝙ cōpoſita a do ſemꝑ geminātur in p̄terito p̄ter hoc v̄bū abſcōdo ꝙ aliq̄n geminat aliq̄n nō. Et cōponitur ex abs ⁊ condo. ⁊ condo componitur a con ⁊ do das.
A quibus eripitur: penultima ſi breuiatur.
Additur s duplex: ſi longa ſit s ſibi ſimplex.
Dicit A. ꝙ v̄ba tertie ꝯiugatiōis quibꝰ n eripitur in p̄terito. ſi penultima p̄teriti breuietur. geminātꝰ in ſupino. vt ſcindo ſcidi ſciſſum. ⁊ ſi penultima ſit lōga faciūt ſupinū in ſum ꝑ ſimplex s vt fundo fudi fuſum.
Dans paſſum pando: ſubducit n: s geminando.
Dicit ꝙ pando pandis remouet n in ſupino. ⁊ geminat s. ⁊ facit paſſum.
Pando pati pateo paſſum fecere ſupino.
Dicit ꝙ pando pandis. pati. i. patior pateris. ⁊ pateo pates faciunt in ſupino paſſum paſſu.
Dat tendo tenſum: tum quedam compoſitorum.
Dicit ꝙ tēdo dis facit tēſuꝫ in ſupino. ⁊ q̄dā ſuoꝝ cōpoſitoꝝ faciūt tū. vt ꝯtendo contentum.
Edi donat edo: ſum donans eſtumꝗ ſupino.
Nec ſua compoſita cogunt duplicare ſupina.
Nanꝗ dat ambeſus eſum. comedoꝗ comeſtum.
Dicit ꝙ edo es eſt facit edi in p̄terito ⁊ eſum vel eſtū in ſupino. Ex hoc ſua cōpoſita nō cogunt duplicare ſupina. Nāꝗ ꝓ q2 ambedo dat ambeſuꝫ. comedo comeſtū. Alij dicūt ꝙ ambedo habeat duplex ſupinū. ſ. ābeſuꝫ ⁊ ābeſtū. ſ3 illud ſupinū ambeſuꝫ magꝪ ē in vſu. Similiter dicūt ꝙ cōedo habeat duplex ſupinū. ſ. comeſuꝫ vel comeſtū. vn̄ inuenitur comeſo ſas are verbum frequentatiuū. ſimiliter comeſatio onis. nomen verbale. ſed illud ſupinū comeſtum magis eſt in vſu.
Si facit r go: niſi ſint a rego nata: ſed in xi Go
Cetera ſunt: pun pan le tan ſed demis et a fran.
Hec cum compoſitis dant gi: tribus a lego demptis.
Hec intelligo diligo negligo que faciunt xi.
In hac p̄te A. determinat de p̄teritꝪ ⁊ ſupinis v̄boꝝ tertie ꝯiugatiōis deſinētiū in go. dicēs ꝙ v̄ba deſinētia in go h̄ntia r an̄ go faciūt p̄teritū in ſi. vt tergo ſi. niſi ſint nata. i. deriuata a rego gis. S3 cetera q̄ nō h̄nt r an̄ go. faciūt p̄teritū in xi. vt tego texi. S3 excipitur pūgo pāgo lego tāgo ago ⁊ frango. que cum eorum compoſitis faciunt preteritum in gi. Exceptis tribus compoſitꝪ a lego legis. que faciunt in xi. vt intelligo intellexi. diligo dilexi. negligo neglexi.
Preteritum triplicat et ſenſum pango: paciſci
Dat pepegi: panxi dat cantus: iungere pegi.
Quaſi dicat ꝙ pango gis h3 triplex p̄teritū ⁊ triplex ſignificatū. Nā aliq̄n idem eſt q̄d paciſci ſiue pactū facere ⁊ tūc facit pepigi. aliq̄n idē eſt q̄d canere ⁊ tūc facit pāxi. Et aliq̄n idē eſt q̄d iūgere. ⁊ tunc facit pegi. Job. x. Oſſibus ⁊ neruis compegiſti me.
Tango facit tetigi: ſed ago vel frango dant egi.
Dicit ꝙ tango tangis facit tetigi in p̄terito. S3 ago ⁊ frāgo faciūt p̄teritū in egi. vt egi ⁊ fregi.
Preterito duplici duo ſignans ſtimulando
Pungo facit pupugi: punxi punctos numerando.
Dicit ꝙ pungo pungis ſignificans duo. id eſt. habens duas ſignificationes duplici preterito. id ē ꝑm duplex preteritum. facit pupugi ſtimulando. id eſt. quando ſignificat idem quod ſtimulo. facit punxi quando ſignificat idem quod punctos numerales facio.
Dego degi dabit: quod dat rego xi ſociabit.
Dicit ꝙ hoc verbum dego degis facit degi in preterito. Deinde dicit ꝙ deriuata a rego regis. faciūt in xi. vt ſurgo ſurrexi. dirigo direxi.
Dans go ſi ſum dat: per ctum gi xiꝗ ſupinat:
Dat fixi fixum. ſed dego dabit tibi nullum.
Dicit ꝙ verba tertie ꝯiugatiōis deſinentia in go facientia preteritum in ſi faciunt ſupinū in ſum

vt tergo terſi terſum. Et facientia p̄teritum in gi ⁊ in xi. faciunt ſupinū in ctum. vt legi lectum. et texi tectum. iunxi iunctum. Et excipit hoc verbum figo quod q̄uis habeat xi in preterito tamē nō facit ſupinū in ctum ſed facit fixum. Similiter excipit hoc verbum dego ꝙ licet habeat gi in prete rito tamen non facit ſupinū in ctum quia caret ſupino.

I vel a ſi preg go venit n mediante: ſupino
Semper n eripitur: cin tin an excipiantur.

Dicit ꝙ verba tertie ꝯiugationis in go deſinentia habentia i vel a ante go n mediante: ſemper n eri pitur in ſupino. vt mingo minxi mictum. ⁊ frango fregi fractum. Excipiuntur verba intellecta per has ſyllabas. videlicet cin vt cingo. tin vt tingo. an vt ango. quia retinent n in ſupino. Et hoc declaratur in ſequentibus.

N retinet ango cingo tingoq̄ʒ ſupino
Et plango clango ſtingo.

Dicit ꝙ iſta verba retinent n in ſupino licet habeant i vel a ante go n mediante. vt ango anctū. tin go tinctum. cingo cinctum. plango planctum. clango clanctum. ſtingo ſtinctum.

Ho } Ho xi ctumq̄ʒ facit. dat ui lo: ni geminetur
Lo } Li bi: tunc per li lo preterit: excipe vulſi
Dat etiam velli.

Dicit ꝙ verba deſinentia in ho faciunt preteritū in xi ⁊ ſupinum in ctum. vt traho traxi tractum Deinde dicit ꝙ deſinentia in lo non geminātia l faciunt p̄teritum in ui diuiſas ſyllabas. vt colo co lis colui. Notanter dixit. ni geminetur l quia ibi ſcilicet in illo verbo quo l geminatur. lo mutatur in li formando preteritum. vt pſallo pſalli. vello velli. tamen excipitur inquantū facit vulſi. ſʒ in quantum habet velli non excipitur.

L duplex repetit mutam: ſi muta preibit.

Dicit ꝙ quando verbum in lo terminatuʒ duplicat l muta precedente l exiſtente in principio pri me ſyllabe. tunc illa muta geminatur in preterito. vt fallo fefelli. ⁊ pello pepuli.

Tollo tuli: ſallo ſalli dat pſalloq̄ʒ pſalli.

Dicit A. per modum exceptionis. ꝙ iſta verba tollo pſallo ⁊ ſallo licet geminēt l in preſenti. ⁊ ha beant mutam in principio prime ſyllabe. tamen non geminant preteritum. immo faciunt vt patet in littera. ſallo dat ſalli. pſallo pſalli. tollo tuli.

L ſimplex dat tum: ſed ſum geminata ſupino.

Dicit ꝙ deſinentia in lo per ſimplex l faciunt ſupinū in tum. vt colo colui cultum. Sed habentia duplex l faciunt ſum in ſupino. vt fallo fefelli falſum. pello pepuli pulſum.

Tum vel itum dat alo: caret omni malo ſupino.
Pſallere nolle carent: alienum dat tibi tollo.

Ponit exceptionem dicens. ꝙ alo alis dat altum vel alitum in ſupino. Malo caret omni ſupino. pſallere. id eſt. pſallo. ⁊ nolo nonuis caret ſupino. tollo tollis dat tibi alienū ſupinum. videlicet ſuſtuli ſublatum.

Mo Mo dat ui dat itum: premo preter emoq̄ʒ: ſed illa
Excipias: quibus eſt per ſe penultima longa:
Nam pſi preterito tunc reddunt ptumq̄ʒ ſupino.

Dicit ꝙ verba deſinentia in mo faciunt p̄teritum in ui. vt tremo tremis tremui. Preter emo ⁊ pre mo de quibus ſtatim dicetur. Sed excipias illa verba. quibus eſt per ſe penultima longa que faci unt p̄teritum in pſi ⁊ ſupinū in ptum. vt promo prompſi promptum.

S geminat premo ſi ſum dans: emo mi dat et emptum.

Dicit ꝙ premo facit preſſi in preterito ⁊ preſſum in ſupino geminando s. emo emis facit emi in preterito ⁊ emptum in ſupino.

No No dat ui g vel o ſi preſit: et a cano nata.

Dicit ꝙ deſinentia in no g vel o precedente faciunt preterituʒ in ui. vt gigno gignis genui. ⁊ pono ponis poſui. ⁊ nata. id eſt. deriuata a cano canis per compoſitionem. vt precino precinis precinui.

Ante no pſi facit m: preter cano: cetera vi dant.

Dicit ꝙ habentia m ante no faciunt preteritū in pſi. vt ꝯtēno ꝯtempſi. Cetera v̄o que nō poſſunt ꝯtineri ſb̄ regul̄ p̄dict̄ faciūt p̄teritū in vi. vt ſterno ſtraui. p̄ter cano caniſ q̄ꝺ facit cecini. Auctor nō docet quō cano faciat p̄teritū. q2 cano ē v̄bū multū vſitatū iō p̄ſuppōit ꝙ p̄teritū ei9 ſit notuʒ.

Dat lino lini vel liui dic quoq̄ʒ leui

De tertia coniugatione

Dicit ꝙ lino habet triplex p̄teritū .videlicꝫ lini liui vel leui .⁊ non eſt in vſu in ſimplicitate ſꝫ in compoſitione ita videlicet oblino oblinis.

Po per ui dat itum.ſine natis a cano:nam tum
N precedit in his:pſi ptum dat:viqꝫ facit tum.

Dicit ꝙ verba tertie ꝯiugatiōis deſinentia in no facientia preteritū in ui.faciunt ſupinū in itum. vt gigno genui genitum. Sine natis a cano.id eſt.verbis deriuatis a cano canis .nam in his n precedit tum.vt precino precinis precinui precētum.ꝯcino ꝯcinis ꝯcinui ꝯceutū.pſi ptum dat. id ē facientia preteritū in pſi dant ſupinū in ptum.vt ꝯtemno ꝯtempſi ꝯtemptū.viqꝫ facit tum.id ē facientia p̄teritum in vi faciunt ſupinū in tum.vt ſterno ſtraui ſtratum.

Po dat ui dat itum breuis e ſi preuenit: m pi. Po
Ptumqꝫ remota facit:pſi cetera ptumqꝫ dedere:

Dicit ꝙ verba deſinentia in po e breui precedente faciunt preteritū in ui ⁊ ſupinū in itum. vt ſtrepo ſtrepui ſtrepitum.Si vo m ſit ante po.m remouetur ⁊ po mutatur in pi. vt rumpo rupi. ⁊ ſupinum facit ptum.vt ruptum.Cetera ſcilicet que non habent e breuem nec m ante po. faciunt preteritum in pſi ⁊ ſupinū in ptum.vt repo repis repſi reptum.

Dat linquo liqui:coquo coxi:ctum dat vtrunqꝫ. Quo

Dicit ꝙ linquo linquis facit liqui in preterito.⁊ coquo facit coxi . vtrunqꝫ facit ſupinū in ctū.vt lictum ⁊ coctum.Intellige ſm artem.

Ro vi tumqꝫ facit:ge cur excipiendo ver vꝛ. Ro
Dat ſi ſtumqꝫ gero.velut vro.curro cucurri
Curſum.ri vel ſi verro verſumqꝫ ſupino.

Dicit ꝙ verba deſinentia in ro faciunt p̄teritum in vi ⁊ ſupinū in tum.vt tero triui tritum.excipiē do verba intellecta per has ſyllabaſ.videlicet ge.id eſt.gero.cur.id eſt. curro.ver.id eſt. verro .v.i. vro.quia gero facit geſſi in p̄terito ⁊ geſtum in ſupino.vro vſſi vſtum. curro cucurri curſum. verro verri vel verſi verſum.

Quero queſiui:queſitum redde ſupino.

Dicit A.ꝙ hoc verbum quero facit queſiui in p̄terito ⁊ queſitū in ſupino.⁊ excipitur ab illa regula. Ro vi tumqꝫ facit.eo ꝙ facit queſiui queſitum.⁊ deberet facere queui quetum per mutationem de ro in vi.⁊ de vi in tum.Et ſic excipitur tm̄modo ꝓpter hoc qđ ſuperat preſens tempus vna ſyllaba.quia illa regl'a. Ro vi tumqꝫ facit.intelligenda eſt de preteritis in vi ⁊ đ ſupinis in tum que ſunt paria preſenti tempori in ſyllabis.Veruntamen quero non excipitur quantum ad finalem ſyllabam quia facit vi ⁊ tum.

A ſero compoſita ſerui ſertumqꝫ dedere.
Inſero ſic format et conſero:viqꝫ ſitum dat
Sic ſero formauit prius:et ſenſum duplicauit.

Compoſita a ſero ſeris dederūt ſerui in p̄terito ⁊ ſertum in ſupino.⁊ inſero format ſic ſimiliter ⁊ conſero.vt inſero inſerui inſertum.conſero conſerui conſertum.Et inſero dat etiam vi in preterito ⁊ itum in ſupino.ſimiliter ⁊ conſero.vt inſero inſeui inſitum.conſero conſeui conſitum.Deinde reddit cauſam huius ponendo regulam de ſero ſeris.⁊ dicit.Sic ſero formauit prius anqꝫ eſſꝫ compoſitum duplex preteritum ⁊ duplex ſupinū.ſcilicet in rui ⁊ in vi ⁊ in tum ⁊ in atum.vt ſero ſerui vel ſeui ſertum vel ſatum.⁊ etiam ſenſum.id eſt.ſignificatū duplicauit. quia ſero ſeui ſatuꝫ eſt idem quod plantare aut ſeminare.ſed ſero ſerui ſertū idem eſt quod ordinare.vt cum dicitur. Ille ſeminat ſcholares in ſtudio.id eſt.ordinat.Et ſunt quedam compoſita de ſero que ꝯueniūt cuꝫ illo ſignificato quod eſt plantare vel ſeminare.⁊ illa faciunt vi ⁊ itum.vt obſeui obſitum.Et ſunt alia compoſita que diſconueniūt ab vtroqꝫ ſignificato de ſero ⁊ illa faciūt in rui ⁊ in ertum .vt deſero pro derelinquo deſerui deſertum.Et ſunt alia compoſita que ꝯueniūt in vtroqꝫ ſignificato de ſero.⁊ illa faciunt vi ⁊ rui.⁊ ſitum ⁊ ſertum.vt conſero conſerui vel conſeui conſertum vel conſitū Unde.Cum ſero ꝯueniunt hec.circū.con.ob.in.⁊ inter.De.dis. ex. as. pre.pro. ſignant aliudqꝫ. Conuenientia cū ſero vi tum danteqꝫ creatis.Que diſcōueniūt ſerui ſertum ſibi ſumunt. Que geminant ſenſum geminant preterqꝫ ſupinū.Preter idem eſt quod preteritum in hoc verſu.

So ſiui ſitumqꝫ facit:ſed deme capeſſo So
Quod ſi ſumqꝫ facit:ſic viſo ſicqꝫ faceſſo

Dicit ꝙ deſinētia in ſo faciūt p̄teritū in ſiui ⁊ ſupinū in ſitū.vt laceſſo ſis.ſiui ſitū.Sꝫ deme.i.excipe capeſſo ſis qđ facit capeſſi in p̄terito ⁊ capeſſuꝫ.in ſupio.viſo ſis .⁊ faceſſo ſis ſic. id eſt. ſimiliter faciunt.⁊ ſunt verba deſideratiua.

Pinſoqꝫ preteritum per ui formando:dat iſtum.

Dicit ꝙ pinſo pinſis facit pinſui in preterito ⁊ piſtum in ſupino.

cto Ante to c veniens in xi cto mutat et in xum.
Dicit ꝙ deſinentia in to c precedente mutant cto in xi in preterito ⁊ xi in xum in ſupino. vt flecto flexi flexum.
Datqꝫ xui pecto pariter xi: ſic quoqꝫ necto.
Dicit ꝙ pecto facit pexui in preterito vel pexi. ⁊ ſimiliter necto facit nexui vel nexi.
E duo corripiunt: quorum peto ui facit et tum:
S geminando ſui format meto: deinde facit ſum.
Dicit ꝙ duo verba habent e breuem ante to ſcilicet peto ⁊ meto. peto facit petiui in preterito ⁊ petitum in ſupino. meto facit meſſui in preterito ⁊ meſſum in ſupino geminando ſ.
Ante to verba duo retinent r: abſqꝫ ſupino
Prebet ui ſterto: ti format ſum quoqꝫ verto.
Dicit ꝙ duo verba habent r ante to. vt ſterto ſtertis ⁊ verto vertis. ſterto facit ſtertui in preterito. et caret ſupino. verto facit verti in preterito ⁊ in ſupino verſum.
Dat ſi ſum mitto: tamen ſ geminando ſupino.
Dicit ꝙ mitto mittis facit in preterito miſi ⁊ in ſupino miſſum geminando ſ.
Dat ſiſto ſtatui ſi tranſeat atqꝫ ſtatutum.
Sed ſi ſit neutrale ſteti: nullumqꝫ ſupinum.
Dicit ꝙ hoc verbum ſiſto ſiſtis ſi tranſeat. id eſt. ſi eſt tranſitiuũ facit ſtatui in preterito ⁊ in ſupino ſtatutum. Sꝫ ſi ſit neutrale. id eſt. neutrum abſolutum facit ſteti in preterito ⁊ caret ſupino.

Uo L vo preueniens de vo vi format et vtum:
Dicit ꝙ habentia l ante vo faciunt preteritū in vi mutando vo in vi vt volui. ſupinũ facit volutũ
Longaqꝫ precedens vocalis xi facit et ctum.
Dicit ꝙ verbũ habens vocalē longā ante vo facit preteritum in xi. vt viuo vixi ⁊ ſupinũ facit victũ
Xo dat ui xum nexo: format texoqꝫ textum.
Dicit ꝙ deſinentia in xo faciunt preteritum in ui. vt nexo nexui. ⁊ texo texui. nexo facit nexum in ſupino. ⁊ texo facit textum.

De formatiõe preteritorum ⁊ ſupinorũ quarte ꝯiugationis

Post predicta vide: que ſit formatio quarte.
In hac parte auctor determinat de preteritis ⁊ ſupinis verbor̃ quarte ꝯiugatiõis. Et primo ſe continuat cum precedentibꝰ dicens. Poſt predicta vide que ſit formatio quarte.
Ui vel ui vel ij ſi ri dat xi quoqꝫ pſi ni.
Auctor ponit generaliter omnes terminatiões preteritor̃ verbor̃ quarte ꝯiugatiõis dicẽs. Quarta ꝯiugatio dat in preteritis has terminationes. videlicet vi. vt audio audiui. vel ui. vt ſalio ſalui. vel ij. vt ſalio ſalij. vel ri. vt reperio reperi. ſi vt ſenſio ſenſi. xi vt vincio vinxi. pſi vt ſepio ſepſi. ni vt venio veni. ⁊ ſuũ compoſitum vt inuenio inueni.

Cio Dat cio xi quotiens n preuenit: hac ſine dat ſi.
Dicit ꝙ verba quarte ꝯiugationiſ deſinentia in cio n precedente faciunt preteritũ in xi. vt vincio vinxi. hac ſine dat ſi. id eſt. deſinentia in cio ſine hac littera n dant ſi in preterito. vt farcio farſi.
Non ſine compoſitis debent diſſyllaba demi:
Hec faciunt in ui. ſic format ſancio uel xi
Ponit exceptionem a regula predicta dicens. ꝙ verba diſſyllaba. id eſt duarū ſyllabarum in cio deſinentia debent demi. id eſt. excipi non ſine compoſitis. quia etiam cõpoſita excipiuntur. hec enĩ faciunt in ui vt ſcio ſciui. ⁊ neſcio neſciui. Deinde dicit ꝙ ſancio ſic format preteritum. quia facit ſanciui. vel ſancio etiam format xi vt ſanxi.
De verbis quarte que dat cio dicta notate.
Epilogãdo dicit magiſter. Notate de ṽbis quarte ꝯiugatiõis terminatꝪ in cio illa que dicta ſunt qꝛ de illis ſufficienter dictum eſt. Ideo dicit ꝙ ſunt notanda ea que dixit.
Cetera preteriti vocem fecere per iui.
Dicit ꝙ verba quarte ꝯiugationis que non poſſunt contineri in regulis predictis. faciunt preteritum per iui. vt audio audiui. ſeruio ſeruiui.
Sed legem caſſant hanc caſſus. et inde creata.
Haurio ſentio ſepio ſi. ui cambio vel pſi.
Dat venio veni. ſic que componis ab illo.

De quarta coniugatione

Dat ſalio ſalij ſalui quoqꝫ ſiue ſaliui.

Ponit exceptionem a regula predicta dicens. Caſſus. id eſt. verba intellecta per has ſex litteras cōtentas in hac dictione caſſus. caſſant. id eſt. deſtruunt hanc legem. id eſt. regulam predictā. Per c intelligitur cambio bis. quod facit campſi vel cambiui. per a haurio ris hauſi. per ſ ſepio ſepſi. per ſ ſentio ſenſi. per u venio veni ⁊ eius compoſita. vt reuenio reueni. per ſ ſalio ſalij vel ſalui etiam habet ſaliui. ſed tunc non excipitur. Hoc etiam intelligitur de compoſitis eorum. vt exhaurio exhauſi. Et ideo dicit. ⁊ inde creata.

Queqꝫ parit pario ſimul excipiuntur: et aio.

Dicit etiam ꝙ verba illa que pario ris parit per compoſitionē. debent excipi a regula ſupradicta: quia non faciunt in ui. immo faciunt ſicut ſtatim dicetur. Et hoc verbum aio ais excipitur. de quo dabitur doctrina in capitulo de anomalis ⁊ defectiuis. Nota ꝙ pario paris in ſimplicitate ē tertie piugationis. in compoſitione vo quarte. vt reperio.

A pario dant nata rui: niſi ꝙ reperire
Comperioqꝫ peri faciendo preteriere.

Dicit auctor ꝙ deriuata a pario paris faciūt preteritum in ui. vt aperio aperui. niſi reperio ⁊ comperio quod facit reperi ⁊ comperi.

In xi preterita per ctum fecere ſupina.

Dicit ꝙ facientia preteritum in xi. faciunt ſupinū in ctum. vt vincio vinxi vinctum.

L preeunte vel r ſi tum facit: his ſine dat ſum.

Dicit ꝙ facientia preteritū in ſi l vel r precedente. faciunt ſupinū in tum. vt farcio farſi fartum ⁊ fulcio fulſi fultum. Facientia vo pteritū in ſi ſine his litteris. ſcꝫ. l. vel r. faciunt ſupinū in ſuꝫ. vt ſentio ſenſi ſenſum.

Excipias hauſtum dans haurio: ſepio ſeptum.

Hic auctor ponit exceptionem a regula predicta dicens ꝙ haurio ⁊ ſepio. licet faciant preterituꝫ in ſi. tamen excipiuntur. quia haurio facit hauſtuꝫ ⁊ ſepio ſeptum.

Et venio: ſic dant ab eo venientia: ventum.

Dicit ꝙ venio facit ventum in ſupino. ⁊ eius compoſita. vt reuenio reuentum.

Et quicquid pario parit r preeunte facit tum.

Dicit ꝙ compoſita a pario ris faciunt ſupinū in tum r preeūte. vt reperio ri repertum.

In vi preteritum ſemper tanſfertur in itum.

Dicit ꝙ facientia preteritum in vi faciunt ſupinum in itum. vt audiui auditum.

Dat ſalio ſaltum: dum ui facit excipiendum.

Dicit ꝙ ſalio facit ſaltum in ſupino. inquantum facit ſaliui in preterito excipitur. quia non facit ſalitum.

A quibus eripitur duo deme ſupina: ſepultum
Quod ſepelire facit: amicire figurat amictum.

Quia ſuperius dixit ꝙ facientia preteritum in vi faciunt ſupinū in itum. ideo dicit ponendo exceptionem in his verbis ſepelio ⁊ amicio. que cum deberent facere ſepelitum ⁊ amicituꝫ. abijciunt i et faciunt ſepultum ⁊ amictum.

A queo compoſita vel eo breuiare ſupina
Conſtat: et ambitum non corripit ambio ſolum.

Quia ſuperius dixit ꝙ facientia preteritum in vi faciunt ſupinū in itum penultimā producendo. modo ponit exceptionem in compoſitis ab eo is ⁊ queo quis dicens ꝙ corripiunt penultimā ſupini. vt nequeo nequiui nequitum. ⁊ tranſeo tranſiui tranſitum. Sed hoc verbum ambio ambis nō corripit immo producit penultimā ſupini. vt ambio ambis ambitum. Et ſi dicatur ⁊ obijciatur de hoc verbo ſuperbio bis quod producit penultimā ſupini dicatur ꝙ non eſt compoſitum de ſuper ⁊ eo. ſed eſt deriuatum de ſuperbus ſuperba ſuperbum.

De formatiōe ſupinoruꝫ ⁊ circumlocutione preteritorum deponentalium et aliorum ſolū paſſiuam voceꝫ habentium.

Si reperire cupis ex deponente ſupina:
Actiui finge vocem: formaqꝫ per illam:
Sicut letatum veritum: ſed plurima verba
Illa creant aliter: probat hoc ratus atqꝫ miſertus.

Superius Auctor nos docuit formare preterita ⁊ ſupina verborum tam actiuorum ꝙ̄ neutrorū. nunc autem docet ⁊ dicere intendit de ſupinis verborum deponentium ſiue de ſupinis verborum habentiū paſſiuā vocē. Et dicit. Si tu cupꝭ repire ſupina ex deponēte vbo. tu debes fingere vocē actiuā et pſuppponere ꝙ habeat vbū in o terminatū. ⁊ formare pteritū ⁊ ſupinū ſm illā vocē actiuā ⁊ repto

ſupino illius verbi actiue vocis immediate hab..is ſupinum verbi deponentis qđ ſimile eſt. Ex quo quidem ſupino ⁊ verbo ſum es eſt poteris ſupplere preteritũ illius verbi deponentis. De hoc A. ponit exemplum dicens. Sicut letatum veritum. Preſupponamꝰ ꝙ inueniatur leto tas. hoc tale verbum leto tas faceret letaui per illam regulam. As in preterito ⁊c. ⁊ faceret letatum in ſupino per illam regulam. Regula que formam ⁊c. Ex quo ſcire poſſumus. ꝙ letatum eſt ſupinũ huiꝰ verbi letor letaris. ex quo ſupino ⁊ verbo ſum es eſt ſupplet preteritũ verbi. videlicet capiendo participium preteriti temporis ab ipſo ſupino deriuatum vt dicendo letatus ſum vel fui. Similiter poſſumus dicere de vereor preſupponẽdo ꝙ inueniatur vereo veres. hoc tale verbum faceret in preterito verui per illam regulam. De deo deqꝫ geo leo queo vel veo dicta Sufficiunt. in ui diuiſas cetera formant. Et eius ſupinũ eſſꝫ veritũ per illã. Que dant preteritum per ui caruere ſupino. Ni faciant in itum. Eodem modo per cetera diſcurrendũ eſt. Sed plurima verba excipiuntur. que aliter faciunt ſupina qꝫ dictum eſt: Probat hoc ratus atqꝫ miſertus. Fingamus ꝙ reo res reperiatur. eius preteritum faceret rui per illam regulam. De deo deqꝫ geo ⁊c. ⁊ ſupinum faceret ritum. vel careret. Et ſic deberemꝰ dicere ꝙ in p̄terito reor faceret ritus ſum vel fui. aut careremꝰ tali preterito. ſed quia facit ratus. ideo excipitur. Preterea fingamus ꝙ inueniatur miſereo res eius preteritum facit miſerui per illam regulam. De deo deqꝫ geo ⁊c. Et ſupinũ faciet miſeritũ. Et per conſequens miſereor faciet miſeritus ſum vel fui. Et quia facit miſertus ſum. ideo excipitur.

Dat fateor faſſum: nullum liquor medeorqꝫ:
Et veſcor reminiſcor.

Dicit ꝙ fateor facit faſſum deberet enim facere fatitum fingendo vocem actiuam. Deinde dicit ꝙ liquor liqueris. ⁊ medeor ris. veſcor ris. reminiſcor reminiſceris nullum habent ſupinũ.

Hec circumloquium non ſeruant preteritorum.

Quaſi d. ꝙ predicta carent ſupinis ex eo ꝙ non ſeruant circũloquiũ preteritorum a quo attrahere deberent originem. Vel ſic exponatur ⁊ forte melius. Hec predicta non ſeruant circũloquium preteritoꝝ. id eſt. carent ſuppletione preteritoꝝ ex eo ꝙ carent ſupinis. quibus deficientibꝰ neceſſario deficit ſuppletio preteritoꝝ.

Diſce ſupina dare per deponentia terne.

Dicit magiſter. O lector diſce dare ſupina verbis deponentibus tertie ꝯiugatiõis nõ ſeruantibꝰ regulam antedictam videlicet. Si reperire cupis ⁊c. hec patent in ſequentibus.

Greſſus commentus fruitus fructuſqꝫ profectus
Et fretus lapſus nactus quoqꝫ pactus adeptus.
Vltus et iratus oblitus functus et vſus
Queſtus complexus niſus vel dicito nixus.

Dicit ꝙ iſta que in littera ponuntur. non formantur ſm vocem fictam. videlicet greſſus de gradior. ris. Nam deberet facere graſſus ficta voce actiua. ſcilicet gradio per illam regulã. Dat di ſumqꝫ dio. Eodem modo diſcurrendũ eſt per cetera. Et ſi aliqua reperias. que formantur ſm vocem fictã dicas ꝙ de ipſis eſt doctrina ⁊ non exceptio. vt iratus quod venit ab iraſcor ris. fingamus vocem actiuam. ſcilicet iraſco faciet iraui per illam regulam. N vel s abijcitur. ⁊ faciet iratum per illam regulam. vi tum facit. Ideo patet ꝙ non excipitur. ſed eſt doctrina. Cõmentus venit a cõminiſcor. fruitus fructus ⁊ fretus a fruor. pfectus a proficiſcor. vltus ab vlciſcor. oblitꝰ ab obliuiſcor. functus a fungor. vſus de vtor. queſtus de queror. cõplexꝰ de cõplector. nixus ⁊ niſus de nitor niteris.

Ortus et eſt oriturus: mortuus et eſt moriturus

Dicit ꝙ orior ⁊ morior cum ſint tertie vel quarte ꝯiugationis. habent preterita iuxta tertiam cõiugationem. vt ortus ſum ⁊ mortuus ſum. participia vo futuri temporis iuxta quartam. vt oriturus ⁊ moriturus. penultima correpta. quam debent pducere per illam regulam. In vi p̄teritum.

Hinc experrectus: faciunt loquor et ſequor vtum.

Dicit ꝙ expergiſcor ris. facit experrectus ſum. loquor locutus ſum. ſequor ſecutus ſum.

Dat tutum tueor. tuitum tuor. ambo tueri.

Dicit ꝙ tueor ris. facit in ſupino tutũ. tuor ris. facit tuitum. ſed ambo faciunt tueri in infinitiuo.

Dat naſcor natum dat menſum metior: orſum
Ordior: et paſſum patior. potiorqꝫ potitum.

Sententia eſt clara in textu.

Credo ꝙ exoſus verbo caret atqꝫ peroſus.

Dicit A. ꝙ ẽ opiniõis ꝙ exoſus qđ idẽ eſt qđ in odio hñs. ⁊ poſus qđ idem eſt. carꝫ vbo. i. a nullo verbo deriuatur vſitato. Aliqui enĩ dicũt ꝙ ſunt noĩa ⁊ regũt poſt ſe actõs. vt exoſus bella. poſus furta. Alij dicũt ꝙ ſunt pticipia ab illis vbis exodi ⁊ podi ſꝫ ñ ſunt in vſu. Ipſis etiam poteſt addi preſcius de quo idem eſt iudicium. vt preſcius ventura.

De verbis anormalis et defectiuis

Capitulū ſextū eſt de irregularib⁹ verbis. hoc eſt anormaliſ ⁊ defectiuis.

Donatum ſequere per verba fruentia lege.

In iſto capitulo Auctor intendit determinare de verbis defectiuis ⁊ anormal'. Et primo dicit ꝙ tu debes ſequi donatum ꝑ verba fruentia lege. id eſt regula. q. d. ꝙ tu debes variare verba regularia ſicut donatus inſinuat. Nam de verbis irregularibus ego dabo tibi doctrinam. vt patet in ſequentibus.

De verbis habētibus minorez irregularitatez in tpe pſenti

Dic duc facet fer: ſic que componis ab illis.

Dicit ꝙ iſta verba dico cis. duco cis. facio cis. ⁊ fero fers ſunt irregularia in prima voce imperatiui. quia deberem⁹ dicere dice. duce. face ⁊ fere. ⁊ dicimus dic. duc. fac ⁊ fer. Et hoc forte ad differentiam genitiui ⁊ datiui huius nominis dica dice. fera fere. ⁊ ablatiui hui⁹ nominis dux ⁊ fax. q2 dux habet duce. ⁊ fax face in ablatiuo. Similiter eſt dicēdum de compoſitis eoꝝ. vt bñfacio cis. Impatiuo modo bñfac. bñdico bñdic. reduco reduc. affero affer

Cum facit a vertit in i: verbi regula ſeruit.

Dicit auctor ꝙ facio cis. quando mutat a in i in compoſitione. tunc regula verbi ſeruit ſibi. i. regulariter declinatur. vt inficio cis. Impatiuo modo infice. ꝓficio ꝓfice. perficio perfice.

De irregularitate verborum ꝑteriti tpis

In ui preteritum de ſe data tempora quedam
Syncopat: hinc deme diſſyllaba: quodqꝫ fit inde.

Dicit ꝙ preterita in ui terminata ſyncopant quedam tempora data de ſe. i. aliquas voces ab ipis deriuata. Verbi gratia. Preteritū hui⁹ verbi amo as. facit amaui. ⁊ ab ipo deriuatur amauiſti. quod aliqñ ſyncopatur ⁊ dicimus amaſti ꝓ amauiſti. ⁊ ſic de ſimilibus. Sed notanter dicit tempa quedam. q2 non omnia ſyncopant. ſed aliqua. Neqꝫ debemus aliqua ſyncopare. niſi repiantur ab auctoribus ſyncopata. Unde vſus. Syncopa ſi fuerit veterum veſtigia ſeruet. Vel ſic exponitur. Preteritum in ui ſyncopat quedam tempora. i. quaſdam pſonas tam in ſe qꝫ in temporibus a ſe datis Et que ſint ille pſone que ſyncopantur. deinde ponit exceptionem dicens. Hinc deme diſſyllaba id eſt preterita duaꝝ ſyllabarū ⁊ illa que ab eis deriuātur. q2 talia nō patiuntur ſyncopā. vt neo nes neui neuiſti. deneo deneui deneniſti.

Inuenies noſti flaſti fleſti quoqꝫ dixti.

Nunc ponit exceptionem ab exceptione predicta dicens. ꝙ preterita in littera poſita licꝫ ſint diſſyllaba. id eſt duaꝝ ſyllabaꝝ in prima pſona. tamen inueniūtur ſyncopata. vt noſti ꝓ nouiſti. flaſti ꝓ flauiſti. fleſti ꝓ fleuiſti. dixti ꝓ dixiſti. Aliqui dicunt ſciſti. ⁊ tunc exponitur ſciſti ꝓ ſciuiſti

Cum verbum quod habet quarto caſu ſociari
Participis tempus dare preteritum videamus:
Et careant illo que non licet addere quarto.
Preteritum verbi damus iſtis: participantis
Nunqꝫ preteritum nunqꝫ vel raro ſupinum:
Ambigo compeſco diſco poſco tremo gliſco
Lambo vel lingo metuo timet vrgeo caluo
Linquo vel ſugo paueo fugit horreo ſcando.
Mando ſcabo ſcalpo cerno.
Accuſatiuis poſſunt tamen hec aſſociari.

Dicit Auctor ꝙ verba que habent conſtrui cum accuſatiuo caſu per naturam ꝓpriam poſſunt habere participiū preteriti temporis ſcꝫ in paſſiuis eorū. ⁊ per conſequens etiam poſſunt habere ſupinū. vt amo amatum. amor amatus ſum. Illa vero que non poſſunt vel non habent conſtrui cū actō. carent pterito participij. vt ſeruio ſeruiui. non em̄ reperitur ſeruitus ſum. Tamen aliqua ſunt que licet poſſunt conſtrui cum accuſatiuo caſu. non habent pteritum participij nec habent ſupinū. et ſi habent hoc raro contingit. Et ſunt iſta que in littera numerantur. ſcꝫ ambigo compeſco ⁊c. de quibus verbis cum aliqua ſint obſcura. ipſa declarabo. Ambigo. i. dubito. compeſco. i. refreno. caluo. id eſt fallo. ſugo. i. lacteo. ſcando. i. aſcendo. mando. i. comedo. ſcabo. i. grato. ſcalpo idem. ſcalpo pertinet ad homines. ſcabo ad ſues. Diceres ſuperius gliſco non habet pteritum. vbi dicit. Gliſco preteritū modo dicit ꝙ habet pteritum. Item ſuperius dicit compeſco poſco diſco habent ſupina. vbi dicit Dant in itū diſco compeſco poſcoqꝫ ſupinum. Dicendum eſt de Gliſco ꝙ ſuperius loquit ſm vſum. mō aūt loquitur ſm artem. qñ dicit ꝙ non habet pteritū verbi. De alijs dicas econuerſo ſcꝫ de diſco. compeſco et poſco.

Dices de neutris: ꝙ raro participantis
Seruant preterita: ſed multis adde ſupina.

Dicqꝫ fere cuncta per rus formare futura.
Inde tamen tollis ea quę caruere ſupinis.

Dicit ꝙ neutra raro habent p̄teritum participij .i. p̄teritum ꝑfectum ex ſuppletione participij et huius verbi ſum es eſt. Sed multa habent ſupina vt ſeruio ſeruitum. obedio obeditum. ⁊ fere omnia habent participiū in rus. vt ſeruiturus obediturus. Tamen excipiuntur ea que carent ſupinis. que etiam carent participijs in rus. Ideo dicit. Inde tamen tollis ⁊c̄. Que autem ſunt illa neutra que habent p̄teritum ⁊ non ſupina. declaratur infra.

Prę́teritum neutra dant hęc: deſuntqꝫ ſupina.
In rus par ratio facit illa carere futuro.
Eſtuo ſterto mico rudo ſtrido ſtrideo pſallo.
Conquexi parco.
Ut docui iunge: prę́ter ſex neutra ſecundę.
Sex retinent neutra pla no ca va pa do ſupina:

Dicit ꝙ iſta verba eſtuo as. ſterto tis. ⁊ omnia ſupradicta habent p̄teritum verbi. vt eſtuo eſtuaui. ſterto ſtertui. ſed non habent ſupina. Ideo carent participijs in rus. q2 participia in rus formant͛ a ſupino quo deficiente non p̄nt formari. Et hoc eſt qd̄ dicit. In rus par ratio. Deinde dicit ꝙ verba neutra ſcd̄e coniugationis p̄ter ſex vt docui in ſcd̄a ſcꝫ coniugatione iunguntur p̄dictis. quia ipa carent ſupinis ⁊ participijs in rus. vt egeo egui ſupinis caret. Excipiūtur ſex que h̄nt ſupina Ideo dicit preter ſex. Et hec ſex intelliguntur ꝑ ſex ſyllabas poſitas in vltimo verſu ſcꝫ pla .i. placeo ces cui placitū. no. noceo ces cui nocitū. ca careo res rui caritum vel caſſum. va valeo les lui. valitum. pa pateo pates patui paſſum. do doleo doles dolui dolitum.

De neutropaſſiuis

Audeo cum ſoleo fio quoqꝫ gaudeo fido:
Quinqꝫ puer numero neutropaſſiua tibi do.

Dicit Auctor ꝙ quinqꝫ ſunt verba neutropaſſiua. vt ſupra continetur in metro. que defectiua ſeu irregularia ſunt. q2 in p̄teritis ꝑfectis ⁊ in his q̄ formantur ab eis retinent litteratur͛ paſſiuorū. in ceteris vero neutrorꝫ. Iuxta donatū dicentē. Cui⁹ generis. neutropaſſiui. quare: q2 in p̄teritis ꝑfectis ⁊c̄. Et ſic declinātur Audeo audes. auſus ſum. audere audendi audendo audendū. auſum auſu. audens auſus. auſurus. ⁊ ſic de alijs.

De neutriſpaſſiuis

Exulo vapulo veneo fio quattuor iſta.
Senſum paſſiui ſub voce gerunt aliena.

Dicit auctor ꝙ ſunt quattuor verba que ſub voce actiua paſſiuam retinent ſignificationē ⁊ cōſtructionem ſcꝫ exulo as. ⁊ reliqua vt in verſu continetur. Et dicuntur defectiua q2 deficiunt a recta ſignificatione. Nam gerūt ſenſum paſſiui ſub aliena voce. i. ſub voce neutrali. Fio fis factus ſum. id eſt incipere eſſe. de non eſſe tranſire ad eſſe. Et eſt neutropaſſiuū quantū ad vocem. neutrūpaſſiuū quantū ad ſignificationē. Et h3 tria ꝑticipia ſcꝫ fiens factus ⁊ facturus. ſed fiens non eſt in vſu

De verbis communibus

Largior experior veneror moror oſculor hortor:
Criminor amplector tibi ſint communia lector:
Si bene connumeres: interpretor hoſpitor addes.

Dicit ꝙ verba cōmunia ſunt irregularia ex eo qd̄ habēt duas ſignificatiões ſub vna terminatiõe.

De deficiētib⁹ in preſenti

His duo ſunt odi noui cępi meminiqꝫ:
Quę retinent ſenſum prę́ſentis prę́teritiqꝫ:
Quę formantur ab his: pariter ſenſum duplicabunt.
Datqꝫ mementote memini dedit ante memento.

Dicit A. ꝙ iſta quattuor v̄ba in textu nomiata ſunt defectiua ſeu irregularia. q2 deficiūt aliquib⁹ tpibus. ⁊ q2 ſub vna terminatione retinent ſenſum p̄ſentꝭ ⁊ p̄teriti temporꝭ. Uñ odi idem eſt qd̄ odio habeo ⁊ odio habui. memini. i. memoriā habeo ⁊ memoriā habui. Carent etiā impatiuo preter memini qd̄ h3 memento in ſingulari ⁊ memētote in plurali. Ideo dicit Datqꝫ mementote ⁊c̄ Et eſt ſciendū ꝙ alia tpa que formant͛ ab illis videlꝫ odi noui cepi ⁊ memini pariter ſenſuꝫ duplicabunt. i. habebūt ſenſum p̄ntis ⁊ p̄teriti tpis. vt noui nouerā nouiſſem nouerim nouero nouiſſe. ⁊ ſic de ſimilibus. Ideo dicit. Et que formantur ab his ⁊c̄. Unde deficiūt in p̄ſenti ⁊ in tempoꝛib⁹ formatis a p̄ſenti ſ̄m vocem. ſed p̄teritū ⁊ que formantur a preterito habent.

Ex do paſſiua: niſi dor ſolum lego dicta.

Dicit ꝙ hoc verbū do das habet paſſiuū in omni perſona preter ꝗ̄ in prima. Cōſtrue. Ego lego paſſiua dicta ex do das. niſi ſolū doꝛ. q2 non inuenitur de vſu. Et compoſita de doꝛ non ita deficiunt prima p̄ſona paſſiui. q2 bn̄ dicitur peſſundoꝛ. venundoꝛ. Et do caret prima p̄ſona paſſiui. ad differētiā iſtius nominis doꝛ doꝛis. nomen populi vel ciuitatis. Si obijcitur ꝙ eodem mō non debemꝰ dicere amoꝛ in prima p̄ſona huiꝰ ūbi amoꝛ amaris ꝓpter differentiā remouendā que eſt inter hoc nomē amoꝛ amoꝛis. ⁊ ſic de pluribꝰ alijs. Dico ꝙ priſcianꝰ ſoluit hoc ꝙ in quibuſdā poſuerunt auctores differentiā ⁊ in quibuſdam non. ideo dico ꝙ ſolus vſus eſt in cauſa quare non dicitur doꝛ in prīa perſona paſſiui.

Aio ſiſto fero tollo ferio furio cerno
Ex his p̄terita negat vſus habere creata.

De carentibus p̄terito tempe.

Dicit auctoꝛ ꝙ iſta ūba aio ſiſto ⁊c̄. de ſe non habent p̄terita nec ſupīua licet mutuentur ab alijs verbis. Nam aio facit dixi dictū. ⁊ mutuatur a dico cis. ſiſto facit ſteti. ⁊ mutuatur a ſto ſtas. ⁊ tunc caret ſupino. aliq̄n facit ſtatui ſtatutum. ⁊ tunc mutuatur a ſtatuo ſtatuis. Fero facit tuli ⁊ latū. ⁊ mutuatur ab illo ūbo antiquo tulo tulis. Tollo facit ſuſtuli. ⁊ mutuatur ab iſto antiquo ūbo ſuſtulo ſuſtulis. Antiqui enī̄ dicebāt tulo tulis tuli vel tetuli tultū. Et inde cōponebatur ſuſtulo lis ſuſtuli quod mō non eſt in vſu in p̄n̄ti. ⁊ ideo datū eſt eius p̄teritū huic ūbo tollo qđ ſignificat auferre vel eleuare. Ferio facit ꝑcuſſi ꝑcuſſum a ꝑcutio ꝑcutis. Furio facit inſaniui inſanitū ab inſanio inſanis. Furo idem p̄teritum habet. Cerno facit creui cretū a creſco creſcis.

Paſſiui ternis imperſonale notabis.

De mō inueniendi declinationem ūboꝝ impꝑſonaliū paſſiue vocis

Dicit Au. ꝙ verba impꝑſonalia ſunt defectiua. q2 variantur ꝑ vnam vocem tm̄ ſc₃ ꝑ tertiam perſonam paſſiui ſingularis numeri. vt verbo imperſonali tempoꝛe preſenti amatur

Perſonas dabit imperium primas in vtroq₃
Tempoꝛe: p̄ſenti ternas: quas dat modus optans
Extremo: ternis eſt altera foꝛma futuri.
Quas dedit indicij ſibi p̄ſens has dabis illis:
O vel oꝛ adijcias: volo compoſitumq₃ demas.

Impatiuus deficit in pͥa perſona ſingulari ī vtroq₃ tempoꝛe ſc₃ in p̄ſenti ⁊ in futuro. et etiam deficit in quibuſda₃ tempoꝛibus

Dicit A. ꝙ imperium id eſt modus impatiuus dat primas p̄ſonas plurales in vtroq₃ tp̄e ſc₃ in p̄ſenti ⁊ in futuro. quas modus optās. i. optatiuus dat extremo. i. futuro. q. d. ꝙ prima p̄ſona pluralis numeri p̄ſentis ⁊ futuri tp̄is impatiui eſt ſimilis prime p̄ſone pluralis numeri futuri optatiui modi. Et vltra dicit ꝙ impatiuꝰ in tp̄e p̄ſenti habet tertias p̄ſonas ſimiles tertijs p̄ſonis futuri tp̄is optatiui modi. Verbi grā. Naz dicimꝰ impatiuo mō tp̄e p̄ſenti ama amet. Et pluraliter amemꝰ amate ament. Futuro amato tu amato ille. Et pl'aliter amemꝰ amatote amanto. In futuro optatiui dicimꝰ. Futuro vtinā amem ames amet. Et pl'aliter vtinā amemꝰ ametis ament. Ex quo patet vt dictū eſt. Deinde dicit ꝙ altera foꝛma eſt ternis ſc₃ tertijs p̄ſonis futuri impatiui. ⁊ docet ipas foꝛmare dicens. Tu dabis illis ternis p̄ſonis futuri impatiui tam ſingularibꝰ ꝗ̄ pluralibus illas tertias p̄ſonas quas p̄ſens tp̄s indicij. i. indicatiui dedit ſibi. ⁊ adijcias o vel oꝛ. o in actiua voce. vt amo amas amat. addita o fit amato in ſingulari. amant addita o fit amanto in plurali. oꝛ vo addatur in paſſiua voce. vt amat addita oꝛ fit amatoꝛ in ſingulari. amāt addita oꝛ fit amātoꝛ in plali. Si vo ūbū nō h₃ actiuū debemꝰ fingere quod habeat. vt ſi volumꝰ foꝛmare tertias ꝑſonas futuri impatiui huiꝰ verbi ſc₃ aggredioꝛ. ris. fingamus vocē actiuā ſc₃ aggredio aggredis aggredit. ⁊ addita oꝛ fit aggreditoꝛ. ⁊ ſic habemus tertiam p̄ſonā ſingularē futuri tp̄is impatiui. aggredimus aggreditis aggrediūt. ⁊ addita oꝛ fit aggrediuntoꝛ. ⁊ ſic habemus tertiā p̄ſonā pluralis impatiui. Et eſt ſciendum ꝙ ſcđa ⁊ tertia p̄ſona futuri impatiui ſingularis numeri ſunt ſimiles tam in actiua voce ꝗ̄ in paſſiua. Deinde ponit exceptionē dicens. Volo cōpoſitumq₃ demas. q. d. ꝙ volo vis ⁊ eiꝰ cōpoſita excipiūtur. q2 non habent impatiuū modum preter nolo nonuis nōuult de quo dicetur inferius ibi. Nolo patrem ſequitur. componitur enī̄ a non ⁊ volo.

Ante te tote mini minoꝛ a dat prima: ſequenſq₃
E longam: iq₃ breuem dat tertia: quartaq₃ longam.

Dicit ꝙ verba prime coniugationis habent a ꝓductam an̄ te in ſcđa p̄ſona p̄ſentis tp̄is impatiui modi pluralis numeri. ⁊ habent a ꝓductam an̄ tote in ſcđa perſona pluralis numeri futuri tempoꝛis. ⁊ hoc eſt in actiua voce. vt amate amatote. In paſſiua vero habent a ante mini ante minoꝛ. vt amamini amaminoꝛ. Verba ſecunde habent e longam. vt docete docetote. docemini doceminoꝛ. Verba tertie habent i coꝛreptam. vt legite legitote. legimini legiminoꝛ. Verba quarte cōiugationis habent i ꝓductam. vt audite auditote. audimini audiminoꝛ.

P̄ſentis nota ſic fit perſona ſecunda.
A prioꝛ: eq₃ ſequens: dat e tertia: ſed i dabo quarte.

Hic auctoꝛ docet nos qualiter dicere debemus in ſecunda p̄ſona preſentis tempoꝛis impatiui modi ſingularis numeri dicens. ꝙ prioꝛ. id eſt prima coniugatio dat a ꝓductam in ſecunda perſona preſentis tempoꝛis imperatiui modi ſingularis numeri. vt imperatiuo modo ama. Sequēs. id ē

ſecunda dat e ꝓductam vt doce. Tertia dat e correptā. vt imperatiuo modo lege. Sed ego dabo i ꝓductam quarte coniugationi. vt imperatiuo modo audi.

Addere paſſiuo: modus vltimus huic ſimilatur.

Modo ponit regulā de ſcd̄a perſona ſingulari pn̄tis imꝑatiui paſſiue vocis. Et dicit ꝙ ſi volum⁹ inuenire ſcd̄am perſonā ſingularem pn̄tis imꝑatiui vbi paſſiui. debemus addere re ſcd̄e perſone ſingulari pn̄tis imꝑatiui verbi actiui. vt ama addita re fit amare. doce addita re fit docere. lege addita re fit legere. audi addita re fit audire. Deinde dicit ꝙ infinitiuus modus actiue vocis pn̄t temporis ſimulatur huic ſcd̄e perſone ſingulari pn̄tis imꝑatiui paſſiui. vt infinitiuo modo amare. docere. legere. audire.

Tres ri pro re dabunt: re lego iacit: iq; dat ex e.

Nunc ponit regulā de infinitiuo paſſiui dicens ꝙ tres ſcȝ coniugationes ſcȝ prima ſcd̄a ⁊ quarta dabunt ri ꝓ re. i. mutabūt re in ri formando infinitiuū paſſiui. vt amare re in ri fit amari. docere re in ri fit doceri. audire re in ri fit audiri. Deind̄ dicit Re lego iacit. iq; dat ex e. q. d. ꝙ v̄ba tertie coniugationis abyciunt illam ſyllabam re ab infinitiuo actiui. ⁊ poſtea mutant e in i formādo infinitiuū paſſiui. vt legere abiecta re ⁊ e in i fit legi. Expone ſic lrām. Lego. i. verbum tertie coniugationis iacit. id eſt abycit re. q; pro et dat i ex e. id eſt mutat e in i. Vel ſic exponat̄. Lego. i. illud verbum lego tertie ꝯiugatiōis ⁊ omne verbū tertie ꝯiugatiōis ſicut lego iacit re ſupple ab infinitiuo actiui in formando infinitiuum paſſiui. q; ꝓ ⁊ dat i ex e. i. mutat illam lrām e que remanet in i. vt legere re dempta remanet lege. ⁊ iterum e mutata in i fit legi.

Prouideas primis e vel a ternis q; futuri.

Quia ſuperius dixerat ꝙ prime perſone imperatiui modi pluralis numeri pn̄t tp̄is ⁊ futuri. et etiam tertie perſone tam ſingularis q̄; pluralis numeri pn̄tis temporis imperatiui modi erunt ſimiles prime perſone plurali ac tertys futuri optatiui. Jdeo nunc dat vnū notabile qualiter ꝓnunciare debeamus futurum optatiui. Et dicit: Tu prouideas e vel a in primis ſcȝ perſonis. q; ꝓ et tertys futuri optatiui modi. quaſi dicat ꝙ e ⁊ a habentur in futuro optatiui. ſed e in prima coniugatione ⁊ a in reliquis coniugationibus. Jdeo aliqui dicunt Prouideas e in primis ſcȝ ꝯiugationibus ſcȝ futuri optatiui. vel a in ternis. id eſt in tribus alys coniugationibus.

De verbis habẽtibus maiores irreglaritatem Et pmo de hoc verbo ſum

Sum paſſiua notant: ſed abeſt modus imꝑialis:
Sis dabis huic: ſed ades ex aſſum ſume vel aſſis.
Sitis et eſte vide: formabis cetera recte.

Jn iſta parte Auctor docet variare ſum es eſt dicens. ꝙ verba paſſiua notant hoc verbum ſum es eſt. hoc eſt oſtendunt qualiter debeat variari. Nam inuenitur ſum es eſt variatum in verbis paſſiuis in omnibus temporibus et modis p̄terq̄; in imperatiuo. Jdeo dicit. Sed abeſt modus imperialis. Deinde declarat quomodo facere debet in imperatiuo dicens. Tu dabis huic. id eſt imperatiuo hāc vocem ſis. Sed ab hoc verbo compoſito aſſum tu ſume ades vel aſſis in imperatiuo. Deinde dicit. Vide iſtas voces ſcȝ ſitis ⁊ eſte que ſunt irregulares. deberemus enim dicere. Jmperatiuo modo ſi ſit. Et pluraliter ſim⁹ ſite ſint. Tu formabis cetera recte id eſt ſcd̄m regulas datas de formis perſonarum.

Forem

Tempora terna forem dat et fore: cetera ſperne.
Rem dat res ret rent: remus caret atq; foretis.

Dicit ꝙ hoc verbum forem habet tria tempora. videlicet preſens ⁊ p̄teritum imperfectum optatiui. preteritū imperfectū ſubiunctiui. p̄ſens ⁊ p̄teritum imperfectū infinitiui. Ceteris vero caret. Jdeo dicit. Cetera ſperne Deinde dicit ꝙ non habet niſi has voces ſcȝ forem fores foret forent. ⁊ fore in infinitiuo. foremus autē ⁊ foretis non reperiuntur. Et forem fores foret forent ſunt p̄ſentis ⁊ p̄teriti imperfecti temporis optatiui modi. ⁊ p̄teriti imperfecti temporis cōiunctiui modi. Sed fore eſt p̄ſentis ⁊ p̄teriti imperfecti temporis coniunctiui modi.

Normam preterita ſeruant per anormala cuncta

Auctor dat vnā regulā generalem videlicet ꝙ omnia p̄terita ſiue ſint regulariter ſiue irregulariter formata ſeruant normam. i. regulā ⁊ formationem in alys vocibus a ſe format̄. Non ſolū hoc intellige per verba regularia ſed etiā anormala. Nam ſicut amaueram formatur ab amaui i in e ⁊ addita ram fit amaueram. ita etiam formatur fueram a fui i in e ⁊ addita ram fit fueram. ⁊ ſicut amaui addita ſ ⁊ ſem facit amauiſſem. ſic fui addita ſ ⁊ ſem facit fuiſſem.

Fero

Dat preſens primi fers fert fertiſq;: ſecundi
Preſens fer ferte: ferto fertote futurum.
Dat terni preſens ferrem: ſocium ſibi iunges.
Dat quinti ferre preſens: eademq; notate
Tempora paſſiuo: ferris ferturq; notentur.

Ferre dehinc fertoꝛ ferrer ferriꝙ ſequentur.
Ad moꝛem terne fero cetera debet habere.

Hic ponit A. irregularitatē huius verbi fero fers fert ⁊ eius paſſiui dicens ⁊ docēs ipm̄ declinare: quod eſt irregulare in iſtis vocibus videlicet in ſcda ⁊ tertia pſona in ſingulari ⁊ in ſcda plurali pſentis tpis indicatiui modi. qꝛ facit fers fert fertis. cū deberet facere feris ferit feritis. Et hoc eſt qd dicit. Pn̄s pꝛimi. i. indicatiui dat fers fert fertiſꝙ. Deinde dicit ꝙ eſt irregulare in impatiuo. ſcʒ in ſcda pſona ſinglari ⁊ in ſcda plali pn̄tl tpis. qꝛ facit fer ferte cū deberet facere fere ferite. Di/cit etiā ꝙ eſt irregulare in futuro impatiui in ſinglari. ⁊ in ſcda pſona plali. eo ꝙ facit ferto ferto/te cū deberet facere ferito feritote. Et hoc ē qd dicit. ſcdi. i. impatiui pſens dat fer ferte. cū deberet facere fere ⁊ ferite. et ſecundi ideſt impatiui futurum dat ferto fertote cū deberet facere ferito feri/tote. Deinde dicit ꝙ eſt irregulare in pſenti optatiui ⁊ in pterito impfecto coniunctiui in omnibꝰ pſonis tam in ſingulari ꝙ in plurali. Conſtrue. Preſens termi. i. optatiui modi dat ferrem cum de/beret facere fererem. iunges ſibi ſociū. i. pteritum impfectum cōiunctiui. qꝛ etiam facit ferrē. De/inde dicit ꝙ habet irregularitatem in infinitiuo dicens. Preſens quinti. i. infinitiui dat ferre cuʒ deberet facere ferere. Preterea ponit eius irregularitatē in paſſiuo dicens. Eademꝙ notate tēpo/ra paſſiuo. q. d. ꝙ paſſiuū de fero ſcʒ feroꝛ eſt irregulare in illis tempoꝛibus in quibꝰ fero eſt irregu/lare. Et dicit eadem tpa ⁊ nō eaſdem pſonas. ꝓpter ſcdas pſonas pluralis numeri pſentl indicati/ui ⁊ pſentis ⁊ futuri impatiui paſſiui que regulares ſunt. Deinde dicit ferris ferturꝙ notent. nā ſcda pſona pſentis indicatiui paſſiui ſingularis facit ferris. p fereris. ⁊ tertia facit fertur. p feritl. Ferre dehinc. nam pſens impatiui paſſiui facit ferre. p ferere in ſcda perſona ſingulari. ⁊ futuruʒ impatiui paſſiui facit fertoꝛ. p feritoꝛ in ſingulari. ⁊ pſens optatiui ⁊ pteritū impfectū cōiunctiui faciunt ferrer. p fererer. ⁊ infinitiuus paſſiui in pſenti facit ferri. p feri. Finaliter ponit regularita/tem eiuſdem verbi dicens ꝙ in alijs tempoꝛibus ⁊ perſonis fero debet variari tanꙗ ſi eſſet tertie coniugationis. Et hoc intendit cū dicit. Ad moꝛem terne fero cetera debet habere.

Dat volo vis vult volumus vultiſꝙ voluntꝙ. Volo
Juſſio deficiens capit ex optante ſupꝛemum.
Dat pꝛimo vellem: dat fine velim modus optans:
Hec ſocijs repete: ſupꝛemus dat tibi velle.
Huic finem demas: per ternam cetera foꝛmas.

Hic A. docet nos variare hoc verbū volo. Et dicit ꝙ eſt irregulare ſeu defectiuū in illis tempoꝛibꝰ ⁊ in illis pſonis q in littera ponuntur. In ceteris vero declinatur ad modū tertie coniugationis. Et hec eſt ſententia. Nunc veniamꝰ ad ꝯſtructionē q talis eſt. Hoc verbū volo dat iſtas voces irre/gulares in tpe pn̄ti modi indicatiui videlicet. vis vult volumus vultis. p volis volit volimꝰ volitl. Volunt autem eſt regulare ſed ponitur cauſa doctrine. Juſſio. id eſt impatiuus modus deficiens capit ſupmum ex optāte. i. optatiuo in futuro loco impatiui. videlʒ velis. q. d. ꝙ volo vis caret im/patiuo. ſed loco impatiui vtimur futuro optatiui. Modus optans. i. optatiuus dat pꝛimo. i. in pſenti tpe vellem. p volerem. ⁊ dat fine. i. in futuro tpe velim. p volam. Tu repete hec tpa pdicta ſo/cijs. i. in pterito impfecto ſubiunctiui. ⁊ in pn̄ti eiuſdem. que ſunt tpa ſimilia pſenti optatiui ⁊ fu/turo eiuſdem. Supꝛemus modus. i. infinitiuus dat tibi velle. p volere. Demas. i. auferas finē. id eſt futurum tempus huic infinitiuo velle. q. d. ꝙ infinitiuꝰ caret futuro. Tu foꝛmas cetera tem/poꝛa de quibus non eſt facta mentio p ternam. id eſt ſm tertiam coniugationem.

Dic malo pꝛimum raro foꝛmare futurum. Malo
Jura tenere patris per cetera tempoꝛa dicis.

Dicit ꝙ hoc verbū malo mauis mauult raro hʒ pꝛimū futurū. i. futurꝫ indicatiui. Sʒ in ceterl tem/poꝛibus ⁊ modis tenet iura. id eſt regulā ſeu variationē patris. i. pꝛimitiui quod eſt volo vis

Nolo patrem ſequitur: tamen imperialis habetur. Nolo
Noli nolite nolito tote futurum.

Dicit ꝙ hoc verbum nolo ſequitur. i. variatur ad modū ſui pꝛimitiui qd eſt volo, vis. Tn̄ in hoc vbo nolo habetur impialis. i. impatiuus modus qui non habebatur in ſuo pꝛimitiuo vt ſupꝛa dixi/mus. Deinde declarat qualiter fiat iſte impatiuus dicens. Tu debes dicere noli ⁊ nolite in pſenti in ſecundis pſonis. ⁊ in futuro nolito nolitote in ſecundis pſonis.

Es eſt ac eſſe dat edo: dat cetera terne. Edo
Ad plures edite dic: plures dant tamen eſte.

Dicit ꝙ hoc verbū edo qn̄ ſtat. p comedere eſt irregulare inqꝫtum facit es eſt in ſcda ⁊ tertia perſo/na pn̄tis indicatiui modi. ⁊ etiā inqꝫtum facit eſſe in infinitiuo. qꝛ deberet facere edo edis edit. in/finitiuo mō edere. Deinde dicit ꝙ in alijs tpibꝰ declinatur ad modū tertie ꝯiugationis cū dicit. dat cetera terne. Deinde ponit irregularitatē in impatiuo dicens. Ad plures edite dic. plures tn̄ grāmatici dāt eſte. q. d. ꝙ ſcda pſona pn̄tis impatiui facit edite vel eſte. edite tamen regulare eſt. eſte irregulare

Eſt eſtur foꝛmat.
Quaſi dicat ꝙ eſt facit eſtur in imperſonali ⁊ etiam in paſſiuo.
Fio — Dat fio fierem fieri: dant cetera ternam.
Extremum terni preſens dabit imperialis.
Dicit A. ꝙ fio fis eſt irregulare inquantum facit fierem, p fire in pn̄ti optatiui ⁊ p̄terito imꝑfecto ſb iunctiui. ⁊ fieri, p firi in pn̄ti infinitiui. Cetera vo tpa habet ad modū tertie ꝯiugationis. Deinde dicit ꝙ pn̄s tpus imperialis. i. imperatiui modi dat extremū terni. i. futuꝝ optatiui qui dicit ternus modus. q. d. ꝙ loco impatiui modi vtimur futuro optatiui modi. vt fias fiat.
Mereoꝛ / Mereo — Dat mereoꝛ merui: meſtus ſum mereo flenti.
Dicit ꝙ hoc vbum mereoꝛ mereris apud modernos facit merui in p̄terito. ⁊ deberet facere meritus ſum. Et mereo res, p dolere. flere. deberet facere merui in p̄terito. ⁊ facit meſtus ſum
De verbis defectiuis ⁊ pꝛimo de hoc vbo q̄ſo. — Queſumus ex queſo retinens nil plus dare quero.
Dicit ꝙ hoc verbum queſo. id eſt rogo habet hanc vocem queſumus in pꝛima ꝑſona p̄ſentis indicatiui pluralis numeri ⁊ non plus.
Explicit / Infit / Inquit / Inquam — Explicit expliciunt dic infit inquit et inquam.
Tantum preſentis ſunt tempoꝛis infit et inquit.
Nil plus inueni: nec ab inquio dicitur inquit.
Hoc defectiuum ſed verbum dicito ſolum.
Inquam preſentis eſt et quandoqꝫ futuri.
Dicit ꝙ hoc vbū explicit. i. finitur non hꝫ niſi hanc vocē expliciunt. Deinde dicit ꝙ hec tria vba .ſ. infit. i. dicit. inquit ⁊ inquā ſunt defectiua. qꝛ non habent aliā vocē. Poſtea declarat dicēs ꝙ infit ⁊ inquit ſunt tm̄ p̄ſentis tempoꝛis. nec plus inuenitur de ipis. Nec eſt credendum ꝙ inquit ab inquio deriuetur. immo inquio eſt verbum per ſe. ⁊ inquit eſt verbum defectiuum per ſe. Preterea dicit ꝙ inquam aliquando eſt preſentis tempoꝛ ⁊ aliqn̄ futuri.
Inquio — Inquio quis inquit pluralis imus dabit vntqꝫ:
Am tantum dicunt es et donare futurum:
Eſt preſens inque: nil plus vult vſus habere.
Dicit ꝙ hoc vbū inquio ſic variatur. Inquio inquis inquit. Et plaliter inquim⁹ inquiūt. Futuro inquiā inquies inquiet. Inq̄ vo eſt pn̄tis tpis ſcd̄e pſone ipatiui ſingu. nu. nec pl⁹ habet de vſu
Auſim — Is it declines auſim pluraliter auſint.
Dicit ꝙ hoc verbuꝫ auſim. id eſt cum audacia velim non habet niſi auſim auſis auſit. et pluraliter auſint in futuro optatiui ⁊ in preſenti coniunctiui.
Vale — Neqꝫ vale quidam dixere valete valeto:
Sicqꝫ valetote: quinto dixere valere.
Dicit ꝙ hoc vbū vale eſt defectiuū. qꝛ nō hꝫ niſi vale in ſingulari ⁊ valete in plali in ſcd̄is ꝑſonis pn̄tis impatiui. ⁊ valeto in ſingulari. ⁊ valetote in plali in ſcd̄is ꝑſonis futuri impatiui. ⁊ valere in quinto. id eſt in infinitiuo in preſenti tempoꝛe.
Aue — Sic foꝛmatur aue: nil plus poteris reperire.
Dicit ꝙ hoc vbū aue foꝛmatur. i. variatur ſicut vale. ⁊ nil plus poteris reperire. vt aue. auete. aueto. auetote. auere.
Salue — Proceſſu ſimili ſalue foꝛmare decebit.
Dicit ꝙ hoc vbū ſalue variat̄ ſicut aue ⁊ vale. vt ſalue. uete. ueto. tote. uere. Nota ꝙ hec tria vba ſcꝫ aue vale ⁊ ſalue ſūt vba ſalutatoꝛia. ſ; dr̄ūt. qꝛ vale dr̄ in receſſu. aue i aduētu. ſalue tā in aduētu qꝫ in receſſu. Vn̄ vſ⁹ Aue dic veniēs de iure valeqꝫ recedēs. Hoc vbū ſalue cōphēdit aueqꝫ valeqꝫ.
Aio — Aio dic is it: vnt plurali ſociabis.
Sic per preteritum lectoꝛ diſcurre ſecundum.
Snīa ē hec ꝙ hoc vbū aio ſic variat̄. aio ais ait. Et plr̄ aiūt. p̄terito ipfcō aiebā bas bat Et plr̄ bāt
Inuenitur ai.
Quaſi dicat ꝙ in impatiuo huius vbi aio reperitur ai. ⁊ nil plus ſm vſum.
Faxo / Cedo — Et faxo faxis faxit dic et cedo pro dic.
Id eſt hoc vbum faxo. i. deſiderāter facio declinatur faxo xis xit. Deinde dicit ꝙ hoc verbū cedo quod idem eſt quod dic eſt defectiuū. qꝛ nil plus habet
Capitulū ſeptimum eſt in generali de quattuoꝛ foꝛmis verboꝛum. — Quattuoꝛ in verbis ſunt foꝛme: preteritiſqꝫ
Dic inceptiuam meditatiuamqꝫ carere.
Hoc eſt ſeptimū capitulū in quo determinat̄ de quattuoꝛ foꝛmis verboꝝ. ſcꝫ perfecta inchoatiua frequētatiua ⁊ meditatiua. Perfecta vt amo. Inchoatiua vt amaſco. Frequēta/

tiua vt amito. Meditatiua vt amaturio. Dicit igitur ſic. Quattuoꝛ ſunt foꝛme verboꝝ in verbis. vt dictum eſt. Deinde ponit vnum notabile dicens. Preteritiſqꝫ dic inceptiuam meditatiuamqꝫ carere. quaſi dicat ꝙ verba inceptiua ſeu inchoatiua vt amaſco ⁊ doceſco. ⁊ etiã meditatiua. vt amaturio carent preteritis ⁊ ſupinis.

Eſuriit tamen inuenies: et parturierunt.

Hic ponit exceptionem dicens ꝙ eſurio eſuris quod eſt meditatiuum de edo es eſt. ⁊ parturio ris meditatiuum de pario ris habent preterita. Ideo dicit. Tamen inuenies eſuriit ⁊ parturierunt. vt in ſacra pagina matthei quarto reperitur eſuriit. ⁊ Iſaie. lxvi. parturiit.

Ex verbis illas perfectis credimus ortas.

Queqꝫ frequenter agis: pariter foꝛmantur ab illis.

Quaſi dicat ꝙ iſte due foꝛme p̄dicte ſcʒ inchoatiua vel inceptiua ⁊ meditatiua. etiam illa verba q̄ tu agis frequenter. id eſt que ſunt frequentatiua foꝛmãtur a verbis perfectis. id eſt habentibus ꝑfectam ſignificationem. Et hoc eſt ſine aliqua ſuppletione.

De deriuatiõe meditatiuoꝛuꝫ inchoatiuoꝝ ⁊ frequẽtatiuoꝝ

Atqꝫ prioꝛ ſit eis data declinatio verbi.

Id eſt ꝙ verba frequentatiua ſunt prime coniugationis. vt curſito tas. ⁊ legito tas.

De ꝯiugatiõe frequẽtatiuoꝝ

Ex u ſupremi decet o foꝛmare ſupini.

Sic curro curſo foꝛmabit nectoqꝫ nexo.

Nũc docet foꝛmare verba frequẽtatiua dicẽs. ꝙ nos decet foꝛmare o ex u ſupini. i. vltimi ſupini. q. d. ꝙ verba frequẽtatiua foꝛmãt ab vltio ſupio verbi ꝑfecti u mutata in o. Exempla ponuntur in littera. ſic curro curſo ⁊c̃.

De foꝛmatiõe frequẽtatiuoꝝ a verbis perfectis ſm̃ vocem

Si tamen a longa ſit in illius anteſupꝛema

Hanc in i mutabis foꝛmans et eam breuiabis.

Sic rogo dat rogito: ſic aptito fiet ab apto.

Hic ponit exceptionem a modo foꝛmandi p̄dicta dicens. ꝙ a lõga ſi ſit in anteſupꝛema. i. in penultima ſyllaba illius ſupini. tu foꝛmans frequentatiuum a tali ſupino. mutabis hanc lr̃am ſcʒ a in i ⁊ breuiabis eam litteram ſcʒ i. Exempla patent in littera. Sic rogo dat rogito ⁊c̃.

Sed ſi perfecti ſit preteritum retinens gi

Tunc ex perſona preſentis deme ſecunda

S et to iungas: legito ſic ex lego foꝛmas.

Hic ponit modũ foꝛmandi frequentatiua dicens. Sʒ ſi p̄teritũ verbi ꝑfecti ſit retinens gi. vt lego legi. tunc foꝛmando frequẽtatiuum deme. i. remoue a ſcd̃a perſona p̄ſentis tempoꝛ indicatiui hãc lr̃am s. ⁊ iungas hãc ſyllabã to. Exemplum patet in lr̃a. legito ſic ex lego foꝛmas.

Sciſcitoꝛ et ſcitoꝛ dices: et querito ſectoꝛ.

Dicit ꝙ iſta quattuoꝛ verba ſcʒ ſciſcitor taris ⁊ ſcitoꝛ taris que veniũt a ſciſco ſciſcis vel a ſcio ſcis ⁊ querito tas quod venit a quero ris. ⁊ ſectoꝛ aris quod venit a ſequoꝛ ris excipiũtur. qꝛ nõ foꝛmãtur vt ſupra aliquo modoꝛum ſupꝛadictoꝛum.

De formatiõe inchoatiuoꝝ a perfectis verbis.

Hanc inceptiue formam veteres poſuere

Co cum perſona preſentis iunge ſecunda

Verbi perfecti: decet hinc exemplificari.

Ferues ferueſco dat noꝛma tepeſqꝫ tepeſco.

Nunc docet nos foꝛmare verba inceptiua ſeu inchoatiua dicẽs. verba inchoatiua foꝛmant a ſcd̃a perſona verbi perfecti p̄ſentis indicatiui addita hac ſyllaba co. vt ferueo ues. addita co fit ferueſco. id eſt incipio feruere. De hoc exemplificat in lr̃a cum dicit. Decet hic exẽplificari Ferues ferueſco.

Sed dices hiſco: cum regula format hiaſco.

Hic ponit exceptionem dicens ꝙ hoc verbum hiſco hiſcis inchoatiuum de hio hias deberet facere hiaſco ſm̃ regulam datam. et facit hiſco.

De ꝯiugatiõe inchoatiuoꝛũ.

Hanc declinari faciet tibi tertia verbi.

Dicit ꝙ tertia coniugatio faciet tibi declinari hanc ſcʒ inceptiuam foꝛmam.

De ſpeciali modo foꝛmãdi meditatiua a verbis perfectis

In meditatiuis fiet formatio talis

Verbi ſupremum perfecti pone ſupinum

Et finem breuia: cum quo rio ſit ſociata.

Parturio facere ſic debes eſurioqꝫ.

Nũc docet nos foꝛmare verba meditatiua. Et in ꝯcluſiõe dicit. ꝙ verba meditatiua foꝛmãt ab vltio ſupio verbi ꝑfecti u breuiata ⁊ addita rio. vt partũ partu u bꝛeuiata ⁊ addito rio fit parturio. eſum eſu addita rio fit eſurio. Conſtrue per te.

De ꝯiugatiõe meditatiuoꝛũ.

Verboꝛumqꝫ data ſit declinatio quarta.

Dicit auctoꝛ. Et quarta declinatio verboꝝ ſit data verbis meditatiuis.

Capitulū octauum eſt de regimine ꝯſtructibilium

Hic iubet oꝛdo libꝛi vocum regimen reſerari.
Iſtud eſt octauū capitulū in quo Auctoꝛ determinat de regimine dictionū. Et dicit ſic. Oꝛdo libꝛi iubet regimen vocū hoc eſt dictionū. reſerari. i. manifeſtari. hic. id eſt in hoc capitulo. Et hoc dicit. qꝛ in pꝛincipio huius libꝛi pꝛomiſerat poſt quattuoꝛ foꝛmas verboꝛum determinare quomō dictiones cōſtruantur et dependeant adinuicem. ibi ſcȝ. Hinc ꝓ poſſe meo

De regimie nominatiui poſiti in conſtructiōe cōgrua ⁊ a parte ante a verbo perſonali

Uult intranſitio rectum ſupponere verbo
De perſonali tamen hoc intellige dici.
Auctoꝛ incipit a ntō oſtendens quō cōſtruatur. Et dicit. Intrāſitio vult rectū ſupponere vbo. id ē facere ſuppoſitū verbo ſcȝ perſonali. Ideo dicit. De pſonali tamen hoc intellige dici. vt in exemplo Petrus legit. petrus conſtruitur cum illo vbo legit intranſitiue. ⁊ regitur ab illo verbo legit a parte ante ex vi perſone ⁊ numeri.

De regimie nominatiui a parte poſt a vbo vocatiuo ſubſtātiuo ac ſimilem habente vim

Sepe vocans verbum ſibi vult apponere rectum:
Et ſubſtantiuum: vel quod vim ſeruat eoꝛum.
A. nūc loquitur de ntō, ꝓut regitur a pte poſt. Et dicit ꝙ vba vocatiua. vt vocoꝛ nominoꝛ appelloꝛ ⁊ ⁊ ſubſtantiua vt ſum ⁊ exiſto. ⁊ illa q̄ ſuant vim eoꝝ. vt fio vado ambulo ⁊ incedo videoꝛ ⁊ appareo. pn̄t regere poſt ſe ntūȝ. vt vocoꝛ petrꝰ. ſum hō. fio bonꝰ. vado letꝰ. videoꝛ ſapiēs. ⁊ ſic de ſimilibus. Cōſtrue. Uocās verbū ⁊ ſubſtātiuū vel illud qō ſuat vim eoꝝ. ſepe vult apponere rectū ſibi

Hoꝛum conſimiles debet coniungere caſus
Copula: perſonam dum pertineant ad eandem.
Dicit ꝙ copula hoꝝ vboꝝ ſupꝛadictoꝝ debet iungere ſil'es caſus. dū iſti caſus ptineāt ad eandē pſonā. ſcȝ ntūs ſupponēs an̄ ⁊ ntūs apponens poſt. vt ego vocoꝛ petrꝰ. Nam li petrꝰ ⁊ ego ptinent ad idem. Si vō nō ptinerent ad idē ſcȝ ſuppoſitū ⁊ appoſitū tunc nō valeret regula. Ecce exemplum. Ego vocoꝛ a petro. Ego ſum in domo tua. Et eſt ſciendū ꝙ ntūs a parte poſt regitur ex vi copule.

De vi regiminis nti a parte an̄

Ex vi perſonę rectum regit initialem.

De vi regiminis nti a parte poſt

Rectum qui ſequitur verbi natura gubernat.
Dicit ꝙ ntūs qui regitur a parte an̄ regitur ex natura vt ipm̄ qō eſt alteꝝ vel ex vi pſone: Et ntūs qui regitur a parte poſt regitur ex vi copule verbi ſiue ex natura ſimilis copulationis. Alij ſic foꝛmant ſententiā. Regimē nominatiui a parte an̄ fit ex vi pſone. ⁊ denominatur a perſona. Sꝫ regimē nominatiui a parte poſt fit ex natura verbi que natura eſt copula.

De regimie nominatiui poſiti in conſtructione figuratiua ⁊ pꝛimo i appoſitione.

Apponens duplices ſubſtantiuos ſibi iunges
In caſu ſimili: poteritqȝ genus variari.
Tunc illos ad rem ſpectare decebit eandem.
Et plus commune pꝛęcedere debet in iſtis.
Sicut homo ſoꝛtes: animal capꝛa: conſimileſqȝ.
Superius A. determinauit de ntō qui ſine figura ꝯſtruitur. nunc vero determinat de ntō qui regit per figurā Et dicit ſic Tu apponēs. id eſt appoſitionem faciens iunges ſibi ſubſtantiuos duplices in caſu ſimili. q. d. ꝙ appoſitio hȝ fieri per duos caſus immediate coiunctos. qui caſus debent eſſe ꝯſil'es. vt hō ſoꝛtes. ⁊ genus poterit variari. i. pn̄t poni in diuerſo genere. vt animal capꝛa Deinō dicit ꝙ tunc decebit illos ſubſtantiuos ſpectare ad eandem rem. Nam dicendo hō lapis non eſſet appoſitio. qꝛ homo et lapis non pertinent ad idem Dicit etiam ꝙ plus cōmune debet pꝛecedere in iſtis. vt animal homo. ⁊ non econtra. Et hoc exemplificat dicens. Sicut homo ſoꝛtes

De regimie nominatiui poſiti in euocatione.

Ternę perſonę generaliter omnis habetur
Rectus: ſed demas pꝛonomina quattuoꝛ inde.
Iſta vocant rectos ad pꝛimam ſiue ſecundam.
Pauper ego ludo: dum tu diues mediteris.
Nos tuti loquimur: dum vos timidi taceatis.
Dicto de appoſitiōe Nūc dicit de euocatione. Et pꝛimo dicit ꝙ omnis rectus generaliter habetur tertie perſone. ſed deme. id eſt excipe inde quattuoꝛ ꝓnomina quoꝝ nominatiui nō ſunt tertie perſone. ſcȝ ego ⁊ nos qui ſunt pꝛime. tu ⁊ vos qui ſunt ſcōe. Dicit ergo ꝙ iſta quattuoꝛ ꝓnomina p̄dicta euocant ad ſe rectos: id eſt nominatiuos tertie perſone ad pꝛimā ſiue ſecundā perſonā ſub verbo ſingularis numeri pꝛime vel ſecunde perſone vel ſub vbo plural' numeri Exēpla patent in lr̄a

De regimie nominatiui poſiti in ꝯceptiōe perſonarum

Perſonas genera numeros conceptio iungit.
Perſonas ſibi diſſimiles conceptio iungit.

Ac per et in medio poſitã conceptio fiet.

Hic determinat de cõceptiõe. Et dicit ꝙ conceptio iungit inuicem perſonas ſibi diſſimiles. id eſt conceptio habet fieri per dictiones ſubſtantiuas inter ſe diſſimiles. videlicꝫ in perſona vel in genere vel in numero. Ideo aliqui habent hunc verſum ſubſequentem.

Si preponatur conceptio nulla paratur.

Cuiꝰ ſententia patet per p̄cedentia. Exempla vero patebunt ꝑ ſequentia. Deinde dicit auctor. Ac per ⁊c̃. q. d. ꝙ conceptio habet fieri per duo ſubſtantiua copulata ꝑ hanc coniunctionē ⁊ in medio poſitam. vt ego ⁊ tu legimus. Preterea dicit ꝙ ſi p̄ponatur ac ⁊c̃. q. d. ꝙ ſi coniunctio preponat̃ ſubſtantiuis conceptio non cõmittit̃. vt in hoc exemplo. ⁊ petrus antonius legit

Concipiens ſimile ſibi vult verbum retinere.

Nunc declarat ꝓprietates conceptionis. Et primo dicit. Concipiens. i. dictio concipiēs vult retinere v̾bum ſibi ſimile. q. d. ꝙ v̾bum debet concordare cũ dictione concipiēte ſaltē in illo ãtecedēte in quo fit conceptio. vt in hoc exemplo. Ego ⁊ tu currimꝰ. Ecce iſtud v̾bum currimꝰ concordat cũ illa dictione concipiente ſcꝫ ego in perſona. ⁊ in perſona fit conceptio.

Prima duas alias recipit: ſed non vice verſa.

Dicit ꝙ prima ꝑſona concipit ſcd̃am ⁊ tertiã. vt ego tu ⁊ petrus legimus. ſed non vice verſa. i. ꝙ ſecunda ⁊ tertia non poteſt concipere primam.

Concipiens medię da ternam: nec retrouerte.

Expone ſic. Tu concipiens. i. conceptionē faciens da tertiã. ſ. ꝑſonam medie. i. ſcd̃e. nec retrouerte. q. d. ꝙ ſecunda perſona concipit tertiã. tertia vero non poteſt concipere ſecundam

Sic ego tuqꝫ damus: ego te fraterqꝫ rogamus.
Tu fraterqꝫ datis.

In his duobus metris ponuntur exempla de his que dicta ſunt. patent de ſe.

Per cum ſed nunqꝫ per vel conceptio fiet:
Tu me cum iuſti debemus iura tenere.
Sic ego cum petro gaudemus iura tenendo.

In iſtis v̾ſibus dicit ꝙ conceptio pōt fieri ꝑ cũ ſed non ꝑ vel. vñ conceptio non fit dicēdo ego vel tu lego. Preterea ponit exempla de conceptione facta ꝑ cum dicens. Tu mecum iuſte ⁊c̃.

Sed non per quintum fiet conceptio caſum.
Si quintus deſit: vt petre tuiqꝫ rogate:
Cumqꝫ tuis ſociis orate ſacer dionyſi.

Dicit ꝙ conceptio non poteſt fieri per vocatiuũ caſum. ſi dictio concepta careat vocatiuo. de hoc ponit exempla dicens. vt petre tuiqꝫ rogate.

Inter perſonas non fit conceptio ternas.
Sed per et aut per cum conceptio fiet earum
Neutraqꝫ concipitur: dominus ſeruuſqꝫ precantur:
Petrus cum paulo regnant cum rege ſuperno.

Dicit A. ꝙ conceptio nō fit in tertiis ꝑſonis. Et ratio eſt. q2 vna nō eſt dignior altera Ideo dicit Neutraqꝫ ꝯcipitur. Et ponit exemplũ in lr̃a dicens. Dñs ſeruuſqꝫ p̄cantur. verũqꝫ videt̃ aliquibꝰ in tertiis ꝑſonis. Ideo A. dicit ꝙ conceptio fit eaꝝ ꝑ hanc coniunctionem ⁊ vel per hãc prepoſitionē cum De conceptione per et patuit exemplum ibi. Dñs ſeruuſqꝫ p̄cantur. De conceptione per cũ. dat exemplum ibi. Petrus cum paulo regnant cũ rege ſuperno.

Pluribus eſt tanqꝫ ſententia certa ꝙ inter
Perſonas poſſit fieri conceptio ternas.

Dicit A. ꝙ plures ſunt certi ꝙ ꝯceptio poſſit fieri in tertiis ꝑſonis. Et hoc eſt verũ reſpectu generis vt petrus ⁊ berta ſunt albi. Et reſpectu numeri. vt homines ⁊ bos currunt. Ac etiã reſpectu caſus. vt petrus cũ paulo regnant ⁊c̃. Non fit autem conceptio in tertiis perſonis reſpectu ꝑſone. Et hac intentione locutus eſt auctor ſupra vbi dixit. Inter perſonas non fit conceptio ternas.

Ut perſonarum generum conceptio fiet. — De regimĩe nominatiui poſiti in cõceptiõe generum

Dicit ꝙ ſicut fit conceptio perſonarũ. ita fit conceptio generum. q. d. ꝙ ſicut perſone concipiunt ſe altera alteram. ita ⁊ etiam genera concipiunt ſe alteꝝ alteꝝ. Et hoc declarat in ſequentibus

Adiectiua tenet generis conceptio maſqꝫ
Femineum recipit et neutrum: nec retrouerte.

Hic vxorqꝫ thoro ſunt iuncti mente remoti.
Sunt domino grati virgo cum virgine iuncti.
Bos et iumentum ſunt ad preſepe ligati.

Hic Auctor declarat de conceptione generum dicens. Adiectiua tenet generis conceptio. i. conceptio generū habet fieri ꝑ adiectiua. Deinde declarat quomō habet fieri dicens. Maſcqꝫ femineuꝫ recipit. q. d. ꝙ maſculinū genus recipit femininū ⁊ neutrum ſub adiectiuo vel relatiuo plural' numeri ⁊ maſculini generis. Et hoc intellige ſic. videlicet qñ maſculinū genus concipit femininuꝫ ⁊ neutrum vt dictum eſt. Poteſt etiam concipere femininum tm̄ ⁊ neutrum tm̄. Exempla patet in littera ibi. hic vxorqꝫ thoro ⁊c. Sūt domino grati ⁊c. Bos ⁊ iumentum ⁊c.

Neutraqꝫ femineis tanqꝫ concepta videbis.
Per vim ſunt leges et plebiſcita coacte.

Nunc dicit ꝙ neutrum genus interdum cōcipitur a feminino ſub adiectiuo pluralis numeri ⁊ feminini generis. Et ponit exemplum in littera dicens. Per vim ſunt leges ⁊c.

De cōceptione gener̄ īplicita.

Hoc etiam ſepe facias in diſtribuente.
Pronus vterqꝫ iacet de paride dic helenaqꝫ.

Hic A. ponit cōceptionē generū implicitā dicens. Tu facies ſepe hoc. i. cōceptionē gener̄ implicitam in diſtribuente. i. in nomine diſtributiuo. vt ſi demonſtrat̄ paride ⁊ helena dicatur. vterqꝫ iacet ꝓnus. In iſto exemplo hoc nomē vterqꝫ v̄tute diſtributiōis ſupponit ꝓ paride maſculini generis: ⁊ helena feminini generis. quare valet tm̄. paris ⁊ helena iacent proni.

De regimīe nominatiui poſiti in ꝓlepſi

Disiungit regimen quod iunxerat ante prolepſis.
Hi metuunt: alius dominos aliuſqꝫ magiſtros.

Superius Auctor dixit de ſyllepſi. Nunc dicit de ꝓlepſi. Conſtrue ſic. Prolepſis diſiūgit. i. ꝑ ꝑtes diuidit regimen quod ipa iunxerat añ. q. d. ꝙ in ꝓlepſi primo ſumitur vnū totū in ſuppoſito v̄bi. quod poſtea totū diuiditur per partes. Et hoc patet in exemplo ab auctore poſito. hi metuūt alius dominos ⁊c. Totum eſt hi ⁊ regitur ab illo verbo metuunt a parte añ ex vi perſone ⁊ numeri. Alius ⁊ alius ſunt partes ⁊ regūtur ab illo v̄bo metuunt per figurā q̄ dicit̄ ꝓlepſis.

De regimīe nominatiui poſiti in zeugmate

Aut quod propoſuit extra ſumendo reducit:
Hi properant et ego: tu ludis et ille ſedendo.

Iſte textus ſm̄ aliquos exponitur ꝙ ibi ꝓlepſis ſit. et ſm̄ aliquos ꝙ ibi ſit zeugma. Vide cōſtructiō ⁊ expoſitionē littere. Dehinc excipe ſentētiā ſm̄ quod videbitur. Cōſtrue. aut aliquis reducit ad verbum locutionis aliqñ ntūm ſumendo illum extra illud. id eſt extra naturā illius quod ꝓpoſuit Prolepſis autē non reducit ntūm ad verbum ſumendo ipm̄ ntūm extra illud quod ꝓpoſuit ante. quod patet in exemplo prolepſitico Nos legimus. ego lucanum. tu boetium. Ecce ꝙ ille nominatiuus ego vel tu non ſumit extra illud propoſitum nos. immo eſt de eſſentia ipſius tanqꝫ pars de eſſentia totius. zeugma vero bene reducit nominatiuum ad verbum ſumendo ipſum extra illud quod propoſitum eſt. videlicet hi. Non enim ille nominatiuus ego extrahitur ab illo propoſito hi. immo eſt alia perſona. Ex his patet quomodo auctor latēter innuit differentiam inter prolepſim ⁊ zeugma. Cetera de textu ſunt plana.

De abſolutiōe nominatiui

Inuenies rectum quandoqꝫ regente ſolutum.

Superius A. determinauit de ntō ꝓut regitur. Nunc autē determinat de ipō ntō ꝓut abſolute ponit̄ Et dicit Tu inuenies rectū qñqꝫ abſolutū regente. i. abſolute poſitū, vtputa qñ numeramus dicentes. vnus duo tres. iſti vero nominatiui non habent vnde regantur: De ipis non intendimus aliquid ꝑdicare. ſed tm̄ per ipos numerare. Et nota ꝙ ntūs pluribus modis abſolute ponitur. vt patꝫ in his v̄ſibus Abſoluūt rectū dubium breuitaſqꝫ relatū. Hiſqꝫ ſupſcriptū numer̄ titulū ſupadde.

Ecce tibi rectum quartum ve ſolet dare caſum.

Dicit ꝙ hoc aduerbium Ecce ſolet dare rectum. i. ntūm vel ꝓ et quartum. i. actūm. vt ſi dicat̄. Ecce magiſter. ecce magiſtrū. Nota ꝙ ille ntūs aut ille accuſatiuus non regitur ab illo aduerbio ecce. ſ ab vno verbo ſubintellecto venit vel adeſt. vide vel reſpice

De regimīe obliquoruꝫ et primo genitiui.

Et obliquorum regimen quod ſcire laboras.

Superius Auctor determinauit de ntō. Nunc autē determinat de regimine obliquoruꝫ Et dicit ꝙ regimen obliquorum quod ſcire laboras eſt. vt patet in ſequentibus

In primis regimen quod fit per nomina: poſt hec
Quod per verba: dehinc quod fit per cetera dicam.

Hic A. dat ordineꝫ quem ſit obſeruaturus in dictionibus determinando de regimine obliquor̄ Et dicit ꝙ primo intendit dicere de regimine quod fit per nomina. poſt hec de illo quod fit per verba. dehinc de illo quod fit per cetera. id eſt per ceteras parteſ orationis.

Hinc exempla notes quibus iſta videbis aperte.

Hortatur lectorē ꝙ bene notet exempla. qm̄ in ipſis aperte videbit omnia regimina ſupradicta.

Nomen ſignificans poſſeſſum da genitiuo.

Dicit ꝙ nomina importantia poſſeſſionem regunt gtūm ſignificantem poſſeſſorem. ⁊ denominat illud regimen ex vi poſſeſſionis. vt capra petri.

De regimīe genitiui ex vi poſſeſſionis

Dicere ſi vere poſſis: iſtud mea res eſt.
Cum nihil adiungas: tunc eſt poſſeſſio pura.
Dentur in exempla tibi: regis equus: ducis aula.

Poſita regula generaliori videlicet de gtō. put regitur ex vi poſſeſſionis. Nunc autē ad maiorem euidentiā rei diuidit poſſeſſionem. ſcꝫ in puram ⁊ nō purā. Et dicit ꝙ poſſeſſio pura eſt qn̄ poſſeſſor oſtenſa poſſeſſione poteſt vere dicere. iſtud eſt meū vel mea res nihil addēdo. vt equus regis. aula ducis. Et de hac poſſeſſione intendit dicere cum dicit. Dicere ſi vere poſſis.

Si petis adiungi: non eſt poſſeſſio pura.
Per plures ſpecies huius diuiſio fiet.

Nunc dicit ꝙ non pura poſſeſſio eſt qn̄ poſſeſſor oſtenſa poſſeſſione non poteſt vere dicere. iſtud eſt meū vel mea res niſi aliud addatur. verbi gr̄a oſtenſo vicino vel ſocio non poſſum vere dicere. hoc eſt meū ſiue meus. niſi addatur vicinus vel ſocius. Et hoc intendit cum dicit. Si petis adiūgi. Deinde dicit. ꝙ hec talis poſſeſſio diuiditur in plures ſpecies. de quibus infra tractabitur.

Pars propriumqꝫ regunt genitiuos: atqꝫ reguntur:
Dum tamen attendas laudem vel crimen vtrinqꝫ.
Dextra viri fortis ſpeciem ſuperat mulieris.
Uir fortis dextre: ſpeciei femina mire.
Uir duri capitis: et forme femina turpis.

De regimīe genitiui ex vi demonſtrationis eſſentie

In his verſibus ponit quattuor regulas cum exemplis earum de regimine genitiui. Primas duas ponit cum dicit. Pars propriumqꝫ regunt genitiuos. Alias duas ponit cum dicit Atqꝫ regunt̄ Dū tamen attendas ⁊c̄. Expone ſic. Pars. i. dictio ſignificans partem alicuius rei: vt pes ⁊ manꝰ. qꝫ pro et proprium. i. dictio ſignificans proprietatem alicuius ſubiecti. vt ſpecies ⁊ forma. regūt genitiuos denotantes illam rem ⁊ illud ſubiectum. vt pes petri. ⁊ forma mulieris. petri regitur ex ui partis. ⁊ mulieris regitur ex vi proprietatis. Deinde dicit. Atqꝫ regunur. Ecce alias duas. Expone. Atqꝫ pro et gtūs ſignificans partem ⁊ proprietatem regitur a dictiōe denotāte totū partis vel ſubiectum proprietatis. Dūtamen attendas laudem vel crimen vtrinqꝫ. id eſt ab vtraqꝫ parte. videlicet totius et proprietatis. q. d. ꝙ totum non poteſt regere partem. nec ſubiectum poteſt regere proprietatem in gtō. niſi addatur laus vel vituperium. Exemplū de laude. vir fortl̄ dextre. femina mire ſpeciei. Exemplum de vituperio. vir duri capitis. ⁊ femina turpis forme. Et eſt ſciēdū ꝙ illi genitiui laudis vel vituperij reguntur ex natura declarationis vel demonſtratiōis eſſentie

Et debet parti quod pars fuit annumerari.

Dicit ꝙ dictio deſignans illō qō olim fuit ps licet mō nō ſit. qꝛ forte totū ꝯſumptū eſt. debet ānumerari pti. i. ꝙ ita pōt ꝯſtrui cū gtō. acſi de pn̄ti eſſet pars. vt pes porci. ⁊ caput piſcis eſt nob gratū

Clauſum ſub parte dices tunc temporis eſſe.

Dicit ꝙ dictio deſignans tempus regit ſuum totum in genitiuo ex vi partis. vt cum dicimꝰ. tunc temporis. temporis regitur ex vi partis ab illo aduerbio tunc. Et reſoluitur tūc. i. in illa parte.

Contentum regit hoc: et res que continet illud:
Ut vinum vaſis: et ſunt duo dolia vini.

Dicit ꝙ dictio deſignās rē ꝯtētā regit rē ꝯtinētē in gtō ex vi ꝯtēti. vt vinū vaſis. ⁊ dictio ſignificans rem q̄ cōtinet illud ſcꝫ cōtentū regit ipm̄ in genitiuo ex vi rei continentis. vt duo dolia vini.

Contentis ſuberunt ea que contenta fuerunt.

Dicit ꝙ noīa ſignificātia ea q̄ fuerunt aliqn̄ ꝯtēta ſuberūt contentis. id eſt habebunt ꝯſtructionē genitiui datā in precedenti regula. i. licet de preſenti nō ſint. poſſunt tn̄ dici contenta. vt vinū vegetis ego bibi. Nam dum biberem vinum. non amplius erat in vegete: immo iam erat extra. vel poſſibile fuit in dicta vegete ipm̄ non fuiſſe.

Tempus qui fiunt in eodem continet actus.

Dicit ꝙ dictio denotans aliquem actum in tempore regit ipm̄ tempus in genitiuo ex vi temporalis actus: Exemplū opus triū dierū. id eſt opus factū in tribꝰ diebꝰ. Et dictio ſignificās tempus regit actū factū in tpe in gtō. vt dies laborl̄. Cōſtrue. Tēpꝰ ꝯtinet actꝰ qui fiūt in eodē ſcꝫ tēpore

His adiungatur prelatio cum famulatu

Rex huius populi venit: regiſqꝫ miniſter.
Dicit ꝙ nomina ſignificantia prelationem regunt gtūm denotantem famulatum ex vi prelationis. vt rex huius populi. Item nomina ſignificantia famulatum regunt gtūm denotantem prelationem ex vi famulatus. vt miniſter regis.

Proximitas contrarietas genus his ſocietur.
Huius vicinus: hoſtis regis: pater eius.
Dicit ꝙ nomina ſignificantia ꝓximitatem vt vicinus. ⁊ contrarietatem vt hoſtis. ⁊ generationē vt pater conſtruuntur cum gtō ex natura predicta ſiue ex natura correlatiui reſpectus. qd alij ſic exprimunt. i. ex vi ꝓximitatis. cōmunitatis ⁊ generis. reddendo ſingula ſingulis.

De regimie genitiui ex vi actus conuerſi in habitum

Verbum quod tranſit: dat in oꝛ verbale vel in trix.
Preſens participans pro nomine ponitur: iſtos
Iſta regunt caſus: vt amans amatoꝛ vel amatrix.
Cuilibet iſtorum poteris coniungere vini.
Dicit Auctoꝛ ꝙ a verbis tranſitiuis deſcendunt nomina verbalia in oꝛ deſinentia. vt ab amo deſcēdit hoc nomen amatoꝛ amatoris. ⁊ etiam deſcendunt verbalia in trix deſinentia: vt amatrix tricis. Dicit etiam ꝙ pſens participium dictoꝝ verborum aliqñ ponitur ꝓ nomine. vt amans. Et iſta talia nomina regunt iſtos caſus predictos. videlicet gtōs ex natura actus conuerſi in habitum. vt amatoꝛ vini. amatrix vini. amans vini. Et exempla hec ponit cum dicit Cuilibet iſtorū poteris ⁊c. poteris dare gtūm caſum cuilibet predictorum nominum.

Suntqꝫ regendo pares predictis equiparantes.
Vt cupidus ludi puer eſt: timiduſqꝫ flagelli.
Dicit Auctoꝛ ꝙ dictiones habentes vim pdictaꝝ ſunt pares. i. ſimiles quantum ad modum conſtruendi. vt puer cupidus ludi. qꝫ pro et timidus flagelli Nam iſte dictiones cupidus ⁊ timidus habent vim nominū verbalium. ideo ſeruant vim earum in conſtruendo.

De regimie genitiui ex vi cauſe efficiētl artificialis

Artifici regimen datur hic: vt epiſtola pauli.
Hic Auctoꝛ ꝑponit determinare de regimine genitiui pro ut regitur ex vi cauſe. Et habꝫ fieri multis modis. ꝓ ut patebit inferiꝰ. Dicit ergo ſic Regimen de gtō datur hic artifici. q. d. ꝙ artifex regitur in gtō ab artificio ex natura cauſe efficientis. vt epiſtola pauli.

De regimie genitiui ex vi cauſe finalis

Quodqꝫ fit ob cauſam regit hos: velut ara triumphi.
Dicit ꝙ dictio ſignificans effectum regit eam rem propter quam factus eſt ex natura effectꝰ cauſe finalis. vt buſta parentum

De regimie genitiui ex vi cauſe efficientl naturalis

Effectus nomen iunges cauſe genitiuo.
Effectus culpe pudoꝛ eſt et pena reatus.
Hec regula fere ſimilis eſt pdicte Nam ⁊ gtūs iſte regitur ex natura effectꝰ cauſe efficientis. fere dico quoniam predicta regula de cauſa efficiente datur de rebus coꝛpōreis. iſta vero de rebus incorporeis. vt patet intuenti.

De regimie genitiui ex vi cauſe formalis

Illud quod regitur et rectoꝛ idem tibi ſignant.
Virtus vera dei nos crimine purget ab omni.
Dicit Auctoꝛ ꝙ dictio recta ⁊ regens aliqñ idem ſignificant. ⁊ tunc gtūs regitur ex natura identitatis. vt virtus vera dei. Nam vera virtus ⁊ deus idem ſunt

De regimie genitiui ex vi cauſe materialis

Materiam ſignans iungatur: vt anulus auri.
Aut ablatiuum dabit ex vel de preeunte.
Dicit ꝙ dictio deſignans rem materiatam regit ipam materiam in gtō. vel in ablatiuo cum prepoſitione de vel ex ex natura effectus cauſe materialis. vt anulus auri vel de auro

De regimie genitiui ex vi relationis

Adde relatiuum: vt ſunt dupla quaterna duorum.
Sic ſpeciem generis: dic atqꝫ genus ſpeciei.
Dicit ꝙ nomina relatiua que exemplificat in littera. vt duplum quadruplum ſpecies ⁊ genus regunt gtūm ex natura correlationis ſiue demonſtrationis. vt quaterna ſunt dupla duorum. et ſpecies generis. ⁊ genus ſpeciei. Nec intelligas de omnibus relatiuis. ſed ſolum de illis de quibꝰ exemplificat: videlicet de illis de quibus poſita ſe ponunt ⁊ pempta ſe perimūt. vt duplum ⁊ quadruplum. ſpecies ⁊ genus. que relatiua ſunt potius logicalia ꝙ̄ grammaticalia

De regimie genitiui ex vi partitionis.

Cum partitiuis numerum ſeriemqꝫ locabis.

De regimine genitiui

Quilibet alter vter neuter duo quartus eorum.

Dicit ꝙ nomina partitiua vt quilibet alter vter neuter ⁊ numeralia vt duo. ⁊ ordinalia vt quartus regunt poſt ſe genitiuū ex vi partitionis. vt quilibet iſtorum.

Pone gradum medium partitio quando notatur.

Dicit ꝙ medius gradus. id eſt. comparatiuꝰ quando partitio notatur in locutione. ꝯſtruitur cū genitiuo. vt cum dicitur fortior ianuenſiū. Et nota ꝙ ſubintelligitur nomen partitiuum. ſcilicet a quo nomine partitiuo regitur ille genitiuus.

Ut partitiuum pones vbiqꝫ locorum.

Dicit ꝙ hoc aduerbium vbiqꝫ conſtruitur cum genitiuo ac ſi eſſet partitiuum.

Sub partitiuis pronomina terna locabis:

Ut volucrum canit hec: gemit illa: tacens manet iſta.

Dicit ꝙ hec tria ꝓnomina. ſcilicet hic ille ⁊ iſte conſtruuntur cū gtō. ac ſi eſſent partitiua.

Da gradui ſummo genitiuum plura notantem.

Eſt ſalomon populi ditiſſimus atqꝫ virorum:

Iſte gradus geminos quandoqꝫ regit genitiuos:

Eſſe ſolet nemorum regum ditiſſimus iſte.

Dicit A. ꝙ ſuperlatiuū regit poſt ſe genitiuū pluralem vel ſingularem nominis collectiui. vt Salomon eſt ditiſſimus populi vel virorꝫ. Deinde dicit ꝙ iſte gradus ſuperlatiuus aliquando regit duos genitiuos. vnū ſcilicet ex natura ſuperlatiōis. alterum ex vi poſitiui. vt iſte ſolet eſſe ditiſſimus regum nemorum. li regum ex vi ſuperlatiōis. nemorum ex vi poſitiui.

Expoſitum poterit regimen tibi notificare.

Hic A. declarat illud quod dixit. videlicet ꝙ ſuperlatiuꝰ gradus aliquando poteſt regere duos genitiuos. Et dicit ꝙ regimen expoſitum poterit tibi notificare. q. d. ꝙ tu poteris reſoluere ſuperlatiuum in ſuū poſitiuū ⁊ aduerbium valde. Poſtea videas ſi poſitiuū poteſt conſtrui cum genitiuo. quia ſimiliter ⁊ ſuperlatiuū poterit cum dicto genitiuo conſtrui. verbi gratia. ditiſſimꝰ exponitur id eſt. valde diues. Et quia diues poteſt regere genitiuū. ideo ditiſſimus poteſt regere illum genitiuum. vt diues nemorum ⁊ ditiſſimus nemorum.

Idqꝫ quod eſſe ſolet de conſuetudine iungam.

Ut caupo piſtor horum ſchola ſiue capella.

De regiminibꝰ genitiui reducibilibus ad regimina principalia.

Dicit A. ꝙ non ſolum ea que principaliter ſunt in actu. habent dictas regulas verificare. ſed etiā id quod eſſe ſolet de ꝯſuetudine. licet modo non ſit. habet obſeruare dictas regulas. vt ſi dicā. piſtor horum. licet modo non ſit piſtor. tamen piſtor conſtruitur cum illo genitiuo horū ac ſi de preſenti eſſet piſtor eorum. Et eſt ſciendum ꝙ hec regula eſt cōmunis ad omnes predictas ⁊ ſubſequentes de regimine genitiui.

Leticie cathedram ſub conſuetudine ponam.

Dicit A. ego ponaꝫ ſub ꝯſuetudine regiminis predicti hanc ꝯſtructionē cathedram leticie. Naꝫ licet iſta cathedra modo non demonſtret leticiam. tamen quia conſueuit leticiam demonſtrare. ꝯſtruitur cum genitiuo illo leticie ex vi demonſtrationis eſſentie. ac ſi eſſet de preſenti.

Additur excellens: flos florum virgo beata.

Quaſi dicat ꝙ nominatiuus ſingularis poſitus ſuper genitiuo plurali regit illum genitiuū ex natura excellentie. vt flos florum.

His precium iunges: vt ſalmo trium ſolidorum.

Dicit ꝙ dictio per quam ſignificatur res apta vendi vel emi regit precium in genitiuo ex natura declaratiōis eſſentie. licet aliqui dicant ex natuta precij.

Etatem iungo velut annorum puer octo.

Dicit A. ego iungam predicto regimini etatem. id eſt. cuius eſſentia habet ſpecificari ex etate. hoc eſt. dictio ſignificans rem habentem etatem regit gtīm ſignificantem determinatam quantitateꝫ illius etatis. vt puer octo annorum.

Menſuramqꝫ notans: vt vaſa trium modiorum.

Dicit A. ꝙ nomina que habent ſpecificari per menſuram ꝯſtruuntur cū genitiuo ex natura rei mēſurate. cū genitiuo dico determinante menſuram. ⁊ ſm aliquos ex natura declaratiōis eſſentie.

Remqꝫ repreſentans regit hunc aut ſigna figurans.

In crucis hoc ſigno vel regis imagine ſigno.

Dicit A. ꝙ nomen aliquid repſentās vel figurans conſtruitur cum genitiuo ſignificante repſentatum vel figuratū ex natura repſtatiōis vel figuratiōis. vt in hoc ſigno crucī ⁊ in imagine regis.

Per ſupplementum proprijs iunges genitiuum
Dalila ſanſonis probat hoc iacobiqꝫ maria.

Dicit A. ꝙ ꝓpria nomina conſtruūtur cum genitiuo non per ſe ſed per ſuppletionē nominis appel/latiui. vt dalila ſanſonis ſ. intelligitur vxor. ⁊ maria iacobi ſ. intelligitur mater.

Multaqꝫ comperies cuꝫ poſſeſſiua reſolues.

Dicit A. expediendo ſe de regimine genitiui prout regitur a nomine. ꝙ tu comperies. id eſt. inuenies multa nomina in genitiuis caſibus ꝯſtructa. cum pro quando tu reſolues poſſeſſiua. que quidem in ſe implicant genitiuū primitiui. vt ſi dicamꝰ. Euandrius enſis. reſoluitur ſic. enſis euan/dri. Et dicit ꝙ fere omnes ꝯſtructiōes predicte de genitiuo poſſeſſorie ſunt vel reducibiles ad poſ/ſeſſoriam. Nam ſm̄ Priſcianū omnis ꝯſtructio que poteſt reſolui per habens ⁊ poſſidens poſſeſſo/ria dicitur eſſe.

De regimīe genitiui a verb ꝑ/ſonalibus ex vi rei verbi ſignificate vt per mo/dum alterius

Additur oblitus memini memor atqꝫ recordor.

Nunc A. determinat de genitiuo prout regitur a verbo. Et dicit ꝙ pertinentia ad memoriā ⁊ eorum deriuata. vt oblitus memini memor ⁊ recordor. ꝯſtruuntur cum genitiuo ex vi ſignificatiōis verbi. vt obliuiſcor lectionis. id eſt. patior obliuionem lectionis.

De regimīe genitiui a verb impersonalibuſ ex vi pertinētie ſignificate ꝑ mo/dum vt alteriꝰ

Inter et eſt iunge: demes pronomina quinqꝫ.
Intererit regis vt regnum iure gubernet.
Regine refert: vt viuat crimine pura

Dicit ꝙ intereſt ⁊ refert ꝯſtruūtur cū oībꝰ genitiuis caſibus. preter cuꝫ quinqꝫ genitiuis caſibus primitiuorum pronominū. ſcilicet mei tui ſui noſtri ⁊ veſtri. Exempla patent in littera.

Eſt intellectum pro pertinet additur iſtis:
Eſt patris matriſqꝫ pie ſuccurrere nato.

Dicit ꝙ hoc verbum eſt quando intelligitur pro pertinet additur iſtis. ſcilicet predictꝭ verbis. vi/delicet quod eodem modo ꝯſtruitur cum genitiuo ſicut ipſa. Exempla patent in littera.

Dat regimen ſimile quod pertinet: officiumqꝫ:
Vt cuſtos rerum: ſic et cuſtodia rerum.

Dicit A. ꝙ dictio deſignans pertinentiā ⁊ officium conſtruitur cum genitiuo poſt ſe ex vi pertinen/tie ⁊ officij. Exempla patent in littera.

De abſolutiōe genitiui.

Et rectore caret genitiuus ſepe localis
Cum nullum motum deſignes: dum preeuntis
Sit numeri nomen: ſit prime ſiue ſecunde:
Rothomagi ſtudeas: vel rome deinde moreris:
Militie tamen atqꝫ domi reſidebis humiqꝫ

Dicit A. ꝙ genitiuus aliquando a nullo regitur. ſed abſolute ponitur. Et dicit ꝙ genitiuus loca/lis ſepe caret rectore. id eſt. dictione regente dum nullum motum deſignes. id eſt. dum iungi/tur verbo ſignificanti permanentiam vt ſto ⁊ ſtudeo. dum etiam motus localis ſit preeuntis nu/meri. id eſt. ſingularis ⁊ ſit prime ſiue ſecunde declinationis. Exempla ponūtur in littera. Rotho/magi ſtudeas. ⁊ cetera. Et nota ꝙ hec regula eſt de ꝓprijs nominibꝰ locoꝝ ſimpliciū. Adduntur tamen iſta tria. videlicet militia domꝰ ⁊ humꝰ. Ideo dicit auctor. militie tamen atqꝫ domi reſi/debis humiqꝫ.

Veſpere paſcalis hoc poni more videtur.

Iſte verſus varias habet expoſitiones: Textus autem ſic ſonat. veſpere paſcalis. id eſt. illa dictio veſpere de qua legitur in officio paſcali. cum dicitur. veſpere autem ſabbati ⁊c. videtur poni hoc mo/re. quo ſcilicet predicta nomina localia.

De regimīe datiui ex vi poſſeſ/ſionis.

Poſſeſſum debes ſociare genuſqꝫ datiuo
Cum verbo per quod ſubſtantia ſignificatur.

Expedito de regimine genitiui. Auctor determinat de regimine datiui. Et primo ponit regulam talem. Nomina ſignificantia poſſeſſum ſeu rem poſſeſſam. vt equus ⁊ liber. Et nomina ſignificantia genus ſeu parentelam. vt pater ⁊ ꝯſanguineus. ꝯſtruuntur cū datiuo mediante verbo ſubſtantiuo ſum es eſt. vt iſte equus eſt mihi. ⁊ ille homo eſt pater tibi.

De regimīe datiui ex vi relationis.

Sicqꝫ relatiue voces hunc ſepe gubernant.

Dicit A. ꝙ voces relatiue. id eſt logicales intellige vt dn̄s ⁊ ſeruus. gubernant hoc eſt regunt hūc ſcilicet datiuum mediante verbo ſubſtantiuo. vt iſte eſt dn̄s mihi. ⁊ ille eſt ſeruus tibi.

His contrarietas ſocietur proximitaſqꝫ:
Iſti diſſimilis vicinus ſiue propinquus.
Dicit ꝙ nomina importantia ꝯtrarietatem. vt diſſimilis inimicus. ⁊ proximitatem. vt vicinus et propinquus. conſtruuntur cum datiuo. vt ſupra patent exempla.
In bilis aut in dus verbalia iungis eiſdem:
Sic nobis chriſtus amabilis eſt et amandus.
Dicit ꝙ nomina in bilis aut in dus deſinentia. vt amabilis ⁊ amandus. conſtruuntur cum datiuo Exempla patent in littera. Sic nobis chriſtus.

De regimīe datiui ex vi acquiſitionis

Damnum ſignificans aut vtile: pone datiuo.
Hic patri gratus: hoſtiqꝫ grauis dare debes.
Patri ſi proſit illud quod ſubtrahis hoſti.
Hic ponitur alia talis. Dictiones ſignificantes damnū. vt grauis ⁊ tedioſus. aut vtilitatē. vt gratus ⁊ amoroſus conſtruuntur cum datiuo. Exempla patent.

De vi regiminis datiui

Iſtius regimen dabit acquiſitio caſus:
Nobis eſt paſſus: qui nobis cuncta creauit.
Nobis ſurrexit: qui nobis tartara fregit.
Dicit ꝙ acquiſitio dabit regimen iſtius caſus. quaſi dicat ꝙ datiuus aliquando regitur ex natura acquiſitionis. vt patet in exemplis poſitis in littera. Et exponitur nob. i. ad vtilitatē noſtram.
Verbo ſepe duos dabis acquirendo datiuos:
Hec mihi ſunt lucro: ſunt vobis cetera damno:
Acquiſitiua notes: quibus acquiſita videto.
Dicit ꝙ verbum acquiſitiue poſitum ſepe regit duos datiuos. vnum ex natura acquiſitionis aliū ex natura cauſe finalis. vt hec mihi ſunt lucro. Ideo notanter ſubdit. Acquiſitiua notes. quaſi dicat ꝙ in tali conſtructione tu debes notare acquiſitiua ⁊ ea que ſunt acquiſita. verbi gratia. hec mihi ſunt lucro. id eſt. hec ſunt mihi ad lucrum.
Sepe reſoluis in ab: huic viſus viſus ab illo.
Dicit ꝙ datiuus ſepe reſoluitur in ablatiuū cū prepoſitiōe a vel ab. vt viſus huic. i. ē viſus ab hoc
His preceptiua quarti ſiue potes dare verba.
Iungeſqꝫ fari ſignant vel ſignificare.
Hec tibi clarifico ſigno vel denoto ſcribo.
Erudio doceo iubeo ſimul inſtruo diſco.
Ac introduco debes coniungere quarto.
Dum tamen acquiris decet hec ſociare datiuis.
Dicit ꝙ pertinentia ad precipiendum. vt iubeo. ad loquendum. vt dico. ad notificandum vt clarifico: poſſunt conſtrui cum datiuo ⁊ cum accuſatiuo. vt ego iubeo tibi hoc. dico tibi verum. clarifico tibi argumentuꝫ. Et ſic de ſimilibus.

De regimīe datiui a ꝑtib⁹ nō ꝑcipalib⁹ qḋ fit ex vi ſue ſignificationis

Obuius atqꝫ viam vio ve ſimul heu quoqꝫ iungam.
Dicit ꝙ hoc nomen obuius. a. um. ⁊ hoc aduerbium obuiam. ⁊ hoc verbum obuio obuias. ⁊ he due interiectiones ſignificationis dolentis. ſcilicet ve ⁊ heu conſtruuntur cuꝫ datiuis caſibus. vt obuius tibi. obuiam illi. obuio vobis. heu tibi. ve illi.

De regimīe datiui a v̄bis impſonalib⁹ qḋ fit ex vi acq̄ſitiōis

Contigit accidit euenit et placet adde datiuo.
Et libet atqꝫ licet liquet et vacat additur iſtis
Dicit ꝙ iſta v̄ba in l̄ra poſita ⁊ ſimilia poſſunt conſtrui cū datiuo. vt mihi placet ſcribere

De r̄gimīe acti

Accuſatiui regimen ſubiungitur iſtis.
Quaſi dicat ꝙ dicto de regimine datiui. dicendum eſt de regimine accuſatiui.

De regimīe accuſatiui indifferenter a nōie et a v̄bo qḋ fit ex vi ꝑpoſitionis ſufficienter intellecte.

Sepe quod eſt partis: toti datur: et regit illam:
Eſt ibi ſynecdoche: quando faciem nigra: dentes
Albet: nuda pedes: mulier redimita capillos.
Dicit ꝙ ſepe proprietas partis attribuitur toti. ⁊ totum regit illam partem in accuſatiuo per fi/

guram. que dicitur ſynecdoche. vt mulier nigra faciem.

De regimĩe accuſatiui a verb regentibus duos accuſatiuos ſimul ex vi trãſitionis.

Multotiens verbum fert ſignificata duorum:
Uoce gerundiui ſolet vnum ſignificari.
Accuſatiuos hoc verbum dat tibi binos.
Dum manet actiuum: ſed et alter habetur eorum
Qui ſi iungatur paſſiuo non variatur

Dicit ꝙ multotiens vnũ verbum habet ſignificata duorum verborum. quorum vnũ ſolet ſignificari per vocem gerundij incluſi in ſignificatione dicti verbi. vt doceo te grãmaticam. id eſt. doceo te tradendo grãmaticam. Deinde dicit ꝙ hoc tale verbum dat tibi binos accuſatiuos. dum maneat actiuum. Et hoc dicit. quia ſi eſſet paſſiuũ non poſſz regere duos accuſatiuos. vt doceor. Preterea dicit. ꝙ alter illoꝝ duoꝝ accuſatiuoꝝ qui regũtur ab actiuo nõ variatur. id eſt. non mutatur ſi iungatur paſſiuis. vt doceo te grãmaticam. tu doceris a me grãmaticam.

De regimĩe accuſatiui ab infinitiuo verborũ regentiũ duos accuſatiuos.

Infinitiui natura modi ſociatur.
Impersonalis tamen hinc modus excipiatur.

Dicit ꝙ infinitiui verborum perſonaliũ ante ſe regunt accuſatiuũ ex natura infinitiui. Notanter dico verborũ perſonaliũ. quia infinitiui verborum impersonaliũ non hñt iſtuz modũ ꝯſtruendi. Et hoc eſt quod A. dicit. Impſonalis tamẽ hinc mod⁹ excipiatur.

Hinc datur exemplum tibi triplex: dico magiſtrum
Diſcipulos mores placidos de iure docere.

Modo põnit A. exemplum triplex. id eſt. exemplum triplicis accuſatiui. de quo tractatum eſt in duabus regulis proxime dictis ⁊ dicit. Ego dico magiſtrũ docere de iure diſcipulos placidos mores. Quomodo autem regantur illi tres accuſatiui. declarat in ſequentibus.

De vi regimis accuſatiui ab infinitiuo

Infinitiui natura regit preeuntem.
Doctrinaz capiens regitur vi tranſitionis.
Hocqꝫ gerundiuum tradendo dic ibi clauſum
Cuius vi regitur caſus qui non variatur.
Dum per paſſiui vocem volo dicta reſolui.
Aut illic poſiti regit hunc vis propria verbi.

In his verſibus A. declarat ex qua natura reguntur illi tres accuſatiui de quibus tradidit exemplum illud ſcilicet dico magiſtrũ diſcipulos mores placidos de iure docere. Et dicit ꝙ primus accuſatiuus ſcilicet magiſtrũ regitur ab illo infinitiuo docere ex parte añ ex vi infinitiui. Poſtea dicit ꝙ capiens doctrinã. i. accuſatiu⁹ repreſentãs doctrinam in capiente. videlicet diſcipulos regitur ab illo infinitiuo docere ex parte poſt ex vi tranſitionis. Demũ dicit ꝙ in tali ꝯſtructiõe includitur illud gerundium tradendo. ſicut ante dictum eſt in illa parte. Multotiens vbũ ⁊c. ⁊ ex vi illi⁹ gerũdij tradẽdo regitur ille actũs mores placidos. qui actũs nõ variatur dũ fit ꝯuerſa locutio de actiuo in paſſiuũ. Aut ꝙ ꝓpria vis verbi poſiti in ꝯſtructione illa regit hunc ſcilicet accuſatiuũ vltimatum. Et ſic non expedit ꝙ regatur ex vi gerundij.

De regimĩe accuſatiui a verb actiuiſ ex vi trãſitionis

Accuſatiuis data per vim tranſitionis
Si vox concordet: actiua frequenter habebis.

Dicit A. ꝙ verba regentia poſt ſe accuſatiuũ ex vi tranſitionis frequenter habentur actiua ſi vox concordat. Hoc eſt ſi habeãt vocem actiuam. videlicet ſi deſinãt in o. Et hoc fit ꝓpter aliqua deponentia. vt ſequor ⁊ ſimilia. que licet regant accuſatiuũ per vim tranſitionis. ⁊ habeãt ſignificationem actiuã. non tamen habent vocem actiuam.

Uerbo compoſito caſum quandoqꝫ locabis
Quem dat componens: vt vis exire penates.

Quaſi dicat ꝙ verba compoſita ex prepoſitiõib⁹ aliquando regunt accuſatiuũ aut alium caſum ex vi prepoſitiõis compoſite. vt vis exire penates. ille accuſatiuus penates regitur ab illo verbo exire ex vi prepoſitionis compoſite. Componitur enim exeo ex extra corrupto ⁊ eo is. Poteſt tamen cõponi ex ex ⁊ eo is ⁊ regere poſt ſe ablatiuũ. vt in Eſopo. Semen exit humo.

De regimĩe acti a vbiſ impſonalib⁹ actiue vociſ regẽtib⁹ actm̃ ⁊ gtm̃ ſimul. gtm̃ ex vi effect⁹ cãe efficiẽtl ⁊ actm̃ ex vi trãſitiõis

Penitet et tedet miſeret piget et pudet: iſta
Accuſatiuos ſibi iungunt et genitiuos:
Natura primum: ſed tranſitione ſecundum.

De regimine accuſatiui

Auctor dicit ꝙ verba in littera poſita intranſitiue conſtruuntur cum accuſatiuo ex parte an̄ ex na/tura ſue imꝑſonalitatis ſiue ex natura actus receptibilis ꝑ modum vt in quem. ⁊ a parte poſt conſtruuntur cum genitiuo ex natura tranſitionis ſiue ex natura effectus cauſe efficientis. vt me penitet peccatorum.

Accuſanſqꝫ modo damnanſqꝫ locatur eodem.

Quaſi dicat ꝙ verba ꝑtinentia ad accuſandum. vt accuſo ⁊ inculpo. ad damnum. vt damno ⁊ condemno. conſtruuntur cum accuſatiuo ⁊ genitiuo. vt accuſo te leſe maieſtatis. ⁊ condemno Petruꝫ pene capitis.

Verbaqꝫ ſumpta foris chriſti bonus ardet amorem.

Dicit ꝙ verba ſumpta foris. id eſt. tranſumptiue regunt poſt ſe accuſatiuū. vt bonus homo ardet amorem chriſti. id eſt. ardenter amat.

Que ſine perſona ſunt: atqꝫ gerundia iungis:
Si tamen a verbo quod tranſeat illa creabis:
Mattheum legitur: pſalmos erat ante legendum.

Dicit ꝙ verba ſine perſona. id eſt. impꝑſonalia necnon gerundia ⁊ ſupina venientia a verbo quod tranſeat. id eſt. a verbo regente accuſatiuū poſt. conſtruuntur cum accuſatiuo ex parte poſt. vt a me legitur Mattheum. ⁊ ante erat legendum pſalmos.

Poſtulo poſco peto doceo rogo flagito celo
Exuo cum veſtit monet induo calcio cingo
Accuſatiuos geminos hec verba requirunt.
Hunc dant paſſiua: quem verba volunt ibi clauſa:
Seu quem vis verbi ſibi poſtulat aſſociari.

Dicit auctor ꝙ verba in littera poſita requirunt duos accuſatiuos. vt poſtulo te veniam. Preterea dicit ꝙ paſſiua dictorum verborum regunt poſt ſe vnum de duobus dictis accuſatiuis illum ſcilicet quem regunt verba ibi clauſa. id eſt. verba gerundia in dictis verbis incluſa: ſiue illum quem ꝓpria vis verbi. id eſt. ꝓpria ſignificatio verbi poſtulat ſibi aſſociari. vt exuor a te tunicam.

Ornatus verbum ſpacij moreqꝫ gubernant
Accuſatiuos vocum: que talia ſignant.
Te veſti tunicam perges iam milia ſeptem.

Dicit A. ꝙ verba ꝑtinētia ad ornatum vt veſtio. ad ſpacium vt vado ⁊ pergo. ad moram vt ſto et maneo. gubernant. id eſt. regunt accuſatiuos vocum hoc eſt dictionum. que ſignant. id eſt. ſignificant talia predicta. videlicet ornatum ſpacium moram. vt patet in his exemplis. Ego veſti te tunicam. tu pergis iam milia ſeptem. Ego ſteti tecum duos menſes. Veruntamen ſciendum eſt ꝙ in his duabus vltimis ↄſtructionibus ſubintelligitur iſta prepoſitio per.

Sepe regente caret vite modus: idqꝫ probato:
Vir bone viue deum: ſic viues ſecula cuncta.

Hic A. dicit ꝙ accuſatiuus repreſentans modum vite ſeu modum viuendi ſepe caret dictione regente. id eſt. ponitur abſolute. vt patet in exemplis auctoris.

His obliuiſcor iunges meminiqꝫ recordor.

Quaſi dicat ꝙ verba pertinentia ad memoriam poſſunt conſtrui cum accuſatiuo caſu. vt ego recordor lectionem. Super iſto paſſu nota ꝙ verba predicta poſſunt conſtrui cum genitiuo cum accuſatiuo ⁊ cum ablatiuo. ſed aliter ⁊ aliter. Nam ſi conſtruantur cum genitiuo vel ablatiuo pars rei denotatur. vt recordor lectionis vel lectione. Et eſt ſenſus. memorie habeo partem lectionis ⁊ nō totam lectionem. Si vero conſtruantur cum accuſatiuo tunc denotamus totum. id eſt. recordor lectionem. id eſt. ſcio totam lectionem. Unde graciſmus. Si diuerſifices rem reiqꝫ reqꝫ recordor. Tuncqꝫ rei cum pars tm̄modo ſcita recordor. Tuncqꝫ recordor eam cum pfecte ſcio totam.

His iungas iuuat atqꝫ decet delectat oportet.

Sententia eſt ꝙ verba in littera poſita conſtruuntur cum accuſatiuo. vt me delectat legere.

Oqꝫ ſibi quartum ſolet heu quoqꝫ iungere caſum.

De regimīe accuſatiui a partibus indeclinabilibꝰ ex vi ſue ſignificationis

Dicit ꝙ he due dictiones o ⁊ heu ſolent regere accuſatiuū. vt o Petrum virum infinite prudentie. heu me infelicem.

Adde per et ſimiles per vicos itur ad vrbes.

Quaſi dicat ꝙ iſta prepoſitio per ⁊ alie volunt accuſatiuo caſui deſeruire. ponitur exemplum in littera. per vicos itur ad vrbes.

Inqꝫ notans contra quarto ſolet eſſe locata.

Dicit ꝙ iſta prepoſitio in qñ ponitur pro contra. ſeruit accuſatiuo. vt vado in hoſtes. id eſt. cõtra hoſtes. Item in non ſolum conſtruitur cum accuſatiuo, put valet tm̃ ſicut contra. ſꝫ etiã alijs decẽ modis. Primo qñ ꝯſtruitur cũ verbo importãte motũ ad locũ. vt vado in domũ. Secundo qñ notat iherentiã ſiue tendentiã i aliud. vt credo i deũ. Tertio qñ notat ſimilitudinem. vt ille locutꝰ eſt in hec verba. i: ad ſimilitudinẽ illoꝝ verboꝝ. Quarto qñ denotat mutationẽ. vt domꝰ ꝯuerſa eſt in cineres. Quinto quando notat expoſitionem. vt Beda ſcribit in Matcum. Sexto quando notat affectum. vt ille eſt bonus in amicos. id eſt. habet bonam affectionem circa amicos. Septimo quando denotatur euentus. vt illud euenit in dampnum ſuum. Octauo quando capitur pro vſq; . vt in euangelio. Qui odit animam ſuam in hoc mundo in vitam eternam cuſtodit eã. id eſt. vſq; ad vitam eternam. Nono quando conſtruitur cum dictione eternitatem temporis deſignante. vt iuſti in perpetuum viuent. Decimo quando conſtruitur cum dictione longitudinem temporis importante. vt ille prophetizat in longa tempora. Unde verſus. Contra ſiue locum notat in tendit ſimilatur. Mutat ⁊ exponit ſimul afficit euenitq;. Uſq; ſubauditur infinitatq; diurnat. Unde vis vicibus ſic in quarto ſociabis.

Huncq; gerundiuis caſum veteres poſuere
Ut ſupponentem: quod multorum tenet vſus.

Dicit ꝙ gerundia ante ſe ꝯſtruuntur cum accuſatiuo caſu. ⁊ hoc ſm antiquoſ. vt in ꝯuertendo populos in vnum. hoc etiam tenet vſus antiquoꝝ ⁊ modernoꝝ multorum.

De abſolutiõe accuſatiui

Sepe regente loci nomen caret vt babylonem
Rusq; domum vel militiam rex vadit humumq;:
Nomina que villis ſunt appropriata loco ve.
Qui minor eſt: ſeruant hanc normam: ſunt et eiſdem
Rus et militia domus ac humus aſſocianda.

Dicit A. ꝙ nomina localia ſepe aduerbialiter ponuntur in accuſatiuo caſu. vt rex vadit babylonẽ Poſtea declarat iſtam regulam dicens ꝙ nomina que ſunt appropriata villis ⁊ ciuitatibꝰ. vt bononia. ⁊ q̃ ſunt appropriata loco qui minor eſt. vtputa caſtris burgis. ſeruant normã predictã. Et iſta quattuor appellatiua rus domus humus ⁊ militia ſunt aſſocianda predictis.

De regimie ab latiui

Ablatiuorum regimen ſubiungitur iſtis.

Expedito de regimine accuſatiui regimen ablatiuoꝝ ſubiungitur. Tamen aliqui habent prius hunc verſum.

O q; ſibi quintum quandoq; ſolet regere caſum.

Et merito ꝙ ablatiuus ſequitur vocatiuũ ⁊ vocatiuus precedit. Sententia eſt ꝙ hoc aduerbium o ſolet regere quintũ. i. vocatiuũ caſum qñq;. i. aliqñ. videlꝫ. qñ eſt aduerbiũ vocãdi. vt o Petre.

De regimie ab latiui ex vi exceſſus

Tres notat eſſe gradus qui comparat: inde notabit
Multimodum regimen qui rem diſcernit aperte:
Ditior eſt auro ſapiens ſalomone ſibylla:
Per magis expone regimenq; videbis aperte.
Eſt auro diues regina magis ſalomone.

Hic A. ponit regulas de regimine ablatiui. Et dicit ſic. Ille qui comparat. i. comparationẽ facit notat gradus comparatiõis eſſe tres. ſ. poſitiuũ compatiuũ ⁊ ſuplatiuũ. Et inde qui diſcernit aperte rem. videbit multimodũ regimen ipſius. ſ. ablatiui. Nam in ꝯſtructione attenditur regimen poſitiui comparatiui ⁊ ſuperlatiui. Deinde ponit exemplum de comparatiuo dicens. Ditior eſt auro ſapiens ⁊c. Et hoc exemplum potes exponere per magis aduerbium ⁊ eius comparatiui poſitiuum Dicit. per magis expone ⁊c. q. d. expone dictam ꝯſtructionem per magis. ⁊ poſtea videbis regimen aperte. Et hoc exponitur ab auctore. Eſt auro diues regina magis ſalomone. Ecce iſte ablatiuus ſalomone regitur ex vi comparatiui. Et ille ablatiuus auro regitur ex vi poſitiui. ⁊ cetera.

Eſt ablatiuus demonſtrans quantus habetur
Exceſſus: regit hunc exceſſum dictio ſignans.
Hoc lignum digitis excedit quattuor iſtud
Hoc lignum digitis eſt maius quattuor iſto.

Hic A. ponit aliam regulam dicens. ꝙ ablatiuꝰ denotãs quãtitatẽ exceſſus regitur a dictiõe denotante quãtitatẽ ex natura quãtitatis exceſſus. Et ponit exẽpla tam de noie q; de v̾bo. que de ſe patẽt.

De regimie ab latiui ex vi effe ctus cauſe

Remq; notans fieri: regit id quo res ea fiet:
Orator verbis vincit vir bellicus armis.

De regimine ablatiui

Dicit ꝙ dictio denotans aliquid fieri. regit illud mediātē quo fit ex natura cauſe formalis ſiue inſtrumentalis in ablatiuo caſu. vt patet in exemplo auctoris.

Nobile menſuram deſignans addere debes:
Longum ſex pedibus lignum latumqꝫ duobus.

Dicit ꝙ adiectiua importantia menſuram conſtruuntur cum ablatiuo caſu. vt patet in exemplo auctoris. ex natura menſure vel quantitatis.

Verbum materiam cauſam ſpacium precium ve
Aut tempus ſignans: ablatiuos regit horum
Que predicta notant: vt frenum fabricat ere.
Iſta pudore tacet: ſtadijs ſex diſtat ab vrbe.
Nocte morans tota panem nummis tribus emi.

Dicit ꝙ dictio denotans materiam vt fabrico fabricas. vel cauſam. vt ſileo ſiles. vel ſpacium. vt diſto diſtas. vel precium. vt emo emis. aut tempus. vt moror moraris. conſtruuntur a parte poſt cū ablatiuis caſibus importantibus vel ſpectantibus ſupradicta videlicet materiam cauſam ſpaciū precium vel moram. Exempla patent in littera.

Nomen eis adiunge modum quod ſignat agendi:
Accentu plura proferre ſolemus acuto.

Dicit ꝙ dictio deſignans modum agendi regitur in ablatiuo ex natura cauſe formalis vt ſolemus proferre plura accentu acuto.

Sepe poteſtatis nomen ſubiungitur iſtis
A rex hieruſalem domini dono b ſalutem.

Dicit ꝙ dictio ſignificans proprietatem ⁊ poteſtatem. vt rex dominus dux. regunt ablatiuum ex natura effectus cauſe efficientis. vt a. id eſt. andreas vel alius cuius nomen inchoetur ab a. rex hieruſalem dono domini. regitur ex natura predicta.

Synecdochen iungas vt vultu virgo decora.

Dicit ꝙ ablatiuus interdum regitur per figuraꝫ que dicitur ſynecdoche. Exēplū patet in littera

Ornatum ſubdis: indutus veſtibus albis.

Dicit ꝙ dictio ſignificans ornatum regit ablatiuum ex natura ornatus ſiue ex natura cauſe materialis. vt indutus veſtibus albis.

Toti da partem: ſubiecto proprietatem.
Sed laudem iunge vel vituperamen vtrinqꝫ.
Vir manibus validis et virgo crinibus albis:
Vir dextra fragili: vel forma femina turpi.

Dicit ꝙ totum regit eius partem ⁊ ſubiectum proprietatem ſuam in ablatiuo ex natura declarationis eſſentie. Sed vtrinqꝫ. id eſt. tam a parte ꝙ̄ a proprietate iunge dictionem importantē laudem vel vituperium. quia nec totum poſſet regere partem ſimpliciter nec ſubiectum proprietateꝫ niſi a dictione laudis vel vituperij. vt patet in exemplis. vir manibus validis. ⁊ femina crinibus albis. Similiter expone alium verſum ſine additione.

Nobile vel verbum deſignans proprietatem:
Sextis conſtruitur per quos ea ſignificatur.
Aut inſtrumenti vel cauſe nomina iunge.
Curſu feſtinus: fulget virtute modeſtus.
Eſt velox pedibus blando ſermone facetus.
Viribus inuictus: properat pede: voce benignus.

In iſtis verſibus auctor dicit ꝙ nomen adiectiuum vel verbum deſignans aliquam proprietatem conſtruitur ſextis. id eſt. ablatiuis. per quos proprietas ſignificatur ex natura proprietatis. Poſtea ſubdit ⁊ dicit ꝙ nomina inſtrumentorū vel cauſe etiam iunguntur predictis. Nam ipſa conſtruuntur cum ablatiuo ex natura inſtrumenti vel cauſe. Exemplum patet in littera.

Rem qꝫ carere notans: ablatiuum regit eius.
Vt pena careat homo: purus crimine viuat:

Dicit ꝙ dictio denotans carentiam regit ablatiuum ſpecificantem illam carentiam ex natura cauſe materialis. Exempla patent in littera.

De regimīe ablatiui ex vi demonſtrationis eſſentie.

De regimīe ablatiui a quibuſdam verbis imperſonalibuſ ex vi pertinētie ſignificate p modum vt ab alio

Inter et eſt iuncta tibi dant pronomina quina
Intererit noſtra veſtraq; meaq; tuaq;
Atq; ſua: normam refert ſeruabit eandem.

Dicit ꝙ hoc verbum intereſt conſtruitur cum quinq; ablatiuis ꝓnominū poſſeſſiuoꝝ. ſ. mea tua ſua noſtra ⁊ veſtra Text⁹ eſt clarus. Deinde dicit ꝙ hoc verbū refert eandem normam ſeruabit

Plenus inops caſum dant iſtum ſiue ſecundum
Vini vel vino duo dolia plena videto
Pauper egenus inops vino vel panis egebit.

Dicit ꝙ dictiones importantes plenitudinem vt plenus ⁊ diues ⁊ etiam paupertatem vt pauper inops ⁊ egeo conſtruuntur cum ablatiuo ſiue genitiuo vt patet in littera.

Dignus cum potior fungor veſcor fruor vtor.
Et careo iungo caſui tantummodo ſexto

Dicit ꝙ verba in littera poſita ꝯſtruuntur cū ablatiuo. Nota tñ ꝙ regiuntur cū gtō ꝯſtructa.

De regimīe ablatiui a pte indeclinabili ſcilicet a prepoſitione ex vi prepoſitionis.

Hos caſus de pre coram ſocieq; gubernant.

Dicit ꝙ iſte prepoſitiones de pre coram ⁊ ſocie ſeruiunt ablatiuo caſui.

Cum ſuper eſt pro de: ſexto decet hanc ſociare.

Q. d. ꝙ iſta ꝓpoſitio ſup qñ ponit̄ p de. fuit abltō. vt ī vgilio. Multa ſup priamo rogitās. i. d pamo

De regimīe ablatiui a vbo mediante prepoſitione a vel ab ex vi tranſitionis

Iſte datur caſus paſſiuis ab preeunte:
Cernitur hic a me quandoq; videbor ab illo.

Dicit ꝙ iſte caſus ſcilicet ablatiuus datur paſſiuis cum prepoſitione a vel ab ex natura actus illati ab altero. vt patet in exemplis. Cernitur hic a me. ⁊ cetera.

Vel ſi ſuſceptum quid ſignes ſiue receſſum
Sic a te diſco libros: a teq; recedo.

Dicit ꝙ verba pertinentia ad aliquid ſuſcipere ab aliquo. vel ad recedere ab aliquo. regunt ablatiuum cum prepoſitione a vel ab ex natura recepti vel ſeparationis. Exempla patent in littera.

De abſolutiōe ablatiui

Sunt ablatiui plures rectore ſoluti
Diſcere diſcipuli debent doctore legente.

Dicit ꝙ plures ſunt ablatiui. qui aliqñ ponuntur abſolute. vt in hoc exemplo. diſcere diſcipuli debent doctore legēte. Item ablatiui poſiti abſolute in deſignatiōe ꝯſequentie taliter ſe debent hīc ꝙ admin⁹ ſint duo expreſſe vel implicite. quorum vnus debet eſſe participialis expreſſe vel implicite. vt dicendo. mgr̄o legēte pueri ꝓficiunt. Dicitur notanter duo ablatiui expreſſe vel implicite qꝛ aliqñ ſolū vnus expreſſe ponitur. Et hoc ꝯtingit qñ talis ablatiuus eſt participiū vbi excepte actionis. vt pluente intrandū eſt domū. vbi ſubintelligitur alter ablatiu⁹. ſ. deo vl natura. ⁊ ſic valet illam. deo vel natura pluēte intrandū eſt domū. Dicitur ꝙ vnuſ illoꝝ debet eſſe participialis. qꝛ ſi ambo eſſent nominales oratio eſſet incōgrua. niſi vn⁹ illoꝝ poneretur loco participij. Hinc eſt ꝙ incongrue dicitur. Homine aſino ſortes currit. Dicitur niſi vnus ponatur loco participij. qꝛ dicēdo ſic. deo duce veniam ad te. hic ponuntur duo ablatiui nominales abſoluti ſed vn⁹. ſ. duce ponitur loco illius participij ducēte. Similiter aliqñ pōt ſubintelligi participiū. vt deo comite viſitabo limina vginis glorioſe. i. deo exiſtēte comite. Etiā aliqñ repitur vnicus ablatiu⁹ abſolute poſit⁹ in deſignatiōe ꝯſequētie dūmodo tamē ille equiualet duob⁹. vt ibi. dicto de genere dicēdum eſt de ſpecie. vbi ille ablatiu⁹ dicto valet tm̄. id eſt. dictione facta.

Atq; loci nomen quandoq; regente carebit.
Roma militia vel humo vel rure domoq;
Rex venit: atq; means normam ſeruabit eandem.
Roma rothomago vernone meabit athenis.
Seruat idem verbum ſine motu: dum ſociatur
Nomen plurale: vel cui ſit regula terne.
Qui modo rure canit vernone canit vel athenis

Dicit A. ꝙ nomē loci aliqñ ponitur aduerbialiter in abltō caſu. videlꝫ qñ iūgitur cū vbo ſignificāte motū d loco. vt vēio ⁊ rcedo. ac etiā cū vbo ſignificāte motū p locū. vt meo ⁊ trāſeo. Jō dicit Atq; means. Deīde dicit ꝙ idē ſuat vbū ſine motu. i. abltūs aduerbialiter pōitur qñ nomen loci tm̄ pluraliter declinatur. vt athene ⁊ venetie. vel nomē loci ē tertie declinatiōis. vt auinio auinionis. qñ iunguntur vbo ſignificāti pmanētiā. vt puta venetijs ſcribo De his exēpla patent in litteris

Ad nomen poſitum ſic ſepe relatio fiet:
Ut vado romam: que menibus eminet altis.
Dicit ꝙ ad nomina localia ſic poſita ſepe fit relatio. vt vado romā. que menibus eminet altis.
Queris: ſi poſſit adiectiuum ſociari.
Ut debet doctas bonus ire ſcholaris athenas
A. videtur reſpondere cuidam queſtioni. ⁊ mouet eam dicens. Tu quer. ſi adiectiuū poſſit ſociari nominibꝰ aduerbialiter poſitis. vt doctas athenas. Et videtur affirmare vigore exempli.
Per quo qua vel vbi fit queſtio ſiue per vnde.
Dicit ꝙ queſtio. i. interrogatio fit de circūſtantijs localibꝰ p hec aduerbia. ſ. quo qua ⁊ vnde.
Illuc illo foras: huc iſtuc pergis eoqꝫ:
His intro iungas: hac illac pone meando.
Hic illic iſtic intus foris eſt et vbiqꝫ:
Hinc illinc iſtinc remeat foris intus et inde.
Hec ſunt aduerbia que reſpondentur predictis quattuor interrogationibꝰ. Sed illa que ſunt in primo paragrapho reſpondentur ad quo ⁊ ſimilia. Illa de ſecundo. ad qua. Illa de tertio. ad vbi Illa de quarto ad vnde.

Participans quod in ans vel in ens fit: dicito preſens.
Tus vel ſus dat preteritum: rus duſqꝫ futurum.
Hic A. incipit determinare de regimine quod fit per participia. Et primo docet cognoſcere participia per eorum terminatiões ⁊ tempora. Et dicit. Tu dicito participans. id eſt. participium quod fit in ans vel in ens. vt amans ⁊ legens eſſe preſens. id eſt. preſentis temporis. Et illud quod fit in tus in ſus in xus eſſe preteritum. id eſt. preteriti temporis. vt amatus gauiſus ⁊ amplexus. Et illud quod fit in rus ⁊ in dus eſſe futuri temporis. vt amaturꝰ ⁊ amādꝰ. De regimie obliquoꝝ a participio
Quere per actiua preſens in ruſqꝫ futura.
Que dabit actiuum dabit hec eadem tibi neutrum.
Sunt per paſſiua tibi cetera ſignificanda.
Dicit ꝙ participia preſentis temporis ⁊ futuri in rus deſcendunt a verbis actiuis. Cetera vo. ſ. in ſus in xus ⁊ in dus deſcendunt a verbis paſſiuis ſiue paſſiuam vocem habentibus.
Deponens terna tibi dat: commune quaterna.
Quaſi dicat ꝙ verbum deponens habet tria participia vnū in ans vel in ens. ⁊ vnū in tus in ſus vel in xus. ⁊ aliud in rus. Preterea dicit: ꝙ verbū cōmune habet quattuor. ſ. tria pdicta ⁊ vnū in dus.
Lex tamen eſt talis: ꝙ que caruere ſupinis
Non poſſunt rectum per rus formare futurum.
Dicit ꝙ verba que carent ſupinis. non poſſunt formare participium in rus. Et ratio eſt. quia participium in rus formatur a ſupino.
In verbi genere que ſit ſignificatio quere:
Hinc tibi multimodum credas regimen reſerandum.
Poſtqꝫ A. docuit cognoſcere participia. Nunc docet regimen eorum. Et dicit in pcluſione. ꝙ quecunqꝫ caſum regit verbum a parte poſt. eundem regit eius participium ex eadem parte ex eadem natura. Et ex hoc patet multimodū regimen participioꝝ.
Dum mutat regimen fit participans tibi nomen:
Dum perdit tempus: dum comparat: aſſociamus
Iſtis compoſitum: dum ſimplex ſit tibi verbum.
Dicit A. ꝙ participiū quattuor modis trāſit in nomē. Primo mō qn̄ mutat regimē. hoc ē qn̄ regit aliū caſum qꝫ vbū a quo deſcēdit. vt doctꝰ grāmatice. Secūdo mō qn̄ pdit tps vt ſi dicatur. homo honorandus. id eſt. dignus honoris. Itē qn̄ comparatur. vt doctꝰ doctior doctiſſimus. Demū quando componitur cum dictione cuꝫ qua non componitur ſuū verbum. vt indoctꝰ. nō enim inuenitur indoceo indocere.
Et poſt predicta conſtructio iure locanda.
Hoc eſt nonum capitulum in quo auctor determinat de conſtructione. Et primo ſe continuat cum precedentibus dicens. Conſtructio eſt ordinanda iure poſt predicta. Capitulum nonum eſt in generali de cōſtructione

In geminas partes conſtructio ſcinditur: illi
Tranſitio debet intranſitioq; ſubeſſe.

Dicit ꝙ conſtructio diuiditur in tranſitiuam ⁊ in intranſitiuam.

De cõſtructiõe tranſitiua

Cum partes: per quas conſtat conſtructio plena
Signant diuerſa: conſtructio tranſeat illa.
Judicium fit idem tanquam diuerſa notando.

Sententia eſt ꝙ illa conſtructio eſt tranſitiua que ꝯſtructibilia habet ſignificãtia diuerſa. vt ego amo Petrum. Deinde dicit ꝙ idem iudicium eſt de ꝯſtructionibus habentibꝰ ꝯſtructibilia ſignificantia diuerſa. vt ego amo Petrum. vel tanq̄ diuerſa. vt ego amo me. Marcus videt ſe.

De cõſtructiõe tranſitiua ſimplici ⁊ conſtructione tranſitiua retranſitiua

Hanc in membra duo diſtinguere conuenit: eius
Sunt ſpecies: ſimplex que tranſit: queq; retranſit.

Dicit ꝙ tranſitiua ꝯſtructio diuiditur in duo membra. videlicet in ſimplicem tranſitiuã ⁊ in retranſitiuam. Simplex tranſitiua fit per vnum verbum. vt amo deum. Retranſitiua fit per duo verba. vt amo Petrum vt ipſe amet me.

De cõſtructiõe intranſitiua.

Eſt intranſitio tibi per predicta notanda.

Dicit ꝙ ꝯſtructio tranſitiua eſt illa. cuius ꝯſtructibilia ſignificant idem. vt homo eſt animal. vel tanq̄ idem. vt bos eſt leo. quia denotatur ꝙ bos ſit leo:

De cõſtructiõe intrãſitiua ſimplici. ⁊ de ꝯſtructione intranſitiua reciproca

Per binas ſpecies hanc diſtingues: quia ſimplex
Hanc intranſitio pariterq; reciproca ſcindunt.

Nunc diuidit ꝯſtructionem intranſitiuam dicens. ꝙ ꝯſtructio intranſitiua diuiditur in ſimplicẽ intranſitiuam. Et hec eſt in qua ꝯſtructibilia ſignificant idem vel tanq̄ idem ſine aliqua reciprocatione vel reflectione actus in idem a quo exiuit. vt ego video. ego curro. Et in reciprocam intrãſitiuam. Et hec eſt in qua ꝯſtructibilia ſignificant idem vel tanq̄ idem ⁊ cum hoc actus denotatur tranſire in idem a quo exiuit. vt video me.

Ecce per exempla tibi res eſt notificanda:
Hic ſocium ſuperat: vel marcum tullius orat.
Exorat marcum cicero ꝙ diligat ipſum.
Tullius eſt marcus: bos eſt leo: capra iuuencus.
Se regit hic: ego me: tu te: nos diligimus nos.
Iſti ſe ſociant: vos autem diligitis vos.

Dicit ꝙ illa que iam dicta ſunt de ꝯſtructione ſunt tibi notificãda per exempla que ſequũtur. Hic ſuperat ſociũ. eſt exemplũ d ꝯſtructiõe trãſitiua vbi ꝯſtructibilia ſignificãt diuerſa. Tullius orat Marcũ. eſt exẽplũ d ꝯſtructiõe trãſitiua vbi ꝯſtructibilia denotãtur accipi ꝓ diuerſis. Cicero exorat Marcũ ꝙ diligat ipſum. ẽ exẽplũ de ꝯſtructiõe trãſitiua retrãſitiua qr in ipſo denotatur fieri retñſitio. Tulliꝰ ẽ Marcꝰ. ẽ exẽplũ d ꝯſtructiõe intñſitiua ſimplici vbi ꝯſtructibilia ſignificãt idẽ. Bos ẽ leo. ẽ exẽplũ d ꝯſtructiõe intrãſitiua ſimplici vbi ꝯſtructibilia dnotãtur accipi ꝓ eodẽ. Capra ẽ iuuẽcꝰ. ẽ exẽplũ d eadẽ ꝯſtructiõe. Hic regit ſe. ego rego me. tu regꝭ te. nos diligimꝰ nos. iſti ſociãt ſe. vos diligitꝭ vos. ſunt exẽpla de ꝯſtructiõe intrãſitiua reciproca. qr actus verbi denotatur reciprocari in idipſum a quo exiuit.

De cõſtructiõe tranſitiua actuum. ⁊ conſtructione tranſitiua perſonarum

Actus tranſitio perſonarumq; notentur.

Quaſi dicat. ꝙ duplex ẽ ꝯſtructio. ſ. actuũ ⁊ ꝑſonaꝝ. Nota ꝙ ꝯſtructio trãſitiua actuũ eſt duplex Nã aliqñ fit ꝑ actũ vehemẽtꝭ trãſitꝰ. videlicet ꝑ v̾ba actiua ⁊ alia. Et aliqñ fit ꝑ actũ nõ vehemẽtꝭ trãſitꝰ. videlicȝ ꝑ v̾ba neutra ⁊ alia. Itẽ ꝯſtructio trãſitiua ꝑſonaꝝ aliqñ fit ꝑ rectũ ⁊ obliquũ. vt capa Petri. Aliquando per duos obliquos. vt capam Joannis. Conſtrue. Tranſitio actus ⁊ perſonarum notentur. quia vtraq; reperitur. vel ſic. Conſtructio tranſitiua actus notatur per ꝑdicta. et perſonarum per ſequentia.

Quando non tranſit actus: nec paſſio cuiquam
Infertur: nunquam tranſit conſtructio plena:
Filius alphei iacobiq; maria quieſcunt.

Dicit ꝙ illa conſtructio in qua non oſtenditur actio tranſire ⁊ paſſio inferri ab vna perſona in aliam non eſt plene tranſitiua. ſed potius intranſitiua. Et illo probatur exemplo. Filius alphei iacobiq; maria quieſcunt. Hic non oſtenditur actio tranſire. nec paſſio inferri ab vna perſona in aliã. ideo non eſt plene tranſitiua. Nota tamem ꝙ cum dicitur filius alphei ⁊ maria iacobi fit cõſtructio perſonarum.

De conſtructione

COnſtrue ſic: caſum ſi ſit prepone vocantem

Poſtq̄ A. diuiſit ɔſtructionē ⁊ ipſius membra declarauit. Nunc docet ordinare dictiones in ɔſtructione. Et dicit. Tu ɔſtrue ſic. id eſt. vt ſequitur. Et prepone caſum vocantem. id eſt vocatiuū ſi ſit. quaſi dicat ꝙ in ɔſtruēdo tu debes incipere a vocatiuo caſu ſi ſit poſitus in conſtructione.

De ordinatiōe conſtructibiliū in conſtructiōe ſm̄ ſitum localem preponēdi et poſtponēdi.

Mox rectum pones: hinc perſonale locabis
Verbum: quod primo ſtatues: ſi cetera deſint.

Dicit ꝙ poſt vtm̄ tu pones mox. i. incōtinēti rectū. i. ntm̄. Dehinc. i. poſtea. tu locabis ꝑſonale v̄bū qḋ primo ſtatues. i. quod principale dices. ſi cetera deſint. i. ſi nihil aliud ſit qḋ ponitur in conſtructione tunc incipies ɔſtructionē a v̄bo ꝑſonali prime vel ſecūde ꝑſone cū ntō ſubintellecto.

Tertius hinc caſus et quartus ſepe ſequuntur

Dicit ꝙ poſt verbum primo poſitum ſepe locatur datiuus ⁊ accuſatiuus.

Aut verbo ſubdes aduerbia: ſubde ſecundum
Caſum rectori: debet vox prepoſitiua
Quarto preiungi vel ſexto: quem regit ipſa.

Dicit ꝙ aduerbia debēt immediate poni poſt v̄bū ſuū. Sꝫ nota ꝙ aliq̄ ſunt q̄ debēt ꝑponi. vtputa negatiua interrogatiua relatiua dubitatiua ⁊ q̄dā alia. Deinde dicit. Subde ſecūdū caſum rectori. q. d. ꝙ gt̄ūs caſus debet immediate poni poſt illā dictionē a qua regitur. Poſtea dicit ꝙ vox ꝑpoſitiua dꝫ ꝑiūgi quarto vel ſexto quē ipſa regit. q. d. ꝙ prepoſitio debet preponi ſuo caſui. vt in exemplo. O Petre magiſter vult hodie nobis lecta declarare ſm̄ capacitatē ingeniȷ̄ noſtri.

Infinitiuum perſone ſiue quibuſdam
Des adiectiuis: vt ſunt habilis piger aptus.
Hanc olim pulchram veteres dixere figuram.

Dicit A. ꝙ a verbis perſonalibꝰ motum ſeu inclinationē animi ſignificātibꝰ dare debes v̄bū infinitiuum. vt volo ſcribere. Similiter ⁊ quibuſdam adiectiuis. vt ſunt iſta habilis piger aptꝰ ⁊ ſimilia. Poſtea dicit ꝙ veteres olim dixere hanc figuram pulchram. id eſt. hunc pulchrū modū loquēdi. vt habilis currere. id eſt. ad currendū. ego ſum aptus ſcribere. id eſt. ad ſcribendum.

De impedimentis contra debitum moduꝫ ordinandi cōſtructibilia. Et de huiuſmōi determinatur vſq̄ in finem.

Verba que ſunt debet iubet audet vultq̄ poteſtq̄:
Nititur et temptat dignatur ſcitq̄ monetq̄:
Incipit et tedet piget et pudet atq̄ meretur:
Et properat gaudet delectat penitet vrget:
Et parat et diſcit decet et ſolet et licet: adde
Que predicta notant: et que contraria ſignant

Hic A. ɔnumerat aliqua ex verbis. que cū infinitiuo ɔſtruuntur a parte poſt. Et dicit ꝙ non ſolū iſta ſed etiam verba his conſimilem ſignificationē habentia. vt cupio deſidero. ⁊ etiam his ɔtrariam ſignificationem habentia. vt contemno nolo cum infinitiuo ɔſtruuntur.

Addere multa potes quarto caſu preeunte.

Dicit A. ꝙ tu potes addere multa verba que poſſunt conſtrui cum infinitiuis precedente accuſatiuo. vt audio magiſtrum legere ⁊c. Aliȷ̄ ſic exponunt multa verba poſſunt addi predictis que quidem an̄ ſe cū actō ɔſtruūtur vt penitet oportet pudet ⁊c. Poſtea ɔſtruūtur poſt ſe cum infinitiuo. vt me penitet maleteciſſe. Nota tamen ꝙ non omnia verba predicta poſſunt habere ante ſe accuſatiuum ſed bene infinitiuum.

Que iunges verbo: iunges et participanti
Si generi verbi ſua ſignificatio fiet
Conſona: debetur ipſi conſtructio verbi.

Dicit auctor ꝙ illa conſtructibilia que poſtponuntur verbo poſtponuntur etiam participio. vt ſicut dico volo legere ita poſſum dicere volens legere. Dum tamen ipſum participium retineat eandem ſignificationem verbi. Et hoc dicit propter participia verborum comunium in ans vel in ens ⁊ in rus ⁊ in dus deſinentia. Nā licꝫ in v̄bis cōmunibus poſtponatur accuſatiuus ⁊ ablatiuꝰ tam̄ eorum participiȷ̄s in ans vel in ens vel in rus deſinentibus poſtponitur ſolū accuſatiuus. qꝛ talia participia tantum actiuam retinent ſignificationem. Participiȷ̄s v̄o deſinentibꝰ in dus non poſtponitur ſolū ablatiuus. quia paſſiuam retinent ſignificationem. Sed participiȷ̄s in tus vel in ſus vel in xus deſinentibus poſtponitur accuſatiuus ⁊ ablatiuus. quia vtranq̄ retinent ſignificationem.

Sed perſonale ſupponens rectus habebit.
Dicit ꝙ verbū ꝑſonale hēbit ntūm ſupponētē ſibi a ꝑte añ et nō ꝑticipiū. hic ꝯmittit hypallage
Aut ablatiui preeunt rectore ſoluti:
Aut poſtponuntur: ſed vix interſeris illos.
Dicit ꝙ ablatiui abſolute poſiti aut precedūt verbum in conſtructione aut poſtponuntur: Si pre/cedunt. ⁊ tunc verbum poſtponitur. vt in hoc exemplo. Magiſtro legente ſcholares addiſcūt. Si poſtponūtur tunc verbum precedat. vt in hoc exemplo. Ego diſputo Paulo aſtante. Sed vix inter/ſeris illos. id eſt in medio conſtructionis ponis illos ablatiuos.
Appellans verbum: ſubſtantiuumq;: vel horum
Vim retinens: poſt ſe rectum quandoq; locabunt.
Dicit A. ꝙ verbum appellans. id eſt. vocans. vt vocor ⁊ nominor. ⁊ verbum ſubſtantiuū. vt ſum ⁊ exiſto. locabunt poſt ſe rectum. id eſt. nominatiuū. Et verbum retinens vim eorum. ſcilicet predi/ctorum. vt vocor Joannes. ſum bonus. ſedeo curuus.
Eſt ſubſtantiui data ſignificatio verbi
Paſſiuis et ſepe ſolet conſtructio tradi.
Dicit ꝙ ſignificatio ⁊ conſtructio verbi ſubſtnatiui ſepe datur verbis paſſiuis. vt ego efficior papa
Quis qualis quantus cuius cuias quotus et quot
Miſſa relatiue penitus precedere debent:
Obliquos verbo preiunges miſſa rogando:
Hanc ſua iungendi retinent aduerbia formam.
Dicit ꝙ nomina in littera poſita ⁊ ſimilia relatiue ⁊ interrogatiue poſita debent preponere aliquos caſus verbo a quo reguntur. vt quem vides ego diligo. quem diligis tu. Deinde dicit ꝙ aduer/bia ab ipſis deriuata eodē mō debēt ī ꝯſtructiōe ordinari. vt taliter ſcribit petrꝰ q̄liter legit plato.
Quis proprium nomen: et que ſubſtantia querit:
Si proprium noui debet ſubſtantia queri
Qua nota proprio tantum de nomine quero.
Dicit ꝙ hoc nomen quis poteſt querere de ꝓprio nomine ⁊ de ſubſtantia. Et hoc declarat dicens. Si ego noui ꝓprium nomen debeo querere de ſubſtantia. vt quis eſt Petrus. tunc reſpondetur iſte vel ille. Et ſi noui ſubſtantiam tunc interrogatio fit de ꝓprio nomine. vt ſi dicam. quis eſt iſte. tūc reſpondetur Petrus vel Joannes.
Communi per quis etiam de nomine queris:
Quis bonus eſt aratro: bos. quis natat in equore: piſcis.
Dicit etiam ꝙ per quis interrogatur de nomine cōmuni. et per nomen commune ad ipſum reſpon/deatur. vt quis eſt bonus aratro. tunc reſpondeatur bos. quis natat in equore piſcis.
Queſitiua pares optant reddi ſibi caſus.
Dicit ꝙ queſitiua. id eſt. interrogatiua nomina optant pares. id eſt. ſimiles caſus reddi. id eſt. re/ſponderi ſibi. q. d. ꝙ per quēcunq; caſum fit interrogatio. per eundem debet fieri reſponſio.
Cum quia dum donec quoniam ſimileſq; preibunt:
Nanq; relatiui ius implicitum tenuere.
Dicit A. ꝙ iſte dictiones cū quia dum donec ⁊ ſimiles debent preponi v̄bis qñ hn̄t vim relatiui.
Cunq; relatiuis de iure viam parat: horum
Precedens decet obliquos quandoq; preire.
Cum notat hoc rectus: ac obliquus notat illud.
Iſti ſubueniunt ſua mater vel pater eius.
Quaſi dicat cū ita ſit ꝙ precedens. id eſt. antecedens relatiuorum paret viam ipſis relatiuis. de/cet quandoq; obliquos caſus preire. id eſt. precedere verbum hoc. cum pro quando rectus notat hoc. id eſt. ſuppoſitus eſt pro vno ⁊ obliquus pro alio. Ponitur exemplum in littera. Iſti ſubue/niunt mater ſua vel pater eiꝰ. Et nota ꝙ aſſignādo tales ꝯſtructiones mutatur relatiuū in añte/cedēs. vbi dicimꝰ mater ſua vel pr̄ eiꝰ. dicatur mater ⁊ pater iſtiꝰ. Et vbi dr̄ iſti dicatur ſibi vl' ei.
Verbum multotiens ſubſtantiuum petis extra.
Iſte verſus ſolet exponi dupliciter. vno modo ſic. Tu multotiens extra ꝯſtructionem petis verbū

ſubſtantiuum.id eſt quod verbum ſubſtantiuum ſepe ſubintelligitur. vt in pſalterio. Intellectus bonus omnibus facientibꝰ eum.ſubintelligitur eſt. Alio modo exponitur ſic. Verbum multotiens petit ſubſtantiuum nomen extra conſtructionem.id eſt ꝙ ſubſtantiuum nomen ſepe ſubintelligitur.vt virgilius in primo ſic dicit.ſubintelligitur libro.

Mobilis et fixi naturam noſce decebit.
Eſt adiectiuum vocis vel ſignificati.

Nunc A.incipit docere quō adiectiuū ⁊ ſubſtantiuū inuicem conſtruantur. Et primo dicit ꝙ nos decebit noſce.id eſt noſcere naturam mobilis.id eſt adiectiui. ⁊ fixi.id eſt ſubſtantiui. Deinde dicit ꝙ duplex eſt adiectiuū.ſcꝫ voce ⁊ ſignificatione. Adiectiuū voce eſt duplex.ſcꝫ voce tantum. vt ille illa illud. ⁊ voce ⁊ ſignificatione. vt albus alba album. Similiter adiectiuū ſignificatione eſt duplex ſcꝫ ſignificatione tm̄ vt dn̄s ⁊ magiſter. ⁊ ſignificatione ⁊ voce.vt niger nigra nigrum.

Solus eſt generis adiectiuuꝫ variatqꝫ
Cum numero caſum: velut hic: venit vna ſororum.
Eſt inter fratres bonus aut de fratribus vnus.

Dicit Auctor ꝙ inuenitur adiectiuum in ſolo genere cōcordari cū ſubſtantiuo. ⁊ diſcordari in numero ⁊ in caſu. vt hic. vna ſororꝝ. vnus de fratribus. Nec eſt intelligendū niſi de adiectiuis de quibus exemplificatur ⁊ in ſimilibus.que tamen ſi ſuppleātur ſubſtantiua vt decet .nō diſcordabūt in aliquo.

Cum diuerſorum verbum rectis numerorum
Interponatur vtrilibet equiparatur.
Sermones ſummi patris eſt meditatio iuſti.

Dicit ꝙ ſi verbum ponatur in medio duoꝝ nominatiuoꝝ diuerſoꝝ numeroꝝ poteſt vtrilibet conformari.vt ſermones ſummi patris eſt meditatio iuſti.poſſumus em̄ dicere eſt ⁊ ſunt ſꝫ diuerſis reſpectibus. Nam qñ dicimus eſt. tunc ille ntūs meditatio ſupponit verbo ⁊ ſermones apponit. Qñ autem dicimus ſunt tunc ille ntūs ſermones ſupponit ⁊ meditatio apponit.

Quando relatiuum generum caſus variorum
Inter ſe claudunt qui rem ſpectant ad eandem.
Per genus hoc poterit vtrilibet aſſimilari.
Eſt pia ſtirps ieſſe: quem chriſtum credimus eſſe.

Dicit ꝙ quando caſus diuerſorum generum claudunt inter ſe relatiuum. qui ſcꝫ caſus ſpectent ad eandem rem. tunc hoc ſcꝫ relatiuum poterit aſſimilari vtrilibet caſui per genus.id eſt poterit in genere concordari cum vtroqꝫ. ⁊ ponit exemplum. Eſt pia ſtirps ieſſe quem chriſtum credimus eſſe. poſſumus enim dicere quem ⁊ quam.

Sic adiectiuum reperimus ſepe locatum.
Eſt coluber facta vel factus myſtica virga.

Dicit ꝙ ſepe reperimus ſic locatum adiectiuum.id eſt quod concordet cum primo ſubſtantiuo vel cum ſecundo. vt Eſt coluber facta vel factus myſtica virga. myſtica.id eſt ſacrata.

Ponere ſuprema duo non debes ſine cauſa.

Quaſi dicat ꝙ iſte due conſtructiones vltimo dicte non debent vſitari niſi cauſa vrgēte.eo qꝛ ſunt figurate.

Occurretqꝫ tibi quandoqꝫ relatio ſimplex:
Femina que clauſit vite portam: reſerauit.

Dicit ꝙ aliquando relatio ſimplex occurret tibi in conſtructione. Et eſt relatio ſimplex. qñ antecedens ſupponit vnū ⁊ relatiuū refert aliud.vt patet in exemplo auctoris. Femina que clauſit vite portam reſerauit. femina ſupponit ꝓ virgine maria. ⁊ que ꝓ eua. Et vocatur ſimplex relatio. qꝛ relatiuū refertur ſimpliciter ad ſpeciem ⁊ non ad ipam rem indiuiduā ꝑ vocem repſentatam.

Ad partem vocis de iure relatio fiet.
Extra ſepe tamen queres ad quod referatur.
Rex eſt carnoti patrie que preualet omni.

Dicit ꝙ relatio fit ſepe ad partem vocis ⁊ non ad totū. ⁊ tn̄ tu ſepe petis extra.i. ſubintelligis illō ad quod relatiuū refertur. vt rex eſt carnoti patrie que preualet omni. Deberet enim ſic ordinari iſta conſtructio. Rex eſt in ciuitate carnoti. que ciuitas preualet omni patrie.

Sepe relatiuo conformari reperitur
Precedens: illi cũ preſidet immediate.
Sermonem quem vos audiſtis verus habetur
Uſu communi tamen hoc non debet haberi.

Dicit ꝙ antecedens ſepe repitur cõformari relatiuo in caſu cũ illi ꝓponitur immediate. vt ſermonem quẽ audiuiſtis verus habetur. Tamen dicit ꝙ non debet vſitari.

Inuenies iunctum poſſeſſiuo genitiuum.
Ut mea defuncte da molliter oſſa cubare.
Sepe relatiuum pro patre refertur ad ipſum.
Ut mea ſcripta legis: qui ſum ſummotus ad hiſtrum.

Dicit ꝙ gtũs primitiui aliqñ includitur in poſſeſſiuo. ⁊ adiectiuũ concordat cum dicto gtõ primitiui. vt oſſa mea defuncte. vbi in illo poſſeſſiuo mea includitur ille gtũs mei qui ↄcordat cũ illo adiectiuo defuncte. Deinde dicit ꝙ relatiuũ ſepe refert ad dictum gtũm incluſum in poſſeſſiuo. vt legis ſcripta mea qui ſum ſummotus ad hiſtrum. vbi illud relatiuũ qui refertur ad illum gtũm mei primitiuũ incluſum in poſſeſſiuo mea.

Ponis ob id ſolum precedens ſepe: ꝙ inde
Certa relatio fit: tua virga tuus baculuſq;
Ipſa mihi vere prebent ſolacia vite.

Dicit ꝙ antecedens aliquando ponitur ſolũ. i. ꝑ ſe poſitũ ſiue abſolutũ. ob id. i. ꝓpter id ꝙ inde certa relatio fiat. vt virga tua ⁊ baculus tuus, ipſa me conſolata ſunt. vbi iſtud totũ virga tua ⁊ baculus tuꝰ ponit abſolute qd tñ eſt añcedẽs ne relatio importata ꝑ hoc relatiuũ ipa impediatur

Ad verbum ſepe vel adiectiua relatum
Inuenies: fugis aut piger es: mihi quod procul abſit.

Dicit ꝙ relatiuũ ſubſtantiue captũ ſcʒ qd aut aliud ſimile ſepius refertur ad verbũ vel ad nomen adiectiuũ. vt tu fugis aut es piger quod abſit mihi. Et reſoluitur quod id eſt que res.

Pro ſola voce ſupponit ſepe relatum:
Quamuis precedens ſupponat ſignificando.
Dat deus aureolam: quod nomen habetur ab auro.

Dicit ꝙ relatiuũ ſepe ſupponit ꝓ ſola voce q̃uis antecedens ſupponat ſignificando. vt deus dat aureolam. quod nomen habetur. id eſt deriuatur ab auro. ibi qd ſupponit pro ſola voce. licet referat ad ſignificatum ſui antecedentis videlicet aureolam.

Eſtq; relatiuis precedens materialis.
Nomen equiria: ſic nobis placet illa videre.

Dicit A. ꝙ antecedens aliqñ ſtat materialiter ⁊ relatiuũ ſtat ſignificatiue. vt equiria nomẽ nob placet illa videre. equiria ponitur materialiter ⁊ illa ſignificatiue. ⁊ eſt equiria ludus equorum.

Sepe relatiuum permutat ſignificatum.
Sunt domini que nos fecere manus crucifixe.

Quaſi dicat ꝙ antecedens ſepe ſignificat vnũ. ⁊ relatiuũ repreſentat aliud. vt manus domini que nos fecere ſunt crucifixe. manus ſunt manus carnales. ⁊ que repreſentat manus ſpiritales

Et numerum mutat: hominem diuina poteſtas
Plaſmat eoſq; marem factor creat et mulierem.

Dicit ꝙ relatiuuʒ aliqñ diſcordat ab añcedente in numero. vt diuina poteſtas plaſmat. i. format hominẽ. ⁊ creat eos marẽ ⁊ mulierẽ. hoĩeʒ eſt numeri ſingularꝪ ⁊ ſuũ relatiuũ ſcʒ eos nu. pluralis

Inuenies poſitum ſine precedente relatum.
Ipſa petenda mihi iuno de pellice dixit.
Flens magdalena querit ſi ſuſtulit illum.

Dicit ꝙ relatiuũ aliqñ inuenitur poſitũ ſine añcedente. vt in ouidio. Ipa petenda mihi. i. iuno tã q̃ indignata de pellice loq̃batur. Et nota ꝙ ipa non ponitur ꝓprie ſꝫ expreſſe relatiue. Nam hʒ añcedens incluſum in animo loquentꝪ hoc fit cauſa maioris diſcretionis. Dicatꝛ iõ ꝙ ponit diſcretiue.

Indefinite precedens ſiue relatum.

Sepe locas: nullum deſignans inde locatum.
Cuncta timent hominem: quia preſidet ille creatis.

Dicit ꝙ añcedens ⁊ relatiuū aliqñ ponuntur indefinite. ite ꝙ nullū locatū hoc eſt ꝓꝛiū ſiue certum ſeu determinatū ſignificant. vt in hoc exemplo. Cuncta timēt hominē. qꝛ ꝑſidet ille creatis. vbi hominē eſt añcedens ⁊ ꝓ nullo certo homie ſupponit immo ꝓ omnibꝯ indefinite ſeu indeterminate. ⁊ ille eſt relatiuū qȯ eodem mō refertur ad illud añcedens hominē. Et nota ꝙ nomē appellatiuū in grāmatica vocatur cōmunis terminus in logica. Similiter ꝓꝛiū nomen in grāmatica vocatur terminꝯ diſcretꝯ in logica ſiue locatū ⁊ prima ſubſtātia ⁊ indiuiduū ⁊ mltꝭ alijs noibꝯ.

Et perſonalem permutat proprietatē.
Ut domino benedic aqua que celos ſuperextat.
Sed non eſt nobis imitanda relatio talis.

Dicit A. ꝙ relatiuuꝫ aliqñ diſcordat a ſuo añcedente in ꝑſona. vt o aqua bñdic dño que celos ſupextat. aqua eſt ſcḋe ꝑſone cū ſit vocatiui caſus. ⁊ que ꝑſone tertie cuꝫ ſupponat vbo tertie ꝑſone ſcꝫ ſupextat. Deinde dicit ꝙ talis relatio non eſt imitanda nobis.

Non das ad vocem quandoqꝫ relata ſed ad rem
Hominis: eſt bona gens: deus eſt protector eoꝝ.

Dicit ꝙ relatiuum aliqñ diſcordat a ſuo añcedente in genere ⁊ in numero. vt bona gens eſt. deꝯ eſt ꝓtector eoꝝ. gens eſt numeri ſingularis ⁊ generis feminini. ⁊ eoꝝ generꝭ maſculini ⁊ numeri pluralis. In talibꝯ aūt relationibꝯ relatiuū refertur ad ſignificatuꝫ añcedentis ⁊ non ad vocē. Nam gens importat homines. ⁊ cum ſit nomen collectiuum importat pluralitatem.

Adiectiua modo poni reperimus eodem.
Pars hominū validi turres et menia ſcandunt.

Quaſi dicat ꝙ etiā adiectiua repiūtur diſcordari a ſuis ſubſtātiuis q̄ꝫtū ad vocē nō aūt ad rē neqꝫ ad ſignificatū. vt pars hominū validi ⁊c̄. pars eſt generis feminini ⁊ numeri ſingularꝭ. ⁊ validi eſt generis maſculini numeri pluralis. ⁊ eſt ibi ſyntheſis geneꝝ ⁊ numeroꝝ

Sunt adiectiui plurales diſtribuenti.
Huic etiā verbum reperis plurale locatum.
Utraqꝫ formoſe me iudice ſunt venerande.
Sed non eſt nobis conſtructio cōgrua talis.

Dicit ꝙ adiectiui pluralis numeri ſunt aliqñ additi diſtribuenti. i. nomini diſtributiuo. ⁊ ponit exemplū. Utraqꝫ formoſe ⁊c̄. ibi vtraqꝫ eſt numeri ſingularis ⁊ formoſe pluralis. Iteꝫ vtraqꝫ eſt numeri ſingularis ⁊ ſunt pluralis. ⁊ eſt ibi ſyntheſis numeroꝝ. Ideo dicit ꝙ talis cōſtructio non eſt congrua nobis immo figurata.

Imperſonalis fit demonſtratio ſepe.
Sal mōſtrans dicis: te miſit aquis heliſeus.

Ad euidentiā iſtoꝝ metroꝝ ſciendū eſt ꝙ duplex eſt demonſtratio. ſcꝫ ꝑſonalis ⁊ impſonalis Perſonalis eſt qñ id qȯ demonſtramꝯ eſt illud de quo loquimur. vt iſte liber eſt petri. Impſonalis eſt qñ demonſtramꝯ vnū ⁊ intelligimus aliud. vt ſi diceretur. hec herba naſcitur in horto meo Non eñ intelligimꝯ de herba q̄ demōſtratꝭ ſ; de ꝯſimili. Dicit igitꝭ A. ꝙ impſonalis demōſtratio ſepe fit. vt pꝫ in exēplo. Sal mōſtrās dicꝭ ⁊c̄. Nō. n. intelligitur de iſto ſale qȯ tu demōſtras ſ; de cōſimili

Equiualens geminis haꝝ ſi iungitur vni
Dictio: pro reliqua tantūmodo debet haberi.
Sic viſu cecū: viſu dic eſſe carentem.

Dicit ꝙ ſi vna dictio equiualēs geminis dictiōibꝯ. i. hñs ſignificata duaꝝ dictionū. iūgitur vni haꝝ dictionū. illa talis dictio debet tm̄ poni ꝓ reliqua. i. ꝓ altera ipaꝝ. vt cedo ſeorſum poſitū equiualet iſtis duabus dictionibus. locū do. ⁊ ſi dicatur cedo locū. cedo nō valet plus q̄ꝫ do. Hec etiā patent in exemplo auctoris. Sic viſu cecum ⁊c̄. cecum nil valet plus q̄ꝫ carentem. quia cecum per ſe ſignificat viſu carentem.

Quando negatiuum verbo cōſtructio iungit
Obliquum: per nō exponere conuenit illum:
Aut ſimul exponi debet cōſtructio tota.

Dicit A. ꝙ qñ caſus obliquus nominis negatiui iungitur vbo. tunc in conſtruendo debemꝯ expo-

nere dictum obliquum negatiuū per non. vtputa ſi dicatur Nullum crimen habeo. debemꝰ ſic ex/
ponere.i.non vllum crimen habeo. ⁊ ordinem conſtructibiliū ordinare ſic. Ego non habeo vllū cri
men. Aut tota conſtructio debet ſimul exponi.i. per paſſiuum conuerti vel per aliam conſtructionē
equipollentem ſic. Nullum crimen habetur a me.

Fiet aſymbaſma ſine recto clauſula plena.
Me tedet vicij: placet illi iura tueri.

Hucuſqꝫ determinauit de ꝯſtructione in qua ponitur rectus. Nunc aūt determinat de illa que fit ſi
ne recto. Vn̄ nota ꝙ conſtructionū alia fit cū rectis. vt ſum martinꝰ. ⁊ iſta dicitur ſymbaſma a ſyn
quod eſt cō ⁊ baſis fundamentū quaſi cū fundamento. qꝛ rectus eſt fundamentū conſtructionis.
vel qꝛ eſt fundamentū alioꝝ caſuū. eo ꝙ omnes alij caſus cadūt ab eo. Alia fit ſine recto. vt me te
det vitij. ⁊ iſta dicitur aſymbaſma ab a quod eſt ſine ⁊ baſis fundamentū quaſi ſine fundamento
id eſt ſine recto. Alia fit cū rectis ⁊ obliquis. vt ego lego virgiliū. Et iſta dicitur paraſymbaſma a
para qd̄ eſt iuxta ⁊ baſis fundamentū quaſi iuxta fundamentū. Dicit ergo A. Fiet aſymbaſma.i.
clauſula ſiue conſtructio plena.i.ꝑfecta ſine recto. vt me tedet vitij. placet illi iura tueri.

Queſtio fit: ſi fiat in his conſtructio duplex.
Huic placet eſſe probo: nobis placet eſſe peritos.

Hic A. mouet vnam queſtionē quā non ꝑterea ſoluit qꝛ ſane ꝑſcrutāti ſolutio patebit. Dicit igi
tur ſic. Queſtio.i.interrogatio fit a ſcholaribꝰ ſi duplex conſtructio fiat in his modis loquendi.
huic placet eſſe ꝓbo. nobis placet eſſe ꝑitos. q.d. ꝙ queritur ſi eodem mō an duobus modis con/
ſtruantur ſiue ꝯſiderentur ꝑdicte due cōſtructiones. ſcꝫ huic placet eſſe ꝓbo. nobis placet eſſe ꝑi
tos. Et ſane intelligens reſpondere debet ſoluendo queſtionem ꝙ duplex cōſtructio fit in ꝑdictis.
Nam cū dicitur: huic placet eſſe ꝓbo. placet eſſe eſt vnica dictio. quo ſaluatur natura illius infini
tiui eſſe qd̄ habet copulare ſimiles caſus. ꝓceſſit eñ dtūs ſcꝫ huic virtute primi componentl.ſ. pla
cet. ⁊ ſequitur etiā dtūs virtute ſecundi componentl ſcꝫ eſſe qd̄ habet copulare poſt ſe ſimilē caſuꝫ
ꝓcedenti. Cum aūt dicitur. nobis placet eſſe peritos. placet eſſe eſt duplex dictio ⁊ vtraqꝫ ſuat na/
turam ſuam. Nam placet habet an̄ ſe dtūm ſcꝫ nobis. ⁊ poſt ſe infinitiuū ſcꝫ eſſe. qd̄ quideꝫ infini
tiuum habet an̄ ſe actūm ſubintellectū ſcꝫ nos ⁊ poſt ſe ſimilem caſum ſcꝫ peritos. valet eñ tantū.
nobis placet nos eſſe peritos.

Jungere conſimiles debet coniunctio caſus.
Quam niſi preterquam ſimilem retinent ſibi formam.

Dicit ꝙ coniunctio copulatiua vel eius vim retinens debet copulare ſimiles caſus. vt amo te et il
lum. Preterea dicit ꝙ iſte dictiones ꝙꝫ aduerbiū niſi ꝑterqꝫ exceptiue ꝯiunctiones eodem mō cō/
ſiderantur. Verbi grā. Malo bonū ꝙꝫ malum. Omnes niſi petrꝰ legunt. Omnes diligo ꝑterqꝫ vi/
cinos. Tn̄ aliqui dicunt ꝙ coniunctio copulatiua pōt copulare diſſimiles caſus tribꝰ modis. Pri/
mo mō vt ſi dicam. Iſta domꝰ eſt mea ⁊ petri. Item plenum grā ⁊ veritatis. Demū in dictionibus
aduerbialiter poſitis. vt Janue ⁊ piſis. Sed huic opinioni de facili poteſt reſponderi.

Actum ſiue pati ſignare gerundia poſſunt
Atqꝫ ſupina: per hoc datur his conſtructio duplex.
Si tamen a verbis veniant ſignantibus actum.
Hec delectatur in ſpectando quaſi pulchra.

Dicit ꝙ gerundia et ſupina venientia a verbis ſignificantibus actum ꝑ modū tranſeuntl in alterū
ſignificare poſſunt actionem ⁊ paſſionē Et ꝑ hoc poſſunt habere duplicem conſtructionem ſcꝫ acti
uam ⁊ paſſiuam. hoc eſt cum actō ratione actionis. ⁊ cū ablatiuo ratione paſſionis Et ponit exem
plum in lr̄a vbi dicit. Hec delectatur ⁊c̄. Poteſt exponi. Hec ſcꝫ mulier delectatur in ſpectando vi/
ros.i. vt ſpectet viros ſcꝫ actiue. vel in ſpectando a viris.i. vt ſpectetur a viris paſſiue quaſi pul/
chra. Eodeꝫ mō dicendū eſt de ſupinis. Mulier vadit ſpectatū viros.i. ad locū vbi ſpectet viros
actiue. Vel mulier vadit ſpectatū a viris.i. ad locum vbi ſpectetur a viris paſſiue. Iteꝫ venio vi/
ſu dominas vel viſu a dominabus.

Necqꝫ gerundiuis que ſum gerit: eſſe videtur
Queſtio: ſi triplex illis conſtructio detur.
Preſbyter eſſendi cauſa vis clerice radi.
Militis eſſendi cauſa precor arma parari.
Eſſendi regem cauſa me poſco iuuari.

Hic A. mouet queſtionem de gerundijs huiꝰ vbi ſum es eſt. videlicet ſi pn̄t in conſtructiōe tripli
citer ordinari. aut cū recto. vt dicendo. clerice vis radi cauſa eſſendi ꝑſbyter. aut cū gtō. vt dicēdo
ꝑcor arma parari cauſa eſſendi militl. aut cū actō. vt poſco me iuuari cauſa eſſendi regem. Super

hoc licet varie ſint opiniones. teneamus vltimā conſtructionem ſcꝫ de accuſatiuo. vt doſco me iu uari cauſa eſſendi regem. Nam illud gerundium eſſendi cum ſit verbi ꝑſonalis vult an̄ ſe actū⁊ habet ſcꝫ me quod ſubintelligitur. ⁊ poſt ſe ſimilem caſum quem habet ſcꝫ regem.

Infinitiuo primum diſtingue ſupinum.
Atqꝫ gerundiuis primis ſuprema ſupina.
Si iungam verbo: per quod motum tibi ſigno.

Aſſignat differentiā inter infinitiuū ⁊ primū ſupinum. ⁊ etiā inter vltima ſupina ⁊ prima gerundia. Et dicit. Tu diſtingue primū ſupinum ab infinitiuo. qꝛ alio ⁊ alio mō ponitur in cōſtructiōe. Similiter diſtingue ſupina. i. vltima ſupina a primis gerundiuis. Et ſubdit cauſaꝫ dicēs. Si pro qꝛ ego iūgā p̄dicta ſupina videlicꝫ primū ⁊ vltimū v̄bo ꝑ qd̄ motū tibi ſigno. quaſi dicat ꝙ infinitiuū ⁊ primū ſupinū differūt. qꝛ ſupinum iūgitur v̄bo ſignificanti motū. vt vado lectū. infinitiuū non. qꝛ non dicimus vado legere. niſi forte reſoluetur ad legendū. Itē prima gerundiua nō iunguntur ꝑ ſe verbo ſignificanti motum. ſed bene ſupina vltima. vt venio lectu.

Fiet de voce ſermo quandoqꝫ per ipſam.
Materialiter hanc ibi dices eſſe tenendam.

Dicit ꝙ aliqn̄ loquimur de voce ⁊ non ſignificato. ⁊ illa vox ponitur materialiter. vt ſi dices pamo eſt triſſyllabum. pamo ſtat ꝑ ſola voce ⁊ ponitur materialiter. ⁊ eſt generis neutri ⁊ indeclinabile

Caſus per voces confundis materiales.

Quaſi dicat ꝙ dictiones materialiter poſite confundunt caſus. quia in omnibus caſibus habent eandem vocem. vt ſi dico Antonius eſt quadriſyllabum. Antonius declinatur. Nominatiuo hoc Antonius. Genitiuo huius antonius. Et ſic ꝑ ceteros caſus.

Vox cuius pars eſt apponens prepoſitiua
Vna poteſt alij ſociari prepoſitiue.
De poſt fetantes: de ſub pede: de prope fontes.

Dicit auctor. Vox cuius pars eſt apponens p̄poſitiua vna. poteſt alij ſociari p̄poſitiue. Cōſtrue ſic. Vox. i. orō vocal'. cuiꝰ vocis ps̄ eſt vna p̄poſitiua apponēs. i. vna p̄poſitio p̄poſita ꝑ appoſitioneꝫ. pōt ſociari alij prepoſitiue. i. alij p̄poſitioni. vt de poſt fetantes. vbi illa oratio vocalis. poſt fetantes. eſt vox cuius pars ſcꝫ poſt eſt vna p̄poſitio p̄poſita ꝑ appoſitionē huic actō fetantes. que oratio ſociat illi p̄poſitioni de ⁊ dicitur. de poſt fetātes. Et habetur illud exemplū pſalmo. lxxvij. vbi dicitur. Et elegit dauid ſeruū ſuū. ⁊ ſuſtulit eū de gregibꝰ ouiū. de poſt fetātes accepit eū. paſcere iacob ſuuꝫ ſuum ⁊ iſrael hereditatem ſuā. Et exponitur ſic. De poſt fetantes accepit eum. i. de loco vbi erat poſt fetantes. i. poſt oues fetas accepit eum. Dicitur etiā in hiſtoria ſancti clementis Orante ſancto clemente apparuit ei agnus dei. de ſub cuius pede fons viuus emanat. Et in huiuſmodi orationibus caſuale debet eſſe illius caſus quē p̄poſitio ſibi immediate p̄poſita requirit. ⁊ nō quem prima p̄poſitio requirit Vn̄ dicendum eſt. de poſt fetantes. ⁊ non. de poſt fetantibꝰ. Nota ꝙ p̄poſitio duobus modis p̄ponitur partibus in oratione ſcꝫ ꝑ compoſitionē ⁊ ꝑ appoſitionem. Per compoſitionē p̄ponitur qn̄ aggregatū ex p̄poſitione ⁊ dictione cui p̄ponitur fit vna dictio compoſita ſeu vna pars orationis. vt indoctus. ꝑlego. adeſt. Per appoſitionem p̄ponitur p̄poſitio. qn̄ aggregatum ex p̄poſitione ⁊ dictione cui p̄ponitur non facit vnā dictionē compoſitā. ſ3 facit diuerſas partes orationis Et iſto mō ſolū p̄ponitur dictionibus caſualibus. non tn̄ in omni caſu ſ3 ſolū in actō vel ablatiuo. vt ad eccleſiā. de domo. Et auctor loquitur hic de p̄poſitione p̄poſita ꝑ appoſitionem ⁊ non ꝑ compoſitionē. Vnde ſepe accidit p̄poſitionē ꝑ compoſitionē poſitā habere an̄ ſe prepoſitionem. vt ego doceor ab indocto. vbi illa p̄poſitio in ꝑ compoſitionem poſita habet ante ſe illaꝫ prepoſitionem ab.

In ſubter vel tus dant quartum: dum ſociamus
Verbo ſignanti motum vel participanti.
De motu dici credas tamen exteriori.
Si non deſigno tibi motum: conſtrue ſexto.
In campo curro bene dicis ſi ſis in illo.
Si ſis exterius: in campum ſit tibi curſus.

Dicit A. ꝙ iſte p̄poſitiones in ſub ſubter vel ſubtus ſeruiunt actō caſui qn̄ iunguntur v̄bo ſignificāti motū localē exteriorē. vel ꝑticipanti. vt vado in vrbē. ſum currēs in eccleſiā. dū tn̄ extra ſis. Preterea dicit ꝙ dicte p̄poſitiones ſeruiunt ablatiuo qn̄ nō iungūtur v̄bo vel ꝑticipio ſignificāti motū exteriorē ſ3 v̄bo vel ꝑticipio ſignificanti quietē in loco vel motū interiorē in loco. vt ſum in vrbe. ⁊ vado i camera. dum tn̄ ſis in camera. Exēpla vero ponuntur ab auctore in littera. Et poteſt addi illa p̄poſitio ſuper vt vult donatus.

Iungere non poterit coniunctio mobile fixo.
Iungit diuerſa coniunctio ſignificata.

Quaſi dicat ꝙ inter adiectiuum ⁊ ſubſtantiuū non poteſt cadere copula diuerſitatis. quia coniū/ctio copulatiua iungit diuerſa ſignificata. i. dictiones ꝑtinentes ad diuerſa. ſed adiectiuū ⁊ ſbſtā/tiuum ꝑtinent ad idem. vnde incongrue diceretur. Petrus ⁊ albus currit.

Queris ſi liceat voces coniungere binas
Per vel ſiue per et ſolam vel non mediante
Cum voces fuerint tales quod ſignificato
Unius alterius comprehendis ſignificatum.
Recte dicetur homo grammaticus ſimileſq̄.

Auctor mouet dubium ſeu queſtionem. an liceat coniungere binas voces ꝑ vel ſiue ꝑ et ſiue ꝑ aliā adiunctionem. vel an liceat eas coniungere nō mediante coniunctione. hoc eſt ſine coniunctiōe. quarum ſignificato vnius alterius ſignificatum comprehendatur. vt eſſꝫ magis commune ⁊ minus cōmune. vtputa animal et homo. homo et grammaticus. ⁊ ſic de ſimilibus. Ipſemet reſpondet ꝙ tales conſtructiones debent ſine coniunctione ordinari. Et hoc atteſtatur ꝑ exemplum ſuuꝫ cum dicit. Recte dicetur homo grammaticus. ſimileſq̄ ſupple orationes.

Et parti iunctum debes reſtringere totum:
Id ſolum preſta: quod pars non denotat illa.

In his duobus metris auctor intendit ꝙ inter totum ⁊ partem. inter genus ⁊ ſpeciem. ſiue inter magis cōmune ⁊ minus cōmune poteſt cadere copula diuerſitatis. ita tamen ꝙ totum ſiue genus ſiue magis cōmune ſolum ſupponat pro eo pro quo pars ſiue ſpecies ſiue minus cōmune no ſup/ponit. verbi gratia. animal ⁊ homo currunt. ita ꝙ animal ſupponat ſolum pro eo pro quo hō non ſupponit. vtputa pro leone vel pro boue vel pro capra ⁊c̄. Ex his igitur patet ⁊ ex precedentibus quomodo inter predictas dictiones copulatiua non ponatur ⁊ quomō ponatur. Intellige ſiclit/teram. Et tu debes reſtringere a ſignificato ſuo cōmuni totum iunctum. id eſt copulatum parti. Poſtea declarat quomodo debes reſtringere dicens. Preſta id ſignificatum ipſi toti. qō ipſa pars non denotat. id eſt vt ſupra diximus.

Inde poteſt queri ſi poſſit idem ſibi iungi:
Aut ſi iungatur quod adeſſe nequit vel abeſſe.

Hic A. mouet duo dubia quoꝝ vnū eſt. Si inter illa q̄ idē ſunt poſſit cadere copula. Aliud eſt. Si illō qō nequit adeſſe ſubiecto. vt latrabile homi. vel abeſſe vt riſibile homi. poſſit ſibi copulari ꝑ copulā diuerſitatis. Pro ſolutione iſtoꝝ dubiorū ſciendū eſt ꝙ aliqua ſunt eadē genere. vt homo ⁊ bos. aliqua ſpecie. vt petrus ⁊ martinus. ⁊ inter iſta debet poni copula. Aliq̄ vero ſunt eadē numero. ⁊ hoc tripliciter. videlicet proprie vt marcus tullius. diffinitione. homo animal rationa/le mortale. accidente. homo riſibilis. canis latrabilis. ⁊ inter iſta non debet cadere medium co/pule diuerſitatis. Per hec autem ſolutio patet ad interrogationem primam. Ad ſecundā reſpondetur ꝙ illa quorū vnum nullo modo poteſt alteri adeſſe licet coniungi per coiunctionem. quia ſi/gnificant diuerſas res. vt homo ⁊ rudibile currunt. Et illa quoꝝ vnū nullo modō poteſt abeſſe alteri non licet coniungere per coniunctionem. quia ſignificant eandem rem. vnde non poteſt dici hō ⁊ riſibile currunt. eo ꝙ riſibile eſt ꝓprium hominis. quare nullo modo poteſt abeſſe homini.

Si iungas recte: facies q̄ꝫ participare.
Conceſſo ꝙ tu melior ſis q̄ꝫ plato: recte
Concludes: ergo plato participat bonitate.

Dicit Auctor ꝙ iſta dictio q̄ꝫ ſi ponatur in recta comparatione faciet extremū participare de qualitate in qua fit compatio. vt ſi dicam. Tu es melior q̄ꝫ plato. recte concludetur. Ergo plato participat de bonitate. Et nota ꝙ hec dictio q̄ꝫ aliquando eſt aduerbium eligendi. vt bonum eſt ſperare in domino q̄ꝫ in principibus: Aliquando eſt aduerbium ſimilitudinis. vt tam ducibus q̄ꝫ principibus cōmunis habetur mors. Aliquādo eſt aduerbium quantitatis cum admiratione. vt q̄ꝫ pulchra eſt amica mea. id eſt valde. Aliqñ eſt coniunctio aduerſatiua. ⁊ tunc geminatur. vt q̄ꝫq̄ꝫ. id ē q̄ꝫuis. Aliquando capit̄ compatiue. vt ego ſum fortior q̄ꝫ tu. Aliquādo eſt cōiunctio abnegatiua vel copulatiua negatiua ſm̄ aliquos. vt in boetio. Sed tempus eſt medicine q̄ꝫ querele. q̄ꝫ ponitur ibi pro non. Aliquando eſt relatiuum ⁊ ſcribitur ſic quam.

Necq̄ꝫ relatiuis logice fit regula talis.
Quando relatio fit extrinſeca debet eidem
Dictio ſubiungi: que rem determinet eius.

De quantitate ſyllabarum

Cūq; relatio fit intrinſeca: nil petit addi
Plurali numero: ſimiles ſunt quos ibi cerno.

Hic Auctor ponit regulam de relatiuis logicalibus. Et dicit q̄ duplex eſt relatio. videlicet extrinſeca ⁊ intrinſeca. Relatio extrinſeca eſt illa in qua explicantur omnia requiſita. vt iſte eſt filius illi. ⁊ ego ſum pater tibi. Et poteſt fieri in ſingulari ⁊ in plurali. Et hoc eſt quādo relatio extrinſeca fit. debet eidem ſubiungi aliqua dictio que determinet rem eius ſcʒ relationis. Relatio intrinſeca eſt illa in qua non explicantur omnia requiſita ſed bene intrinſece includūtur. Et habet fieri in plurali tantum. vt iſti quos ibi cerno ſunt ſimiles. Ecce q̄ ſine aliqua additiōe iſta oratio eſt perfecta. ⁊ eſt ſenſus. q̄ ſunt ſimiles inter ſe. Et hoc inquit auctor cum dicit. Cunq; relatio fit intrinſeca nō decet aliquid addi plurali numero. Deinde ponit exemplū. Similes ſunt quos ibi cerno. Talia quippe relatiua de quibus hic intendit ſunt nomina ad aliquid dicta. vt pater. filius. vicinus. lōginquus. ꝓpinquus. amicus. inimicus. ⁊ ſimilia.

Pandere propoſui per verſus ſyllaba queq;
Quanta ſit: et pauca proponam congrua metris.

Capitulum decimum in quo Auctor agit de quantitate ſyllabarū Et primo pmittit ꝓemium

Habito de his que faciunt ad eſſe grammatice artis. id eſt de dictione et conſtructione. ſequitur de his que faciunt ad bene eſſe. De bene eſſe dictionis eſt. vt diſtinguatur vna ſyllaba ab alia in productione ⁊ correptione. eleuatiōe ⁊ depreſſione. Sed quia correptio et productio accidunt littere vel ſyllabe conſiderate in dictione. accentus vero ſyllabe. patet ordo. Diuiditur autem hoc capitulum in quo agit de correptione ⁊ productione in duas partes. In quarum prima ponit regulas generales In ſecunda ſpeciales. Prima incipit Pādere ꝓpoſui. Secunda ibi. Añ b corripis a. Item illa ſecunda diuiditur in tres partes. In quarum prima agit de primis ſyllabis. In ſecunda de mediis. In tertia de vltimis. Et ſic patet ordo. Partes illarum partium ordinate ſunt ſcd̄m ordinem vocalium ⁊ conſonantium. Et ſciendum q̄ correptio eſt morula adiacens prolationi vocis correpte. Productio eſt morula adiacens vocis producte prolationi. Et ſcias q̄ duplex eſt correptio ſcʒ voluntaria ſiue naturalis. ⁊ poſitiua. Eodem modo duplex eſt productio Et dicitur correptio voluntaria. vt quando dubitamus de aliqua re recurrimus ad eius cauſam Eodem modo quando dubitamus de aliqua ſyllaba vtrum ſit correpta vel producta recurrimus ad cauſam eiꝰ. Dicitur enim ad voluntatem inſtituentis naturalis inſtitutio dictionis. Natura enim dictionis eſt quando inſtituitur. tunc enim naſcitur. Quando antē reinſtituitur tunc renaſcitur. Unde horatius. Multa renaſcentur que iam cecidere. cadentq; Que nūc ſunt in honore vocabula ſi volet vſus. Poſitiua correptio vel productio eſt que prouenit ex vocū diſpoſitione. Ubi eni vocalis ante vocalem in latinis dictionibus corripitur. ibi talis correptio dicitur poſitiua Eodem modo due conſonantes ſequentes vocalem conferunt productionem ſyllabe. niſi impediat liquida. vnde talis productio eſt poſitiua. Et ſciendum q̄ correptio vendicat ſibi quandoq; locum primum quando prima ſyllaba corripitur. qñq; ſecūdum quādo ſecunda corripitur. qñq; vltimum quando vltima corripitur. Eodem modo dicendum eſt de productione. Ex his colligitur quid Auctor velit dicere quando dicit Quanta ſit queq; ſyllaba. quia aut breuis aut producta. aut indifferenter ſe habens. Dicit ergo. Ego propoſui videlicet in proemio libri. ibi. Poſt hec pandetur que ⁊c̄. pandere. id eſt manifeſtare. quanta ſit queq; ſyllaba. per verſus. id eſt quomō cognoſcūtur ſyllaba longa vel breuis in vſu. Et proponam pauca. id eſt aliqua congrua. id eſt conuenientia metris. Pro euidentia eorum que dicuntur ac etiam dicendorum. videamꝰ quid ſit verſus. Verſus eſt oratio metrica clauſulatim progrediens. rhetorice floſculis adornata. nihil in ſe ſuperfluum nihil diminutum continens. Et dicitur verſus. quaſi ter quaterq; reuerſus. quia ſepius vertitur ⁊ reuertitur anteq; perfectus habeatur. vel quaſi finito vno verſu reuertitur ad linee principium alium inchoaturus. Metrū vero eſt litterarum ſyllabarum temporumq; dimenſio. ⁊ dicitur a metros quod eſt numerus. quia in ip̄o attenditur numerus, ⁊ quantitas ſyllabarum. Et eſt ſciendū q̄ hec ars metrica preſertim ordinatur ad tria ſcʒ ad memoriam firmiorem. ad maiorem delectationem. et ad narrationem breuiorem. Metra iuuant animos. comprehendunt plurima paucl. Priſtina cōmemorant. que ſunt tria grata legenti. Item nota q̄ ſine hac lege metrificandi que legenda ſunt male poſſent elucidari. Unde verſus. Ambulat in tenebris ſine lege clericus omnis. Qui ſine metrorum lege legenda legit.

Que doctrina licet non ſit penitus generalis:
Proderit ipſa tamen: pueris ſi lectio detur:
Per ſe multa ſcient: et doctor pace fruetur.

Hic Auctor excuſat ſe de inſufficientia reſpondendo tacite q̄ſtioni.

Hic A. reſpondet tacite queſtioni. quia poſſet aliquis dicere ſeu querere vtrū hec doctrina q̄ dat in p̄ſenti capitulo ſit generalis. id eſt plene determinet de arte metrica. Reſpondet auctor et dicit q̄ non. Tamen licet non ſit penitus generalis. ꝓderit pueris ſi lectio detur eis. Poſtea dicit ⁊ declarat q̄ proderit ad duo. videlicet q̄ pueri multa ſcient per ſe de modo verſificandi. ⁊ doctor fruetur pace. quia non fatigabitur in interrogationibus.

Secunda excuſatio

Multotiens aliquas quas dat tibi regula longas

Siue breues: metri cogit grauitas variari.

Hic dicit ꝙ multotiens inuenies in auctoribus eam ſyllabam que naturaliter eſt breuis elongari. ⁊ que naturaliter eſt longa breuiari. Et hoc eſt cauſa grauitatꝫ metri Et ſic tangit ꝙ hec ars metrica eſt ſatis difficilis. Exemplū primi. vt Cum maris ionij tranſieritis aquas. vbi penultima hꝰ dictionis tranſieritis ꝓducitur. ⁊ tñ deberet corripi. Exemplū ſcdi. Non eodem curſu reſpondent vltima primis. vbi media ſyllaba huiꝰ ablatiui eodem corripitur. ⁊ tñ deberet ꝓduci.

Tertia excuſatio

Grecaqꝫ nunc noſtro nunc more ſuo variantur.

Dicit ꝙ greca vocabula ponuntur aliqñ in metro ſꝫm noſtrum morem ⁊ aliqñ ſꝫm morem grecorū, vt in exemplo ouidij. Immemores noſtri feſtas duxere choreas. vbi penultima huius dictionis choreas ꝓducitur more greco. ſed virgilius eam corripit ibi. Pars manibus plaudūt choreas ⁊ carmina dicunt. Et hoc facit more latino.

Quarta excuſatio

Ad placitum poni propriorum multa notaui.

Quaſi dicat ꝙ multa ꝓpria nomina poſſunt poni ad placitum ⁊ maxime in prima ſyllaba ⁊ in media. dummō poſitione diphthongo accentu vel vſu non reſtringatur ad ꝓductionem vel ad correptionem Notanter dixit multa. qꝛ non omnia ponuntur ad placitum. Illa etiam q̄ tm̄ in auctoribus ꝓducta reperiuntur ſolummodo ſunt ꝓducenda. vt ceſar

Quinta excuſatio

Cum ſim christicola: normam non eſt mihi cura
De proprijs facere: que gentiles poſuere.

Auctor ſe excuſat de nominibus gentilium. id eſt infidelium. qꝛ cum ipē christicola ſit. id eſt christianus non intendit facere normam de dictis nominibus. Et ſi forte fecerit hoc. ex incidenti non ex ꝓpoſito principali facit.

Ponit tractatū primo agēs de partibus ꝓpinquis vſum conſtituentibus

Diſtinxere pedes antiqua poemata plures.
Sex partita modis ſatis eſt diuiſio nobis.
Dactylus et ſpondeus exinde trocheus anapeſtus.
Iambus cum tribracho poſſunt precedere metro.

Auctor incipit exponere illa pauca congrua. i. conueniētia metris: que ſe ſuperius promiſit expoſiturum. Dicit igitur ꝙ antiqua poemata. id eſt antiqui poete diſtinxere plures. id eſt multos pedes: Nam vt dicitur Iſidorus poſuit. cxx. pedes. hebrabycus tantum. xxiij. Nos autē vtimur ſolū ſex pedibus. Et hoc eſt quod dicit. Diuiſio ſcꝫ pedum partita ſex modis eſt ſatis. id eſt ſufficiens nobis. Deinde numerat illos ſex dicens Dactylus et ſpondeus ⁊c. Pes autem prout hic ſumitur eſt ſyllabarum temporumqꝫ dimenſio. Metrum poteſt ſic diffiniri. Metrum eſt litterarꝫ ſyllabarum temporumqꝫ dimenſio. Et ſunt genera metrorum. xviij. Sed auctor iſte non intēdit niſi de duobus que ſunt in communiori vſu modernorum videlicet de hexametro ⁊ pentametro. de quibus inferius dicemus latius.

Manifeſtat pedes per eſſentialia.

Dactylus ex longa breuibuſqꝫ duabus habetur.
Dicitur ex longis ſpondeus conſtare duabus.
Syllaba bina trochee conſtat tibi longa breuiſqꝫ.
Productam breuibus ſubdes anapeſte duabus.
Terna breuis tribracho iambo breuis inſita longe.

Hic Auctor declarat eſſentiam vniuſcuiuſqꝫ ſex pedis predictorū. Et dicit ꝙ dactylus conſtat ex tribus ſyllabis ex prima longa ⁊ ex duabus breuibus. vt audio. Spondeus conſtat ex duabus ſyllabis longis. vt eſtas. Trocheus conſtat ex prima longa ⁊ vltima breui. vt planta in nominatiuo. Anapeſtus conſtat ex duabus breuibus ⁊ vltima longa. vt pietas. Tribrachus cōſtat ex tribus breuibus vt legere. Iambus vero ex prima longa ⁊ vltima breui. vt ſenex.

Manifeſtat pedes per accidētalia ſcꝫ ꝑ numerum.

Syllaba que breuis eſt: vnum tempus tenet: in quo
Profertur: longe ſpacium debes geminare:
Sic cuiuſqꝫ pedis quot tempora ſint numerabis.

Dicit A. ꝙ breuis ſyllaba ſub vno tempore profertur ⁊ longa ſub duobus. Et ſic numerabis vel numerare et computare poteris quot ſunt tempora vniuſcuiuſqꝫ pedis. Nam dactylus cum habeat vnam longam ⁊ duas breues habet quattuor tempora. Et ſic de reliquis percurrendum eſt. Nota ꝙ ſyllaba eſt litterarum ſub vno accentu ſpirituqꝫ prolatarum certa comprehenſio. Tempus prout hic ſumitur eſt diſpoſitio pronunciationis ſyllabe ſcōm has differentias ſcilicet correptum et productum.

Verſibus hexametris ſemper debet pede poni

Dactylus in quinto: ſextum nunqꝫ retinebit.

Hic auctor docet quomõ quiſqꝫ pes debeat in verſibus ordinari. Et primo dicit ꝙ in verſibus exametris dactylus debet ſemper poni in quinto pede ⁊ non in ſexto.

Hic māifeſtat pedes ꝑ ordinē ⁊ ſitū in metro hexametro

In pedibus primis hunc ſpondeum ve locabis.

Quaſi dicat ꝙ tu potes locare hunc ſcꝫ dactylum vel pro eo ſpondeum in primis pedibus hoc eſt in primo ſecundo tertio et quarto pede.

Omnes ſpondeo donare potes: niſi quintum.

Quaſi dicat ꝙ ſpōdeꝰ poteſt poni in omni loco preterqꝫ in quinto hexametri verſus. ⁊ ſi reperiatur in quinto pro dactylo ponitur. Nam equipollet ſibi in temporibus. vt in Lucano. Ater ceſorū pauit cruor armentorum.

Sedes nulla datur preterqꝫ ſexta trocheo.

Quaſi dicat ꝙ trocheꝰ ponitur in ſexto loco ⁊ nō alibi in hexametro verſu. Et nō eſt intelligendū ꝙ ſemper ponatur in ſexto. quia etiam ſpondeus in ſexto loco poteſt poni vt dictum eſt Et eſt hexameter verſus qui conſtat ex ſex pedibus. Dicitur etiam heroicus. quia per hunc ſtilum heroū deſcribuntur vt plurimum geſta.

Quarta pentametri quinta ve locas anapeſtum.
Pentametri tribracho ſedes patet vltima tantum.

Hic vero in pentametro

Dicit ꝙ anapeſtus poteſt locari in quarto ⁊ in quinto loco verſus pentametri. vt in Ouidio epiſtolarum. Nil mihi reſcribas. attamen ipſe veni. In ſcanſione dicemus. Nilmihi. reſcri. baſat. tameni. pſeueni. vltimi duo pedes ſūt anapeſtici. poſſumꝰ tñ vitare pedes anapeſticos dicēdo ſic ĩ ſcāſione. Nilmihi. reſcri. bas. attñ. ipſeue. ni. Sic enim poſtponimus catalectam primis duobꝰ pedibus ſimiliter et vltimis. que ſimul iuncte conſtituunt quintum pedem ſpōdeum vel trocheū Pentameter verſus conſtat ex quinqꝫ pedibus. primis duobus dactylis vel ſpōdeis. vl' primo dactylo ⁊ alio ſpōdeo vel ecōuerſo. tertio ſpōdeo vel iambo. q̄rto anapeſto. quinto tribracho vl' anapeſto. vt ptꝫ ĩ exēplo ouidij ꝑfato ſm primā ſcāſionē Vel pētameter v̄ſus ꝯſtat ex primis duobꝰ dactyl' vel ſpōdeis ⁊c̄. vt ſup̄. ⁊ catalecta lōga ſiue nata ſiue poſitiōe. poſtremiſqꝫ duabꝰ dactyl' ⁊ catalecta q̄ntacūqꝫ. vt ptꝫ ĩ ꝑdicto exēplo ſm ſcđam ſcāſionē. Si vero diſſyllabus repiat in tertio loco dicat ꝙ ibi ſyllaba diuiditur per dierefim ⁊ efficitur pes triſyllabus. vt in ouidio eodem. Hemonis heminio laodomia viro. Dicitur etiam pentameter verſus elegiacus eo ꝙ per ipſum ſtatꝰ elegie. id eſt triſticie ſolebat enarrari. Nota tamen ꝙ verſus pētameter ſubditur hexametro Deinde dicit auctor ꝙ tribrachus tantum ponitur in vltimo loco verſus pentametri. vt ibi. Bella mihi video bella parantur ait. vbi vltima ſyllaba huius verbi parantur exiſtens breuis cum duabꝰ ſyllabis breuibus huius verbi ait facit tribrachum.

Iambo vel nulla vel tantum tertia detur.

Vt patet exemplum in his duobus verſibus. Sub veneris latere deberet nemo latere. Nam mala de venere plurima deuenere.

Forte ſibi ſedem tribrachus dare poſſet eandem.

Quaſi dicat ꝙ tribrachus forte poteſt poni in tertio loco verſus hexametri. licet priꝰ dictuꝫ ſit ꝙ tantum ponatur in quinto pede verſus pentametri. vt in hoc verſu Omnia labilia ſubijcit ſibi philoſophia. vbi vltima ſyllaba huius nominis labilia corripitur cum primis duabus ſyllabis huius verbi ſubijcit que faciunt tribrachum. Sed quia ibi ſyllaba breuis ponitur pro longa ꝑ diaſtolen. ⁊ ita erit ibi dactylus et non tribrachus. propterea auctor dicit forte.

Et proceleumaticum poſuit quandoqꝫ vetuſtas.
Nunc nullus ponit: breuibus ſonat ille quaternis.

Agit incidēter de proceleumatico. qui penitꝰ ab vſu receſſit.

Dicit ꝙ antiqui aliquando ponebant in verſu proceleumaticum. qui eſt pes conſtans ex quattuor ſyllabis breuebus. vt in virgilio. Herent parietibus ſcale poſteſqꝫ ſub ipos. In ſcanſione dicimus Herent parieti ⁊c̄. parieti eſt pes proceleumaticus. ſed iſte a modernis non vſitatur. Ideo dicit Nunc nullus ponit.

Quinqꝫ vocales ſunt a prior: eqꝫ ſecunda.
I ſuccedit eis: o quarta ſit: uqꝫ ſuprema.

Agit de partibus remotl' ſcꝫ litteris ⁊ ſyllabis ſm qđ conſiderantur ſm correptioneꝫ ⁊ productionem

Hic auctor proſequitur de correptione ⁊ productionē ſyllabarum. ⁊ quia ſyllabe fiūt ex litteris. ideo incipit a diſtinctione litterarum dicens ꝙ littere vocales ſunt quinqꝫ. ſcꝫ a e i o u. Et dicuntur vocales quia ſine ipis non poteſt fieri vox. ⁊ quelibet earum poteſt facere vocē ſcilicet ſyllabam per ſe. Littera ſic diffinitur. Littera eſt minima pars vocis humane que pōt ſcribi indiuidua.

Omnis preter eas tibi littera conſona fiet.

Dicit ꝙ omnes alie littere preter eas quinqꝫ vocales dicuntur conſonantes quaſi cum alijs ſonātes. Nam ſonum facere non poſſunt. niſi cum adiutorio vocalium.

De quantitate ſyllabarum

De mutis. Mute ſunt b c d vel f vel g k p q t.

Quaſi dicat ꝙ in conſonātibꝰ nouem ſūt mute ſcȝ b c d f g k p q t. Et dicūt mute. qꝛ videtur mutꝰ ſonus earū. Et in hoc differunt a ſemiuocali que apertius profertur. Videtur em̄ vocalis āferri ꝓferendo ipſas ſemiuocalibus. q̄ ſūt ſeptē ſcȝ: l m n r ſ x ȝ. De quibus A. nullaȝ particulariter facit mentionem. quoniam eaꝝ nomina in preſenti materia non ſunt neceſſaria.

De liquidis. Sunt l et r vere liquide: quia ſepe liqueſcūt.

M ſimul n qꝫ vel s liquidas quandoqꝫ locamus.

S nunqꝫ. ſed m n qꝫ prius nūc neutra liqueſcit.

Dicit A. ꝙ l et r ſunt vere liquide. qꝛ ſepe liqueſcunt in metro. hoc eſt qꝛ ſyllabā naturaliter breuē producunt. Deinde dicit ꝙ aliquando locamus. id eſt locatas reperimus liquidas m n ⁊ s. Et hec magis declarando reſtringit dicēs. s nunqꝫ liqueſcit. hoc eſt apud modernos poetas.

Cōſona bina per i dic ſepe per uqꝫ notari.

Hoc quādo fuerit: vocum ſonus ipſe docebit.

Dicit ꝙ i vel u ſepe fiūt ꝯſonantes. videlȝ qn̄ ponūt in principio ſyllabe alia vocali ſequente. Et qn̄ fuerit hoc. ipē ſonus. i. ipa ꝓlatio docebit. i. mōſtrabit. Nam ꝑdunt ſonū vocaliū. vt iuno ⁊ venus.

Vocali preiungitur u non cōſona: vimqꝫ

Perdit: et hoc ſuauis queror aut aqua lingua probabit.

Nam diphthongus ab u noſtro nō inchoat vſu.

Moſqꝫ modernus habet quādoqꝫ ꝙ s preeunte

Syllaba diuiditur: tunc u vocalis habetur.

Dicit ꝙ u aliqn̄ ponitur an̄ vocalem in eadē ſyllaba. ⁊ nō efficitur conſonās immo ꝑdit vim cōſonantꝭ. Et hoc eſt qn̄ iſte lr̄e ſ q ⁊ g ꝑponūtur. vt ſuauis queror aqua ⁊ lingua. Qd̄ ꝑdat vim cōſonantꝭ patȝ ex ipa ꝓlatione. ptȝ etiā qꝛ ſi u non eſſet ꝯſonās tunc prima ſyllaba huiꝰ dictionis aq̄ ꝓduceretur ꝑ poſitionem de q ⁊ u conſonātes. ſȝ corripitur qd̄ ptȝ in ouidio epiſtolaꝝ. Cū dn̄s potando nectare miſcet aquas. Nec etiā eſt vocalis qd̄ patet ex ipa ꝓlatione. Et qꝛ ſtatim ꝯſtitueretur diphthongus ꝑ conglutinationem duaꝝ vocaliū in eadem ſyllaba. Sȝ non debemꝰ diphthongum inchoare ab u. Et ideo dicit Nā diphthongus ab u noſtro nō inchoat vſu. Preterea dicit ꝙ apud modernos ſyllaba diuiditur aliqn̄ ꝑcedente u. vt ſuauis. ⁊ tunc u habetur vocalis

De aſpiratiōe. Verſificatores h pro nulla reputabūt.

Dicit ꝙ h reputatur a verſificatoribus ꝓ nulla nec pro vocali nec ꝓ conſonante.

Dum teneant iotam vocales vndiqꝫ clauſam.

Cōſona iota duplex: duplices x ȝ qꝫ fiūt.

Simpla tamen ȝ reperitur: vt eſt periȝoma.

Iotaqꝫ compoſita ſimplex eſt ſepe reperta.

Sententia eſt ꝙ iſta littera i quam iotā nominauit auctor poſita in medio duaꝝ vocaliū vim ſuaȝ ſeruantium efficitur duplex ꝯſonans vt troia. Et nota ꝙ ſi neutra vel altera aliarū vocalium vim ſuam non ſeruaret i ſupradicta non eſſet duplex conſonans vt via. Item nota ꝙ in hoc vbo baiulo las. qd̄ ſtat ꝓ porto i. non eſt duplex ꝯſonans. licet ponatur in medio duaꝝ vocalium. Et hoc eſt qꝛ non clauditur inter illas vocales equo accentu nec equo numero ſyllabarum Ideo dicit A. vndiqꝫ clauſam id ē equaliter clauſam ab vtraqꝫ parte. hoc aūt ptȝ in verſu ouidij. Clotho colū baiulat. lacheſis net. atropos occat. Nam illa ſyllaba iu corripitur quod fieri non poſſet ſi i eſſet duplex conſonans cum faceret poſitionem ad ꝑcedētem ſyllabam. Deinde dicit ꝙ x et ȝ ſunt duplex conſonans. tamen ȝ reperitur ſimplex. ⁊ hoc in dictionibus compoſitis. vt periȝoma. matis. qd̄ cōponitur ex peri prepoſitione greca ꝙ eſt circū ⁊ ȝoma veſtis Eſt et omne quod circumcingit pudēdorum velamen. Iota. id eſt i de qua ſuperius diximus. in compoſitione reperitur ſimplex conſonans. vt biiugis quod componitur ex bi ⁊ iugum.

Dictio vocali finita vel m ſibi ſubdi

Verſu vocalem nūqꝫ permittit eodem.

Dicit ꝙ ſi aliqua dictio deſinat in vocalem vel in m. ſequens dictio nō debet incipe a vocali. Et hoc fit ꝓpter hiatum euitandū. Si aūt repiatur. dicatur ꝙ eſt licentia poetica. vt in lucano. Vicinūqꝫ minax inuadit ariminū. et ingēs. Sepiſſime tn̄ abijcitur vocalis an̄cedentꝭ dictiōis. ⁊ m cum ſua vocali. Exempla querantur in auctoribus. quia multa reperiuntur Notanter dictū eſt ab auctore eodem verſu. quia ſi eſſent in duobus verſibus quod diximus euitandū nō ꝓpterea ſeq̄ret incōueniens. licet em̄ aliqn̄ reperiatur in duobus verſibꝰ m cū ſua vocali. tn̄ abijcit de metro in ſcanſione

hoc eſt quoniam primus verſus terminatur in m. ⁊ ſequens incipitur a vocali.

Agit d̄ partib⁹ ꝓpinquis ſcʒ de ſyllabis primo ponens reg̃las generales

Syllaba que binas vocales vim retinentes
Continet: eſt longa diphthongo: hoc probat aura.

Quaſi dicat ꝙ illa ſyllaba que fit ex duabus vocalibus vim ſuā ſeruantibus eſt diphthōgata: et ꝑ diphthongū ꝑducitur. vt aura. Quid v̄o ſit diphthongus. ⁊ vn̄ dicatur diphthongus. ⁊ quot ſint diphthongi poſuit ſupius ibi ſcʒ in prima declinatione. Dans ae diphthongum ⁊c.

Quando vocalem duo conſona iuncta ſequuntur.
Aut vnum duplex. producit eam poſitura.

Dicit ꝙ qn̄ due conſonantes iuncte ſimul immediate ſequuntur poſt aliquā vocalem. illa talis vocalis precedens eſt longa poſitione. vt arma ⁊ tellus. Et idem attenditur ſi vna duplex conſonās vocalem ſequatur. vt axis ⁊ troia. Ideo dicit. Aut vnum duplex.

Sed cum finitur vocali dictio curta:
Conſona que ſubeunt: non hanc producere poſſunt.

Quaſi dicat ꝙ ſi aliqua dictio terminetur in vocalem naturaliter breuem conſonantes q̄ ſequuntur non poſſunt producere illam vocalem. immo remanet in eſſe ſuo. vt mare ſtatuto.

Dat reg̃las de habentibus ſe diffformiter. q̄ ſcʒ qn̄qʒ ſunt lōge qn̄qʒ breues

Si faciat curta vocali ſyllaba finē:
Mutaqʒ cum liquida vocem ſubeant in eandem.
Ex vi nature proprie licet hanc breuiare
Et propter mutam liquidamqʒ potes dare longam.

Dicit ꝙ ſi aliqua ſyllaba naturaliter breuietur. ⁊ muta ⁊ liquida ſequatur in eadem dictiōe. illa ſyllaba poteſt breuiari ex vi nature ſue ⁊ ꝑduci ꝓpter mutā ⁊ liquidam. vt in hac dictione patri et in ſimilibus. prima eñ ſyllaba naturaliter breuiatur. vt hic Fer patris imꝑiū cum vbis exit in iram. Poteſt etiā ꝑduci ꝓpter mutam ⁊ liquidā. vt hic. Eſt patris matriſqʒ pie ſuccurrere nato.

Syllaba que breuis eſt muta liquidaqʒ ſequente
Longa poteſt fieri: ſed longa nequit breuiari.

Hic A. clari⁹ exprimit illud qd̄ iam dictū eſt dices. ꝙ ſi aliqua ſyllaba breuis ponitur an̄ mutam ⁊ liquidā in eadem dictiōe talis ſyllaba pōt ꝑduci. vt iam dictū eſt. ſ lōga ſyllaba poſita an̄ mutā ⁊ liquidā non pōt corripi. vt in hac dictione matris cuius prima ſyllaba eſt longa naturaliter. et non poteſt corripi propter mutam ⁊ liquidam ſequentes

Ponit regulas ſpeciales in primitiuis et monaſyllabis

E de pre vel ſe componens non breuiabis.
Sed vocalis eas poterit breuiare ſequela.

Dicit ꝙ iſte prepoſitiones e de pre ſe compoſite nō breuiantur. vt educo depono prefero ⁊ ſeparo. poſſunt tn̄ breuiari ſi vocalis ſequatur eas in cōpoſitione. vt preeo .is. Jō dicit A. ſ vocalis eas.

Reijcio refert diſtat dant re tibi longā.
Corripies alijs: niſi duplex conſona ſubſit.

Dicit ꝙ iſta prepoſitio re ꝑducitur in reijcio cis ⁊ in refert qd̄ idem eſt qd̄ diſtat. In alijs vero dictionibus corripitur. niſi due ꝯſonantes ſequantur. vt reſto ſtas. ⁊ reſtituo tuis. Producitur etiā in his retuli reꝑperi ⁊ repuli. Et ideo vt plurimum ſcribuntur cum duplici conſonante.

Bis bi breues dantur: niſi conſona bina ſequatur.

Dicit ꝙ bis ⁊ bi corripitur in cōpoſitione. vt biuiū. id eſt locus duaꝝ viaꝝ. ⁊ bidens. i. pec⁹ duorū dentium. Niſi bina conſona ſequatur. id eſt niſi duo nomina conſonam ſeu conſimilē ſignificationem habentia ſequantur ſcʒ per compoſitionem. vt binus bina binū. ⁊ bimus ma. mū. quoꝝ ſignificatio eſt eadem. Inuenitur hic bimatus tus tui. id eſt ſpaciū vel tempus duoꝝ annoꝝ. penultima eñ ſyllaba dictoꝝ duorum nominum producitur.

Ponit regulas ſpeciales in deriuatiuis ⁊ maxime poliſyllabis ⁊ prio ſimplicibus

In deriuatiuis ſua que ſit origo notetis.
Qua fiet parte deſcenſus aptior inde.
Ut moueo motum motabile ſiue mouendum.
Et que vocalis in origine quantaqʒ manſit.
Nam deriuatiua tantam ſeruare decebit
Subdita vocali ſi conſona non moueatur.
Vocalem ſepe noua conſona dat variare.
Mobilis ex moueo datur et mutatur ab illo.

Excipienda ſue ponentur in ordine norme.

In iſtis verſibus Auctor docet cognoſcere ſyllabam longam ſeu breuem in dictionibus deriuatiᷓ. Et eſt ſēſus ꝙ quātacūqꝫ fuerit vocalᷓ in primitiuo tāta debꝫ eſſe in deriuatiuo dū tn̄ nō mutetᷓ in deriuatiuo illa ꝯſona que ſeq̄batᷓ vocalē in primitiuo. Verbi grā. moueo corripit primā ſyllabā. ita mouens ⁊ mouendꝰ corripit primā. Notanter dico dū tn̄ cōſona que ſequebatur vocalem in primitiuo non mutetur in deriuatiuo. quia noua conſona ſepe dat. i. facit variare vocalem. hoc eſt corripere longam ⁊ curtam producere Verbi gratia. moueo corripit primam ⁊ mobilis ꝓducit. quia ꝯſona q̄ erat in primitiuo videlicet u conſona mutatur in deriuatiuo in b. Tn̄ iſta regula patitur exceptionem que inferius ponitur loco ſuo. Ideo dicit Auctor Excipienda ⁊c̄.

Dat regulaꝫ de compoſitis

Hoc de compoſitis teneas: ꝙ ſit tibi tanta
Vocalis: quantam ſeruabit dictio ſimplex.
Si mutes etiam vocalem: norma tenebit
Conſona dum maneat in ſimplici ſubdita voce:
Excipienda locis quibus eſt opus excipientur.

Hic Auctor mouet regulam de quantitate ſyllabarum in dictionibus compoſitis dicens. ꝙ tāta eſt vocalis in dictione compoſita quanta eſt in ſimplici. Verbi gratia. Amo corripit illam vocalē a. ſimiliter ⁊ ꝑamo corripit eandem. Areo ꝓducit illam vocalem a. ſimiliter exareo ꝓducit eandē Deinde dicit. Regula valet etiam ſi mutemus vocalem in compoſito dum tamen conſona ſubdita vocali in ſimplici dictione maneat etiam in compoſito. Verbi gratia. facio corripit illaꝫ ſyllabam fa. ſimiliter ⁊ inficio corripit illam ſyllabam fi. licet a mutata ſit in i. quia conſona q̄ ſequebatur a videlicet in ſimplici ſequitur etiam in compoſito Verūtamen hec regula varias patitur exceptiones que inferius loco ⁊ tempe declarabūtur. Ideo dicit A. Excipienda locis ⁊c̄

Dat regl'as magl' ſpeciales i deriuatiuis ꝟbis actiuis tertie ꝑſone diſſyllab

Omnia preterita pones diſſyllaba longa.
Que breuiant gemine vocales deme: bibitqꝫ
Et dedit atqꝫ fidit ſcidit ſtetit tulit hec ſex.

Auctor ponit regulam talem dicens. Omnia p̄terita duaꝝ ſyllabaꝝ tm̄ ꝓducunt primā ſyllabaꝫ vt cepi. Deinde ponit exceptionem dicens. Tu deme. i. excipe illa p̄terita que gemine vocales breuiant. q̄ habent vocalem ante alteram vocalem. vt fui rui. quoꝝ prima corripitur. qꝫ ꝓ et tu deme id eſt excipe hec ſex. ſcꝫ bibit dedit fidit ſcidit ſtetit ⁊ tulit. que licet diſſyllaba ſint tn̄ eoꝝ preterita corripiūtur. fidit p̄teritū eſt de findo. ſcidit de ſcido dis. qđ ſignificat aliquid ꝑ mediū ſecare.

De poliſyllab.

Preteritum geminans primam facit hanc breuiari.
Eſtqꝫ ſecunda breuis: tamen vnum cedoqꝫ demis.

Dicit ꝙ omne p̄teritū geminans primā ſyllabā eandem breuiat pariter ⁊ ſecundā vt cado cecidi ⁊ pario peperi. Ān tu demis. i. excipis vnum p̄teritum ſcꝫ pepedi quod venit a pedo dis. ⁊ tacuit ipſum ꝓpter eius turpem ſignificationē ſeu metri vel breuitatis cauſa. Cedo etiā excipitur cuiꝰ p̄teritum facit cecidi ⁊ ſcdam ꝓducit. Unde verſus. Ruſticus hic cecidit qui quōdam cecidit.

Preteritis pluſquamperfectis atqꝫ futuris.
Coniunctiuorum lex ſeruit preteritorum.

Quaſi dicat ꝙ lex ſeu regula p̄dictoꝝ nuper dicta ſeruit etiā pluſq̄ꝑfectis ⁊ futuris coniunctiuorum. id eſt ſubiunctiuoruꝫ modoꝝ. qui coniunctiui dicuntur eo q2 coniunctione indigent. vt ꝑfectum ſignificent ſenſum. Nam tanta eſt prima ſyllaba pluſq̄ꝑfectorum cuiuſlibet modi ⁊ futurorum ſubiunctiui quanta eſt prima ꝑſona p̄teriti perfecti indicatiui modi.

De paſſiuis

Hec in paſſiuo ſunt tempora iuncta ſupino.

Dicit ꝙ tria tempora p̄dicta ſunt iuncta ſupino in verbo paſſiuo. i. ſeruant regulaꝫ de ſupinis. de q̄ ſtatim dicetur ibi ſcꝫ Lōga ſupina ⁊c̄. Alij vero exponunt. ꝙ ſunt iuncta ſupino. i. facta ſunt vel coniuncta ꝑ ſupplementū participij a ſupino deriuati. ⁊ ꝑ hec ſeruant regulā ſupinoꝝ ⁊ p̄teritorum.

De deſcendētibus a verbis et primo de participijs ⁊ gerundijs

Normam preſentis per cetera tempora dicis.
Participans ſocia preſens in duſqꝫ futura
Debent conſimilem ſeruare gerundia legem.

Dicit ꝙ quantacunqꝫ fuerit prima ſyllaba p̄ſentis indicatiui modi ſingularis numeri tāta eſt in prima ſyllaba ceteroꝝ tempoꝝ exceptis p̄teritis ꝑfectis ⁊ pluſq̄ꝑfectis ⁊ futuris ſubiunctiuoꝝ. de quibus ſuperius diximus. Tanta eſt etiam prima ſyllaba participioꝝ p̄ſentis temporᷓ ⁊ futurorum deſinentiū in dus ſimiliter ⁊ gerundioꝝ. Conſtrue nunc per te. q2 ſatis patet textus.

De ſupinis diſſyllab quo ad p̄mas ſyllabas

Longa ſupina dabis diſſyllaba: ſed breuiabis:

De quantitate ſyllabarum

Qui ci ſi ſa li i da ru ra ſta: deqꝫ ſupinis
Orta ſequuntur ea: ſit ſtaturus tamen extra.

Deriuationes ſupinorum

Hic A. ponit regulam de ſupinis dicens. ꝙ ſupina diſſyllaba producunt primam ſyllabam. vt natum. Sed excipiuntur decem que per decem ſyllabas in littera poſitas intelligūtur. Qui. vt quitum quod venit a queo quis. ci vt citum a cieo cies. ſi vt ſitum a ſino ſinis. ſa vt ſatum a ſero ſeris. li vt litum a lino linis. i vt itum ab eo is. da vt datum a do das. ra vt ratum a reor reris. ru vt rutum a ruo ruis. ſta vt ſtatum a ſto ſtas. que omnia licet diſſyllaba ſint. attamen corripiunt primā ſyllabam. ſimiliter ⁊ ab eis deriuata preter ſtaturus quod primam producit. licet deriuetur a ſtatum. vt in Lucano. Cum ſtatura fides ſuperum.

Nec patrem ſequitur ambitus: ſi moueatur.

Quaſi dicat ꝙ ſi ambitus moueatur. id eſt. ſi adiectiue declinatur non ſequitur patrem. id eſt. eiꝰ primitiuū quod eſt ſupinū huius verbi ambio ambis. ſ. ambitum. ponitur exemplū in littera tūc qn̄ eiꝰ penultima corripitur. Sed ambitus ta tum ab ipſo deriuatum penultimā producit. vt in principio methamorfoſeos. Juſſit ⁊ ambite circūdare brachia terre. ⁊ idem eſt ambitus quod circundatus. Notanter dicit ſi moueatur. quia ſi non moueretur. id eſt. ſi adiectiue nō declinaretur tūc ſequeretur eiꝰ primitiuū. quia penultima corriperetur. vt hic ambitus tus tui. id eſt. circūitus.

Quod fit in us vel in o vel in or verbale vel in trix
Participans quoqꝫ preteritum: per ruſqꝫ futurum
Ad normam debent ſe conformare ſupini.

Specificat regulam dataꝫ ô his que oriūtur a ſupinis

Id eſt: ꝙ verbalia in us in o vel in or vel in trix deſinentia. vt notus tus tui. notio onis. notor ris. et notrix cis. participiū quoqꝫ preteriti temporis ⁊ futuri in rus. vt notus ta tū. ⁊ noturus ra rū. tantam habent primam ſyllabam quantam habent ſupina a quibus deriuantur. Ideo dicit. Ad normam debent ⁊c.

Vi tum dante preit vocalis non breuiata.
Qui ſi ci ſa li i cog ag demis et inde creata.

De poliſyllabis quo ad penultimas ſyllabas.

Dicit ꝙ verba facientia preteritū in vi ⁊ ſupinū in tum mutando ui in tum producunt penultimā ſupini. vt amaui amatum. Deinde ponit exceptionē dicens. Tu demis ea que intelligūtur p has ſyllabas. ſcilicet qui vt quitum. ci vt citum de cieo cies. ſi vt ſitum. ſa vt ſatum. li vt lituꝫ. i vt itū. cog cognitum. ag agnitum. Et inde creata. id eſt. ab eis deriuata. quorum penultima breuiatur licet omnia formentur a p̄terito mutando ui in tū. vt quiui. ſiui. ciui. ſeui. liui. iui. cognoui. agnoui.

Qui rectos ſuperant obliquos creſcere dices.

Dat regulas in dictionibus caſualibus incrementū habentibus

Hic A. ponit introductionē ad quaſdam regulas proxime ſequentes. ⁊ dicit. Tu dices obliquos creſcere. id eſt. habere creſcentiam ſupra nominatiuū ſingularem. que quidem creſcentia fit aliquando per a. aliquando per e. aliquando per i. aliquando per o. aliquando per u. Et de his omnibꝰ ponit regulas inferius generales. videlicet vt ſequitur.

A pluralis et e crementum protrahit oqꝫ
I vel u cremento breuiare iubemus eodem
Sunt teſtes quorum quarum rerum manibuſqꝫ
Et verubus rebus dominabus ſiue duobus.

Dicit ꝙ obliqui creſcentes ſupra nominatiuū per a et e et o producunt illas vocales. vt quarū rerum ⁊ duobus duabus rebus ⁊ dn̄abus. Deinde dicit ꝙ i et u breuiantur in eorum cremento. vt manibus ⁊ verubus. Et hec exempla ponuntur ab auctore cum dicit. Sunt teſtes quorum ⁊c.

Verbum perſonam quod habet ſuperare ſecundam.
Primi preſentis: creſcens hac arte notabis.
Debet ad actiui preſens hec norma referri
Et ſi non habeat actiuum fingere debes.

Dat regulas ô incremento quod fit in verbis

Dicto de cremento quod fit in caſualibꝰ. Nunc A. proſequitur de cremento quod fit in nō caſualibus. vtputa in verbis. Et primo ponit introductionē ad regulas inferius poſitas dicens. Tu notabis verbum quod habet ſuperare ſecūdaꝫ perſonā primi preſentis temporis eſſe creſcens. id eſt. habere creſcentiam ſuper dictam perſonā hac arte. id eſt. eodeꝫ modo quo dictum eſt in caſualibꝰ. verbi gratia. amas eſt dictio diſſyllaba. amamus vo triſyllaba. Et amamus habet creſcentiam ſupra illam ſecundam perſonā amas. ⁊ talis creſcentia fit per a. aliquando per e. aliquādo per i. aliqn̄ per o. aliquando per u. De quibus omnibꝰ ſtatim ponentur generales regule. Addit A. ⁊ dicit. hec norma. ſcilicet de crementis verboꝝ debet referri. id eſt. repreſentari ad preſens tempꝰ actiui. hoc autem dicit propter cognoſcere creſcentia in verbis paſſiuis que cognoſci non poſſunt bene. niſi repreſentarentur ad actiuū. Preterea dicit ꝙ ſi verbū vocis paſſiue non habeat actiuū debes fingere

hoc eſt preſupponere ꝙ habeat. hoc autem dicit ꝑpter cognoſcere crementa in verbis deponentibuſ que non habent actiuum.

Agit d incremē/tis verbalibus factis per quinqꝫ vocales. Et primo per a

A creſcens verbum producere debet vbiqꝫ.
Ex do fit breuis a cum prime compoſitiuis.

Dicit A. ꝙ verbum debet ꝑducere a creſcens. id eſt. ſyllabꝫ creſcentes per a vbiqꝫ. i. in omni coniugatione. vt amamus doceam⁹ legamus audiam⁹. Deinde ponit exceptionē dicens ꝙ in compoſitis prime coniugationis huius verbi do das a corripitur. vt in illis verbis circūdamus ⁊ circūdare. venūdamus ⁊ venundare. peſſundamus ⁊ peſſundare.

Incrementum verbale per e

E niſi cum ſubit r: debes producere ſemper:
Cum ſubit r curtam dant plurima: plurima longam.

Dicit A. ꝙ ſyllaba creſcens ſuper e producitur ſemper. niſi r ſequatur. vt amemus docemus legemus audiemus. Notanter dicit niſi r ſequatur. quia cum r ſubit. id eſt. ſequitur. plurima verba dant illam vocalem e longam. vt ameris vel amere. docerem doceres doceret. Et plurima dant illā vocalem e curtam. vt legerem legeres legeret. amauero amaueris amauerit. hec autem inferius diſtinguentur. videlicet vt ſequitur.

Expedit ſe de quibuſdam anormaliſ que nūqꝫ non ſequuntur alia verba in crementis

In ſum ſiue fero crementa velimqꝫ notato
Ac edo.

Dicit A. tu notato crementa in hoc verbo ſum es eſt ſiue in hoc vbo fero fers. qꝫ pro ⁊ i hoc verbo velim. id eſt. volo vis. q. d. ꝙ illa verba irregularia ſunt. et ideo non ſequuntur regulam de crementis aliorum verborum. ſcilicet regulariū. imo per poſitionem aliqñ producuntur. vt eſſem ferrem vellem. Aliquando etiam breuiantur. ⁊ tunc refertur ad litteraturā p̄teriti perfecti. vt tulero tuleris: fuero fueris. voluero volueris voluerit. hoc idem intelligitur de hoc verbo irregulari edo es ē Nam aliquando elongatur in crementis vt eſſe in infinitiuo. aliquando etiam corripitur in futura pñtl optatiui vt ederē. Nota ꝙ inquātū hec quattuor vba predicta irregularia ſunt notari debent. Inquātū vo nō. referēda ſunt ad regulā p̄cedētē vel ad ſequētē prout videbitur oportunū

Declarat quando e ante r corripitur ⁊ quādo producitur

Omne lego preſens breuiat: quartiqꝫ ſecunda:
Longam paſſiuo reris vel rere notato.

Dicit A. ꝙ omne lego. id eſt. omne verbum tertie coniugationis breuiat preſens tempus. in quo habetur e ſup r. vt optatiuo mō vtinā legerē legeres legeret. qꝫ ꝑ ⁊ breuiat ſecūda tpa quarti. id eſt. coniunctiui. ſcilicet preteritum imperfectū. vt preterito imperfecto cum legerez legeres legeret ⁊c̄ Deinde dicit. longam paſſiuo. hoc eſt dicere. ꝙ in vbis paſſiuis vbiqꝫ reris vel rere reperitur vbi penultima longatur. vt legereris vel legerere legeretur.

Pluſqꝫperfectum per quamlibet eſt breuiandum.

Hoc eſt dictum. ꝙ iſta vocalis e breuiatur in preterito pluſqꝫperfecto cuiuſcūqꝫ coniugationis r ſequente. vt amaueram docueram legeram audieram. Et hoc intelligitur de indicatiuo.

Curta ſit in prima beris vel bere ſiue ſecunda.

Hoc eſt penultima futuri in beris vel in bere terminati corripitur in prima coniugatione ⁊ in ſecunda. vt amaberis vel amabere. doceberis vel docebere.

In coniunctiuo duo tempora curta notato.

Id eſt. preteritū perfectum ⁊ futurum ſubiunctiui breuiantur. vt amauerim ⁊ amauero.

Oſtēdit que ꝓducunt creſcentia e ante r

E verbum creſcens alibi producit vbiqꝫ.

Dicit A. ꝙ in omnib⁹ alijs temporibus ⁊ modis a predictis verbum creſcens producit illam vocalem e r ſequente. vt futuro legar legeris audiar audieris vel audiere audietur.

Incrementum verbale factum per i

I tibi producit quartę creſcentia prima.

Dicit A. ꝙ hec vocalis i producitur in primis crementis quarte coniugationis. vt audimus auditis Et dī in primis ad drāz ſecūdaꝝ. vt audiuim⁹ vbi ſunt duo cremēta. Primū cremētuz attēditur in hac ſyllaba di que producitur. ſecundum in hac ſyllaba ui que corripitur.

Omni preterito reperitur imus breuiando.

Dicit A. ꝙ in oī p̄terito ꝑfecto prime ꝑſone in im⁹ terminate penultima breuiatur. vt amauim⁹.

Inqꝫ velim produc crementa priora vel in ſim.

Dicit A. in hoc verbo velim velis velit. ⁊ ſim ſis ſit priora crementa per i facta producuntur. vt velimus velitis. ſimus ſitis.

I breuias alijs ſi non u conſona ſubſit.

Dicit A. ꝙ in alijs crementis ſeu tempoꝛib⁹ ſiue modis i breuiatur. vt voluerimus ⁊ fuerimus et amauerimus ſi non ſubſit u conſona. id eſt. niſi u conſonanas ſequatur. vt audiui. qꝛ tūc i ꝑducitur.

Incrementum verbale ꝑ o ⁊ u.

O creſcens verbum producit. et u breuiabit.

De quantitate ſyllabarum

Dicit A. ꝙ verbum producit ſyllabam creſcentem per o vt amatote. Et breuiat illam que creſcit per u. vt volumus ⁊ poſſumus.

Has per crementa normas diſſyllaba ſerua:
Sed tamen has omnes dic ad medias ſpeciales.

Dicit A. ꝙ he regule de crementis ſeruandis ſunt per crementa diſſyllaba. id eſt. duarum ſyllabarum. Sed tamen ſunt regule ſpeciales ad omnes medias ſyllabas. ſcilicet ad omnes illas q̄ ſunt inter primam ⁊ vltimam. que omnes medie a verſificatorib⁹ dicuntur.

Compoſitum partis retinens i fine prioris:
Hanc breuiat medijs ſicut tubicen: ſed ibidem
Excipies: iungetur ei tibicen et vbiq̃.

Subiungit regulaꝫ in dictionibus compoſitis.

A. ponit vnam regulam dicens. Compoſitū. id eſt. dictio compoſita retinens i in fine prioris partꝭ hoc eſt in fine dictionis. que primo intrat compoſitionē breuiat hanc ſcilicet vocalem i ſicut tubicen. i. canēs in tuba. quod componitur ex tuba ⁊ cano canis. Naꝫ iſta ſyllaba bi corripitur cuꝫ i ſit in fine prioris partis. Deinde ponit exceptionē in his dictionib⁹ ibidem. ⁊ tibicen ⁊ vbiq̃ i n quibus illa vocalis i producitur. Ibidem componitur ex ibi ⁊ ideꝫ ⁊ eſt aduerbiū locale. Tibicen cōponitur ex tibia quod eſt inſtrumentū ſonandi ⁊ cano canis. ⁊ eſt ille qui vtitur tali inſtrumēto. Vbiq̃ componitur ex vbi ⁊ q̃ ⁊ eſt aduerbium loci.

Ex di compoſitum produc: ſed deme diſertus
Et quę componis ex gręco curta locabis.

Dicit ꝙ hec prepoſitio di, pducitur in compoſitiōe. vt diligo. Deinde ponit exceptionē dicens. ſed deme. id eſt. excipe diſertus ta tum. id eſt. facundus vel eloquens. cuius prima corripitur. vt in horatio. Fecūdi calices quem non fecere diſertum. Si opponatur auctori ex eo ꝙ iſtud verbuꝫ dirimo inuenitur in prima correptum. vt in Ouidio metamorphoſeos ibi. Hanc deus. ⁊ litem melior natura diremit. Reſpondendū eſt ꝙ hoc verbum dirimo cōponitur ex di ⁊ emo. ⁊ r interpoſita e mutatur in i. Et ꝑpter hoc vocalis dictionis compoſite poteſt variari vt ſupra diximus in regula data de compoſitis. Nam poſt illam prepoſitionē di. ſequi deberꝫ e in hoc verbo dirimo. ſed r interpoſita ſequitur eam. Ideo illa prepoſitio di poteſt breuiari per illam regulam inferius poſitam. I ſup r longāt diſſyllaba ⁊c. Que poliſyllaba ſunt breuies. Deinde ponit aliam exceptionē dicēs. Et q̄ cōponis. Quaſi dicat. in dictionib⁹ grecꝭ cōpoſitꝭ di breuiatur. vt diateſſeron. qd̄ ē ſpecies cant⁹. ⁊ diſamis quod eſt nomen ſyllogiſmi logicalis.

Vocalis breuis eſt alia ſubeunte: ſed inde
Demi plura queunt: vt dius diaq̃ dium
Et fio cum ſit diſſyllaba vox: breuiatq̃
Cum poliſyllaba ſit: fiet probat hoc fieretq̃.

Habito tenore ſyllabaruꝫ prout ſm̄ ſe cōſiderantur. tractat de tenore earuꝫ prout ad ſubſequens aliquod referuntur. Et primo ſm̄ qd̄ vocalis comparatur ad vocalē et vniformiter ſe habentib⁹.

Hic ponit vnam regulam generalem ad omnes ſyllabas prout vna vocalis precedit aliam in diuerſis ſyllabis. Et dicit ꝙ vocalis ante alteram vocalem breuiatur. vt meus in prima ⁊ reſpuo in ſecūda ſiue media. Sed inde. Ibi ponit exceptionem dicens. ꝙ plurima vocabula poſſunt excipi. vt dius dia dium. id eſt. diuinus. et fio cum pro quando eſt vox diſſyllaba. id eſt. duaruꝫ ſyllabarum. breuiatq̃ cū ſit vox poliſyllaba. id eſt. plurium ſyllabarū. ⁊ ponit exēpla dicens. Probat hoc fiet. fieretq̃. Nam ſi bene conſideras prima de fiet. pducitur ⁊ prima de fieret breuiatur.

E ſuper i longam dat declinatio quinta:
Quando vocalis pręit e: ſed eam breuiabis
Conſona ſi pręeat: dic ergo rei ſpeciei.

Dicit ꝙ e ante i producitur in genitiuis ⁊ datiuis quinte declinatiōis quando vna vocalis precedit e. vt diei. Sed breuiatur, quando ꝯſonans precedit. vt ſpei. Et ipſemet exemplificat in littera. vt ſpeciei vbi e producitur quia vocalis i precedit e. ⁊ rei vbi e corripitur qꝛ ꝯſonās r ꝑcedit e.

Gręcaq̃ iungantur: quę longa frequenter habentur

Quaſi dicat ꝙ vocalis ante vocalem in grecis dictionib⁹ producitur frequēter. vt in Ouidio. Me de medea foreꝫ. Frequenter autem dico. qꝛ aliqñ cor. vt eodē. Theſea deuoui ⁊c.

I ſuper a proprijs raro breuiatur hebręis.

Dicit ꝙ i ante a raro breuiatur in dictionibus hebreis. vt Maria et Matthias.

De vocalib⁹ diſformiter ſe habentibus adinuicem compatꝭ

At tua metra petunt dabitur genitiuus in ius:
Corripis alterius: ſemper producis alius.

Dicit A. ꝙ genitiuus in ius terminat⁹ in metro produci ⁊ breuiari poteſt. excipitur alteri⁹. cuius penultima ſemper breuiatur. ⁊ alius cuius penultima ſemper producitur in genitiuo.

Tenditur eous aer platea chorea.

Dicit A. ꝙ noīa in lrā poſita, ꝓducūt vocalē an̄ alterā vocalē. Eous dr̄ eſſe equus vehēſ currū ſoliſ. declinatur etiā adiectiue vt eous. a. um. i. orietalis. Chorea ē ludicris cātilena vel ſaltatio. Aer et platea de ſe patēt. Tn̄ platea varie pōitur i metro. ſicut inferi⁹ patebit ibi. ſ. Ut placꝫ ē platea ⁊c̄

Dat regulā ſm̄ quod vocaliſ cō paratur ad con ſonantem

Vocalem medie breuiant ſi muta ſequatur
Cum liquida: tamen hanc productam pone breuemꝗ.
Longa fit adiutrix octobris nomen in atrix.
Cum chiragra podagram quidam breuiant: aliĳ non.

Q. d. ꝙ in mediĳs ſyllab vocalis pōt ꝓduci ⁊ breuiari muta cū liquida ſeq̄nte. vt cōpatrꝫ. Et nota ꝙ hec regula tm̄ valet in dictiōib⁹ naturaliter corripiētib⁹ vocalē. qꝛ ſi naturaliter ꝓduceret eam nō poſſent corripe. vt ſupra dictuꝫ ē. ibi. Si faciat curta vocali ſyllaba finē ⁊c̄. Sꝫ lōga nequit breuiari. Deinde ponit exceptionē dicēs. ꝙ adiutrix octobris ⁊ nomē in atrix terminatū vt amatrix ꝓducūt vocalē in media ſyllaba ⁊ nunꝗ breuiāt. licꝫ muta ⁊ liquida ſequātur eā. Preterea dicit ꝙ quidā breuiāt quidā nō mediā vocalē in his duob⁹ noīb⁹ chiragra ⁊ podagra. Chiragra ē gutta vel infirmitas in manib⁹. podagra in pedib⁹. Et dr̄ chiragra a chiros qđ eſt man⁹ ⁊ eger egra egrū Podagra dicitur a pos quod eſt pes ⁊ eger egra egrum.

Habito de quā titate ſyllabaꝝ in generali. hic auctor pōit qn̄ titates ſyllaba rum in ſpeciali. et primo ponit quantitateſ pri maruꝫ ſyllaba rum.

A ante b

Ante b corripis a: ſicut ſcabo ſiue ſcabellum:
Et ſtabilis ſtabulum dabo vel labo ſiue flabellum
Et labor: hinc demam labi cum fabula flabam
Scabidus et tabes et ſtabam pabula labes.
Et fabor ſtrabo nabamꝗ ſimul ſociabo.
Fabellam varies.

Supi⁹ A. poſuit regulas generales ad oēs ſyllabas. in hac parte ponit ſpeciales. Et primo ad primas. ſecūdo ad medias. tertio ad vltimas. Pars ſecūda incipit ibi. A breuis in mediĳs. Tertia ibi. Vocis fine dabis. Itē prima ꝑs in qua determinat de primis ſyllab diuiditur in quinꝗ ꝑteſ ſm̄ ꝙ ſunt quinꝗ vocales. Primo. n. determinat de primis ſyllabis. inquātū a ꝓponitur ꝯſonātib⁹ ſecūdo e. tertio i. quarto o. quinto u. Pars ſecūda incipit ibi. An̄ b fit breuis e. Tertia ibi. Ante b corripis i. Quarta ibi. An̄ b lōga fit o. Quinta ibi. An̄ b fit breuis u. Itē prima ꝑs in qua determinat de primis ſyllabis inquātū a ꝓponitur ꝯſonātib⁹ diuiditur in tot ꝑtes quot ſunt ꝯſonāteſ quib⁹ a prepōitur i dictiōib⁹ latinis. Et primo ſic a ꝓponitur an̄ b. ſecūdo an̄ c. tertio an̄ d. ⁊c̄. partes iſte de ſe patēt. Itē prima ꝑs in qua determinat de primis ſyllabis a ꝑcedēte b diuidit in duas ꝑtes. qꝛ primo ponit regulā cū exēplis ſuis. ſecūdo ponit exceptionē: ſecūda ibi. hinc demam. Ad primā ꝑtē ſic dicit. An̄ b corripis a. Q. d. ꝙ a an̄ b breuiatur in primis ſyllab. ſicut ſcabo bis. i. gratare. hoc ſcabellū. pluraliter ntō hec ſcabella. i. ꝑua ſcāna. ſtabilis. i. ꝯſtās vel firm⁹ ⁊ dr̄ a ſtādo. ſtabuluꝫ ē loc⁹ boū vel alioꝝ aīaliū. Dabo bis bit a do das. Labo bas bat. i. vacillo las. Flabellum ē inſtrm̄ fugādi muſcas. Labor boris ē op⁹ vel opatio ⁊ corripit primā. Deide ponit exceptionem dicēs. hinc demā. i. excipiā illa q̄ ponūtur in lrā. ſ. labi qđ eſt infinitiuū de labor berl. i. cadere. Fabula ē ſmo fict⁹. Flabā bas bat a flo as. Scabidus. i. ſcabioſus. Tabes. i. macula. Fabor futuꝝ de for faris. i. loquor. Strabo bonis. i. luſcus. Nabā bas bat a no nas. Quoꝝ oīuꝫ prima ꝓducitur Exēpla q̄re i auctorib⁹. Deinde dicit. Fabellā varies. Q. d. ꝙ prima ſyllaba hui⁹ dictiōis fabella pōt ꝓduci ⁊ breuiari. Et fabella ē diminutiuū a fabula vel ſm̄ alios a faba. Pro euidētia regulaꝝ ſequentiū nota ordinē ſupradictū tanꝗ introductionē ad ſequētia. q̄ ſunt facilia ſatꝫ intellectui. Interlineabim⁹ igitur in ſequentibus expoſitionem vocabuloꝝ preſertim difficiliuꝫ. Et ſufficiet quātum ad ſuperficialē intelligentiam legendoꝝ.

A ante c

nomen arboris — aſper — acrem fieri
A c breuis: probat hoc acer arbor acerbus aceſco.
vt bacca — vt pacis — pactum facere
Cum b preit aut p produc: breuiaꝗ paciſcor
.i. breue — producendus
Et placet et baculus ſpacium brachos. eſtꝗ morandus
fortis — populus — eloquens — compoſitio — populus
Hic acer thracus facundus machina dacus.
auis eſt — inſula vel lapis quia poteſt produci ⁊ breuiari
Graculus addatur: ſed hiacynthus variatur.

A ante d

ꝑ qđ aſcēditur. locus breuis in aqua
A d corripies: tibi ſint gradus et vada teſtes.

peſtis consulo color equi ad modum palme
Excipitur radix et clades ſuadeo ſpadix.
do vel prodo. vltra duco deus belli dis dis
Trado traduco gradiuus vadoqꝫ rado
ciuitas eſt vel inſula
Et gades.
vt vafer. i. callidus .i. ſignificans lapidem
Eſt ſuper f breuis a: ſit ſapphyrus lapis extra. A ante f
vt ago ingenioſus. occiſio multorum hominū
A g breuis: probat ecce ſagax: ſtrages retrahatur A ante g
fleo theca gladij. domus paſtorum. veſtis diſcolor. incantatrix vel gemma vel veſtis
Vagio vagina magalia ſtragula ſaga
hoc laganum circūitio vel inquiſitio
Lagana producit petrus: indago ſociatur.
vt pagina. vt fagus
Si p vel f preſit produc: ſed deme flagellum.
ſtrepitus arborum .i. quādo ſignificat rete vel regionē cor. ſed quādo vulnus produ.
Additur fragor et fragilis: plaga rete vel ora.
vt qualis talis id eſt. voco
A ſuper l tardant diſſyllaba. ſed calo verbum A ante l
.i. nutrit adiectiuū eſt prepoſitio vel aduerbium
Acalit atqꝫ malum quod mobile demo palamqꝫ
turris lignea dea pabulorum nomen montis
Atqꝫ phalam ſit deinde pales his iuncta phalum

Atqꝫ ſalum mare.
.i. que veniunt ab iſtis vt phalernum
His que naſcuntur pariter quoqꝫ corripiuntur.
.i. habentia creſcentiam in genitiuo
Hec quibus eſt creſcens genitiuus corripe: ſicut
paludis .i. portator lignorum .i. auis
Sal ſalis atqꝫ palus: calo dematur et ales.
vt talio valeo inſtrumentum mittendi iacula
Que poliſyllaba ſunt breuies: baliſtaqꝫ tolles
inſtrumentum quo luditur. caligo. i. obſcuritas. balena. i. piſcis. ſalebra aſperitas viarū. ſqualet. i. ſordet
Alea caligo balenaqꝫ ſalebra ſqualet.
vt fama ſtamen
A ſuper m tardant diſſyllaba: queqꝫ ſequuntur A ante m
a do eſuries veſtis precioſa coniunctio verbum
Sunt damus atqꝫ fames chlamys et tamen acamo dempta
nomen inſule
Atqꝫ thamos.
vt amita .i. perdo
Que poliſyllaba ſunt breuies: amitto ſit extra
maſſa lata plango chorda cum qua iacitur telum
Lamina lamentor: quibus amentum ſociabis.
vt panis ſanus
A ſuper n longam faciunt diſſyllaba: deme A ante n
vetula auis quedam
Hinc manus atqꝫ cano canis: hec anus addis anaſqꝫ

prepoſitio greca apparitio
Acana ſiue phanes.
.i. habentib⁹ a longā ante n vt vanitas vt maneo
Niſi ſint a longis poliſyllaba curta notabis
guloſus vel luxurioſus
Haneo demat.ur.
vt apud aper auicula verberor comedere vt pueri
A ante p Ap breuis: niſi papilio vel vapulo pappo
nomen populi herba lapis precioſus ſummus pontifex
Apulus et lapa ſaphyrus crapula papa
manutergium
Mapaqꝫ cum rapa.
vt aqua aquila vt nequaquam
A ante q Ante q fit breuis a ſemper: niſi compoſitiua.
ſpica curuus diuinator
A ante r A r breuis eſt: quod ariſta probat varicoſus haruſpex.
herba ſicco quedam vena. alia vena
Excipitur carex a careo varica varex.
regio argylla .i. obedio fluuius
Area naritia vel glarea pareo naris.

Producrus vel ra vel rum teſtis tibi charus
.i. altare ſtabulū porcoꝝ preſpoſitio greca modicum
Ara dei: ſed hara ſuis et para deme parumqꝫ.
vt naſus caſus hoc aduerbiū excepta
A ante s Cum ſubit s produc diſſyllaba: ſit quaſi dempta
vilis domus fundamentum vt aſinus aſia
Et caſa ſiue baſis: poliſyllaba curta notabis.
ſunt oſcula
Caſeus excipitur et baſia longa notentur.
ās are aduerbium
A ante t A t breuis: nato ſit teſtis quater atqꝫ quaternus
a ſto ta tum manſio
Atqꝫ ſtatum ſtatus et ſtatio latet: ſed retrahatur
propheta planeta lucerna ta tum. i. amplus
Vates ſaturnus laternaqꝫ mobile latus
conſtellatio piunctio obſcurus
Quattuor et fatum naturaqꝫ quatinus ater
palacia fidelis repagulum quod opponitur oſtio
Atria catholicus clatros ſociare ſolemus.
.i. latum aduerbium vocabula
Platos cum ſtatim varies: ſed longa notabis
vt mater vt pratum
In quibus m ſuper eſt aut r muta preeunte.
.i. matheſis media cor. eſt ſcientia quadruuialis ſ media, pdu. eſt diuinatio
Philoſophi matheſim dicunt vateſqꝫ matheſim.
.i. platea anceps habet
Vt placet eſt platea: dic platea ſiue platea.
vt auis ſapiens deuiamenta
A ante v A ſuper u breuis eſt: ſed gnauus et auia demes

.i. mars auis a malo
Gauiſus et nauis et mauors pauoqꝫ mauis
dulcis peruerſus vt clauus ⁊ flauus
Suauis prauus item ſi preſit l addita mute.
vt lebes tis vt prebeo
Ante b fit breuis e: ſi non duo conſona preſint: E ante b
.i. ſol ciuitas
De format debet phebus thebeqꝫ notentur
veſt. ſacerdotal. infirmitas luna p̄teritū īpfectū. futurū indicatiui
Nebrida debilitas et phebe nebamqꝫ nebo.
.i. iuxta prope circa tempora adulter
E c breuis: ſecus eſt teſtis: niſi ſecula mechus E ante c
ſeorſum a cura fertilis regio
Fecis ſecurus fecundus grecia cecus
clamans preconiū cū cū furioſus ſecius aduerbiū. echo. i. ſonus reditiuus
Preco mecum te ſe vecors ſecius echo
locus vbi aliquid reponitur
Thecaqꝫ longatur: de quo chirotheca creatur.

Ante d protrabis e ſi ſint diſſyllaba: ſicut E ante d
ſedile verbum verbū cibum ſumo
Sedes et tedet. cedo pro dic demis edoqꝫ
organum greſſus bacul⁹ paſtoral. nomē arboris .i. breuia
Pes pedis atqꝫ pedum cedrus ac poliſyllaba curta
aſſiduus
Ut ſedeo medicus: ſed ſedulus excipiatur
diſcordia inter ciues plenus ſeditione
Seditioqꝫ ſimul: et ſeditioſus habetur
quidam athenienſis
Dedalus et predium.
vt cephas ſtephanus vt refero defero
Cum ſubit f breuis e: ſed compoſitiua notabis: E ante f
guberno occulto
Ante g fit breuis e: lego teſte regoqꝫ tegoqꝫ. E ante g
a rex a lex
Excipies reges reginaqꝫ regula leges
miſer nomē. puincie ꝑticipiū quo dom⁹ tegit. viuo
Eger et egyptus legans et tegula dego
ſcutū palladis. capricornus
Egis et egloceros.
vt celum velum
E ſuper l longam faciunt diſſyllaba: ſicut E ante l
brachia .i. cithara. aduerbiū a volo .i. frigus
Chele: deme chelim velut inde velimqꝫ geluqꝫ
cantus pctm̄ velox animal eſt
Atqꝫ melos ſcelus celer melus: et breuiabis
vt elemoſyna elementum fouea beſtia
Que poliſyllaba ſunt: ſpeluncaqꝫ belua demes
vnctus ſpecies metalli ſpelunca
Delibutus et electrum ſpeleaqꝫ grecum

locus piorum templa
Elyſius cum delitijs delubraqꝫ iungis.
vt memini
E ante m E ſuper m breuis eſt: ſed femina ſemina demis
verbum
Demoqꝫ produces: ſed longis addere debes
vt eminus
E ſuper m ſolam: ſed correptis emo iungam
.i. orno dea fatidica
Ac emioqꝫ themis.
vt ſemis ſis themo onis
Et cum cremento diſſyllaba nomina produc.
oris ſilua coxa virilis
Sed memor atqꝫ nemus pariterqꝫ femur breuiabis.
vt fenum piunctio
E ante n E ſuper n longa: ſed enim breuis atqꝫ feneſtra
introitꝰ cellarij omnino pertrāſeo ꝑpoſitio dij patrie. vel dij domeſtici
Atqꝫ penu penitus penetro penes atqꝫ penates
infirmitas
Et freneſis varies.
vt bene. vt gene. vt ſenex. vt teneo. vt veneo
Si b vel g vel s t vel u preiungitur illi.
ſupinū a veneo .i. neruus plenus ſanguine
Fit breuis: at venum produci venaqꝫ debet
corrigie q̄ pēdēt a mitra epi. feras capio. deſcēſus ad infernū. ſenus. i. ſex
Tenia tena ſimul et venor tenara ſenus.
vt texo de reperio ris
E ante p Ante p fit breuis e veluti reperire: p duplex
.i. pellicula que ſolet incidi a iudeis. prepes. i. velox
Repperit excipies: ſimul et prepucia prepes
herba cuiꝰ virtus eſt in capite .ſ. vocalem e
Cepaqꝫ protrahit e: ſed et hanc producere debes
vt ſexe ſepia ſepio ſepes infinitiuū a ſepelio
S ſibi prepoſita: breuiato tamen ſepelire.
nūerꝰ quo īuenitur nouiluniū. repo. i. latenter intro
Longa fit epacta repoqꝫ ſimul ſociatur.
mare
E ante q Ante q fit breuis e ſicut neqꝫ: demitur equor
a. um ſimilis aduerbium prauus
Equus et equalis nequaquam nequaqꝫ nequam.
ordo dn̄a fulmen apparens in mari
E ante r E ſuper r breuies: vt ſeries hera ſiue ceraunon.
res heri dn̄s diuiſio fortis vel nobilis
Sic et herilis herus hereſis: tamen excipis heros
mortalis miſeria viridis color filius heri
Hereo feralis erumnaqꝫ cerulus heres.
flet vmis; in herba. vnguentū. ludi quidam. populi
Meret et eruca ceroma ſeria ſeres.
metallum verbum patriū ꝑfectio apū aduerbium
Es eris quero gens ceres ceraqꝫ ſero

filia icari vel ſignū celeſte id eſt aue
Erigone ſimulqꝫ chere
ſunt veſtes inueterate multitudo clericorum
Serapellinas debes clerus ſociare.
vt verus rarum in quo aſſatur. timeo
Longa fit e ſuper r: ſed deme veru vereorqꝫ.
ſacrificia inferis facta. ꝑ mortuis. feretꝝ. i. lect⁹ mortuoꝝ veretꝝ. i. vga virilis. meꝝ. i. vinū.
Corripis inferias feretrum veretrumqꝫ merumqꝫ
ſpero. ſphera
P quoqꝫ prepoſita pones diſſyllaba longa
mantica gen⁹ calciamēti quo vſi ſunt apoſtoli
Eſt teſtis pera teſtem producito pero.
vt ceſar leſus vt reſiſto poſitio
Longa fit e ſuper s: niſi compoſitiua theſiſqꝫ E ante s
Atqꝫ ieſus.
vt etas . i. vſus vel confiſus
Ante t longa fit e ceu fretus deme metallum E ante t
mare
Ac etiam metuoqꝫ fretum meto metraqꝫ retro
nomē populi vt peto vt veto
Adiungeſqꝫ gethes et ſi p preuenit aut u.
Pre format preter: pretor producere debes.
mare vel vxor oceani mater achillis
Thetys yos thetymqꝫ dabit thetis et thetidiſqꝫ.
vt euum crudelis ſequens verum
E ſuper u produc: vt ſeuus: deme ſeuerus: E ante u
. i. caſtor
Et leuo ſiue breuis beuer et leue non onerosum.
quedam ſpina populus hiſpanie
Ante b corripis i: tribulus probat hoc et hiberus. I ante b
inſtrm̄ terēdi fruges hyemalis ornamentum circa pectus feminaꝝ
Tribula dematur hybernus fibula ſcribo
crus genus vehiculi ingenu⁹ ab eo is
Tibia liburnum vel mobile liber et ibo
degustatio. ſacrifico. ſignū factū cū flagello. a queo
Et libum libo vibex quoqꝫ ſibila quibo
ciconia
Ac ibis.
id eſt. iniuriam dico
Ante c fit breuis i: ſit conuicior tibi teſtis I ante c
id eſt. loquax opprobria ſagitta
Atqꝫ dicax: demo conuicia ſpicula dico
parua platea reliquie panis. ſigna victorie. inuolutio capilloꝝ
Vicus cum mica vel niciteria tricha.
viceſimus triceſimus auis eſt
Vicenus quoqꝫ tricenus ficedula ficus.
fila ariſta auis quedā. auis roſtro pforans arbores
Licia cum ſpica vel ſicut picaqꝫ picus.
gladius aridus percutio
C duplicat ſicca ſiccus: ſed ico variabis

verboſus vel loquax quaſi dicens fatum
Queqꝫ dicax ponit: vt fatidicus breuiabit.

vt ſidus qn̄ ē ge. maſ. verbum
I ante d — Ante d longa fit i: velut idem pro mare fido

fidelis qn̄ eſt ge. neu. religio
Et fidus: ſed deme idem neutrale fideſqꝫ

chorda genus pomi vel quedam ciuitas
His ideo fidis atqꝫ cidonia iunge quidemqꝫ.

aptus vel dign⁹ honoris vt bidens vt video vt tridens
Addis idoneus his: et ſi b vel u preit aut t.

.i. ſonum facio cum dentibus
Strideo producas et ſtrido rideo iungas.

ſtatue vel imagines qui colit idola
Idola dic longa: tamen inuenies idolatra.

vt grifo vt biformis triformis crater
I ante f — I ſuper f longa: niſi compoſitiua ciſuſqꝫ.

vt vigeo viges crucio .i. firmo
I ante g — Ante g corripis i: vult fligo figoqꝫ deme:

currus duarum rotarum ſunt nates
Viginti bige trigintaqꝫ frigora pige

trāſeo auis eſt aſſo
Migro pigardus frigoqꝫ ſimul ſociamus:

ſtigo as. i. ſtimulo ſed ſtigo ſtigonis eſt nomen vrbis.
St ſi preeunt vt ſtigo: longa manebunt:

palus infernalis aues ſunt inſtrumentum purgandi equum
Sed ſtyga cum ſtrigibus breuies: ſtrigilis variamus.

vt bilis lapis vel ſerpens
I ante l — Longa fit i ſuper l vt milia: deme cylindrum

auis eſt herba letus pellis ſup oculū. populus
Et philomena filix hilaris ciliumqꝫ cilixqꝫ

pondus duarum librarum
✠ Quod terit ē pilus. pilus eſt in fronte capillus. Eſt pila peſ pontis. pila ludus in taberna. — Et granum milij bilibris pilus et pila ludus.

vt ſileo vt tilia arbor leuis habens lata folia
Si preit s aut t tunc debes i breuiare.

vt limus flores multum frequentati ab apibus
I ante m — I ſuper m tardant diſſyllaba: ſed thyma deme

aduerbium ſterc⁹ qđ letamē dr̄ de⁹ nuptiaꝝ vel id in quo infans in vtero circūuoluit
Et nimis atqꝫ fimus: ſimul his et hymen ſociamus.

vt timeo animal quoddam
Que poliſyllaba ſunt niſi ſimia curta manebunt.

vt finis vinum vermis
I ante n — Longa fit i ſuper n: tinea linio lino deme

de riga
Tinea produxit petrus.

vt cinis. vt ſino. vt minus.
Que c vel s aut m iungunt i ſunt breuianda.

gremium vas i quo mlḡet lac. mino. i. pello
✠. Implet mamma ſinū lactis: coagula ſinum — Vt ſinus atqꝫ minor: ſed ſinum minoqꝫ demis.

vt piper ſerpens locus proxim⁹ fluminibus
I ante p — Ante p fit breuis i: vult vipera ripaqꝫ demi

pcium panis.ſ.pugillū ſon⁹ q fit mīgēdo. cipp⁹ ē ī quo ſuāt capti.ſtipes.i.trūc⁹ ligni.ſtipo.i.circūdo
Siphariū ſipho cippus cum ſtipite ſtipo.
deſluo aqua vel humor
I q breuis: probat hoc liqueo liquor inde liquoris — I ante q
fluere naturaliter calore fluere ſicut nix
Atq3 liquor quaris: ſit liquor liqueris extra.
ſulcus aratri
I ſuper r longant diſſyllaba: lyra probabit. — I ante r
rogus a vireo arbor inſtrumentum muſicoꝝ
Vult pyra ſiue viri pirus et reſonans lyra demi.
vt mirica arbor ſerpens vel gutta cadens a ſtillicidio
Que poliſyllaba ſunt breuies: ſed tyria deme.
rotūditas nariū.predo ī mari.ſepultura nobilium
Pyrula pirata ſit pyramis his ſociata.
vt niſus viſus piunctio pauper eloquens
Longa fit i ſuper s: niſi deme miſerq3 diſertus — I ante s
aqua cocta in hordeo vt biſulcus
His ptiſanam iungis et compoſitiua notabis.
i.via piunctio
I breuis ante t fit: iter hoc teſtatur itemq3. — I ante t
circūitus .i.honoris cupido circūdat⁹ verbum
Ambitus ambitio: demes ambitus et itur
laboro .i.diues ſella aſini diſcordia
Nitor dis ditis clitellaq3 lis quoq3 litis
de italia ſerpens a glis.p herba.cortina in templo.vel genus ludi.vel rotula Dauid
Italus et phiton glitis pitiſmaq3 iungas.
auis .i.ſol. ad riſum.puoco. a ſum
Pſitacus et titan titilloq3 ſis quoq3 ſitis
terra aque vicina
T duplicat littus.
vt mitis vt tyrus vt vito
M preeunte vel r aut u producere debes
fetus vacce. populus meditullium oui
Sed breuies vitulum britones ouiq3 vitellum.
vt viuo priuo hec nix
V longam facit i: niuis hac vult regula demi. — I ante u
quia qnq3 pdu. qnq3 cor. vt biuium triuium
Biſq3 notes et tris: et que componis ab illis.
vt tobias ſobrius obſtaculū verbum
Ante b longa fit o: velut obex obijcioq3. — O ante b
ab obſum pgenies corroſus
Excipiatur obes verbum ſoboles et obeſus.
vt globus probus
Corripies etiam ſi duplex conſona preſit.
medietas denarij
Acobolus
vrbanitas plenus iocis
O c corripimus veluti iocus atq3 iocoſus — O ante c
ludum exerceo nobiles
Et iocor et proceres oculus voco: ſed retrahatur

hilaris hec vox longus velocior
Iocundus vocis procerus et ocior addis
monſtrum maris fluuius infernalis
Focaq; vocalis cocytus: c duplicabit
abſcondo quies potus
Occulo: longa dare decet ocia pocula iunge.
id eſt. ſcindo ſtrangulo
Occo c duplicat: ſuffoco decet variare.
vt rodo dis. nodus. codex aduerbium
O ante d Od producunt diſſyllaba: ſed modo deme
vt hodie odio
Ac odor atq; modus: poliſyllaba curta manebunt.
a proſum veſtis ſacerdotalis
Proderit eſt longa. ſed poderis eſt varianda.
predico fugitiuus parua offa
O ante f O ſuper f breuis: ecce profor profugus vel ofella:
procul fugio procul fero a proſum. fruſtum panis humectati
Profugio dempta vel profero profuit offa.
vt cogo gis genus veſtis verbum congeries lignorum
O ante g O g produces: toga deme rogoq; roguſq;.
ſermo
Atq; logos:

O ante l L curtam facit o: ſicut colit: excipe nolo:
conor vel ordino .pondus vaſa rotūda. progenies
Molior et moles ſol ſolis dolia proles
xbū. fungus eſt. aliqñ. genus cibi
Solor boletus olim coliphia ſolus:
piſcis vel putredo naſi longus in ſermone
Polipus et ſtola prolixus coloq; colas:
feſtiuus ingenioſus
Solennis ſollers quibus l duplex reperitur:
vt nomen ornare curialis
O ante m O ſuper m longam facies: vt comere comis
pinguedo vel inteſtinū congregatio inteſtinorum
Omentum: ſed homo demas ſtomachum et omaſum
ſplendere
Et comedo dominus domus et coma ſiue comare
ɔgregatio filorum manſuefacio id eſt. dimitto
Eſt glomus et glomero comes atq; domo vel omitto
diuiſio cibū vel aliud per os emitto vt euomo
Et tomos atq; vomo ſic quę componis ab illo
menſura continens quinq; ſextarios
Atq; gomor.
vt moneo corrigia
O ante n Eſt ſuper n breuis o: niſi nonus zonaq; pono.
nūcius in kalēdario .i. vius. hec dictio monos in prima eſt indifferens
Et nonas pone monos longam credo breuemq;:
vt conor dono pono
Si c d vel p pręcedit: longa locatur.

De primis ſyllabis

ſomnus ſomnolentꝰ: verbum
O p breuis: veluti ſopoꝛ atqꝫ ſopoꝛus opoꝛtet — O ante p
progenies paſtoꝛ emiſſio ſpermatis
Atqꝫ propago: ſed opilio popiſmaqꝫ demis.
doꝛmio
Uitis propago vel ſopio populus arboꝛ
lapis cauernoſus ⁊ aſper
Et tophus.
vtilis expecto
Oppoꝛtunus et opperioꝛ tibi p duplicabunt.
vt copia arduum ſaxū. coꝛbis laboꝛ
Cum c preit longa: ſcopulus cophinus copos extra.
vt loquoꝛ coquo vt quoqꝫ
O q coꝛripitur: ſed compoſitiua notentur. — O ante q
vt thoꝛus foꝛum .i. ventꝰ ab os
O ſuper r breuis: excipitur flans coꝛus et oꝛis — O ante r
ras loꝛica id eſt noueram
Oro cum coꝛam vel thoꝛax boꝛaqꝫ noꝛam.
conſuetudo arboꝛ
Coꝛallus quoꝛū mos moris moꝛus et boꝛ — Coraliꝰ herba in mari que ad tactum ſolis i/ dureſcit in lapidem.
nomen gētile .i. mus aquaticus
Boꝛicus et ſoꝛex.
vt loꝛum vt ros roꝛis
Et cū preuenit l aut r: pꝛoducere debes.
vt gloſa floꝛis genus oꝛatio vel domus pauperum
O ſuper s longa: roſa demitur atqꝫ proſeucha — O ante s
datio medicine depono qꝛ anceps habet
Et doſis et poſuit: ſed proſa poteſt variari.

O ſuper t breuis eſt: totidem quotus et noto teſtis — O ante t
bibo a cos lapis
Et nota: ſed demis dos dotis potoqꝫ cotis.
Aduerbiū tpis cognitum. pmiſſio
Quotidie totus notum votūqꝫ notemus.
vt clotho vna de tribus parcis
Produces etiam ſi preſit conſona bina.
.i. caſus vt monoptotos
Sed breuiare ptotos et ab illo ſumpta ſolemus
crudelis pꝛimus
Atqꝫ proteruus item protos.
vt ouis regio
O ſuper u breuies: ouum prouincia demes. — O ante u
circūſpectus redditus abundo
Prouidus eſto comes, pꝛuentus, pꝛuenioqꝫ.
rubus
Ante b fit breuis u. teſtis ruber eſt rubeuſqꝫ. — U ante b
tumoꝛ. viciū ferri. coꝛtex arboꝛ. mamma.
Excipies tuber rubigo ſuber et vber
iuuenis pubē hñs vt bubo auis vt nubo
Et puber pubes: et ſi b preuenit aut n.
innupta aſtans nubenti paſtoꝛ boum
Innuba corripies et pronuba ſiue bubulcus

maritare vel tegere matrimonia
Nubo tamē longum: cōnubia ceu metra poſcunt.
nemus
U ante c Ante c lōga fit u ceu duco luceo lucus.

Deme lucerna lucror et dux ducis atqꝫ ducenti.
vt nucis. vt cuculus auis. vt cruce
Et ſi preponas n aut c vel r breuiabis.
verbū funes quibus velum ſurſum trahitur
U ante d Ante d longa fit u ceu trudo: deme rudentes
verbū palus acut⁹. rudis. i. virga emeritionis vel incurius. ruder ſtercus brutorum
Et pudet atqꝫ ſudes rudis atqꝫ ruder ſtudeoqꝫ
fabrico clamo ad modum aſini
Et cudo: ſed rudo ponis ceu metra requirūt.
vt buſo rufus ſed ſemper producitur
U ante f U raro ponis ſuper f: nec eam breuiabis.
vt mugio gis. ruga vilis domus ⁊ ponitur ꝓ tugurij
U ante g U g produco: tuguriqꝫ tamen memor eſto.
vt fugio vt iugū. vt pugil.
F preeunte vel i vel p debes breuiare.
fructus. Juger ē ſpaciū terre qđ duo boues arāt ꝑ diē .i. aſſidu⁹.
Fruges producis et iugera mobile iugis
id eſt vtile
Et frugi.
vt vlulo las. pulex pinguedo terre. q̄r eſt anceps:
U ante l U ſuper l breuies: vligo demere debes.
vt gulio. i. lecator. fuligo. i. color. mulio. i. cuſtos mulorū
G preeunte vel f aut m producere debes.
nomen auis anterior pars colli
Excipitur fulica: mulier gula iungitur iſtis.
vt pluma. humanus. id eſt manſuetus
U ante m Longa fit u ſuper m: ſic humanum dabo teſtem.
.i. terra. dr̄ ab arm⁹ id ē abiect⁹. a ſum
Hinc humus ac humerus humilis ſumus excipiamus:
vt numerus. vt cumulus. vt tumulus
Si preit n vel c vel t debes breuiare.
dei maieſtas gibbus in pectore
Numen produco: ſtrumamqꝫ ſimul ſociabo.
vt funus inſtrumentum ſcindendi ligna
U ante n U ſuper n longa: cuneum tunicamqꝫ retracta.
vt ſtupor. lupus.
U ante p U p corripitur: ſed iupiter excipiatur
doliū
Cupaqꝫ cum ſtupa.
vt nuper vt rupes. vt pupis. pupillus. pupula.
N preeunte vel r vel p producere debes.
q̄r anceps eſt
Sed varies oculi pupillam.
vt muris. thuris genitiui caſus
U ante r U ſuper r ꝓduc: ſed nurus excipiatur.
id eſt inſanit fex olei ſedes iudicum
Et furit adiunges muriam ſimul atqꝫ curules.

De mediis ſyllabis

vt muſa. puſio .i. murmuro. paruulum
Longa fit u ſuper s: ſed deme ſuſurro puſillum. U ante s
vt tutus ta. tũ. vtor .i. opinor vel ſcindo.
Ut producũt diſſyllaba: ſed puto deme. U ante t
marcidus ſicut. pellis dẽſitas ſpgulaꝝ. vter .i. quis ſordes terre
Putris vti cutis atqꝫ frutex vter vtra lutũqꝫ
vt butirum. puteus vt puteal
Que poliſyllaba ſunt cũ prole ſua breuiabis.
alternatus verbuꝫ .i. deuoro. puteo .i. feteo
Mutuus excipitur et mutuo glutio putet
qꝺ facile decurrit fundo
Futilis addatur: cum futio longus habetur
ꝓficuus venter id eſt non ſequitur ſuum primitiuum ſcꝫ vter
Utilis ex vtor vterus bene non ſapit vtrem.
vt vua vt pluuia fluuius
U ſuper u ſolam produc: dant cetera curtam. U ante u
vt arabes hec ſyllaba ſyllabe
A Breuis in mediis datur ante b ſyllaba teſtis. A ante b
Si bilis a ſequitur vt amabilis excipiatur Habito de primis ſyllabis agit Auctor de mediis. Et ſumitur hic ꝑ medio quicquid ẽ inter primuꝫ ⁊ vltimum
id eſt leticie deditus
Et letabũdus formamqꝫ parem ſociamus
vt venabulum inſtrumentum venandi.
Que facies in ulum iũges
vt pſitacus auis. ithacus nomẽ vlixis obſcura. locus immundus
Ante c fit breuis a: dematur opaca cloaca. A ante c
vt cenaculum pluriumſyllabaꝝ. vt voracis et loquacis.
Quod dat ulum iũges: obliquos addere debes
.i. nomina duaꝝ ſyllabaꝝ non ſunt ſub regulis de mediis ſyllabis. vt pacis facis.
Sed nũqꝫ mediis ſuberũt diſſyllaba normis.
vt lampadis terra vel nom̃ mulierꝭ. animal eſt
Ante d corripis a velut elada: deme cicada. A ante d
vel ph ictus datus in collo
A ſuper f breuis eſt colaphus teſtis tibi fiet. A ante f
vt imago ꝓpago. vt aſparagus. onager .i. aſinus ſilueſtris
Ante g longa fit a: ſed nomina deme ſecũde A ante g
mare nomen viri
Sic pelagus ponis his abdenago ſociabis.
de italia
A ſuper l breuias velut italus: excipis hec que A ante l
declinatio ab auſtro vento. ⁊ venalis moralis
Tertia declinat: hoc auſtralis manifeſtat.
vt animalis ornamentum lecti
Produc in neutris obliquos: ecce thoralis.
nomen ville vel nomen viri nomen viri
Aſcalon eſto breuis: ſuperadditur abſalon iſti
de italus de tantalus
Italides et tantalides ſua curtat origo
vt calamus id eſt cubiculum
M ſubeunte breuis erit a: thalamuſqꝫ probabit A ante m
vt amamen. odor thymi.
Que faciũt amen produces: et thymiama.

vt galbanum .i. furnus
A ante n — A ſuper n breuis vt clibanus: tamen excipis illa
vacuus
Que declinabit tibi tertia ſicut inanis.
poma ſilueſtria
Uocali iuncta producitur vt machiana.
ut montanus romanus garganus
Deriuata ſimul nomen gentile lociq̄.
quidam mons vermis eſt quoddam vnguentum
Sed libanum breuio ſit aranea iuncta balano
vt titanis vt veſanus inſanus
Produc obliquos: ſed compoſitiua notato.
de⁹ ignis vel quidā mōs. quidam mons
Iſtis vulcanum cum gargano ſuperaddes.
vt gauſape alapa. priap⁹ ꝓpriū nomē. vel virile membrū: ſinapis eſt herba q̄dam.
A ante p — A ſupra p breuis eſt: ſed deme priape ſinapis.
animal dans odorem
A ante r — A ſuper r breuies vt barbarus: hinc zodoara
vt auarus ſcholaris
Excipe queq̄ vides deriuari manifeſte.
.i. primitiuos
Quidam denarium breuiant. non primitiales
vt calcaris torcularis ſplendor .i. excipe.
Obliquos produc: iubaris vel ceſaris educ.
vt comparis et diſparis dulcē liquor. paries ex aſſeribus.
Compoſitiua notes: et nectaris aſparis atq̄
nomē viri vel ſtabulū boū. quedam herba.
Boſtaris et capparis.
velum nauis
A ante s — A ſuper s breuis eſt vt carbaſus: excipias que
paſtor aſinoꝝ
Deriuata palam cognoſces ſicut agaſo.
quidam mons ventriculus qui cōtinet alia viſcera
Longis parnaſum iunges: ſociabis omaſum.
vas ad bibendum
A ante t — Ante t corripis a ſicut ciathus: tamen inde
.i. dictiones. vt barbatus amatus armatus
Excipias voces quas deriuabis aperte.
nomen viri vel genus lapidis
Que fiunt in tes ſociabis ſicut achates.
vt pietatis anatis abbatis
Iungit nomen in as obliquos: ſic probat abbas.
.ſ. obliquos. vt thema thematis
Corripies alios.
corpus mortuum
A ante u — Longa fit a ſuper u tibi ſit pro teſte cadauer.
vt adauus. abauus
Compoſitiua notes.
vt monebam .i. iuuenis ſine barba
E ante b — Ante b longa fit e: fiat tibi teſtis ephebe.
infernus arbor nigri coloris
Demitur hinc erebus eſebon ſimul et terebinthus.

herba eſt medicinalis.
Additur helleborus.
vt veruecis nomen viri.
Ante c longa fit e: ſenecam tamen excipis inde. E ante c
vt putredo hoc eſedum .i. currus quo claudi portantur
Ante d producis e: ſed tamen eſeda demis. E ante d
nomen viri vt andromeda
Melchiſedech ſocias: et nomina que facis in da.
vt bipes edis. tripes edis.
Pes dat edis cum ſuis compoſitiuis.
vel ph animal eſt
E ſuper f datur breuis: hinc elephas breuiatur. E ante f
vt elegia loc⁹ tricamerat⁹. nomen viri
E g corripitur: ſed abeſt triſtega cethegus. E ante g
parua nauis
E ſuper l dabimus longam: patet ecce phaſelus. E ante l
nomen viri.
Abimelech remoue debet breuis angelus eſſe.
vt racemus furioſus locus deſertus
E ſuper m longa: vehemens heremuſqꝫ retracta. E ante m
germania locus in quo chriſtus orauit
Additur his hyemis alemania geſſemaniqꝫ.
vt camena nomen mulieris nomen viri
Longa fit e ſuper n: helenam tamen hinc helenumqꝫ E ante n
ꝓprium nom̄. arbor quedam
Et iuuenes a ſenec hebenus debes remouere.
vt intrepidus. ioſephus. edepol.
Ante p rara fit e moneo tamen hanc breuiare. E ante p

Excipe preſepe.
vt tenera. camera.
R ſubeunte breuis datur e: tamen excipis erus E ante r
nomen viri .i. trutina.
In proprijs ſicut gualterus: adde ſtatera.
vt ſincerus ra. rū.
Et deriuatum quod rus ſe terminat aut rum;
crudelis vel ſtrenuus capellus peregrinorū ⁊ dicitur de galea
Ex hoc auſterus producitur atqꝫ galerus.
canis infernalis furia infernalis. monſtrū
Cerberus eſto breuis: ſunt longa megera chimera.
venter.
Infera cum ſuperis iterum breuies vterumqꝫ.
ciphus a patior
Et patera pateris
animal eſt populus hiſpanie
Pantheramqꝫ morans crateram iungis hiberum.
vt verberis ⁊ carceris q̄r anceps eſt
Corripis obliquos alios: varies mulieris.
q̄r aliqua corripiūt vt gliceriū miniſteriū. aliqua producunt. vt niciterium myſterium.
Cunqꝫ rium ſequitur vſu vario reperitur.
vt lacheſis hereſis ſcientia diuinandi.
E ſuper s breuis: excipitur diuina matheſis. E ante s

morbus in capite ſcientia poetarum.
Ad placitum freneſis pones longamqꝫ poeſis.
vt facetus
E ante t T ſubeunte datur e longa: ſed excipis hęc quę
vt ſegetes lapis quo naute ventos cognoſcunt
Tertia declinat: iungetur eis amethiſtus.
vt perpetis ꝛ interpretis
Obliquos breuies: agnetis demere debes.
q.d. ꝗ iſti obliqui ꝓducũtur de quies de lebes
Longis vtere locuplete quiete lebete
de magnes. ꝛ eſt lapis attrahens ferrũ
Et magnete ſimul: temetum variare ſolemus.
vt longeuus ua. uũ. equeuus
E ante u E ſuper u raro fiet tamen hęc tibi longa.
vt chalybis vt prelibo ebibo
I ante b Ante b corripis i: ſed compoſitiua notabis.
vt audibilis ſenſibilis a poſſum
Quę dat quarta ſolent variari poſſibiliſqꝫ.
vt angelicus ruſticus delectabilis
I ante c I c ſequente breuis: demantur apricus amicus.

Additur bis vmbilicus formica pudicus.
geneſta arbor. fluuius
Et cum lorica lectica mirica caicus.

Iſtis mendicus cum veſica ſociamus
herba vt poſtica antica
Ac vrtica ſimul: et quę poſt format et ante.
nominibus
In proprijs icus producitur vt fredericus.

Longa fit icis ab ix: exemplum dat tibi fęlix.

Sed mas ſolus icis ſicut calicis breuiabit.
herba arbor .i. velox ꝛ dabit icis in gtõ ꝛ tũc deriuaẜ a pnicor caris.
Iunges cum filice ſalicem: ꝑnix dabit icis
ꝑnix. i. malicioſus
A ꝑnicor: icis a ꝑneco ſic breuiabis
herba vel gumi
Maſticem produc et phęnicem: breuiando
vt vertex pannus villoſus: 9mis.
Quod dedit ex: niſi lodicis bombixqꝫ dat icis
vt auidus nomen inſule vel ciuitatis.
I ante d I d corripitur ſicut cupidus: ſed abydus
vt atrides ꝛ theſides
Excipies: et quę triſyllaba ponis in ides.
filia coronei. ꝛ fuit amaſia phebi
Hiſqꝫ coronides iungi veteres voluere.
.i. nomina terminata in ido
Produces ido ſicut formido cupido.
.i. cum hoc nomine deſiderium quod producit e ante r.
Cum deſiderijs addes conſidero longis.

Pone duas primas dauidis ſicut metra poſcūt.
.i. perfidus a fides eſt altera breuis. ⁊ dicitur quaſi perdens fidem. ſ infidus a fido eſt altera lōga
Perfidus infiduſqꝫ fides fidoqꝫ probabunt.
vt munificus
I ſuper f ponis raro: ſed eam breuiabis. I ante f
vt mitigo. pdigus vt auriga. vt caligo.
I dabo pre g breuem: ſed que facis in ga vel in go I ante g
.i. rector curr⁹. obſcuritas
Demis: vt auriga caligo: ſed breuianda
vt diligo erigo ⁊ non omnia qꝛ compoſita ſequuntur ſimplicia vt affigo affligo
Quedam compoſita: tibi ſint calige ſociande.
vt agilis labilis.
I ſuper l breuias: ſolum tamen excipe neutrum I ante l
vt cubile et ſedile ſupple deriuata
Cum facies ile: que ſunt a nomine iunges
.i. iulius quaſi quintus a martio
Sicut quintilis: breuis eſt humilis pariliſqꝫ
.i. largus aptus vel apta nubere
Bapſilis et peſtilis et nubilis additur iſtis.
.i. vilis vel leuis menſis. domus refugij
Exilis longum ſubtilis aprilis aſylum.
vt anim⁹ pinguis vel diues.
I breuis eſt ſuper m: tamen excipiatur opimus I ante m
ſupple excipiatur .i. excelſus vt magnanimus. qꝛ ſequuntur ſimplicia
Cum quo ſublimis: ſed compoſitiua notabis.
fermentum .i. ſine fermento
Zyma puto longum: tamen azymus eſt breuiandū.
coniugatione verbi vt a munio nis hoc munimen inis.
Et deriuatum de quarta ſit tibi longum.
vt dominus accelero. ignis vel fornax
I ſuper n breuis eſt: tamen hinc feſtino caminus I ante n
nomina viroꝝ vt martinus furia infernalis
Excipitur: propriaqꝫ ſimul iunges et erinnys.
herba ſcutella vas ſalis
Iunge cuminum ſiue catinum ſiue ſalinum
miles romanus. ⁊ deriuatur a quiris quiritis.
Et deriuatum: tibi ſit pro teſte quirinus.
de cedro amarum genus leguminis
Cedrinus iungas predictis atqꝫ lupinum
.i. fames .i. miniſtro
Pina ſuperqꝫ dabunt tibi longa propino ſupina.
a cras deriuatur pnomē iterrogatiuū. nūdine ſūt mercātiū publici ɔuēt⁹
Craſtinus eſto breuis ſimul heccine nundine iungis.
.i. ſtatim granum racemi. p diem moror
Protinus his acinumqꝫ perendino iūgitur: et que
oleaginus byſſin⁹. clandeſtinus ſerotin⁹ faginus
Ex oleo byſſo clam formas ſeroqꝫ fago.
hiacynthinus bombicinus amethiſtinus
Et que hiacynthus bombixqꝫ dat et amethiſtus.
vt farina culina
Antena longa fit i: vult pagina femina demi.

artificioſa compoſitio. ſtatera filia cereris parua lama
Machina cum trutina proſerpina lamina iungis.
tuba nom̄ ciuitatis pondus. inſtrumentū ferreū tridēs
Buccina cum mutina ſeu ſarcina fuſcina iungis.

Sic elemoſyna fit.
.i. ex nominatiuis terminatis in in. vt delphin nis: vt flumen nis.
Obliquos ex in produc: alios breuiabis.
vt archetypus .i. princeps figurarum .i. populus habens pedes contra nos.
I ante p I ſuper p breuis eſt: hinc antipos eſt tibi teſtis.
.i. inclinatus verbum
Obſtipum retrahas: conſtipo conſociabis.
vt antiquus. obliquus
I ante q Q ſubeunte damus i longam: ſicut iniquus.
folliculus cuiuſlibet leguminis vt aliquod aliquo.
Cum ſiliquis reliquos et compoſitiua notabis.
vt ſatyra .i. reprehenſio.
I ante r I ſuper r breuis eſt: tamen excipis inde butyrum.
fatuus carta bombicinata.
Sic delyrus erit: ſaphyrum iunge papyro.
.i. quando ſaphyrus ſignificat lapidem producit. ſed quando ſignificat vitrum corripit.
Appellans lapidem: ſed pro vitro breuiabis.
vt elyſium. camiſia.
I ante s Eſt ſuper s breuis i: paradiſum non breuiabis.

Anchiſes iunge: gauiſus ei ſuperadde.
vt paraliſis
Precedente para breuiabitur liſio longa.
vt amita leuitatis
I ante t Eſt i ſuper t breuis: leuitas erit hinc tibi teſtis.
.i. deriuata
Que fiunt in ta proprio de nomine ſumpta
nomina
Siue loci propriaque ſimul producere debes
exemplū de proprio a leui ab heremus
Ut margarita leuita ac heremita.
infirmitas in lingua galline. quedam veſtis.
Ut placet eſt pituita petrus dicit polimita.
vt ſunamitis vt therſites.
Que fiunt in tis aut in tes longa notabis.
vt maritus auritus
Itus ſi detur a nomine longus habetur.
.i. diues
Et ſic ex cenſu cenſitus dicere debes.
vt ſeruitus vt penitus funditus
Seruus curtat itus: aduerbia ſic breuiabis.
coniugationis vt audio auditus
A quarte verbo venientia longa notato.
coniugatio vt ſtrepo pui. pitum.
Tertia preteriens in ui dat itum breuiando.
.i. que in vi. vt peto tis tiui tum
Preteriens aliter itum producere debet.

De mediis ſyllabis

Curtat itum pario vel diſco parcoq; poſco:
vt fugio itū bibo itū domo itū vt exhibeo bitū
Que gio dat vel bo que prima dat atq; ſecunda.
vt dormitum.
Cūq; ſupina dabunt i longam t ſubeunte.
pducunt penultimā. vt dormito tas. petito tas.
Que formantur ab his ito longa reputabis.
.i. cognitus .ta. tum ta. tum.
Agnitus eſto breuis: ſocietur cognitus illi.
.i. participium in itus terminatum. vt obliuiſcor oblitus ꝗ.
Jtus producit quod deponens generauit.
hoc verbū vt tuitus ⁊ intuitus
Sed tuor abbreuiat ea que de ſe tibi format
vas olei .i. animal pticipans de vtroq; ſexu vel nomen viri
Et producunt lechitus ac hermophroditus.
venena fluuius infernalis
Sic aconita locas: cocytus ei ſocietur.
vt quiris ritis.
Nominis obliquos quod in is fiet dabo longos.
.i. quoꝝ genitiui terminātur in is militis ſoſpitis
Corripies alios: teſtis cum milite ſoſpes.
vt ſaliua nomen ciuitatis
J ſuper u longa: niniue tamen eſt breuianda. — J ante u
quedam herba vel quidam populus
O St orobus teſtis ꝙ o ſupra b breuiabis. — O ante b
de ambo de duo
. Demitur ambobus october ſiue duobus.
vt apoca vt velocis ⁊ atrocis
Ante c fit breuis o: tamen obliqui retrahātur. — O ante c
vt exodos quidam liber in biblia
Ante d corripis o velut exodus: hinc procul eſto — O ante d

Herodes: et ei cuſtodes ſunt ſociandi.
vel ph. vt ſarcophagus quedam figura vel quidam modus loquendi
O ſuper f breuis eſt: tibi fiet apoſtropha teſtis. — O ante f
ſermo caprinus — O ante g
Eſt o ſuper g breuis velut egloga: ſed remouebis
.i. congregatio iudeorū
Que g vocali preiungūt vt ſynagoga.

O ſuper l fiat breuis: hoc ſoboles tibi monſtrat. — O ante l
.i. dicitur. ſunt illi qui ferunt merces p vicos ad vendendum.
Excipias illud quod fertur fermacopole.

O ſuper m breue fit: ſic ſalomon eſſe probabit. — O ante m
.i. q ſunt generis neutri eſt quedam arbor
Que ſeruant neutrum genus excipe: ſicut amomum.
vt ſermonis quidam pannus in quo voluuntur mortui penes iudeos.
Longa fit o ſuper n: ſed ſyndonis excipiatur. — O ante n
.i. quedam regio. quaſi duos habens ordines. turonis eſt quedam ciuitas.
Sardonis atq; diaconus et turonis ſocietur.

lapis vel populus ciuitas populus
Calcedonis redonis et vaſconis aſſociabis
populus populus .i. terminatoꝝ in o. vt macedo donis
Ligonis et britonis: atqꝫ obliquos ꝓpriorum
ad differentiam aliorum que non deſignant loca.
Que loca deſignant predictis addere debes.
vt babylon lonis calidon nomen loci
Cum propriū fit in on: tamen excipies calidonis
dulcis cantus .i. pecunia male acquiſita
Simonis armonicus mamona breuiare ſolemus
.i. regula clericalis ciuitas poteſt breuiari et ꝓduci
Canonis eſto breuis cum demone: ſidonis vt vis.
dictio greca. et eſt via cartuloſa vel eſt color in vrina:
O ante p P ſubeunte breuem facis o: caropus dabo teſtem.
quidam fluuius tertia pars terre lapis ꝑcioſus
Aſopum retrahas europam ſiue pyropū.
idē qđ egyptꝰ:
Ut placet eſt canopus.
nomen mulieris vel ciuitatis
O ante r O ſuper r breuias: ſephorā teſtem tibi ſumas.
vt a canor canorus. a ſopor ſoporus a ſonus
Deriuata palam produc: patet ecce ſonorus.
vt honor honoris
Nominis obliquos quod in or fit iūge: ſed arbor
memoris caſtoris. rhetoris marmoris equoris
Et memor et caſtor rhetor ſeu marmor et equor
ſcʒ obliquos quidam mons
Corripuere ſuos: ſed longis adde peloꝝ.
vt hector hectoris
Et quedam propria ſunt obliquis breuianda.
.i. maſcu. generis. vt lepos, oris. flos floris ebur eboris. et pectus pectoris
Mas facit os oris: que dant ur et us breuiabis.
vt mendoſus quidam piſcis marinus eſt
O ante s O ſuper s longa: ſic teſtificatur aloſa.
vt egrotus et eſt nomen caſtri in terra philiſtinoꝝ
O ante t T ſubeūte dabis o longam ſicut azotū
qr ſequuntur ſua ſimplicia. vt antidotū monoptotū aliquotiens
Que componūtur diſcreta mente notentur.
o añ u raro inuenitur. ſi gñ regitur, ꝓducitur. ſed cōpoſita ſequūtur ſua ſimplicia
O ante u O ſuper u raro: ſed compoſitiua notato.
vt coluber
U ante b Ante b fit breuis u. ſed demitur inde ſaluber.
.i. ꝓducimus. vt lactuca feſtuca eunuchus caducū
U ante c U c protrahimus quotiens a vel um ſubit aut us:
id eſt comedo
Manduco iūges. fiducia bis ſociato.
vt volucer pollux nomen viri vel ſignum celeſte.
Cetera corripies. ſed pollucem non breuiabis.
vt teſtudo.
U ante d. Ante d longa fit u. pecudis tamen hinc retrahatur.
vt lanugo. erugo
U ante g Ante g fit longa u. tamen hinc tibi coniuge dempta.

lacteo vermis aquatilis que etiam dicitur hirudo
Sugo producis: ſed ſanguiſugam breuiabis.
vt ſedulꝰ.i.aſtutꝰ. nomen gentile ſeu patrium
U ſuper l breuia: getulus adulor adempta. — U ante l
declinatio vt tribulis. curulis
Que declinabit tibi tertia longa notabis
filius lye
Nomina: ſed zabulon breuiabitur hercule iūcto
predictis id eſt primitiuū q̄d eſt ſpeculor vel ſpecula
His ſotular ſocia: ſpecular breuiabit origo.
vt hic ⁊ hec pſul.i.ille qui preeſt aliis in dignitate. nebulo.i.ribaldꝰ
Obliquos breues: vt preſulis et nebulonis.
.i.ſine lumine ⁊ poteſt accipi p inferno.
U dabimus ſuper m longam tibi ſicut alumen. — U ante m
ſoſpes vel fortis. .i.inobediēs .i.eſtimo
Incolumis contumax demis: et autumo iugis.
.i.illa pua foſſa q̄ puenit in facie ex nimio riſu.
U ſuper n longa: dabitur pro teſte lacuna. — U ante n
vt vpupa. vitupero ras que pducunt vel corripiūt u ſm exigentiā ſimpliciū.
U ſuper p breuis eſt: ſed compoſitiua notabis. — U ante p
vt paliurus. carduus eſt ſpinoſus ⁊ aſperrimus.
U ſuper r longa: ſed purpura ponitur extra. — U ante r
vt parturio ⁊ eſurio
Corripe verba quibus meditatio conuenit: et que
Sūt forme ſimilis vt luxurio ſociabis
planeta vel nomen viri qui preeſt cētū. fantaſtice apparitiones
Mercuriūq; notes et centurio lemureſq;.
vt murmuris. gutturis terra
Obliquos breues: tellurem demere debes.
vt ceruſa prout eſt quidam color nomen fluuij
U ſuper s longa: tibi ſit pro teſte creuſa. — U ante s
vt cornutus. cicuta.
Pret longa fit u: tamen arbutus eſt breuianda — U ante t
q: aliq̄n corripiuntur vt diſputo. aliq̄n pducūtur vt imbutꝰ. q: cōpoſita ſimpliciū naturā ſequūt
Compoſitiua notes.
vt induuie. quadruuium. diluuium
U ſuper u breues: ſunt exuuie tibi teſtes. — U ante u
vt vltra ⁊ citra.

Hic A. agit de vltimis ſyllab ⁊ diuidit in duas partes. Et prio docet quātitates vltimarum ſyllabarū terminantium in vocales. Et primo in a.

Uocis fine dabis a longam: ſed breuiabis
vt muſa vt hectora vt o muſa
Rectum cum quarto caſu quintum ſociando.
vt andreas
Hinc tamen excipies: cum rectus in as tibi fiet
caſus vocatiui
Inde vocatiuum velut andrea dabo longum
.i.in nominibus numeralibus id eſt poſſunt corripi ⁊ produci. vt triginta.
In numeris ginta ſunt ad placitum tibi danda
poſtea. antea. ꝑterea. preterea. q̄n ſunt vna dictio a. pducitur. q̄n ſunt due dictiões tūc a corripit.
Poſtea non breuia: niſi fiat dictio bina.
id eſt ſicut.
Utputa corripies ita vel quia iungere debes

vt manna paſcha egea
Productum greci rectum quandoqꝫ notaui.
vt mare
e O Correpta datur: exceptio multa paratur.
luna
Grecum nomen in e produc: teſtis tibi phebe.
vt muſae
Declinans per ae diphthongum nomina prime.
.i. ablatiuos quinte decli. vt die
Et caſus ſextos in quinta dicito longos.
qꝛ olim fuit quinte declinationis
Longum pone fame: quoniam famei dedit ante.
.i. de nominibus quinte declinationis. vt meridie. pridie. hodie
Et que componis de quinta longa locabis.
aduerbium vel coniunctio exempla
Quare quotidie tibi ſunt teſtes hodieqꝫ.
illam ſcdam pſonam pñtis impatiui vt mone. aude
Longum pone doce: ſimilis quoqꝫ tempora forme.
vt achate. enide. calliope. vliſſe. vocatini caſus
Ecqꝫ vocatiuum dat nomen in es tibi longum.
in e deſinentia
Nomen longa dabit aduerbia ſi tamen apte
id eſt ſi regulariter comparatur. vt iuſtus iuſtior iuſtiſſimus
Comparat vt iuſte: ſed nec bene nec male crede
immo corripienda .i. regulariter
Producenda fore: quia neutrum comparat apte.

Sepe breuem ponis quia non a nomine ſumis.
vt iuſtiſſime
Summi cuncta gradus aduerbia longa locamus.
nomen relatiuum coniunctio copulatiua
Que nomen lõgum: qꝫ notans et erit breuiandum.
pronomina prepoſitiones
Me te ſe lõgis ſimul: e de pre ſociabis.
coniunctio adiunctiua aduerbium prohibendi
Ne niſi cum dabit an produc: fermeqꝫ fereqꝫ.
coniunctio copulatiua.
Aut ve facit curtam: dabit interiectio lõgam.
vt domini ⁊ magiſtri vt colchi amarilli tibri caſus vocatiui
I I dabitur lõga: quedam volo demere greca.
Iſta que in littera ponuntur poſſunt breuiari et produci
Sed mihi ſiue tibi ſibi vel quaſi vel niſi ſemper
quia vltima ſyllaba eorum poteſt breuiari et produci.
Ad placitum ponis: et vbi vel ibi ſociabis.
vt ſicubi ⁊ necubi
Et ſua cõpoſita.
hoc eſt ad placitum .i. finales ſyllabas in o deſinentes
o V T tua metra petunt o ponis: deme datiuos
vt domino ⁊ magiſtro
Ac ablatiuos: quoniam decet hos dare lõgos.
vt do ſto ⁊ flo.
Que monoſyllaba ſunt: ſemper pducta manebunt.

De vltimis ſyllabis

Hoc eſt ꝙ gerūdia in o deſinentia poſſunt finalem ſyllabam producere ⁊ breuiare.

U. Necqꝫ gerundiuis tua conſule metra locandis.

vt cornu ⁊ gelu

U. producta datur: exceptio nulla paratur.

vt ab ad tum et

Que dant b vel d m vel t debes breuiare.

.i. dcōes ſyncopatas. .i. dcōeſ diphthōgataſ. .i. dictiōes cātes poſitionē i vltīa ſyllaba

Excipe conciſas diphthongon vel poſituras.

Hic agit de quātitate vltimarū ſyllabarum terminantiū in cōſonantes. Et p̄ in b d m t

p fumauit eſt exēplū de ſyncopa. aut ē exēplū de diphthōgo. dicūt ē exēplū de poſitiōe

Fumat aut dicunt ex hoc teſtes tibi fiunt.

vt ſic iſte breuiantur

C longam ponis: nec lac donecqꝫ remotis.

Hic pronomē poteſt ꝓduci ⁊ breuiari ⁊ ſimiliter intellige de feminino ⁊ neutro vt hec ⁊ hoc.

Hic poni poterit: ceu metri regula poſcit.

.i. deſinentia in l vt animal nomen vel aduerbium

L breuiare dabo: ſed nil producere quero.

qȯ etiāz producitur vt Michael ad differentiam latinoꝝ vt mel

Ol vt ſol iungis: et in el que barbara ponis.

ſcilicet barbaroꝝ in el ſcilicet in auctoribus

Iſtorum multa tamen inuenies breuiata.

vt titan pean quin

N producta datur: ſed forſitan excipiatur

aduerbiū prepoſitio prepoſitio cōpoſita. aduerbiū. prepoſitio compoſita

Forſan et in tamen atqꝫ dein iungas an et exin.

vt egina eginan

Rectus in a greci facit an quarto breuiari.

vt nominis ⁊ carminis

Si breuis eſt creſcens genitiuus in anteſuprema

vt nomen

Ex hoc in recto decet n poni breuiando.

vt menelaon .i. ad placitum poni

Quartus caſus in on ſolet in greco variari.

ſupple in on. ſupple debet vt canon vt dyapaſon

Rectus produci niſi neutra ſed hec breuiabis.

vt ceſar .i. vnius ſyllabe tm̄.

R breuiando locas: que ſunt monoſyllaba demas

.i. exempla veris paris .i. que deriuando componis

Teſtes ſunt ver et par: et ab hoc que ſumis vt impar.

exempla quere in auctoribus

Que tamen in multis breuiata locis reperimus.

ꝓpoſitio. vbū. cordis. viri ſupius elemē

Et breuis eſt per fer et cor vir terqꝫ: ſed ether

gen⁹ calicū. pluuia aeris

Et crater imber vſus producit et aer.

.i. hanc litteram s vt pietas moles auis ros ⁊ vultus

S lego vocali diuiſim cuilibet addi

ſcilicet longa vel breuis

Hinc leuius ſcitur que ſyllaba quanta locetur.

.i. dictionem in as terminatam pro ſed

As longam ponis vt muſas: at breuiabis

vt pallas pallados. archas archados
Nomen in as grecum quod ponit in os genitiuum.
.i. producit ⁊ corripit declinatio .i. accuſatiuū in as terminatum.
In greco variat pluralem tertia quartum.
vt ſedes prepoſitio
Es Es producta datur: tamen hinc penes excipiatur.
verbum ſum adſum poſſum
Es cum compoſitis vt ades potes abbreuiabis.
gtūs ſingularis ſuperans ntīm .i. penultimam
Obliquus creſcens qui corripit anteſupremam
qm̄ corripit vltimam
In recto facit es curtam teſtis tibi miles:
rei cereris .i. bladum
Sed res atqꝫ ceres et ſpes ſunt longa fideſqꝫ.
.i. nominatiuus id eſt .i ante es
Rectus qui tenet i ſuper es neſcit breuiari
pro qꝫuis .i. nominatiuus ſcilicet in penultima ſyllaba
Cum tamen hic e breuem tenet ante tis in genitiuo
parietis abietis .i. preceſſores noſtri.
Vt paries abies: ſic vſi ponere patres.
.q.d.qꝫ iſte dictiones de arte poſſunt breuiari.
Forte tamen ratio concederet in breuiando
poete vt compes compedis
Multi dant longam pes et ſua compoſitiua
Q.d.qꝫ pluralis caſus nōis greci i es terminati aliqñ corripitur aliqñ pducitur
Pluralem greci variatum ſepe notaui.
.i. finalem ſyllabā in is vt panis .i. excipis a predictis. vt dñis et magiſtris
Is Is breuias: ſextum caſum trahis atqꝫ datiuum:
vt lis ⁊ vis vt quāuis
Cumqꝫ ſuis addes monoſyllaba compoſitiuis.
.i. nomiatiuis ſingularib9. vel qui. ea id. aduerbium numeri
In rectis breuio quis et is bis eis ſociando.

Accentu longa verbi perſona ſecunda
.i. producit finalem ſyllabam ſecunde perſone ſingularis numeri
Plurali numero facit is longam preeunte.
poſſitꝭ in ſecūda plurali. velitis auditis
Hinc tibi ſint poſſis pro teſte veliſqꝫ vel audis.
ntūs ſingularis hoc eſt ſi gtūs producit penultimam ſyllabam
Protrahit is rectus ſi protrahit i genitiuus
nomen populi cuius gtūs facit ſamnitis ꝯiunctio aduerſatiua
Creſcens vt ſamnis: longamqꝫ dabo tibi qꝫuis.
vt dominos ad differentiam de os oris quod producitur
Os Os longum ponis: tamen excipiatur os oſſis.

Cumqꝫ potis dabit os breuias: vt compos et impos:
vt pallas vt genitiuo huius pallados;
Nomen in as grecum breuiabit in os genitiuum:
nominis quedam inſula
Rectus in os greci ceu delos habet breuiari.

vt vulnus ... vt thus
Us curtam ponis: tamen hinc monoſyllaba demis. — Us
Et notanter nominantur illi caſus. q2 in ntō ꝛ vtō ſingulari terminātur in us correptaꝫ
Declinans quarte genitiuum: treſqꝫ ſequentes
Plurales ſimiles caſus producere debes.
Quaſi dicat ꝙ nomen in us terminatū cuius genitiuus habet u longam in penultima ſyllaba. ꝓducit illam ſyllabam us.
U genitiuus habens longam ſolet us dare recto
pro exemplo ... telluris ... ſalutis
Longam: pro teſte tibi ſit telluſqꝫ ſaluſqꝫ.
licet pal⁹ habeat u longā in penultima genitiui. q2 facit paludis. tū ſm horatiū corripitur
Tu tamen horati doctor palus abbreuiaſti.
vt panthus ꝛ melampus
Inuenies aliqua grecorum nomina longa.

Accentus varias decet hinc diſtinguere normas. — Capitulum vndecimū eſt de accentibus. Et p de accentu modernorum
Incipit accentus metricus antiquus ſiue modernus magiſtri Alexandri. Metricus dico ad differentiā accentus pſaici. Antiquus ſiue modernus dico. quia de vtroqꝫ tractatur. ꝛ primo de moderno. ſecundo d antiquo. ibi. Accentus normas. Conſtrue ſic. hinc. i. poſt predicta nos decet diſtinguere. id eſt. diſtinguendo declarare varias normas accentus.
Eſt grauis accentus: et ſunt moderatus: acutus: — Diuiſio accēt⁹
Et circumflexum multi tenuere priorum.
Dicit ꝙ triplex eſt accentus. ſcilicet grauis moderatus ꝛ acutus. Et multi prioꝝ. id eſt. antiquoꝝ tenuere accentum circumflexum.

Figure accentuum:
- Grauis
- Moderatus
- Acutus
- Circumflexus

Accentus eſt certa lex. i. regula ad eleuādam vel deprimendam ſyllabā vniuſcuiuſqꝫ particule orōnis. Et hꝫ fieri caſualiter in littera. initialiter in ſyllaba. additialiter in dictiōe. ꝛ ꝑticlariter in orone.

Hic grauis eſt qui deprimitur nec tendit in altum.
Ut grauis incipiet ſed in altum tendit acutus.
Atqꝫ grauis medius et acuti fit moderatus.
Eſt circumflexus grauis in primo: ſed in altum
Tollitur: inqꝫ grauem recidit: ſed ceſſit ab vſu.

- Grauis
- Acutus
- Moderatus
- Circumflexus

Nunc A. declarat quid ſit grauis accentus. quid moderatus. quid acutus. ꝛ quid circūflexus. Et dicit. Grauis accentus eſt ille qui deprimitur. nec tendit in altum. id eſt. quadam depreſſione cognoſcitur. Accentus acutus eſt ille. qui incipit vt grauis. ſed tendit in altuꝫ. Moderatus eſt ille qui habet mediam naturam grauis ꝛ acuti. Circumflexus vo incipit a graui. ꝛ poſtea tollitur in altum. ꝛ iterū recidit in grauem. ſed ceſſit ab vſu modernoꝝ.
In primis mediiſqꝫ modo regimus moderato
Uoces accentu finis regitur ſub acuto.
Dicit ꝙ moderatus accentus hꝫ fieri modo. id eſt. apud modernos. vt in primis ꝛ in mediis ſyllabis. Et appellatur media ſyllaba quecunqꝫ eſt inter primam ꝛ vltimam. Accent⁹ vo acutus habet fieri in vltimis ſyllabis tm̄. Grauis accentus poteſt eſſe in quacunqꝫ ſyllaba.
Accentum per quem regitur vox vltima ſeruat.
Aut hunc iunctarum propius tenet vna duarum.
Datqꝫ grauem iure quecunqꝫ carebit vtroqꝫ.
Hos ſolos vſu debes ſeruare moderno.
A. hic probat ꝙ nos non habemus niſi accentum grauem acutum ꝛ moderatum. Et dicit ꝙ vltima vox. id eſt. vltima ſyllaba ſeruat accentum. per quem ipſa regitur. aut vna ſyllaba duarum iunctarum ꝓpius tenet hunc ſcilicet accentum moderatum vel acutum. Et quecunqꝫ ſyllaba carebit vtroqꝫ. id eſt. moderato ꝛ acutꝑ. dabit grauem accentum. Et ſic patet ꝙ nos non habem⁹ niſi tres accentus. Ideo dicit. Hos ſolos ꝛc.

Dat reglas ſpe/ciales de mono ſyllabis

Accentum tibi vox monoſyllaba reddit acutum.
Sunt quedam quibus eſt grauis accentus quaſi nullus.
Ut coniunctiue voces et prepoſitiue.

Cauſa huius eſt propter encleſim quam habet ꝯiunctiones ſuper accentum precedentis ſyllabe. et propter caſuale cui deſeruiunt prepoſitiones. Hic ſpecialiter diſtinguit accentum dictionum in quibus eſt. Et hoc facit vſqꝫ ad iſtam partem. Accentus normas. Et primo in dictionibus mono ſyllabis dicit ꝙ ipſe monoſyllabe dictiones proferuntur acuto accentu. vt dos ⁊ flos. Deinde di/cit ꝙ ſunt quedam monoſyllabe dictiones. quibus eſt grauis accentus quaſi nullus. id eſt. nō om nino grauis. vt ſunt ꝯiunctiones ⁊ prepoſitiones monoſyllabe.

Dat regulam d̄ diſſyllabis

Dictio cui tantum duplex eſt ſyllaba: ſeruat
Accentum ſupra primam: ſit longa breuis ve.

Dicit ꝙ dictio duarum ſyllabarū tantum ſeruat accentum ſupra primam ſyllabā ſiue ipſa ſit lon ga vt proles. ſiue breuis vt honor. Si longa. cauſa eſt. quia ſyllaba longa tenet duo tempora. Si breuis. hoc fit ꝓpter euphoniā ſiue ad differentiā dictionū interrogatiuarū. que acuūtur in fine

Agit de impedi mentis accentꝰ vel excipit

Ergo pro cauſa circum puta pone vel vna
Non declinata ſuper extremas acuuntur
Sic alias acuis facit hoc diſtantia vocum.
De pronominibus aduerbia que facis addes
Huic acuendo ſonat ſi fiat ſyllaba bina.

Dicit ꝙ ergo quandoqꝫ ponitur pro cauſa. vt in Virgilio. Illius ergo venimꝰ. circum prepoſitio. puta. id eſt. ſic. pone. id eſt. prope. vna. id eſt. ſimul. alias. id eſt. aliter vel in alio loco. non declinata id eſt. cum ſint partes indeclinabiles. acuuntur ſuper extremas ſyllabas. Cauſam ſubdit dicens. Facit hoc diſtantia vocum. quaſi dicat. ꝙ acuuntur in fine ad differentiam ipſarum dictionū quā do aliud ſignificant. ergo ſcilicet ꝯiunctionis. circum nominis a circus. puta ⁊ pone verborū. vna nominis ⁊ alias nominis. quia tunc acuuntur in primis ſyllabiſ. Deinde dicit ꝙ aduerbia a pro nominibus deriuata ſimiliter acuuntur in fine. vt illic ⁊ illo. Huic etiam acuitur ſi per diaereſim duarum ſyllabarum efficiatur

I profers et di: debet tamen ij dupla ſcribi.

Dicit ꝙ hoc pronomen ij ⁊ hoc nomen dij debent proferri per ſimplex ⁊ ſcribi per duplex ij.

Omnis barbara vox non declinata latine
Accentum ſuper extremam ſeruabit acutum.
Noſtra dat accentum data declinatio noſtrum.

Nota ꝙ dictionū alie ſunt barbare. alie grece. ⁊ alie latine. De barbaris ⁊ grecis dicit ꝙ acuūtur in fine in illis caſibus in quibus non ſequūtur latinam declinationē. Cauſa eſt vt notetur diffe/rentia inter ipſas ⁊ latinas. Si vo ad noſtram declinationē deducantur tunc faciūt accentum no/ſtrum videlicet in prima ſyllaba. ⁊ hoc eſt quod dicit. Noſtra dat accentum.

Attrabit encletica vox accentum ſibi vocis
Premiſſe: ꝙ eum finalis ſyllaba ſeruat.

Dicit ꝙ vox encletica. vt ve ne qꝫ attrahit ſibi. id eſt. penes ſe. accentum vocis premiſſe. id eſt. prece dentis ſyllabe. qui quidem accentus debebat cadere ſuper primam ſyllabam dictionis ſequentis. et propter encleticam vocem cadit ſuper finalem ſyllabam. vt cum dicitur. legiſne. Habet autē fie ri encleſis in partibus indeclinabilibꝰ. ⁊ quia ꝯiunctio eſt magis indeclinabilis qꝫ alie partes orationis. ideo per ipſam ꝯiunctionem fit encleſis ⁊ non per aliam.

Accentum vocis conciſe littera ſeruat:
Que ſeruaret eum: ſi vox perfecta maneret:
Que tibi ſi deſit: huic publica regula ſeruit:
Regula vocali cedet tamen ipſa ſequenti.

Conſtrue. Littera ſcilicet vocalis vocis. id eſt. dictionis conciſe hoc eſt ſyncopate ſeruat eum accē tum quem ſeruaret ſi vox. id eſt. dictio maneret perfecta. id eſt. integra. Et hoc eſt verum ſi vocalis remaneat in dictione. quod patet in iſta dictione deum pro deorum. letus pro letatus. tunc illa di ctio ſubiacet regule cōmuni. vt innuit iſte verſus. Que tibi ſi deſit ⁊c. Deinde dicit ꝙ regula ipſa ſcilicet que dicta eſt ſuperius. cedet. id eſt. locum dabit regule cōmuni. vocali ſequenti. id eſt. dum vocalis ſequatur vocalē dictionis ſyncopate. hoc patet in hac dictione audijt. Primo enim dice/

bamus audiuit. ⁊ cadebat accentus ſuper primam ſyllabā di. ⁊ li i licet maneat in dictione ſynco/
pata. tamen ſuper ipſam non cadit accentus precedentis ſyllabe. Et hoc eſt quia vocalis ſequitur
ſcilicet i.

Dat regulaꝫ de poliſyllabis

Accentum ſeruat poliſyllaba vox ſuper illam
Que preit extremam: ſi longa ſit hec: aliter non.
Si breuis eſt ſedet accentus ſuper ante locatam.
Siue ſit illa breuis ſeu longa tamen tenet illum.

Datis duabus regulis. ſ. de monoſyllaba ⁊ diſſyllaba dictiōe. nūc de poliſyllaba intēdit. Dicit ꝙ
Si penultima dictiōis poliſyllabe fuerit longa. accentus precedentis cadet ſuper illam. vt maie/
ſtas. Si vo fuerit breuis. cadit accentus ſuper antepenultimam. vt bonitas. Siue illa antepenulti
ma fuerit breuis vt bonitas. ſiue longa vt ſanitas. tamen tenet illum ſcilicet accentum hoc eſt ſu/
per antepenultimam.

Ponit exceptiones vel impedimenta

Accentum ſeruat in compoſitis facit et fit
Dum vox compoſita vocalem ſeruat eandem.

Nunc auctor ponit exceptionem a regula predicta dicens ꝙ facio ⁊ fio compoſita taliter ꝙ vocaliſ
eadem remanet ſeruant accentum ſimplicis dictionis. vt benefacio ⁊ calefio. Si vo vocalis mu
tetur. ſubiacent regule communi. vt inficio reficio.

Quando compoſitum feſtinat et inde licet ſint
Longa: ſimul pones intus longeqꝫ deinceps:
His horſum iunges: ſic dicas forte deorſum.

Dicit ꝙ quando compoſitum vt ſiquando ⁊ nequando. ⁊ inde vt deinde. intus vt deintus. longe
vt delonge. ⁊ deinceps. licet longa ſint in penultima ſyllaba. habent accentum p̄dominantem in an
tepenultima ſyllaba. Et hoc eſt. ne videantur eſſe dictiones due. Deinde dicit. His horſum iun/
ges. id eſt. compoſita ab horſum. vt deorſum. Et alij habent ſic. Vtiqꝫ deniqꝫ pones. In his enīꝫ ca/
dit accentus ſuper antepenultimam dictionem ſm Priſcianum.

Pleraqꝫ proferre cunctando vel vtraqꝫ diſce.

Dicit auctor. Tu diſce proferre pleraqꝫ vel vtraqꝫ cunctando. id eſt. morando ſup penultimam.

Barbarus el acuit: obliquis regula ſeruit.

Quaſi dicat ꝙ barbara in el terminata in nominatiuo habent accentum acutum in vltima ſylla/
ba. vt Michael. Gabriel Iſrael. ⁊ ſic excipiuntur a regula. ſed in obliquis habent accentum ſuper
penultimam ſyllabam. per regulam ſuperius datam ⁊ ſic ſeruant noſtrum accentū. Conſtrue. Bar
barus. id eſt. nomen barbarum. acuit el in nominatiuo ſed regula data de accentu ſeruit obliquis
quia noſtro accentu proferuntur.

Hec excepta ſolent vſum mutare legendi.
Hunc etiam mutat lector ſi queſtio fiat.

Auctor excuſat ſe dicens. ꝙ excepta. id eſt. exceptiones predicte ſolent mutare vſum legēdi. Qui
dam tamen per hypallagen legunt dicentes. Vſus legēdi ſolet mutare hec excepta predicta. Po/
ſtea vo dicit ꝙ lector mutat hunc ſcilicet vſum legendi. ſi queſtio. id eſt. ſi interrogatio fiat. quia
tunc dictiones in fine acuuntur ſcilicet quando interrogatiue ponuntur. que alias forte deberent
grauari.

Greca per accentum debes proferre latinum.

Nunc dicit ꝙ nomina greca proferri debent ſm accentum latinum. Et hoc intellige quando redu
cuntur ad declinationem latinam. aliter nō. vt patet in hoc nomine helene greco ⁊ helena latino

De accentu antiquorum

Accentus normas legitur poſuiſſe vetuſtas.
Non tamen has credo ſeruandas tempore noſtro.

Auctor ſuperius dixit de accentu modernorum. nunc dicit d accētu antiquorum. qui ta/
men non eſt ſeruandus tempore noſtro. Sed de ipſo ponit regulas veteres. vt ſi reperia/
mus libros veteres eos pronunciare ſciamus.

De monoſyllabis

Si ſit natura monoſyllaba dictio longa
Circumflectatur: ſed ſi breuis eſt acuatur.

Dicit ꝙ ſi dictio monoſyllaba naturaliter producatur. vt dos ⁊ flos. tunc profertur accentu cir/
cūflexo. ⁊ ſi breuietur naturaliter tūc profertur accētu acuto. vt per fer quis dux crux.

De diſſyllabis

Si teneat primam diſſyllaba dictio longam

Sitqꝫ ſuprema breuis: veterum ſi iuſſa ſequaris
Circumflectatur prior in reliquis acuatur.
Dicit ꝙ ſi dictio diſſyllaba primam producat ⁊ vltimam corripiat. ſm̄ antiquos prima circumflectatur ⁊ alia acuto accentu proferatur. vt mittat legat ⁊ mandat.

De poliſyllabis

Seruabit legem poliſyllaba dictio talem.
Si ſit correpta penultima: quę preit illi
Seu ſit producta ſeu non tamen eſt acuenda.
Si ſit ſuprema breuis et penultima longa
Fiat natura: ſit circumflexus in illa.
Dicit ꝙ ſi dictio poliſyllaba corripiat penultimam. tunc illa ſyllaba que preit illi. id eſt. penultime ſyllabe eſt corripienda. id eſt. acuto accentu proferenda. ſeu ſit producta vt amabilis. ſeu non vt legibilis. Deinde dicit ꝙ ſi ſuprema. id eſt. vltima ſyllaba ſit breuis. penultima fiat longa natura. id eſt. naturaliter producatur. tunc accentus circumflexꝰ ſit in illa penultima ſyllaba. vt honorat ⁊ honorandus.
Illic in fine circumflectes comitesqꝫ.
Dicit auctor. Tu circumflectes in fine hoc aduerbium illic ⁊ comites. id eſt. ſuos ſocios. vt illuc iſtuc illac iſtac illo. Hoc eſt. omnia aduerbia deſcendentia a pronominibus habent accentum circumflexum in vltima ſyllaba.
Vltima producta tibi ſi ſit et anteſuprema
Anteſupremam acue: ſic teſtificatur athene.
Dicit auctor ꝙ ſi vltima ⁊ anteſuprema. id eſt. penultima ſyllaba ſit producta debet anteſuprema proferri accentu acuto. vt athene.
Sed ſi productam poſitura dat anteſupremam:
Hęc acuendo ſonat: breuis vltima longa ve fiat.
Nunc dicit auctor ꝙ ſi penultima ſyllaba per poſituram. id eſt. per poſitionem producatur. hec ſcilicet penultima ſonat acuendo. id eſt. profertur accentu acuto. ſiue vltima ſit breuis. vt amandus ſiue longa. vt legendus.
Noſter non penitus has normas approbat vſus.
Penitus dicit propter accentum circumflexum. quo moderni non vtuntur. quaſi dicat ꝙ he regule de accentibus antiquorum apud modernos non penitus approbantur.
Barbara conciſa vox vſus et encleſis iſta
Quaſſant interdum facit hoc diſtantia vocum.
Hic auctor aſſignat quedaꝫ impedimenta. que interdum quaſſant. id eſt. deſtruunt regulas de accentibus antiquorum ⁊ modernorum. Et dicit ꝙ vox. id eſt. dictio barbara. vt daniel emaus. vel conciſa. id eſt. ſyncopata. vt celicolum pro celicolarum. noſtras pro noſtrates. alpinas pro alpinates. vſus ſcilicet loquendi. vt delonge: ⁊ helena media producta licet corripi debeat et grauari. ⁊ encleſis. id eſt. encletica coniunctio. vt dixitqꝫ quecunqꝫ. iſta quaſſant interduꝫ iſta que diximꝰ. et ſubdit cauſam. facit hoc diſtantia vocum. id eſt. hoc fit propter differentiā vocabulorum. Encleſis eſt que attrahit accentum de vna ſyllaba in aliam. vt de hac dictum eſt ſuperius.

De modis pauſandi

Pauſat tripliciter lector: diſtinctio plena
Nanqꝫ fit: et media: fit ſubdiſtinctio terna.
Hic auctor determinat de accentu prout eſt particulariter in oratione. Et dicit ſic. Lector. id eſt. ille qui legit. pauſat. id eſt. accentuꝫ facit tripliciter. Quaſi dicat ꝙ tres ſunt pauſe in modo legendi. ſcilicet diſtinctio plena. media diſtinctio. ⁊ ſubdiſtinctio.

Tractat de ſpeciebꝰ pauſe abſolute q̄ ſunt. Media diſtinctio. Subdiſtinctio. Plena diſtinctio.

Si ſuſpenſiua fiat conſtructio quando
Pauſat: tunc media poterit diſtinctio dici.
Si ſit perfecta conſtructio: ſed tamen addi
Conuenit vt plene ſententia poſſit haberi:
Si lector pauſet ibi ſubdiſtinctio fiet.
Completo ſenſu fiet diſtinctio plena:
Hęc eſt periodus mutato nomine dicta.
Nunc declarat auctor illas tres pauſas ſupradictas. Et dicit ſi conſtructio fiat ſuſpenſiua. quando lector pauſat. ibi tunc iſta talis pauſa dicitur media diſtinctio. ⁊ debet ſic figurari ⁊ debet vox

diſtineri donec perfectio conſtructionis inueniatur. Deinde dicit ꝙ ſi conſtructio ſit perfecta ita tamen ꝙ aliquid addi conueniat. vt ſententia poſſit haberi plene. ſi lector tūc pauſet illa talis pauſa debꝫ dici ſubdiſtinctio ⁊ figuratur ſic Preterea dicit ꝙ completo v̄ſu vel ſenſu. id eſt. completa ſententia tunc fit pauſa que dicitur plena diſtinctio que etiam alio nomine dicitur periodus. Et hoc eſt quod dicit. hec eſt periodus mutato nomine dicta. Et talis pauſa debet ſic figurari; Dictarum trium pauſarum patent exempla in hac periodo. Si quid agis/ ecce media diſtinctio que alio nomine dicitur cōma. prudenter agaſ. ecce ſubdiſtinctio que alio nomine dicitur colon. ⁊ reſpice fineꝫ; ecce plena diſtinctio. que alio nomine dicitur periodus;

Eſt metrum media diſtinctio: finis habetur
Verſus periodus: eſt ſubdiſtinctio punctus.

Nunc auctor docet mutare nomina dictarum pauſarum. Et dicit ꝙ media diſtinctio dicitur etiam metrum. ⁊ intellige ſ̄m grecos. Finis verſus. id eſt. conſtructionis totiꝰ habetur periodus. Et dicitur periodus a peri quod eſt circum. ⁊ oda cantus. quaſi circularis cantus. quia ſicut in circulo eſt perfectio rotunditatis. ita iſta periodus habet locum in fine perfectarum ꝯſtructionū. Subdiſtinctio alio nomine dicitur punctus figuratus taliter

Imponit predictiſ pauſis alia nomina ꝗ ſunt Metruꝫ quod etiam dr̄ coma Pūctꝰ qui etiā dr̄ colon Periodus

Pro puncto ſepe metras: ſed non retrouerte;
Suſtentans pauſes: ſi bis metrare recuſes.

Tractat de ſpeciebꝰ pauſe cōparatiue

Hic auctor oſtendit quomodo vna pauſa ponitur pro alia. Dicit enim. Tu metras. id eſt. facis metrum ſeu mediam diſtinctionem ſepe pro puncto. id eſt. pro ſubdiſtinctione. Pro puncto enim eleuato poteſt legens facere punctum depreſſum. vt hic. Manus habent ⁊ non palpabunt. pedes habent ⁊ non ambulabunt. non clamabunt in gutture ſuo. In qualibet iſtarum orationū eſt perfecta oratio. ſꝫ tamē exigitur aliquid addi. ⁊ ſic in qualibet eſt punctꝰ eleuatus. id eſt. ſubdiſtinctio. Sed ſi vis facere punctum depreſſum. id eſt. mediam diſtinctionem pro puncto eleuato. id eſt. ꝑ ſubdiſtinctione. ne eadeꝫ pauſatio pluries repetita faſtidium generet. potes facere ꝙ dicas. Manus habent ⁊ non palpabunt. pedes habent ⁊ non ambulabunt. non clamabunt in gutture ſuo. Sꝫ dicit ꝙ non fit econuerſo vt pro metro fiat punctus. non enim debemus ponere punctum eleuatū pro puncto depreſſo. Et ratio huius eſt quia minoris eſt ſupplere vices maioris ⁊ non econuerſo Media enim diſtinctio cum fiat in conſtructione ſuſpenſiua minor eſt ꝙ̄ ſubdiſtinctio. que fit in oratione perfecta. Suſtentans pauſes ſi bis metrare recuſes. Dicit auctor in hoc verſu. Si te piget facere plura metra. id eſt. medias ſubdiſtinctiones vel legere puncta depreſſa potes legere vocem tuam aliquantulum ſuſtinendo. vt cum dicitur. Rege veniente ad eccleſiam deum habente ꝑ oculis orante pro peccatoribus exaudita eſt oratio eius ⁊ profuit illi. In qualibet pauſationum iſtarum eſſet metrum ſi velles. ſed ſi recuſes iſtud. potes legere vocem nec deprimendo nec eleuando. ſed equaliter ſuſtinendo. Totum iſtud patet in legendis. epiſtolis. ⁊ euangelijs. ⁊ alijs ſermonibus. Item cum periodus non inueniatur niſi ſemel in verſu quolibet. propter hoc non eſt in eodem verſu ipſius repetitio. propter quod non oportet aliquid reperiri propter periodum quod ſuppleat vices eius. Itē ſ̄m alios pūctꝰ ē ſignū ſegregās intellectū ⁊ ſp̄m recreās ꝓlatorꝪ. Et ē duplex. ſ. eētialis ⁊ accidētalis. Eſſentialis pūctꝰ ē qui ſp̄ in q̄cūq; pōitur oōne. Sūt aūt pūcti eētiales quinq;. ſ. Suſpēſiuꝰ ⁊ ē ſimplex v̄gula qui ſolꝫ quietꝪ grā poni añq; ſenſus aliq̄s clauſu le hēatur. vt mors/ Geminꝰ pūctꝰ. ⁊ ē quo vtimur vbi clauſula maiorē q̄ndā quietē hꝫ. ⁊ t̄n ſenſū impfectū. vt mors/ obitꝰq;: Cōma ē pūctꝰ planꝰ in ſupiori pte linee poſitꝰ vel in inferiori cū v̄gula ſupiꝰ eleuata quo vtimur vbi ſenſuſ nō ē expleto nūcro ꝯcluſus. vt mors/ obitꝰq;: terribilꝪ ē hiſ· Colon ē pūctꝰ planꝰ in inferiori pte linee poſitꝰ. quo vtimur vbi ſenſus a toto corpe abruptꝰ ē. vt mors/ obitꝰq;: terribilis ē hiſ/ quoꝝ cū vita oīa extinguūtur. Periodꝰ ē pūctꝰ planꝰ cū v̄gula curua inferiꝰ circūflexa quo vtimur in fine clauſule. vt mors/ obituſq;: terribilis ē hiſ/ quoꝝ cū vita oīa extinguūtur. nō his quoꝝ laus emori nō pōt· Accidētalis pūctꝰ ē qui n̄ ſp̄ ſ; ex aliquo accidente in oōne pōitur. Sūt aūt pūcti accidētales q̄ttuor. ſ. interrogatiuꝰ ⁊ ē qui interrogationeꝫ ſignificat. vt Sꝫ vos qui tādē: Exclamatiuꝰ ſeu admiratiuꝰ ē qui admirationē cuꝫ exclamatiōe ſignificat. vt Tāte ne animis celeſtibꝰ ire. Semipūctꝰ ē v̄gula q̄ in fine linee pōitur cū dictio impfecta ē cuiꝰ ps in ſequentē lineā trāſit. vt hic/ Parēthesis ē interpoſita oōni ſnīa duplici ſignata diaſtole. vt Nāq; (fatebor enim) dum me galathea tenebat;

Pluribus eſt membris diſtincta figura loquelę.
Hęc ſunt ſchema tropus metaplaſmus: rurſus earū
Quamlibet in ſpecies proprias diſtinguere debes.

Capituluꝫ duodecimū d̄ figurꝪ

In iſto vltimo capitulo auctor intendit determinare de figurꝪ locutionis. Et primo diuidit eas in generali. ſecundo in ſpeciali. Secunda ibi. Quamlibet in ſpecies. Ad primam partem ſic dicit. Figura loquele. id eſt. figura locutionis eſt diſtincta. id eſt. diuiſa pluribus membris. quaſi dicat. ꝙ figure locutionis ſunt multiplices. Et hoc declarat dicens. hec ſcilicet membra figure locutionis ſunt ſchema. tropus. ⁊ metaplaſmus. Deinde ſubdiuidit figuram locutionis dicens. Rurſus debes diſtinguere quamlibet earum in proprias ſpecies. vt patebit in ſequentibus.

Sunt plures alię ſcripto vel voce figurę.
Hęc ſunt exempla: pleonaſmus acyrologia

Et cacoſyntheton: et eclipſis: tautologia:
Amphibologia: tapinoſis: macrologia:
Periſſologia: cacephaton: allotheta.

Nota ꝙ triplex eſt figura. ſcilicet dictionis locutionis ⁊ conſtructionis. De figuris conſtructiōis
hic principaliter nō intendit. ſed de figuris dictiōis ⁊ locutiōis. Et ē ſciendū ꝙ figura dictiōis fit
in dictiōe. vt audijt ꝓ audiuit. Figura locutiōis fit in mō loq̄ndi. vt fiſtula pflauit buccas. i. bucce
pflauerūt fiſtulā. Figura ꝯſtructiōis fit in mō ꝯſtruēdi. vt ego ⁊ tu legim⁹. De figuris ꝯſtructiōis
dictum eſt ſuperius in capitulo de regimine dictionū. ibi ſcilicet. Hic iubet ordo libri ⁊c. Et eſt ſci
endum ꝙ iſte figure dicuntur vitia annexa ⁊ habent excuſari per tropum. de quo dicetur ibi. Mul
ta tropi ⁊c.

Sed nequit his ſolę vel barbaris aſſociari
Sunt etenim vitia nulla ratione redempta.

Hic auctor dicit ꝙ ſoloe. id eſt. ſoloeciſmus vel barbaris. id eſt. barbariſmus nequit aſſociari pre
dictis figuris ſeu vitijs annexis. eo ꝙ ſunt vitia nulla ratione redempta. hoc autem dicit. vt ca
ueamus nobis ab eiſdem q̄ꝛq̄ꝫ metaplaſmus excuſet barbariſmuꝫ. ⁊ ſchema ſoloeciſmū.

Barbariſmus

Barbaris eſt vocis corruptio facta latine:
Hoc vicium facimus dicendo domina dominus.

Barbariſmus dicitur quaſi mos barbarus. Et dicuntur omnes barbari. qui nō ſunt greci vel la
tini. Dicit ergo auctor barbaris. id eſt. barbariſmus eſt corruptio vocis latine facta. Barbari eni
venientes romam corrumpebant ꝓprietates vocis latine. Ideo dicebant latini. Iſti cōmittūt bar
bariſmū. id eſt. hoc vicium faciunt dicendo domina dominus cum media producta. que potius eſt
corripienda. Pro quo ſciendum ꝙ barbariſmus vel diſſonans eſt qui apud poetas metaplaſmus
dicitur. eſt contra latini ſermonis legem aut ſcripta aut pronunciata vitioſa dictio. Et committi
tur octo modis. Primo additione. ⁊ hoc quinqꝫ modis. ſcilicet littere. ſyllabe. temporis. toni. ⁊ aſ
piratione. Additione littere quando vltra rationem littera adiungitur. vt reliquias danaum ꝓ
reliquis. Additione ſyllabe cum vltra ratione ſyllaba adiungitur. vt Mauors pro mars. Addi
tione temporis cum correpta ſyllaba ponitur pro longa. vt italiam fato profugus. Additione to
ni. vt ſi quis rhomanos accentu circumflexo proferret cum acuto proferri debeat. Additione aſpi
rationis. vt ſi quis choronam cum aſpiratiōe proferret cum leniter proferri debeat. Secundo de
tractione committitur barbariſmus eque modis quinqꝫ. ſcilicet littere. ſyllabe. temporis. toni. ⁊
aſpirationis. Detractione littere cum detracta littera ſtructure gratia ſyllaba longa corripitur.
vt apud luciliuꝫ. pretor ne fias pro praetor. vel cuꝫ ſimpliciter littera detrahitur. vt immitis achil
li pro achillis. Detractione ſyllabe cum ſtructure gratia ſyllaba detrahitur vt repoſtum pro re
poſitum. Detractione temporis cum ſtructure gratia producta ſyllaba pro breui ponitur. vt fer
uere leucatem pro feruere. Detractione toni. vt ſi quis rhomanus acuto proferret accentu cū cir
cumflexo proferri debeat. Detractione aſpirationis. vt ſi quis omo ſine aſpiratione proferret cuꝫ
debeat aſpere pronūciari. Tertio immutatione ſimiliter barbariſm⁹ quinqꝫ modis committitur
ſcilicet littere. ſyllabe. temporis. toni. ⁊ aſpirationis. Immutatiōe littere ſi litteraꝫ pro littera po
ſuerimus. vt olli pro illi. Immutatione ſyllabe ſi ſyllabam ꝓ ſyllaba poſuerimus. vt quum pro
cū. Immutatione temporis ſi tempus pro tēpore poſuerim⁹. vt terraſqꝫ tractuſqꝫ. Immutatio
ne toni ſi accentum pro accentu poſuerimus. vt deos acutum pro circūflexo. Immutatiōe aſpira
tionis ſi daſeam ꝓ pſili poſuerimus ⁊ econuerſo. vt hamo pro amo. ⁊ omo pro homo. Quarto
tranſmutatione itidem barbariſmus modis quinqꝫ committitur. ſcilicet littere. ſyllabe. tempo
ris. toni. ⁊ aſpirationis. Tranſmutatione littere. vt euandre pro euander. Tranſmutatione ſyl
labe. vt diſplicina pro diſciplina. Tranſmutatione temporis. vt ſi quis diceret latinus antepe
nultima producta ⁊ penultima correpta cuꝫ debeat econtrario dicere. Tranſmutatione toni. vt ſi
quis diceret adamantin⁹ tranſmutato acuto antepenultime in penultimam. Tranſmutatiōe aſ
pirationis. vt ſi quis diceret incoho tranſmutata aſpiratione penultime in vltimam. Quinto io
taciſmo committitur barbariſmus ſi i littera ſupra iuſtum decorem in dictionibus oſtendatur vt
domini i littera nimium protenta. Sexto labdaciſmo barbariſmus committitur. vt ſi l littera ſu
pra iuſtum decorem in dictionibus oſtendatur. vt alma l littera nimium protenta. Septimo me
taciſmo barbariſmus committitur cum in fine dictionis pronūciatur m ſequente dictione a vo
cali incipiente. que tm̄ ſcribi non autem enūciari debeat. vt quouſqꝫ tandem abutere. Octauo hia
tu committitur barbariſmus cum plures inter ſe vocales ſine ꝯſonante ꝯcurrūt. vt Coaſqꝫ acies

Barbaralexis

Si tamen eloquijs commiſces verba latinis:
Barbara doctores hanc dicunt barbaralexſim.

Quaſi dicat ꝙ ſi latini vtantur verbis barbarorū in ſermonibus ſuis. illud tale vitiū dicitur bar
baralexis. id eſt. ratio barbarorum. Donatus tamen dicit. barbariſm⁹ fit in lingua latina ⁊ bar
baralexis in peregrina. Unde barbaralexis eſt tota ꝑegrina dictio orōni inſerta latine vt apud

De figuris

ciceronem. Que purpura regalis non cõmouit. eum ſardorum maſtruca mutauit. quod ſardum eſt vocabulum. Et apud Maronem. Arma virum tabuleꝫ. ⁊ troia gaza p vndas. qđ pſic⁹ ē termin⁹.

Eſt ſoleciſmus incongrua copula vocum: — Soloeciſmus
Ut ſi dicatur vir bellica: ſponſa pudicus.

Soloeciſmus dicitur quaſi mos ſoloecenſium. Soloe enim eſt quedam ciuitas inter greciam et barbariam. cuius ciuitatis populi venientes athenas vt linguam athenienſiū addiſcerent: ſuam pariter ⁊ illorum corrumpebant. vnde ⁊ libuit athenienſib⁹ vt illud vitium ſoloeciſm⁹ vocaretur. Nunc conſequenter auctor declarat quid ſit ſoloeciſmus dicens. Soloeciſmus eſt incongrua copula vocum. id eſt. eſt vicium in contextu partium orationis contra regulas artis grammatice factum. vt ſi dicatur. vir bellica. ſponſa pudicus. deberemus enim dicere. vir bellicus. ſponſa pudica. Item ſoloeciſmus qui apud poetas ſchema. ab aſinio capitone imparilitas. et a vetuſtioribus ſcribiligo dicebatur eſt inconueniens rhomano ſermoni iunctura verborum. Et committitur ſedecim modis. Primo cum vna pars orationis pro alia ponitur. vt toruumꝫ repente clamat. pro torue. ⁊ dardanus pro dardanis. Secundo cum genus pro genere ponitur. vt purpurea narciſſus. pro purpureus. Tertio cum finitū pnomen pro infinito ponitur. vt ſi dicamus de abſente. hic facit. pro hic fecit. ⁊ đ preſenti. is fecit. pro is facit. Quarto cum caſus pro caſu ponitur. vt vrbem quā ſtatuo veſtra eſt. pro vrbs. Quinto cum numer⁹ pro numero ponitur. vt pars in fruſta ſecant. pro ſecat. Sexto cum perſona pro perſona ponitur. vt danai qui paret atridis ꝙ primū arma ſumite. pro qui paretis. Septimo cum tempus pro tempore ponitur. vt nec veni niſi fata locum ſedemꝫ dediſſent. pro veniſſem. Octauo cum verborū ſignificatio pro ſignificatione ponitur. vt ſpoliantur eos ⁊ corpora nuda relinquūt. pro ſpoliant. Nono cum verborū modus pro modo ponitur. vt at rutulo regi ducibuſ ea mira videri Auſonijſ. pro videbantur. Decimo cum aduerbia localia pro aduerbijs ponuntur. vt intro ſum. pro intus. Undecimo cum prepoſitio pro prepoſitione ponitur. vt rapuitꝫ in fomite flammam. pro ad fomitem. Duodecimo cum vnus comparationis graduſ pro alio ponitur. vt reſpondit iuno ſaturnia ſancta dearum. pro ſanctiſſima. Tertiodecimo cum due in oratione geminātur abnegatiue. vt nihil nunꝙ peccaui. pro nihil vnꝙ. Quartodecimo cum particula primo loco ponenda poſtponitur vel econuerſo. vt cum dicis. Arinaꝫ virum pro arma virumꝫ. Quintodecimo cum accentus pro accentu ponitur. vt longo poſt tempore venit. vbi poſt quod graui accentu pnūciandum eſſet pnūciatur acuto. Sextodecimo cum vnum ſalutantes. ſaluete dicam⁹. Fiunt preterea pluribus alijs modis ſoloeciſmi quos reprehendendo magis ꝙ imitando notare poſſumus. Et nota ꝙ inter ſoloeciſmū ⁊ barbariſmū hoc intereſt. qꝛ ſoloeciſmus habet voces diſcrepantes inter ſe. vt vir bellica. barbariſm⁹ vo fit in ſingulis dictionibus ſcriptis vel pronunciatis.

Barbaris et ſole tibi ſunt penitus fugiende.

Dicit ꝙ barbaris. id eſt. barbariſmus. ⁊ ſoloe. id eſt. ſoloeciſmus ſunt penitus fugiende tibi. id ē. non debent vſitari.

Improprie poſita vox format acyrologiam: — Acyrologia
Si dicas requiem timeo: vel ſpero laborem.

Determinato de barbariſmo ⁊ ſoloeciſmo nunc particulariter procedit in declaratione vniuſcuiuſꝫ vitiorum annexorum. Et primo determinat de acyrologia dicens. vox. id eſt. dictio improprie poſita format acyrologiam. vt ſi dicas. Requiem timeo. vel ſpero laborem. Item acyrologia eſt dictio minus conuenienter elata. vt at ſperate deoſ. p timete. Uel non proprijs dictionibus obſcurata ſententia. vt Accedo ad ignem hunc. pro ad meretricem.

Dictio turpe ſonans cacephaton: arrigit aures — Cacephaton
Detur in exemplum: vel tu cum compare ludis.

Cacephaton eſt obſcura enunciatio vel in compoſita dictiōe vel in vno verbo. vt numerum cum nauibus equat. Et in Terentio. Arrige aures pamphile.

Atꝫ ſuperuacua dici debet pleonaſmos — Pleonaſmos
Additio vocis: vt ſic eſt ore locuta.

Pleonaſmos eſt ſuperuacue vocis additio ad plenam ſignificationem. vt ſic ore locuta eſt. Ecce li ore ſuperuacue additur. quia ſatis intelligebatur per illam dictionem locuta.

Signat idem verbis diuerſis tautologia. — Tautologia
Exultans redeo rurſus gaudenſꝫ reuertor.

Tautologia eſt eiuſdem verbi repetitio vitioſa. vt in exēplo auctoris. Exultans redeo rurſus gaudenſꝫ reuertor. Nam iſte clauſule idem important licet per diuerſa verba.

Dicitur vnius verbi defectus eclipſis — Eclipſis
Quod poni debet vt ſit conſtructio plena:
Hec ſecum: precibus ne bonum parere precantis.

De ſpeciebus metaplaſmi

Eclipſis eſt quidam defectus neceſſarie dictionis que poni deberet vt cõſtructio fieret plena.i.pfe/cta.vt patet in littera.Hec ſecum.deficit loquebatur.precibus ne bonũ parere precantẽ.deficit.n.ſit.⁊ dr ab e quod eſt extra ⁊ clepo clepis qd idem eſt ꝙ furor rarẽ.qr qd ſubtrahimus furamur.

Tapinoſis

Cum per verba rei magnę ſummiſſio fiet
Tunc tapinoſis erit:ſi dicatur mare gurges.

Tapinoſis eſt humilitas rei magne.nõ id agente.i.ſignificãte.ſentẽtia qd demõſtrat.Conſtrue.Tapinoſis erit tunc pro quãdo ſummiſſio rei magne fiet per verba.ſcilicet humilia.vt ſi dicatur mare gurges.Gurges eſt enim parue aque riuus.Mare vo eſt omniũ capax aquarum.

Cacoſynthetõ

Et male confuſa cacoſyntheton eſt vocitanda
Congeries vocum:te moui prelia contra:
Diſcipulos cedit cum virgis terga magiſter.

Cacoſyntheton eſt vitioſa dictionũ compoſitio.Conſtrue.Congeries.id eſt.compoſitio vocum.i.dictionum male confuſa.id eſt.male ordinata eſt vocitanda cacoſyntheton.Deinde ponit exem/plum.Cedit cum virgis diſcipulos terga magiſter.Iſte enim dictiones confuſe ordinantur.qd patet reducendo ipſas ad debitum ordinem.

Periſſologia

Periſſologia dicenda ſuperflua vocum
Additio ſine ui rerum quę ſignificantur:
Qua poterant ibant:ſed non qua non potuerunt.

Periſſologia eſt ſuperuacua vel ſuperflua additio vocum.id eſt.dictionũ ſine ylla vi rerum.vt in exemplo auctoris.Ibant qua poterant.ſed non ibant qua non potuerunt.Multa enim ſunt hic ſuperflua.que non habent vllam vim rerum.Bene ſcimus ꝙ non ibant niſi per locum per quẽ po/tuerant.ſuperfluum ergo eſt hoc addere.

Macrologia

Cum res comprehendit varias ſententia longa
Macrologia datur:prologis hoc ſępe videmus.

In iſtis metris Auctor dicit ꝙ cum ſententia longa comprehendit res varias.id eſt.non neceſſa rias.tunc macrologia committitur.vt in hoc exemplo.Legati non impetrata pace.retro vnde ve nerant.domum reuerſi ſunt.Ideo dicit.hoc ſepe videmus in prologis.quia multa cõtinentur in prologis que non ſunt neceſſaria.

Amphibologia

Amphibologia conſtructio non manifeſtans
Senſum perfecte:puto te ſocium ſuperare:
Hoc fit multotiens:quia non determino plene
Affectum mentis defectu prępediente:
Siue duplex ſenſus ex verbis poſſit haberi.

Amphibologia eſt ambiguitas ſermõis ſeu dictionis.q̃ fit aut per accuſatiuũ caſum.vt ſiquis di cat.puto te ſocium ſuperare.aut per cõmune verbum.vt criminatur cato.aut per diſtinctionem.vt vidi ſtatuam auream haſtam tenentem.Fit etiaꝫ per ononyma.vt ſiquis aciem dicat.⁊ nõ addat oculorum vel exercitus vel ferri.Fit preterea pluribꝰ alijs modis.quos recenſere omẽs.ne nimis ſit non oportet.Ononyma ſunt ea quoꝝ varia ſunt ſignificata.vt acies ⁊ lyra.

Allotheta

Confundit caſus numeros genus allotheta.

Allotheta eſt generale vicium.ideo non computatur cũ predictis decem.Et habet fieri per caſus.vt vrbem quam ſtatuo veſtra eſt.Per numeros.vt armato milite complent.Per genera.vt pre neſte ſub ipſa.

De ſpeciebus metaplaſmi

Addendo ſępe fiet metaplaſmus:et eius
Proſtheſis eſt ſpecies:epentheſis:et paragoge.
Subtrahit interdum:ſpecies tunc eius habende
Aphęreſis vel ſyncopa ſunt:vel apocopa finis.

Dicto de vitijs annexis.ſequitur de figuris excuſantibus dicta vicia annexa.Et primo de figuris excuſantibꝰ barbariſmũ.Secundo ſoloeciſmũ.Tettio vitia annexa.Secunda ibi.Dat ſpecies.Tertia ibi.Multa tropi.Dicit ergo ſic.Metaplaſmus fiet ſepe addendo ſcilicet litteraꝫ vel ſyl/labam.⁊ tunc eius ſpecies ſunt proſtheſis epentheſis ⁊ paragoge.Subtrahit interdum.id eſt.aliquando metaplaſmus fit ſubtractione littere vel ſyllabe.Et tunc eius ſpecies ſunt aphaereſis ſyncope ⁊ apocope.Item metaplaſmꝰ eſt trãſformatio quedam tecti ſolutiqꝫ ſermonis in alterã ſpeciem metri aut decoris cauſa figurata.

De ſpeciebus metaplaſmi

Aphaeresis
Proſthesis
Syncope
Epentheſ ſiue pleonaſm⁹ ſiue ectaſis
Apocope
Paragoge

Aphereſis tollit capiti: quod proſtheſis addit.
Syncopa de medio tollit: quod epentheſis auget.
Hoc fini quod tollit apocopa: dat paragoge.

Nūc declarat ſpecies metaplaſmi ſupradictas. Et dicit ꝙ aphaereſis tollit .i. aufert litterā vel ſyllabam de principio dictionis: Litteraȝ. vt ruit omnia late. pro eruit. Syllabam. vt mitte. ꝓ omitte. Sed proſtheſis addit ſcilicet litteram vel ſyllabam ad principiū dictionis. Litteram. vt gnato. pro nato. Syllabaȝ. vt retuli. pro tuli. Syncope aufert de media dictione. vt noram. pro noueram. Sed epentheſis ei contraria apponit litteram vel ſyllabam ad dictionis medium. Litteram. vt relligione patrum. pro religione. Syllabaȝ. vt indupator. pro impator. Apocope tollit fini dictionis litteram vel ſyllabam. Litteram. vt dic. pro dice. Syllabam. vt mi. pro mihi. Sed paragoge addit ad vltimam ſimplicis dictionis clauſulam. aut litteram aut ſyllabam. Litteram. vt hoſtis. pro hoſti. Syllabam. vt poteſtur. pro poteſt.

Siſtole

Si longam breuies: debet tibi ſiſtola dici.

N. d. ꝙ ſiſtole cōmittitur. ſi littera longa naturaliter corripitur. vt in catone. Non eodem curſu et cetera. Aliud exemplum Aquoſus orion.

Ectaſis

Ectaſis eſſe ſolet: ſi producis breuiandam.

Ectaſis fit quando ſyllaba naturaliter breuis producitur. vt in Ouidio. Vitam dederitis in vndis. Aliud exemplum. Exercet diana choros.

Huius ſpecies ſunt quattuor que etiam dicū tur ceſure
Prima
Pentimemerí

Bis binas ſpecies habet ectaſis: haſqȝ vocamus
Ceſuras: faciet pentimemerim tibi terni
Syllaba prima pedis: ibi produces breuiandam.

Ceſura dicitur a cedo dis. i. diuido dis. quia per ceſuram diuiditur aliquid ab alio ꝑcedēte. ⁊ vnitur cum ſequente. Dicit ꝙ ectaſis habet quattuor ſpecies. ⁊ ipſas appellam⁹ ceſuras. Unde vidēdum eſt quid ſit ceſura. Ceſura ē innaturalis extenſio. que fit in principio pedis ⁊ in fine dictionis. Et nota ꝙ nūqȝ fit in primo nec in vltimo pede verſus. Fit enim in principio tertij pedis quando ſyllaba breuis producitur. vt in Ouidio. Mittit hy. per me. ſtra de. tot modo. fratribus vni. Et iſta talis ceſura vocatur pentimemeris. Et hoc eſt quod dicit. Faciet pentimemerim ⁊ cetera.

Secunda
Semipentimemeris vel antipentimemeris.

Semi vel ante preit: produceturqȝ ſecundi
Prima pedis: vt in hoc poteris comprehendere verſu.

Quaſi dicat ꝙ ſemipentimemerí vel antipentimemeris fit producendo primam ſyllabam ſecundi pedis. que naturaliter breuis erat. vt poteris comprehendere in hoc verſu. In ſcanſiōe dicim⁹ Prima pe. dis vt in. hoc pote. ris com. prehendere. verſu.

Tertia
Heptimemerí

Quarti prima pedis heptimemerim tibi format
Producendo breuem: verſus hoc denotat iſte.

Id eſt. heptimemeris fit breuem ꝑducendo. vt in principio quarti pedis verſus iſte denotat hoc videlicet. Produ. cendo bre. uem ver. ſus hoc. denotat. iſte.

Quarta
Poſtheptimemeris

Poſtheptimemerim dat quinti ſyllaba prima
Curtam producens: ſicut verſus habet iſte.

Quaſi dicat ꝙ poſtheptimemeris fit breuem ꝑducendo in principio quinti pedis. ſicut iſte verſus habet. id eſt. manifeſtat vel continet. Curtam. produ. cens ſi. cut ver. ſus habet. iſte.

Alia ſpēs ectaſis ſiue ceſure

Altera ceſure ſpecies: ſi ſubijciatur
M vel vocali vox cuius littera prima
Vocalis: nec in his ideo colliſio fiet.
O vtinam populum hunc ſaluet gratia chriſti.

Poſitis principalibus ſpeciebus ectaſis. nunc ponit minus principales. Et dicit. alia ſpecies ceſure eſt. ſi vox. id eſt. dictio cuius prima littera eſt vocalis. ſubijciatur huic littere m vel vocali. nec in his dictionibus ideo fiat colliſio. id eſt. ſi non abijciatur aliqua dictarum litterarum. Exempluȝ ponit ipſe in littera. O vtinam populum hunc ⁊c. Cum dicit. O vti. ecce illa dictio o finitur in vocalē. ⁊ ſequēs dictio. ſ. vtinā incipit a vocali. Cum vero dicit populuȝ hunc. ecce li populuȝ finitur in m. ⁊ ſequēs dictio. ſ. hūc incipit a vocali. ⁊ neutra ipſaꝝ abijcitur. immo remanet in vſu. vt patet. O vti. nam popu. lum hunc. ſaluet. gratia. chriſti.

Diaereſis

Syllaba diuiditur tunc diereſis vocitatur:
Aulai in medio libabant pocula bacchi.

Dicit A. ꝙ ſi vna ſyllaba diuiditur in duas. tunc diereſis vocitatur. id eſt. nominatur illa figura. Exemplum patet in littera. Aulai in medio ⁊c. aulai pro aulae.

Synaereſis Epiſynaloe/pha

Si iungas plures dic ſynerſim tibi factam.
Hęc eadem ſpecies dicatur epiſynalępha.
Fixerat eripedem ceruam: vir et eneus eſto.

Synereſis fit quando due vocales in eadẽ dictione poſite in vnã cogunt̃ earũ. vt di pro dij. Que figura alio nomine dicitur epiſynaloepha ⁊ fit quando due ſyllabe in vnam ꝯglutinãtur. vt patet in exemplo littere. Fixerat eripedem pro aeripedẽ. id eſt. velocẽ. vir eneus pro aeneus. id eſt durus vel crudelis. hec autem figura eſt contraria diereſi de qua dictum eſt.

Ecthlipſis vel ellipſis Synaloepha

Ellipſis necat m: ſed ſynalępha vocalem:
Tu populum alme deus: ſaluaſti a morte redemptor.

Ellipſis vel ecthlipſis eſt ꝯſonantium cum vocalibus aſpere ꝯcurrentiũ in diuerſis dictionibus quedam difficilis ac dura colliſio. vt tu populum alme ⁊c̃. Aliud exemplum in Virgilio. littora multum ille et terris iactatꝰ ⁊ alto. In ſcanſiõe colliditur illa lr̃a m cũ ſua vocali. ⁊ etiam illa vocalis e abijcitur. Synaloepha eſt per interemptionẽ ꝯcurrentiũ in diuerſis dictionibꝰ inter ſe vocalium. lubrica quedam ⁊ leuis colliſio. vt ſaluaſti a morte redemptor. Aliud exemplũ. Carthago italiam contra.

Viles ſunt iſtę pręcunctis et renuendę.

Dicit ꝙ iſte figure. ſ. ellipſis ⁊ ſynaloepha ſunt viles ⁊ renuende. i. euitande omnibꝰ alijs.

Syncraſis

Syncraſis iſtarum ſolet vtraqꝫ ſępe vocari.

Dicit A. ꝙ vtraqꝫ p̃dictarũ duarum figurarum ſolet vocari. id eſt. nominari ſyncraſis. Et dicitur a ſynˀ qđ eſt con ⁊ craſis mixtio quaſi cõmixtio litterarũ ⁊ hoc conſonantiũ quantum ad ellipſim. ⁊ vocalium quantum ad ſynaloepham.

Boetys

Non ſolum voces: ſed tempora ſępe videmus
Elidi metris: velut hic: vale inquit iolla.

Dicit A. ꝙ non ſolum voces ſeu littere eliduntur. hoc eſt abijciuntur in metris. ſed etiam tempora. vt hic. Vale inquit iolla. Nam illa ſyllaba le cum ſit longa. duo tempora debet habere. ſed non habet niſi vnum cum breuis efficiatur. Iſta figura dicitur boetys.

Antitheſis ſiue antiſtoechon

Dicitur antitheſis: ſi littera ponitur vna
Ponere cum debes aliam: ſic dicimus olli.

Antitheſis eſt littere pro littera poſitio. vt cum dicimus olli pro illi. ponitur enĩ o pro i. Et hoc fit cauſa maioris ſonoritatis. magis enim ſonat o ꝙ̃ i.

Metatheſis

Metatheſim facies ſi tranſponas elementum
Si dicas teucre cum debes dicere teucer.

Metatheſis eſt tranſpoſitio litterarũ in alienũ locum nulla tamen littera ex dictione ſublata. vt ſi dicas teucre cum debes dicere teucer. ⁊ eſt ꝓprium nomẽ viri. Nominatiuo hic teucer. genitiuo huius teucri.

A te vitari debent ſpecies metaplaſmi.
Sed pentimemeri ſolummodo nos decet vti.

Hic dat cautelam quantum ad vſum quarundã figurarũ. ⁊ dicit ꝙ ſpecies metaplaſmi de quibus dictum eſt ſupra debet vitari a te. Sed ſolũmodo nos decet vti pentimemeri de qua dictum eſt.

Syncopa cum fiet: veterum veſtigia ſeruet.

Hic dicit ꝙ ſi volumus vti ſyncopa. debemus ſeruare veſtigia veterum. hoc eſt cõmittere dictam figuram in dictionibꝰ in quibus veteres cõmiſerunt. vel in ſimilibus ⁊ non in alijs.

De ſpeciebus ſchematis

Dat ſpecies tibi ſchema prolepſim zeugma ſylepſim
Eſt et hypozeuxis anadiploſis epanalepſis.
Eſt epizeuxis et anaphora paronomeon:
Et ſcheſiſonomaton addis et homęoteleuton:
Et paronomaſia polyſyntheton addis et irmos.
Iungis homęoptoton paritercꝫ polyptoton addis.
Vltima dialyton vel aſyntheton eſt vocitanda.

Superius dictum eſt de figuris metaplaſmi excuſantibꝰ barbariſmũ. Nunc dicendũ eſt de figuris ſchematis excuſantibus ſoloeciſmũ. Schema nõ diffinitur cum ſit equiuocũ. ſcilicet in ſchema

lexeos. ⁊ in ſchema dianeos. Primum ꝑtinet ad grãmaticos: reliquum ad oratores. Figure ſchematis ſunt fere. xvij. que numerantur in littera.

Preſumit que ſunt ſuprema locanda prolepſis: — Prolepſis
Cerno ducẽtos hinc natos hincq̃ nepotes.

Hic A. in ſpeciali determinat de figuris quas enumerauit. Et primo de prolepſi. Et eſt ſciendum ꝙ duplex eſt prolepſis ſcꝫ conſtructtõis ⁊ locutionis De prima tractauit in cap. de regimine. Hic vo intendit de ꝓlepſi locutionis. Et dicit ꝙ ꝓlepſis ꝓſumit. i. primo ſumit ea q̃ ſunt locãda ſuprema. i. vltimate ordinata. Itẽ ꝓlepſis ſm donatū eſt ꝓſumptio rex ordie ſecutaꝝ. vt interea reges ingenti mole latinus ⁊c. procedunt caſtrl. Vel cū id qḋ poſteri⁹ accedit añ tps aſcribitur. vt montem ſacrū atq̃ auẽtinū inſedit qui poſtea ſacer dictus eſt. qḋ illū plebs inſederat. hoc etiam patet in exemplo auctoris. Cerno ducentos ⁊c

Zeugma fit in verbo ſi plurima clauſeris vno. — Zeugma
Hymnus chriſte tibi tibi laus tibi gloria detur.

Zeugma ſimiliter eſt duplex ſcꝫ ꝯſtructiõis ⁊ locutionis. De prima dictū eſt in cap. de regimine. Sed zeugma locutiõis fit qñ plurima ſuppoſita vni vbo attribuūtur. vt hymnus chriſte tibi. tibi laus. tibi gl'a detur. Donat⁹. Zeugma eſt vni⁹ vbi cõcluſio diuerſis clauſulis apte cõiūcta. Et eſt triplex ſcꝫ hyperzeugma et eſt qñ vbum vnū ꝓponitur ad qḋ ſequentes ſenſus ꝯferantur. vt vicit pudorẽ libido. timorẽ audacia. rationẽ amentia Meſozeugma eſt cū vbū vnuꝫ in medio ſenſuuꝫ loco poſitū repitur. vt Troiugena interpres diuum qui numina phoebi. Qui tripodas clarÿ lauros qui ſidera ſentis. Et volucrum linguas et prepetis omnia penne. Hypozeugma eſt cum vno verbo ſenſus clauduntur. vt diuitie inuidiam. virtus gloriam parant.

Clauſas diſſimiles ligat vna voce ſylepſis: — Syllepſis
In te chriſte ſalus in te ſunt premia noſtra.

Syllepſis eſt diſſimiliū clauſulaꝝ p vnum vbū cõglutinata ꝯceptio. vt ptꝫ in lr̃a In te chriſte ſa l⁹ ⁊c. Aliõ exẽplū. Iã pr̃ eneas ⁊ iã troiana iuuẽt⁹ ꝯueniūt. Et differt a zeugmate. q2 in zeugmate eſt cõiūctio apta quãtū ad ꝯgruitatẽ ſ3 in ſyllepſi nõ. Et hꝫ fieri plurib⁹ modis. vt patebit ſtati

Cum collectiuo iunctum plurale ſylepſim
Aſſignant aliqui: plebs iſta parant equitare.
Sed magis eſt propria conſtructio: plebs parat ire.

Dicit ꝙ aliqui aſſignãt ſyllepſim qñ pl'ale verbū iungitur cū noĩe collectiuo. vt iſta plebs parant equitare. Deinde ꝓhibet nob talẽ ꝯſtructionẽ dicẽs. Sꝫ magl eſt ꝓpria ꝯſtructio. plebs parat ire.

Eſt ſyllepſis vbi pro multis ponitur vnus.
Vt cum dicis: adeſt rex multo milite cinctus:

Dicit ꝙ ſyllepſis etiaꝫ eſt vbi vnus ponitur pro multis. cum dicis. adeſt rex multo milite cinct⁹. multo milite pro multis militibus ponitur.

Reddit hypozeuxis perſonę plurima verba — Hypozeuxis
Vni: nos mundet nos ornet gratia chriſti.

Hypozeuxis eſt figura zeugmati contraria. vbi diuerſa verba ſingulis clauſulis adiunguntur. vt regem adit. regi memorat. nomenq̃ genuſq̃. Ponitur etiam exemplū in littera

Fiet anadiploſis verbi geminatio: quando — Anadiploſis
Principiū clauſę fit idem cum fine prioris:
Fluminis iſtorū caret alter: et alter abundat.

Anadiploſis fit qñ eadẽ dictio q̃ eſt in fine prioris clauſule repitur in principio ſequẽtl. vt ptꝫ i exẽplo auctorl Fluminis iſtoꝝ ⁊c. Cõſtrue. Geminatio vbi. i. dictionis fiet anadiploſis. qñ principium clauſule fit idem cū fine prioris ſcꝫ clauſule. Exemplum. Sequitur pulcerrim⁹ aſtur Aſtur equo fidens.

Clauſis principiū dat anaphora pluribus vnum. — Anaphora
Chriſtus mundauit chriſtus nos purificauit.

Anaphora eſt repetitio eiuſdem vbi p principia pluriū clauſulaꝝ vel verſuū. vt ptꝫ in lr̃a. chriſt⁹ mundauit. chriſtus nos purificauit. Aliud exemplū. Nate mee vires mea magna potẽtia. ſolus Nate patris ſummi. Vel anaphora fit cum elocutio nõ ꝯuenienter reſpondẽs aliud refert occulte. vt Sed antea item coniurauere pauci. in quibus catilina. de qua ꝙ̃ breuiſſime potero dicam. de qua. hoc eſt. coniuratione.

Epanalepſis

Principio finem facit epanalepſis eundem.
Nobis grata prius nō ſunt modo cōgrua nobis.

Epanalepſis eſt qñ principiū clauſule idem eſt cū fine. vt pz in lr̃a. Nobis grata priꝰ nō ſunt mō congrua nobis. Ecce nobis ponitur in principio ⁊ in fine clauſule. Aliud exemplum. Ante etiam ſceptrum dictaei regis et ante. Vl' Epanalepſis eſt cū maiore ſignificato facta repetitio. vt Heu heu fugaces. poſthume poſthume Labuntur anni.

Epizeuxis vel epimone

Vnius eſt epizeuxis geminatio verbi
Significantis idem: me me petit vltio digna.

Epizeuxis eſt eiuſdem verbi congeminatio in eodem verſu ſine aliqua dilatione. vt patet in littera. me me petit vltio digna. Ecce me congeminatur ſine dilatione. Aliud exemplum. Me me adſum qui feci. in me conuertite ferrum. Aliud exemplū virgilij. Sic ſic iuuat ire ſub vmbras.

Paronomaſia

Voces pene pares que ſunt diuerſa notantes
Dant paronomaſiam: non curat vera ſed era.

Paronomaſia fit cum dictione iterata mutata littera aut ſyllaba ſimili nomine diuerſa vtimur ſignificatione. vt hic. non curat vera ſed era. Aliud exemplum. Inceptio eſt amentium haud amantium. Vel paronomaſia fit cum precedenti nomini aut nomen aut verbum per denominationem annectitur. vt pugna pugnata eſt.

Paronomeon

Principium ſimile voces iuncte retinentes
Dant paronomeon: vitat vim virgo virilem.

Paronomeon eſt quando eiſdē ſyllabis plures dictiones inchoantur. vt patet hic. vitat vim virgo virilem. Aliud exemplum. Machina multa minax minatur maxima muris.

Scheſiſonomaton ſiue ſynthiſionomaton

Iunctura ſimili voces multe ſociate
Dant ſcheſiſonomaton: vmbone repellitur vmbo:
Pes pede comprimitur: enſiſqȝ retunditur enſe.

Scheſiſonomaton eſt multitudo nominum coniunctorū quodam habitu copulandi. vt hic. vmbone repellitur vmbo. pes pede comprimitur. enſiſqȝ retunditur enſe. Aliud exemplum Marſa manus peligna cohors. feſtina virum vis. Vel ſcheſiſonomaton eſt cum in ſententiarum connexu plures ponuntur antonomaſie. vt armipotens tritonia virgo.

Homoeoptoton

Clauſula totalis tibi format homeoptoton vno
Caſu contenta: triſtes flentes lachrymantes.

Homoeoptoton eſt cum in ſimiles caſus verba diuerſa exeunt. vt flentes triſtes lachrymātes cōmiſerantes. hec figura dicitur alio nomine ſimiliter cadens.

Homoeoteleuton

Cum plures voces ſub fine tenentur eodem
Homeoteleuton erit: hinc carmina conſona ſubdis
Atqȝ leonina ſimul et caudaria iungis.

Homoeoteleuton erit cum plures voces ſeu dictiones tenentur ſub eodem fine ⁊ ſimiliter terminantur. vt bella horrida bella. Huic figure ſubdunt carmina conſona in medio ⁊ in fine. ⁊ caudaria ſcȝ rythmi in quibus attenditur conſonantia finalium ſyllabarum.

Polyptoton

Per varios caſus diſtincta polyptoton implet
Clauſula: littoribus contraria littora: fluctus
Fluctibus eſſe precor: populos populis inimicos.

Polyptoton eſt multitudo eorundem nominū varietate caſuum diſtincta. vt precor littora eſſe contraria littoribus. fluctus contrarios fluctibus. populos inimicos populis.

Irmos

Longa tenens ſeriem conſtructio dicitur irmos.
Principio celum ac terras campoſqȝ liquentes
Lucentemqȝ globum lune titaniaqȝ aſtra
Spiritus intus alit.

Dicit Auctor ꝙ irmos eſt ſeries continuate orationis tenorem ſuum vſqȝ ad vltimum ſeruans. ⁊ ponit exemplum virgilij. Principio celum ac terras campoſqȝ liquentes. Lucentemqȝ globum lune titaniaqȝ aſtra. Spiritus intus alit.

De ſpeciebus tropi

Polyſynthe ton

Diuerſas voces coniunctio plurima iungit
Sic polyſyntheton eſt: materqꝫ paterqꝫ nepoſqꝫ.

Polyſyntheton eſt oꝛatio multis nexa coniunctionibus. vt patet in littera. materqꝫ paterqꝫ nepoſqꝫ. Aliud exemplum. Athanaſqꝫ thoaſqꝫ pelideſqꝫ neoptholemus pꝛimuſqꝫ machaon

Dialyton aſyntheton microloga ſiue brachylogia.

Cum ſine iunctura varię voces ſociantur
Dialyton facient: rex miles plebs negat illud.

Dialyton ſiue aſyntheton eſt figura ſuperioꝛi contraria. Fit enim quādo varie dictiones ſine cōiunctionibus inuicem ſociantur. vt patet hic. Rex miles plebs negat illud. Aliud exemplū. Ferte citi flammas. date tela. impellite remos.

De ſpeciebꝰ tropi.

Multa tropi ſpecies metaphoꝛa metonymia
Antonomaſia catachꝛeſis vel metalepſis
Onomatopęia vel epitheton et homęoſis
Synecdoche vel periphraſis ſimul allegoꝛia
Addis hyperbaton iſtis: et hyperbole ſit ſociata.

Dicto de figuris excuſantibus barbariſmum et ſoloeciſmum. ſequitur videre de figuris excuſantibus vicia anneχa. que quidem continentur ſub tropo. Et eſt tropus ſermo a pꝛincipali ⁊ naturali ſignificatione tranſlatus ad aliquam ſimilitudinem exoꝛnande orationis gratia. Cuius ſpecies ſunt tredecim quas auctoꝛ enumerat in littera.

Metaphoꝛa

Cum res eſt aliꝫ ſimilis pꝛo nomine nomen
Ponitur: vt ſit homo ſimplex cum dicitur agnus.
Debet metaphoꝛa dici tranſlatio talis.

Hic Auctoꝛ declarat pꝛimam ſpeciem tropi que dicitur metaphoꝛa. Et eſt metaphoꝛa rerum verboꝛumqꝫ tranſlatio a ꝓpꝛia ſignificatione ad non ꝓpꝛiam ꝑ ſimilitudinem decoꝛis aut neceſſitatis aut emphaſcos gr̄a. verbi gratia. Eſt aliquis hō ſimplex ⁊ dicam illum hominem eſſe agnum ꝑ ſimilitudinem. quia agnus dicitur eſſe ſimplex ꝓpter eius innocentiam. Metaphoꝛa fit ſex modis Primo ab animali ad animale. vt hic Tiphyn aurigam celeres fecere carine. ab agitatoꝛe enim ad gubernatoꝛem tranſtulit Scdō ab inanimali ad inanimale. vt pelagus tenuere rates. pꝛo nauibus. nūc rates dixit Tertio ab aiali ad inanimale. vt At ꝓcul excelſo mirat᷑ vertice montis. ꝓ cacumine. nunc vertice dixit qui eſt animaliū tantū. Quarto ab inanimali ad animale. vt ſi tantum pectoꝛe robur concipis. a ligno enim ad hominē tranſtulit. Quinto ab eo quod ꝑcedit id quod ſequitur. vt Spem vultu ſimulat. ꝓ leticiā que ꝓuenit ex ſpe. Sexto ab eo quod ſequitur id qđ precedit. vt Meriteqꝫ expectent pꝛemia palme. ꝓ virtutis ex qua palma ꝓcedit. Et eſt duplex metaphoꝛa ſcꝫ recipꝛoca ⁊ vnius partis. Recipꝛoca metaphoꝛa eſt que facile conuerti poteſt. vt Altū mare celumqꝫ pꝛofundum. poſſumus enim conuertere. altum celum mareqꝫ pꝛofundum. Unius partis metaphoꝛa eſt que conuerti non poteſt. vt germinare vites. fluctuare ſegetes. volitare nubes. In his enim rebus germina fluctus ⁊ alas non inuenimus.

Catachꝛeſis

Fit catachꝛeſis: vbi ſub nomine res alieno
Signatur: ſic piſce carens piſcina vocatur.

Catachꝛeſis eſt vſurpatio nominis alieni. vt piſcina eſt locus piſcium. nihilominus interdum ſumitur ꝓ loco piſcibus carente. dūtamē ſit aquoſus: Aliud exemplum. vt patricida qui fratrem vł vxoꝛem occidit. cum ille ꝓpꝛie ſit patricida qui patrem occidit.

Metalepſis

Pro pꝛęeunte ſequens poſitum faciet metalepſim.
Ut cum ſignificas annos tot per tot ariſtas.

Metalepſis eſt dictio gradatim pergens ad id quod oſtendit. vt cum ſignificas annos tot ꝑ tot ariſtas. In quolibet enim anno ꝓducuntur ariſte. ⁊ ideo per tot ariſtas tot annos ſignificamus. Aliud exemplum. vt ſpelūcis abdidit atris. Ab atris enim nigre intelliguntur. a nigris tenebroſe ⁊ ꝑ hoc in pꝛeceps pꝛofunde.

Metonymia

Plures eſſe modos reperimus metonymię:
Cum pꝛo contento quod continet aut viceuerſa
Ponitur: aut factoꝛ pꝛo facto vel retrouerte.

Metonymia eſt dictio ab vna ꝓpꝛia ſignificatione ad aliam ꝓpꝛiā tranſlata. Et fit ſex modis. Primo cum ponitur continens ꝓ contento. vt Nunc pateras libate ioui. pateras ꝓ vina. Secūdo cū ponitur contentū ꝓ continente. vt Crateras magnos ſtatuunt ⁊ vina coꝛonant. vina pꝛo pateras Tertio cū ponitur inuētoꝛ vel dominans ꝓ inuēto vel ſubiecto. vt ſine cerere ⁊ baccho friget venꝰ.

pro ſine pane ⁊ vino. Quarto cum ponitur inuentum vel ſubiectum ꝓ inuentore vel dominãte. vt vinumqꝫ precemur pro bachum. Quinto cum ponitur efficiens ꝓ effecto. vt meſtumqꝫ timorem. qui meſtos faciat Sexto cum ponitur effectum pro efficiente. vt ſic melior remis. infert enim velocitatem que per remos fit.

Antonomaſia

Antonomaſia ſolet excellentia dici.
Si proprium taceas nomen: ponens generale.
Sic dauid inſinuas nomen dicendo prophete.

Antonomaſia eſt ſignificatio vice nominis poſita. vt ſaturnia iuno. Et fit tribus modis. ſcilicet ab animo. vt magnanimuſqꝫ anchiſiades. pro eneas. A corpore. vt Atqꝫ his aligerum dictis affatur amorem. pro cupidinem. Et ab extrinſecis actionibus. vt Infelix puer atqꝫ impar congreſſus achilli. pro infelix troylus Antonomaſia fit quando nomen commune ponitur pro ꝓprio. vt cum dicitur propheta. intelligimus dauid. Et hoc fit vt excellentiam denotemus.

Epitheton

Si iungas proprium voci rem ſignificanti
Fiet epitheton: vt ſi dicas triſtia bella.

Epitheton eſt prepoſita diſtinctio proprio nomini aut ornandi aut deſtruendi aut indicandi cauſa. Ornandi. vt dia camilla. Deſtruendi. vt ſcelerumqꝫ inuentor vlyxes. Indicandi. vt lariſſeus achilles. Et fit tribus modis. Primo ab animo. vt pius eneas. Et contemptor diuum mezenti⁹. Secũdo a corpore. vt pulcher iulus ⁊ leta venus. Tertio extrinſecus. ⁊ hec in plures ſpecies diuiſa ē. Aut a loco. vt ithac⁹ vlyxes. Aut ab actu. vt enea nutrix caieta. Aut ab euẽtu. vt inſula diues opum tenedos.

Synecdoche

Si partem ſumas pro toto vel viceuerſa
Synecdochen facies dicens: hec eſt caput alba.

Synecdoche eſt ſignificatio pleni intellectus. cum plus minuſve pronuncias. Fit enim ſi partem ſumas pro toto. vt Puppeſqꝫ tue pubeſqꝫ tuorum. a puppibus enim naues ⁊ a pube oēs ſocios ſignificat. Aut ecõuerſo. vt Ingẽs a vertice põtus. ꝓ ingens pars ponti. Duplex eſt ſynecdoche. id eſt conſtructionis ⁊ locutionis. Synecdoche conſtructionis continetur ſub ſchemate. ⁊ eſt ſpecies antiptoſis. De ſynecdoche locutionis hic dicitur.

Onomatopoeia

Onomatopeiam facies ſi nomina ſumas
De ſonitu tracta: ſic ſus ſcropha dicitur eſſe.

Onomatopeia eſt nomẽ de ſonitu factum vel fictum. vt tinnitus aeris clangorqꝫ tubarũ. Sic etiã ſus dicitur eſſe ſcropha a ſonitu quem facit. Sic etiam tintinnabulum ⁊ taratantara dicta ſunt a ſonitu ⁊c.

Periphraſis

Periphraſis circũloquium de iure vocatur
Cum verbis curas attollere rem tibi gratam.
Aut in re turpi verbis non turpibus vti.

Periphraſis eſt numeroſior dictionum in vniuerſa rei ſignificatiõe congregatio verborum ambitu rem deſcribens. Et fit duobus modis. Primo ornande rei cauſa que pulchra eſt vt breuitatem ſplendide producat. vt Et iam prima nouo ſpargebat lumine terras. Titoni croceum linquens aurora cubile. Poterat enim dicere. Iam lucebat vel dies ortus erat. Secundo vitande rei cauſa que turpis eſt. vt Feditatem circũitu deuitet. vt Placidumqꝫ petiuit Coniugis effuſus gremio per mẽbra ſoporem. His enim verbis concubitum oſtendit.

Hyperbole

Tranſcenſus veri manifeſtus hyperbole fiet.
Aſtra ferit ſonus armorum clangorqꝫ tubarum.

Auctor dicit ꝙ hyperbole eſt tranſcenſus manifeſtus. i. exceſſus veri. i. veritatis. Et fit vel cauſa augendi. vt niue candidior. vel minuendi. vt teſtudine tardior ibat.

Hyperbaton Huius ſpecies ſunt quinqꝫ

Locum turbatus formabit hyperbaton ordo:
Syncheſis hinc temeſis ac hyſterologia ſubſunt
His et anaſtropha vult pariterqꝫ parentheſis addi.

Hyperbaton eſt verborum tranſgreſſio q̃dã ordinem conturbans. cuius ſpecies ſunt quinqꝫ, ſcilicet hyſterologia vel hyſteronproteron. ſyncheſis. temeſis. anaſtrophe. parentheſis.

Prima Hyſteron proteron vel hyſterologia.

Hyſteron et proteron ſolet hyſterologia dici
Hec fit cum rectam ſeriem ſententia mutat.

Hi cererem torrere parant et frangere ſaxo.
Hyſteron proteron vel hyſterologia fit quando mutatur ordo ſententie cum recta ſerie verborū vt patet in exemplo. Hi cererem torrere parant et frangere ſaxo Nam prius frangere ſeu molire debent cererem et granum q̄ torrere ſeu decoquere. Aliud exemplum. Moreſq̄ viris ⁊ menia cō/ det. Prius enim menia conduntur. deinde leges dantur.

Secunda
Synchesis

Synchesis eſt omni confuſa locutio parte:
Nos virtute lauat: qui labem criminis ornat.
Synchesis eſt obſcurum hyperbaton ex omni parte confuſum. vt patet in exemplo. Nos virtute lauat ⁊c. Eſt enim ordo. ille qui lauat labem criminis. ornat nos virtute. Aliud exemplum. Tris nothus abreptas in ſaxa latentia torquent Saxa vocant itali medijs que in fluctibus aras. Quorum ordo eſt. Tris ſcilicet naues abreptas nothus torquet in ſaxa que ſcilicet ſaxa in medijs fluctibus latentia itali vocant aras.

Tertia
Temesis vel diacope

Dat temeſim binas in partes dictio ſecta:
Eſt boree regio ſeptem ſubiecta trioni.
Temesis eſt vnius dictionis ſectio vna dictione vel pluribus interiectis. vt hic in littera. Eſt boree regio ſeptem ſubiecta trioni. Ecce ſeptemtrioni eſt vnica dictio. que diuiſa eſt.

Quarta
Anaſtrophe

Dictio ſi ſubſit: cum ſit precedere digna:
Fiet anaſtropha: ſic ſurgit mare littora contra.
Anaſtrophe eſt verborum tantummodo prepoſterus ordo. vt ſurgit mare littora contra. Ecce illa prepoſitio contra deberet preponi ſuo caſuali. ⁊ poſtponitur.

Quinta
Parentheſis ſiue dyaliſis

In clauſa clauſam ſi commiſces alienam
Inde parentheſis eſt: princeps (quia bella minantur
Hoſtes) militibus vrbes premunit et armis.
Parentheſis eſt interpoſita oratio diuerſe ſententie. vt patet in littera. princeps (quia bella minā tur hoſtes) militibus vrbes premunit ⁊ armis. Aliud exemplum. Aeneas (neq̄ enim patrius cō ſiſtere mentem Paſſus amor) rapidum ad naues premittit achatem.

Allegoria
Huius ſpecies ſunt ſeptem

Cum deſignatur aliud q̄ clauſula ſignat
Allegoria datur: ſeptem ſpecies dabis illi.
He ſunt antiphraſis charientiſmos et enigma
Atq̄ paremia ſarcaſmos ac ironia
Antiſmos tandem predictis ſit ſocianda.
Allegoria eſt tropus. quo per ſimilitudinem vel contrarium aliud ſignificatur q̄ dicitur. vt laterem lauas aerem verberans. id eſt. tempus perdere vel inutiliter expendere. Huius ſpecies ſunt ſeptem. quas auctor numerat in littera. ⁊ ſubſequenter declarat.

Prima
Antiphraſis

Antiphraſis ſermo ſignans contraria dictis
Sic lucum dices quia raro luce niteſcit.
Antiphraſis eſt dictio econtrario ſignificans. vt bellū quaſi minime bonū. lucus quaſi minime lucens vel raro luceſcit. parca eo ꝙ nemini parcit.

Secunda
Charientiſmos

Eſt charientiſmos cum profers dura relatu
Gratius: hinc amon nomen traxiſſe putamus.
Charientiſmos eſt quo dura relatu gratius proferuntur. vt cum interrogamus. Nunquid nos queſierit aliquis. reſpondeatur. bona ſalus vel fortuna. ex quo intelligitur neminē nos queſiuiſſe.

Tertia
Aenigma

Obſcurus ſermo quaſi mirandus fit enigma:
Patrem progenies occidit matris in aluo:
Quam mater genuit: generauit filia matrem.
Enigma eſt obſcura ſententia per occultam ſimilitudinem rerum. vt patrem progenies occidit matris in aluo. ⁊ de beato Thoma intelligitur. Nam ipſe erat pater animarum. progenies vo humana occidit eum predicantem in aluo matris. ſcilicet eccleſie. Quam mater genuit. per matrē ſignificatur aquam in glaciem conuerti ⁊ ex eadem rurſus effluere.

Quarta
Paroemia

Si proponantur prouerbia publica dices

Eſſe paręmiam: lupus eſt ſermone ſub iſto.
Paroemia eſt accommodatum rebus temporibuſqꝫ prouerbiū Rebus. vt aduerſus ſtimuluꝫ cal
citra. id eſt. ſuperbis reſiſte. Temporib⁹. vt lupus eſt in fabula. id eſt. tace. Erunt enim aliqui de
aliquo fabulantes. et ecce veniet quidaꝫ odioſus eis. vt ſermo retrahatur alter eorum dicet hoc
prouerbium. lupus eſt in fabula. quod etiam eſt a ruſticis vſitatum.

Quinta
Sarcaſmos

Sarcaſmos ſolet hoſtilis deriſio dici
Auxliante modo dicendi ſignificata.
Sarcaſmos eſt plena odio atqꝫ hoſtilis deriſio auxiliante modo dicendi ſignificata. id eſt. ꝙ talis
deriſio fiat cum modo. vt hic. En agros ⁊ quā bello troiane petiſti Heſperiam metire iacens. Ali
ud exemplum de euangelio. Alios ſaluos fecit. ſeipſum non poteſt ſaluum facere. Si rex iſrael eſt
deſcendat nunc de cruce ⁊ credimus ei. Item. Omnes quos percuſſiſti gladio mortui ſunt. cū hoc
dicitur alicui qui neminem gladio percuſſit. Sarcaſmos eſt illa figura quam committimus mor
dendo aliquem in ſermone. ⁊ huic contrariatur antiſmos.

Sexta
Ironia

Per voces dictis contraria dant ironiam.
Ironia eſt oratio verborum ſenſus i contrarium reddens. pronūciantis grauitate adiuta. vt hic.
I nunc ⁊ meriti lectum reuerere parentl. Et dicitur ab iron quod eſt eleuare. quia in ſermōe iro
nico eleuamus vultum ⁊ geſtum. Aliud exemplum. Egregiam vo laudem ⁊ ſpolia ampla refertl.
Tuqꝫ puerqꝫ tu⁹ magnum ⁊ memorabile numen. Una dolo diuū ſi femina victa duorum eſt.

Septima
Antiſmos vel
Aſteiſmos

Urbane ludens verbis non concitus ira
Antiſmos facies: hyrcos mulgere laboras.
Antiſmos eſt figura multiplicl ⁊ numeroſe virtutl. Antiſmos eniꝫ vocatur quicquid ruſtica ſim
plicitate caret. ⁊ faceta ſatis vrbanitate expolitum eſt. vt patet hic. hyrcos mulgere laboras. quod
tm̄ valet quantum nihil facis. Ecce pulchrum exemplum antiſmos. Bauius et Meuius fuerūt
duo poete parum ſcientes. ⁊ multum odiebant Uirgilium. Uirgilius enim de hoc perpendens. vo
luit eos vrbane deludere. ⁊ compoſuit iſta duo carmina. Qui Bauium non odit amet tua carmi
na moeui. Atqꝫ idē iungat vulpes ⁊ mulgeat hyrcos. Quaſi dicat ꝙ vtriuſqꝫ carmina vilia erant
et tantum facit qui ſequitur ea. quantum qui iungit vulpes ⁊ mulget hyrcos. Iteꝫ antiſmos eſt
cum dicitur. Fili mulieris vltro virum rapientis. id eſt. fili meretricis dixit Saul Jonathe. Itē
apoſtolus. Utinam ⁊ abſcindantur qui vos conturbant. Et eſt antiſmos contraria figura de ſar
caſmos.

Homoeoſis
Huius ſpecies
ſunt tres

Eſt et homęoſis quando rem ſignificabis
Ex alia: cui rem poſſis conferre priorem:
Quę ſit nota minus per eam quę notior extat.
Tres ſpecies icon paradigma parabola ſubſunt.
Homoeoſis eſt minus note rei per ſimilitudinem eius que magis eſt nota demonſtratio. Huius
ſpecies ſunt tres. videlicet icon. parabola. paradigma. Subſequenter declarat eaſdem ſpecies

Prima
Icon Icaſmos
vel catatypoſis

In ſimili genere qui comparat efficit icon:
Hęc ſolet ex vſu quandoqꝫ parabola dici.
Icon eſt perſonarum inter ſe vel eorum que perſoniſ accidunt cōparatio. vt Os humeroſqꝫ deo ſi
milis. Interpretatur icon imago. Et nota ꝙ in exemplo predicto fit comparatio aenee ad deum
in pulchritudine. Aliud exemplum. Uidimus gloriam eius gloriā quaſi vnigeniti a patre. Iteꝫ
Neqꝫ nubent neqꝫ nubentur neqꝫ ducent vxores. neqꝫ enim vltra mori poterunt. equales enim an
gelis ſunt. Hec figura ex vſu dici ſolet parabola.

Secunda
Parabola

Sed dici poterit de iure parabola ſi quis
Inter diſſimiles res comparat: vtputa ſemen
Eſt euangelium quod nutriuit bona terra:
Quod petra ſuſcepit quod ſpinę detinuerunt.
Parabola eſt rerum genere diſſimilium comparatio. vtputa ſemen ⁊c. hoc exemplum. Similitu
do exempli patet. ſi verbum domini perceptum in corde boni viri nutritur. hoc eſt fructificat. ⁊ in
corde mali viri non. ſed hoc per ſimilitudinem clarius oſtenditur. Semen comparatur euange
lio ſiue verbo domini. bona terra comparatur bono cordi. petra comparatur malo cordi. Aliud exē
plum. Ac veluti magno in populo cum ſepe cohorta eſt Seditio. Et parabola fit octo modis. Pri
mo per habitus. vt qualis in eurothe ripis. aut per iuga cynthi exercet diana choros. Secundo
per magnitudineꝫ. vt Ceu duo nubigene cum vertice montis. Tertio per colorem. vt Indum ſan
guineo veluti violauerit oſtro. Si quis ebur. Quarto per vocem. vt Qualis mugitus fugit cū ſau

cius aram Taurus. Quiuto per energiam. vt In ſegetē veluti cū flamma furentibus auſtris Inci‑ dit. Sexto per altitudinem. vt Qualis aerie liquentia flumina circum Siue padi ripis. Septi‑ mo per affectum. vt Sic funere primo Attonite patuere domus. cum corpora nondū Conclama‑ ta iacent. Octauo per ſimilitudinem ⁊ veritatem. vt Non ſic aggeribus ruptis cum ſpumeus am‑ nis Exit.

Tertia Paradigma

Hic paradigma facit: qui primum comparat: et poſt
Aſſignat ſimile: domini ſunt ſemina verbum:
Spinę diuitię: mens arida petra vocatur.

Paradigma eſt enarratio exempli hortantis vel deterrentis. Et fit quando primo fit comparatio et poſtea per ſimilitudinem illa talis comparatio declaratur. vt patet in littera. Nam facta eſt mē‑ tio de ſemine de ſpinis ⁊ de petra. Et poſtea illi termini declarantur hoc modo. Semina ſunt verbū domini. ſpine ſunt diuitie. petra eſt mens arida. Et fit aut per modum hortantis. vt hic. Antenor potuit mediis elapſus achiuis Illyricos penetrare ſinus ⁊c. Aliud exemplum. vt Helias homo erat ſimilis nobis paſſibilis et oratione orauit vt non plueret ſuper terram et non pluit. Item in euangelio. Reſpicite volatilia celi quonia[m] non ſerunt neq̃ metunt neq̃ congregāt in horrea et pater veſter celeſtis paſcit ea. Aut p modū deterrentis. vt hic. At non ſic phrygius penetrat la‑ cedemona paſtor, ledeamq̃ elenam troianas [v]exit ad vrbes. Aliud exēplū in euāgelio. In illa ho‑ ra qui fuerit in tecto ⁊ vaſa ei⁹ in domo n̄ deſcēdat tollere illa. ⁊ q̄ in agro ſimiliter n̄ redeat retro

De figuris reducibilibus ad p[re]dictas

Alterius vox vna tenens [v]im prępoſitiuę.
Vt ſupra pro de fit protheſioſparallange.

Prothesioſparallange

Executo ſingillatim de figuris ſm ordinem Donati. hic proſequitur de quibuſdā figu‑ ris que poſſunt retorqueri diuerſimode ad predictas. Dicit ergo q̄ protheſioſparallan‑ ge eſt prepoſitionis pro prepoſitione aliena poſitio. vt ſupra pro de. vt in Virgilio. Multa ſuper priamo. id eſt. de priamo. In pro inter. vt Accepit eum in vlnas ſuas. id eſt. inter vlnas. Benedi‑ cta tu in mulieribus. i. inte[r] mulieres. Et ſic de aliis. Et dicitur a protheſis prepoſitio ⁊ parallan‑ ge mutatio quaſi prepoſitionis mutatio in prepoſitionem.

Liptote

Cum plus ſignificas dicens minus: hęc tibi fiet
Liptote: fit ſub ea firmando negatio bina.

Liptote eſt cum minus dicimus ⁊ plus ſignificam⁹. vt mihi iuſſa capeſſere fas eſt. Vel fit quādo due negationes faciunt vnam affirmationem. vt nōnunq̄ legi. id eſt. multotiēs legi. Et hab[et] fie‑ ri per negationem magis affirmando ſententiam. vt non mediocriter conturbatur animus meuſ id eſt. valde conturbatur.

Topographia

Deſcribendo locum topographiam faciemus.

Topographia eſt loci vera deſcriptio. vt in Ouidio. Eſt ſinus aduncos modice falcatus in arctus Aliud exemplum. Eſt in conſpectu tenedos notiſſima fama inſula. Eſt ⁊ alia figura dicta topothe‑ ſia. ⁊ eſt loci ficta deſcriptio. vt Eſt in receſſu longo locus. inſula portum. Efficit obiectu laterum.

Chronographia

Chronographia ſolet certum deſcribere tempus.

Chronographia eſt temporis deſcriptio. vt in Ouidio. Nanq̃ ſub aurora iam dormitante lucer‑ na. Tempore quo cerni ſomnia vera ſolent ⁊c. Et dicitur a chronos tempus. ⁊ graphos ſcriptura Aliud exemplum. Tempus erat quo prima quies mortalibus egris Incipit.

Hypallage

Si dicatur agens patiens res vel viceuerſa:
Siue modo ſimili tibi ſit conuerſio facta:
Fiet hypallagium: perflauit fiſtula buccas.

Hypallage eſt ordo ſententie cum verbis mutatus. Fit enim quando agens ponitur pro patien‑ te vel econuerſo. vt patet in littera. perflauit fiſtula buccas. id eſt. bucce perflauerunt fiſtulam. Ali‑ ud exemplum. Date claſſibus auſtros. pro claſſes auſtris. Aliud exemplum in Hieremia. Mitta‑ mus lignum in panem eius. id eſt. panem in lignum. hoc eſt chriſtum in cruce.

Proſopopeia ſiue ſomatopeia

Perſonamq̃ nouam formans das proſopopeiam.

Proſopopeia eſt noue perſone fictio. Fit enim quando res animata ⁊ rationalis loquitur ad rē inanimatam vel econuerſo. vel quando rationale loquitur ad irrationale vel econuerſo.

Apoſtrophe

Abſenti ſermo directus apoſtropha fiet.
Sic loquor abſenti: ſcriptam dum mitto ſalutem.

Apoſtrophe eſt ſermonis a perſona ad perſonam directio. Et fit vt ſi fact⁹ fuerit ſermo de aliquo in tertia perſona. ⁊ poſtea dirigatur ad eundem in ſecunda. vt Nec te tua plurima panthu labē‑ tem pietas. nec apollinis inſula texit. Huius etiam exempla multa reperies in auctoribus et in litteris miſſiuis.

Endiadis Eſt adiectiuum ſubſtantiuo reſolutum
Aut econuerſo: ſic endiadim tibi formo.
Armatumqꝫ virum deſigno per arma virumqꝫ.
Armatoqꝫ viro decet arma virumqꝫ notare.

Endiadis eſt adiectiui in ſubſtantiuū. vel ſubſtantiui in adiectiuuꝫ permutatio ſiue reſolutio. vt in Virgilio. Arma virumqꝫ cano. ⁊ in littera. Armatumqꝫ virum ⁊c. Et fit duobus modis. ſcilꝫ ꝯiunctim ⁊ diſiunctim. Coniunctim fit quando adiectiuum ⁊ ſubſtantiuū ponitur in littera. vt armatum virum. Diſiunctim fit quando ſolum adiectiuum ponitur vel ſolum ſubſtantiuum.

Ecbaſis Extra materiam deſcribens vana vagatur
Auctor: et hanc plures ecbaſim dixere figuram.

Ecbaſis eſt quedam euagatio materie. vel eſt digreſſio quedam a principali materia. vt apud georgica Virgilij in tempeſtatis deſcriptione apparet. Sed nota ꝙ hec figura nihil valet niſi reuertatur ad propoſitum. quod ſi fiat pulchra eſt.

Emphaſis Emphaſis efficitur ſi fixum proprietatem
Significans ponis vbi debet mobile poni.
Sic loquor expreſſe dicens: dauus ſcelus ipſum.

Emphaſis eſt expreſſiua locutio. Et fit cum volentes exprimere aliquod accidēs vtimur nomine ſubſtantiuo pro adiectiuo ſignificante illud accidens ad maiorem expreſſioneꝫ. vt ſi ponatur ſcelus pro ſcelerato. vt dauus eſt ipſum ſcelus. id eſt. ipſe dauꝰ eſt ſceleratus. ⁊ nō aliꝰ ita ſicut ipſe.

Ephexegeſis Eſt ephexegeſis exponens dicta priora.

Ephexegeſis eſt ſuccincta expoſitio precedentium. vt hic. Legerat huius amor nomen titulūqꝫ libelli. Et hoc fit ad exprimendam ſententiam intentam.

Euphonia Cum retices quod turpe ſonat dic euphoniam:
Circuit hec et reliquię dant religioqꝫ.

Euphonia eſt bona ſonoritas in dictione conſiderata. vt in hac dictione circūit ⁊ non circūiuit. reliquie ⁊ non relliquie. religio ⁊ non relligio. meridies ⁊ non medidies.

Lepos Dicitur eſſe lepos ſermo directus ad vnum
Vtens plurali: velut hic: noſtis bone preſul.

Lepos interpretatur vrbanitas loquendi. Et eſt lepos ad vnam perſonaꝫ pluralis numeri ſermonis directio. vt patet in littera. Noſtis bone preſul. id eſt. prelatus. Hec figura inuenta eſt cauſa honoris.

Antiptoſis Pro numero numerum pro caſu ponere caſum
Te facit antiptoſis inter ſe diſſona iungens.
Sepius audiui tempus pro tempore poni:
Ludere ludebant ad ludendumqꝫ vacabant:
Inqꝫ prophetijs mutantur tempora ſacris.

Antiptoſis eſt accidentis pro accidente poſitio. Et fit quando ponitur caſus pro caſu. vt vrbem quam ſtatuo veſtra eſt. Numerus pro numero inquantuꝫ reſultat improprietas conſtructibiliū. vt turba ruunt. vel aliter. vt multo milite. id eſt. multis militibus. Tempus pro tempore. Unde Virgilius. Exaudiri gemitus pro exaudiebatur. Et in prophetijs ponitur preteritum perfectum pro futuro. vt in Daniele. Affuit hyrcus ab aquilonibus ⁊c. vbi affuit ponitur ꝓ aderit. Et hoc fit cauſa maioris certitudinis.

Antitheton Verba per antitheton reſpondent vltima primis:
Sunt daniel noe iob caſtus rectorqꝫ maritus.

Antitheton prout ſumitur in hoc loco eſt ſubſequentium ad precedentia reductio. vt cum ſingula ſingulis correſpondent. vt patet in littera. Sunt Daniel ⁊c. Caſtus reducitur ad li daniel. rector ad Noe. maritus ad Iob. Fit etiam antitheton cum contraria contrarijs opponūtur. vt apō Ouidium libro ꝑ metamorphoſeos. Frigida pugnabant calidis humentia ſiccis. Mollia cum duris ſine pondere habentia pondus.

Antipophora Reſpondens ad ea tibi que ſunt obijcienda

Das antipophoram: cum nil tamen obijciatur.
Antipophora eſt tacite obiectioni ꝓlata reſponſio. ⁊ hoc ſonat in littera. Exemplū habetur in ouidio ibi ſcꝫ. Omnia nancꝫ tuo ſenior te querere miſſo. Retulerat nato neſtor. at ille mihi. Aliō exemplum. Nil mihi reſcribas attamen ipſe veni.

Anticlaſis

Senſus oppoſitos notat anticlaſis eodem
Verbo: non obſto ſed toto poſſe reſiſto.
Anticlaſis eſt ſententie contrarie in oratione continua poſitio. vt patet in littera. non obſto ſ; toto poſſe reſiſto. Et dicitur ab anti contra. ⁊ claſis ſententia.

Antimetabola

Cum verbis vertit antimetabola ſenſum.
Non vt edas viuas: ſed edas vt viuere poſſis.
Antimetabola eſt in oratione cōtinua ſermonis cum ſententia ꝑmutatio. vt patet in littera. Nō vt edas viuas ſed edas vt viuere poſſis. littera eſt plana.

Apoſiopiſis

Incipimus fari quicꝗ quandoꝗ: ſed illud
Vltro deſinimus intercipimuſꝗ tacendo:
Vult apoſiopiſis dici defectio talis.
Apoſiopiſis in coloribus rhetorice dicitur preciſio. Apoſiopiſis eſt ſententie ꝑ orationem interceptio. Et fit quando incipimus fari quicꝗ. ⁊ vltro. i. voluntarie deſinimus illud quoꝗ quod cepimus illud tacendo. vt in hoc exemplo terentij. Ego ne illam. que me. que illuꝫ. que me. que me non. hoc eſt. ego ne illam digner aduentu meo. que illum ꝓpoſuit mihi. que me ſpreuit. que me nō ſuſcepit heri. Et hic. Nunquid ego recolo que tu. ſed dicere nolo.

Euphoniſmos

Euphoniſmos erit pro verbo ponere verbum.
Exultat domini laudem mea lingua ſuperni.
Euphoniſmos eſt poſitio verbi pro verbo. vt in pſalterio. Exultauit lingua mea iuſticiam tuam. id eſt cū exultatione decantauit. hoc etiam patet in littera. Exultat domini laudem ⁊c̄.

Syntheſis

Contingens verbi mutabit ſyntheſis: ecce
Vnica facta fuit mulier: que ſunt modo plures:
Iſta ſed in noſtrum mutatio non venit vſum.
Syntheſis eſt accidentis permutatio in oratione diuerſa. Et fit duobus modis Primo mō quādo fit permutatio numerorum. vt patꝫ in littera. Vnica mulier facta fuit. que ſunt modo plures. ⁊ continetur ſub ſyllepſi. Secundo modo quando fit permutatio perſonarum. vt hic. domini eſt ſalus. ⁊ ſuper populum tuum benedictio tua. ⁊ hec ſpecies reducitur ad apoſtropham. Nota ꝙ hec figura nobis non licet. Ideo dicit. Iſta ſed in noſtrum.

Dicuntur bine ſpecies hec ſyntheſis eſſe:
Scilicet hec: et ea qua perſonam variamus:
Nobis parce deus: noſtros lauet ille reatus.
Quaſi dicat ꝙ ſyntheſis fit duobus modis vt diximus ante. Conſtrue. Species ſyntheſis dicūtur eſſe bine ſcꝫ hec ſupple de qua dictum eſt in precedentibus verſibus. ⁊ ea qua. i. per quam variamus. i. mutamus ꝑſonam. vt patet ibi. Nobis parce deus. noſtros lauet ille reatus. Ecce prio in ſecunda perſona loquimur cum dicimus parce. Deinde in tertia cum dicimus lauet.

Oligopomenon

Vult oligopomenon ex dictis plura notare
Moto ſermone: ſic plura decet memorare.
Vrit amor paridem: nuptam rapit: armat atridem
Altio: pugnatur: fit machina: troia crematur.
Oligopomenon eſt ſub paucis v̄bis multorꝫ compheſio: vt ptꝫ in textu auctoris. in quo per duos verſiculos hiſtoria troiana continetur. Aliud exemplum. Mors mala mors intus malus actus mors foris vſus. Tumba puella puer lazarus iſta notant.

Homophoſis

Exponens erit homophoſis non nota per eque
Vel magis ignota: dic alchitrop eſſe cauillam
Que tenet allidadam cum valdagora ſociatam.

Homophoſis eſt expoſitio ignoti ꝑ magis vel eque ignotum. vt cum q̄ritur. quid eſt palmitotas. reſpōdeatur pretaxo as. vel qn̄ per grecū exponit latinū. vt interrogādo quid ſit hō. reſpōdeat antropos. Idem eſt in exēplo lr̄e. Pro. cuiꝰ euidētia nota ꝙ in aſtrolabio ſunt q̄dam tabule ad modum ligni vel lapidis diſpoſite. quaꝝ vna dicitur alidada ⁊ alia valdagora que adinuicem coniuncte ſunt mediante cauilla que dicitur alchitrop.

Epimone

Sepe prius dicta geminat tibi theologia.
Epimoneqꝫ notat hec ſi repetitio fiat.
Ut quod dicetur ſic certius eſſe probetur.
Expectando dauid expectans ſic geminauit.

Epimone eſt eiuſdem dictionis repetitio immediata. vt Amen amen dico vobis. Et ſic reducitur ad epizeuxim. Alij dicunt ꝙ epimone fit quando dictio non tota repetitur ſed principium. ⁊ finis variatur. vt in pſalmo Expectans expectaui dominum. Hec figura multum reperitur in ſacra pagina. Ideo dicit. theologia geminat tibi ſepe dicta prius Et hoc fit. vt id quod dicetur ſic probetur eſſe certius. Deinde ponit exemplum dauid ꝓphete dicens Expectando dauid ⁊c̄. Aliud exemplū Canens canebat. laudans laudabo ⁊c̄.

Antropospathos

Si que ſunt hominis aſſignentur deitati
Antropoſpathos: ſic ſepe dei legis iram.

Antropoſbathos eſt cū humane ꝓprietates aſſignant ineſſe deo. Sic tu ſepe legꝭ dei irā. vt in pſalmiſta. Domine ne in furore tuo arguas me. neqꝫ in ira tua corripias me. Iraſci enim ⁊ furere ad homines ſpectat ⁊ non ad deum

Homopathion

Si ſint res alique concordi federe nexe.
Id quod ineſt vni reliquam dices operari.
Sic linguam cordi concordem dic meditari.
Ac homopathion iſtam dic eſſe figuram.

Homopathion vel homopaſſion eſt attributio ꝓprietatꝭ vni ꝑtis alteri. vt innuit lr̄a. Cōſtrue igitur ſic. Si aliq̄ res ſunt nexe ⁊ ꝯiuncte cōcordi federe. tu dices reliquā. i. alteram eaꝝ opari id qd̄ ineſt vni ipſarum rerum. Deinde exemplificat dicēs. Sic linguā cordi concordem dic meditari. Lingua em̄ et cor ſunt res cōiuncte cōcordi ſedere. nā lingua ꝓferre hʒ. cor vero meditari. Si g attribuo ꝓprietatem cordis lingue vel ecōuerſo ꝯmitto figurā p̄dictam. vt dicendo. lingua meditatur ⁊ cor loquitur ⁊c̄.

Nil reor aſſertum quod non queat eſſe tenendum.
Pluraqꝫ ſignaui que non debes imitari.

Quoniā exigitur modus ſcie̅di in ſcie̅tia demōſtrata. hinc eſt ꝙ auctor finiturꝰ ꝓpoſitū ⁊ cōcludēs docet modū intelligendi ea q̄ dixit. ⁊ q2 triplex eſt grammatica. ſ. p̄ceptiua ꝑmiſſiua ⁊ ꝓhibitiua. ideo concludens ſe excuſat p̄ceptiuam p̄cepiſſe. ꝑmiſſiuam ꝑmiſiſſe. ⁊ prohibitiuam prohibuiſſe Conſtrue. Nil reor aſſertum. i. confirmatum in iſto opere qd̄ non queat eſſe tenendum. vel ſic. Nil reor eſſe tenendum. qd̄ nō queat eſſe aſſertum. i. confirmatū ꝑ auctores ſeu ꝑ aliquos auctorum.

Doctrinale dei virtute iuuante peregi
Grates reddo tibi genitor deus: et tibi christe
Nate dei deus: atqꝫ tibi deus halitus alme:
Quas tres perſonas in idem credo deitatis.

Quia non eſt opus rectū cuiꝰ deus non eſt finis ⁊ initiuʒ. hinc auctor cognoſcens regratiatur deo patri. deo filio ⁊ deo ſpirituiſancto. A quo incepit. ꝑ quem mediauit. ⁊ in quo opus ſuū debite conſummauit. Conſtrue ſic ergo. Ego ꝑegi. i. expleui doctrinale ſcʒ qd̄ in principio huiꝰ operis dixi me parare ſcribere. virtute dei. i. v̄tute que eſt deus iuuante hoc eſt cauſante. Eſt em̄ deus cauſa omniū bonoꝝ ꝑ ſe. Un̄ o genitor deus ego reddo tibi grates. i. gr̄as. Et o chriſte nate dei deus tibi reddo grates. Atqꝫ ꝓ et o halitus alme. i. ſpūſſancte deus. ego reddo tibi grates. Quas tres ꝑſonas ſcilʒ pr̄is ⁊ filij ⁊ ſpūſſancti ego credo in idē deitatis. i. in vnā deitatem diuinitatis. ac ſi diceret. quas tres ꝑſonas ego credo eſſe vnicū deū. licet aliaꝰ ꝑſona ſit patris: ⁊ alia ꝑſona filij. ⁊ alia ꝑſona ſpiritusſancti. Cui quidem ſoli deo tenemur gratiarū actiones reddere. q2 nos deducit ꝑ gratum principium ⁊ aptum medium ad finem feliciſſimum.

Explicitus eſt alexander grammaticus
cum breui et vtili expoſitione. Impreſſus Baſilee Anno
domini Milleſimoquadringenteſimooctuageſimoſexto.

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF